

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
W 2012 ROKU**

Zgodnie z art. 4 ust. 2 Ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym Komisja Nadzoru Finansowego ma obowiązek przedstawić Prezesowi Rady Ministrów coroczne sprawozdanie ze swojej działalności w terminie do dnia 31 lipca następnego roku. Realizując powyższy obowiązek ustawowy, Komisja przyjęła Sprawozdanie z działalności Komisji Nadzoru Finansowego w 2012 roku na jej 178 posiedzeniu w dniu 26 marca 2013 roku.

Spis treści

List od Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego	5
1. Komisja Nadzoru Finansowego	9
2. Rynek finansowy w Polsce – podstawowe informacje	15
2.1. Sektor bankowy i SKOK	17
2.2. Sektor ubezpieczeniowy	19
2.3. Sektor emerytalny	23
2.4. Rynek kapitałowy i towarowy	29
3. Działania licencyjno-autoryzacyjne	39
3.1. Sektor bankowy	39
3.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)	42
3.3. Sektor usług płatniczych i pieniądza elektronicznego	43
3.4. Sektor ubezpieczeniowy	44
3.5. Sektor emerytalny	48
3.6. Rynek kapitałowy i towarowy	50
4. Działania nadzorcze o charakterze analitycznym	59
4.1. Nadzór bankowy	59
4.2. Nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi (SKOK)	64
4.3. Nadzór nad dostawcami usług płatniczych	65
4.4. Nadzór ubezpieczeniowy	66
4.5. Nadzór emerytalny	72
4.6. Nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym	76
5. Działania inspekcyjne	85
5.1. Sektor bankowy	85
5.2. Sektor ubezpieczeniowy	92
5.3. Sektor emerytalny	97
5.4. Rynek kapitałowy	100
5.5. Kontrola wypełniania obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu ..	106
6. Działania regulacyjno-ostrożnościowe	111
6.1. Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego	111
6.2. Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego	113
6.3. Wytyczne i stanowiska Komisji Nadzoru Finansowego	116
7. Pozostałe działania	121
7.1. Działania związane ze zwalczaniem nadużyć na rynku finansowym	121
7.2. Udział w pracach legislacyjnych	128
7.3. Współpraca międzynarodowa	132
7.4. Ochrona uczestników rynku finansowego	141
7.5. Działania edukacyjne i informacyjne	146
7.6. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi	147
8. Organizacja Urzędu Komisji	153
9. Aneksy	163
Spis Tabel	182
Spis Wykresów	185

List od Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego

Mimo negatywnego oddziaływania otoczenia międzynarodowego i niższego krajowego wzrostu gospodarczego, sytuacja instytucji finansowych działających w Polsce była w 2012 r. dobra.

Według wstępnych danych, zysk netto sektora bankowego w 2012 r. wyniósł 16,1 mld zł – o 4% więcej niż w rekordowym do tej pory w historii 2011 r. Współczynnik wypłacalności banków na koniec 2012 r. wyniósł 14,7%, a współczynnik Tier 1 – 13,1%. W wyniku zgody KNF na połączenie Banku Zachodniego WBK i Kredyt Banku powstał trzeci co do wielkości bank w Polsce. Komisja znowelizowała Rekomendację J dotyczącą zasad gromadzenia i przetwarzania przez banki danych o nieruchomościach. Zezwolenie KNF otrzymały trzy pierwsze krajowe instytucje płatnicze. Z dniem 27 października 2012 r. nadzorem Komisji objęte zostały spółdzielcze kasy oszczędnościowo – kredytowe. Dobre wyniki inwestycyjne osiągnęły otwarte fundusze emerytalne – średnia wartość jednostki uczestnictwa wzrosła w 2012 r. o 16,2% i była najwyższa od sześciu lat. Powszechnie towarzystwa emerytalne zarobiły 715,1 mln zł netto – o 15,6% więcej niż przed rokiem. Z kolei zysk finansowy netto zakładów ubezpieczeń i reasekuracji wyniósł 6,66 mld zł i był o 10,98% wyższy niż w 2011 r. Doszło do poprawy wyniku technicznego w ubezpieczeniach komunikacyjnych. Na polski rynek ubezpieczeniowy weszła grupa Talanx, która zobowiązała się przed KNF do wprowadzenia swoich akcji na warszawską giełdę. Po największej ofercie akcji prywatnej spółki w historii polskiego rynku kapitałowego na warszawskiej giełdzie zadebiutowały akcje Alior Banku. Domy maklerskie zarobiły 115,6 mln zł netto (spadek o 77,6% w stosunku do 2011 r.), a towarzystwa funduszy inwestycyjnych 325 mln zł netto (spadek o 24,2%). Wartość aktywów funduszy inwestycyjnych wyniosła na koniec 2012 r. 160,4 mld zł i była o 28,3% wyższa niż na koniec 2011 r. Przyspieszono prace nad zmianą modelu finansowania nadzoru nad rynkiem kapitałowym na bardziej przejrzysty i adekwatny do skali działalności poszczególnych grup podmiotów.

W warunkach utrzymującego się podwyższonego ryzyka w otoczeniu zewnętrznym, KNF kontynuowała politykę wzmocnienia bazy kapitałowej instytucji finansowych jako podstawy ich stabilności, bezpieczeństwa oraz dalszego rozwoju.

W imieniu członków Komisji Nadzoru Finansowego dziękuję wszystkim za pracę wykonaną w 2012 roku.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A. Jakubiak'.

Andrzej Jakubiak

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF)

Komisja Nadzoru Finansowego

1

1. Komisja Nadzoru Finansowego

Podstawy prawne działania Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja Nadzoru Finansowego (dalej „Komisja”, „KNF” lub „organ nadzoru”) działa na mocy Ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1149, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą o nadzorze nad rynkiem finansowym.

KNF sprawuje nadzór bankowy, nadzór nad rynkiem kapitałowym, nadzór ubezpieczeniowy, nadzór emerytalny, nadzór uzupełniający nad konglomeratami finansowymi, nadzór nad instytucjami pieniądza elektronicznego, nad instytucjami płatniczymi i biurami usług płatniczych, a także

nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi.

Celem nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku.

Nadzór nad działalnością Komisji sprawuje Prezes Rady Ministrów.

Skład Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja jest organem kolegialnym. W skład Komisji wchodzi: Przewodniczący, dwóch Zastępców Przewodniczącego oraz czterech członków: minister właściwy do spraw instytucji finansowych albo jego przedstawiciel, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego albo jego przedstawiciel, Prezes Narodowego Banku Polskiego albo delegowany przez niego wiceprezes Narodowego Banku Polskiego oraz przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W 2012 roku Komisja Nadzoru Finansowego działała w składzie:

Przewodniczący Komisji

Andrzej Jakubiak

Zastępcy Przewodniczącego Komisji

Lesław Gajek

Wojciech Kwaśniak

Członkowie Komisji:

Przedstawiciel Ministra Finansów

Maciej Grabowski – do 23 marca 2012 r.

Ludwik Kotecki – od 24 marca 2012 r.

Przedstawiciel Ministra Pracy i Polityki Społecznej

Czesława Ostrowska – do 8 maja 2012 r.

Jacek Męcina – od 9 maja 2012 r.

Prezes Narodowego Banku Polskiego albo delegowany przez niego Wiceprezes NBP

Witold Koziński – Wiceprezes NBP

Przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Jerzy Pruski

Skład Komisji Nadzoru Finansowego

Stan na dzień 31 grudnia 2012 roku

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego

Andrzej Jakubiak

Zastępcy Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego

Lesław Gajek

Wojciech Kwaśniak

Pozostali Członkowie Komisji Nadzoru Finansowego

Ludwik Kotecki
Przedstawiciel
Ministra Finansów

Jacek Męcina
Przedstawiciel
Ministra Pracy
i Polityki Społecznej

Witold Koziński
Wiceprezes
Narodowego
Banku Polskiego

Jerzy Pruski
Przedstawiciel
Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej

Posiedzenia i uchwały Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja Nadzoru Finansowego w zakresie swojej właściwości podejmuje uchwały, w tym wydaje decyzje administracyjne i postanowienia. Komisja podejmuje uchwały zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej czterech osób wchodzących w jej skład, w tym

Przewodniczącego Komisji lub jego zastępcy. W razie równej liczby głosów rozstrzyga głos Przewodniczącego Komisji. W 2012 roku odbyło się 26 posiedzeń Komisji, na których podjęto łącznie 359 uchwał, spośród których 299 miało postać decyzji i postanowień.

Tabela 1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w latach 2009-2012

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał			
	2009	2010	2011	2012
Sprawy dotyczące sektora bankowego	75	84	76	67
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	-	-	-	3
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeń	67	62	43	59
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	114	41	82	74
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego	141	248	152	152
Sprawy międzysektorowe oraz dotyczące organizacji wewnętrznej prac Komisji	7	7	12	4
Ogółem	404	442	365	359

Źródło: opracowanie własne UKNF

Szczegółowe informacje dotyczące liczby podjętych uchwał w podziale na przedmiot sprawy znajdują się w Tabeli 1.1. w Aneksie 1.

Postanowienia i decyzje administracyjne wydane na podstawie upoważnienia Komisji

Zgodnie z artykułem 12 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym Komisja może upoważnić Przewodniczącego Komisji, Zastępców Przewodniczącego oraz pracowników Urzędu Komisji do podejmowania działań w zakresie właściwości Komisji, w tym do wydawania postanowień i decyzji administracyjnych.

W 2012 roku na podstawie upoważnienia udzielonego przez Komisję Nadzoru Finansowego wydano 2167 decyzji i postanowień.

Tabela 2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia wydanego przez KNF w latach 2009-2012

Przedmiot decyzji oraz postanowień	Liczba decyzji oraz postanowień			
	2009	2010	2011	2012
Sprawy dotyczące sektora bankowego	580	894	409	418
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	-	-	-	63
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeń	162	279	297	393
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	401	506	329	396
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego	913	834	902	878
Sprawy o charakterze międzysektorowym	6	41	14	19
Ogółem	2 062	2 554	1 951	2 167

Źródło: opracowanie własne UKNF

Szczegółowe informacje dotyczące liczby decyzji administracyjnych i postanowień wydanych na podstawie upoważ-

nienia udzielonego przez Komisję w podziale na przedmiot sprawy znajdują się w Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja wydaje Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego. W okresie objętym sprawozdaniem wydano 24 Dzienniki Urzędowe Komisji, w których publikowane były (o ile to było wymagane przepisami prawa) m.in. uchwały wydane przez KNF oraz Komunikaty Komisji Egzaminacyj-

nych powołanych przez Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego.

Wykaz pozycji Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego wydanego w 2012 roku stanowi Aneks 3.

Rynek finansowy w Polsce – podstawowe informacje

2. Rynek finansowy w Polsce – podstawowe informacje

W 2012 roku sytuacja na rynku finansowym była następstwem światowego kryzysu gospodarczego oraz przedłużających się kłopotów ekonomicznych wybranych państw strefy euro. Kurs złotego w całym 2012 roku wzmocnił się

względem euro i względem dolara odpowiednio o 8,42% i 10,04%. Było to odraogowanie znaczącej deprecjacji złotego, jaka nastąpiła w 2011 roku (10% względem dolara i 8,4% względem euro).

Wykres 1. Struktura aktywów polskiego sektora finansowego w 2012 roku (w mln zł)*

Źródło: opracowanie własne UKNF

*Całkowite aktywa sektora bankowego na koniec XII 2012 r. wyniosły 1 353 084 mln zł – dane przedstawione na wykresie nie obejmują oddziałów instytucji kredytowych, które nie są nadzorowane przez KNF. Wykres nie zawiera informacji o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

Sektor bankowy utrzymuje swoje kluczowe znaczenie dla krajowego systemu finansowego – przejawia się to wagą jego związków z sektorami przedsiębiorstw niefinansowych, gospodarstw domowych oraz sektorem publicznym, które wynikają z realizowanej przez banki funkcji pośrednictwa finansowego. Sektor bankowy ma w związku z tym istotny, pośredni wpływ na pozostałe segmenty rynku finansowego poprzez sferę realną gospodarki. Sektor ten jest kluczowy również ze względu na powiązania bilansowe z innymi segmentami rynku finansowego. Niższy niż w poprzednim roku wzrost sumy bilansowej polskich banków w 2012 roku (zmiana o 3,71%) związany był m.in. ze spadkiem aktywności gospodarczej i wzrostem niepewności co do koniunktury w przyszłości, co z kolei skutkowało zmniejszonym popytem na kredyt. Sytuacja sektora była jednak stabilna, najpłynniejsze aktywa utrzymywane były na stałym pozo-

mie, a wynik finansowy sektora był nawet lepszy niż w roku poprzednim.

W 2012 roku na warszawskiej giełdzie papierów wartościowych odnotowano istotne wzrosty najważniejszych indeksów – WIG wzrósł o 26,24%, a WIG20 o 20,45%. Dla porównania rok wcześniej indeksy te spadły odpowiednio o 20,83% i 21,85%. Obroty akcjami w 2012 roku wyniosły blisko 203 mld zł i były o blisko 25% niższe od obrotów z 2011 r. (268 mld zł). W całym 2012 roku na GPW odnotowano 105 debiutów o łącznej wartości 731 mln euro. Rok wcześniej odnotowano 203 debiuty o łącznej wartości 2,2 mld euro. Warszawska giełda po raz kolejny była europejskim liderem pod względem liczby debiutujących spółek. Za znaczną część popytu na giełdzie papierów wartościowych odpowiadają fundusze emerytalne. Wartość akcji znajdujących się

w portfelach OFE, wyrażona jako udział w łącznej kapitalizacji GPW, osiągnęła na końcu 2012 roku 18,1% wobec 15,6% na końcu 2011 roku. Wartość inwestycji OFE w akcje notowane na GPW wzrosła w tym okresie z 69 do 95 mld zł (wzrost o 36%).

Znaczące wzrosty odnotowano także w przypadku towarzystw funduszy inwestycyjnych i zakładów ubezpieczeń. W grud-

niu 2012 roku wartość aktywów netto powierzonych w zarządzanie towarzystwom funduszy inwestycyjnych osiągnęła 159,8 mld zł i był to najwyższy poziom w historii. Poprzedni rekord ustanowiony został w październiku 2007 roku (144,3 mld zł). W 2012 r. wzrosła także wartość aktywów zakładów ubezpieczeń – z 146 mld zł do blisko 163 mld zł (wzrost o 10%). Jest to wynik znacznie lepszy niż rok wcześniej, kiedy wzrost wartości aktywów netto wyniósł jedynie 0,59%.

Tabela 3. Liczba podmiotów nadzorowanych przez KNF według stanu na 31 grudnia 2012 r.

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów
Banki komercyjne (w tym 2 banki zrzeszające)	45
Banki spółdzielcze	572
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	55
Podmioty świadczące usługi płatnicze	1 123
Zakłady ubezpieczeń działu II (ubezpieczenia osobowe oraz majątkowe)	31
Zakłady ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie)	29
Powszechne towarzystwa emerytalne	14
Pracownicze towarzystwa emerytalne	5
Podmioty prowadzące działalność maklerską	69
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	54
Przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych	50

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 4. Liczba podmiotów, które notyfikowały działalność w Polsce w formie oddziału według stanu na 31 grudnia 2012 r.

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów
Instytucje kredytowe	28
Instytucje płatnicze	5
Zakłady ubezpieczeń	23
Zakłady reasekuracji	1
Firmy inwestycyjne*	17
Spółki zarządzające**	1

* Działalność inwestycyjną notyfikowało również 20 oddziałów instytucji kredytowych.

** Podmiot, który uzyskał zezwolenie na zarządzanie funduszami typu UCITS.

Źródło: opracowanie własne UKNF

2.1. Sektor bankowy i SKOK

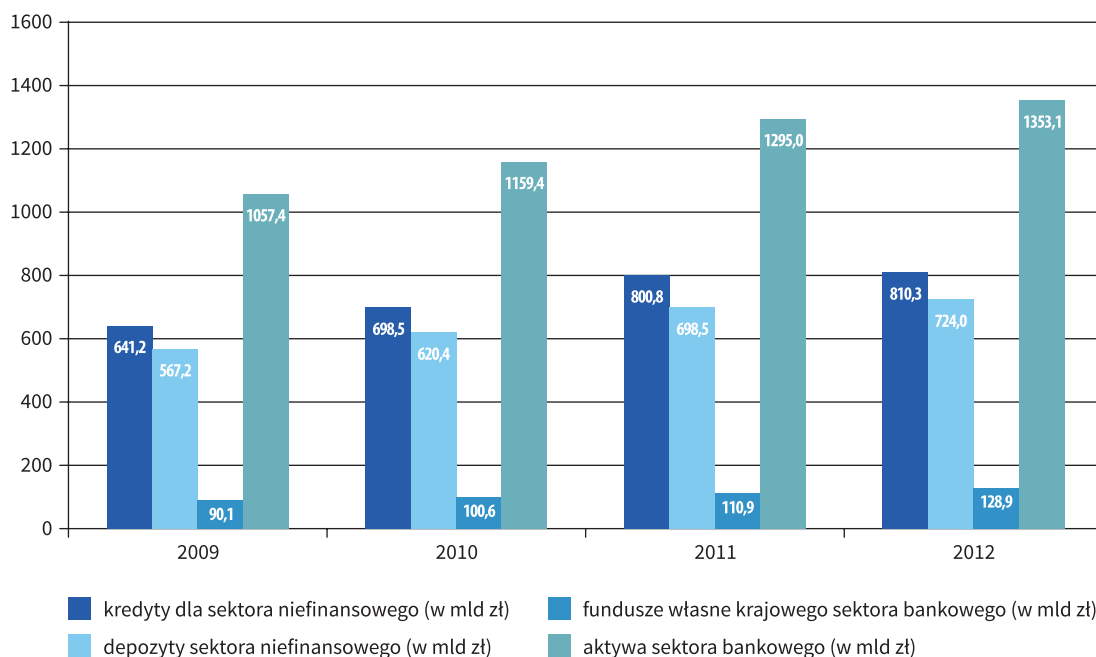
Na koniec 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego nadzorowała 45 banków komercyjnych (w tym: 1 bank państwowy oraz 2 banki zrzeszające), 572 banki spółdzielcze, 24 oddziały instytucji kredytowych, 55 spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową.

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. banki spółdzielcze były zrzeszone w Banku Polskiej Spółdzielczości SA w Warszawie

(365) oraz SGB-Banku SA w Poznaniu (206). Jeden bank spółdzielczy działał samodzielnie (KBS w Krakowie). W okresie objętym sprawozdaniem żaden z banków spółdzielczych nie zmienił zrzeszenia.

Od 27 października 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego objęła nadzorem publicznym spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe.

Wykres 2. Podstawowe dane sektora bankowego w Polsce w latach 2009-2012

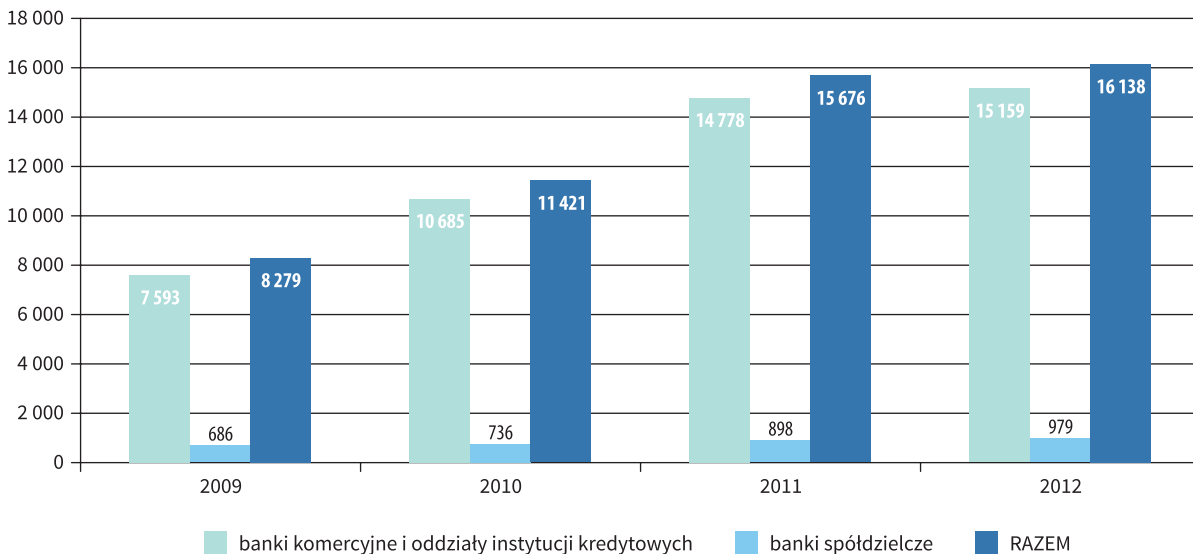
Źródło: opracowanie własne UKNF

Suma bilansowa polskiego sektora bankowego na koniec grudnia 2012 r. wyniosła 1 353,1 mld zł (wzrost o 4,5% w relacji do końca grudnia 2011 r.). Na krajowe banki komercyjne (z oddziałami zagranicznymi) przypada 91,6% wartości aktywów sektora, 2,1% na oddziały instytucji kredytowych, a 6,3% na banki spółdzielcze.

W strukturze aktywów 71,1% (962,3 mld zł) stanowiły kredyty i inne należności, 13,3% (180,5 mld zł) aktywa finansowe

we dostępne do sprzedaży, 3,3% aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (44,6 mld zł), a 5,3% (71,4 mld zł) – kasa i operacja z bankami centralnymi. Po stronie pasywów depozyty stanowiły 68,8% sumy bilansowej (931,6 mld zł), a kapitały 10,9% (147,3 mld zł). Należności brutto od sektora niefinansowego wzrosły w 2012 r. o 1,2%, osiągając na koniec grudnia 810,3 mld zł (szacunkowo wzrosły o ok. 3,7% po wyeliminowaniu różnic kursowych).

Wykres 3. Wynik finansowy netto sektora bankowego w latach 2009-2012 (w mln zł)

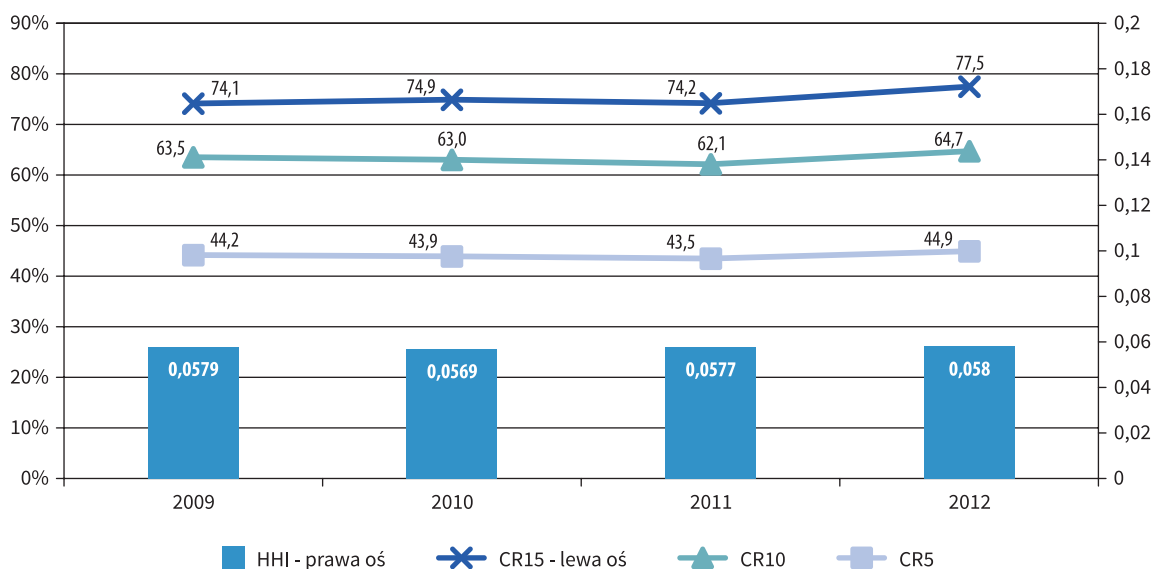

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wynik finansowy netto sektora bankowego w 2012 r. wyniósł 16,13 mld zł i był wyższy niż w 2011 r. (o 0,6 mld zł tj. 3,9%). Wynik z tytułu odsetek był równy 35,51 mld zł (+1,5% r/r), z czego przychody odsetkowe wyniosły 71,32 mld zł (+10,1% r/r), a koszty odsetkowe 35,81 mld zł (+20,2%). Wynik z tytułu prowizji ukształtował się na poziomie 14,34 mld zł

(+0,4% r/r). Wynik działalności bankowej zwiększył się w analizowanym okresie o 2,6% do 58,8 mld zł. Koszty działania banków wzrosły o 4,1% r/r do 27,77 mld zł, a odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych zwiększyły się o 4,0% r/r do 7,91 mld zł.

Wykres 4. Koncentracja aktywów w latach 2009-2012

Źródło: opracowanie własne UKNF

CR5, CR10, CR15 – wskaźniki określające udziały 5, 10 oraz 15 największych banków w sumie aktywów sektora bankowego ogółem.

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana (suma kwadratów udziałów banków w aktywach sektora bankowego), będący miarą koncentracji rynku, wykorzystywaną do oceny poziomu konkurencji na danym rynku. Wskaźnik ten uwzględnia nie tylko liczbę podmiotów, ale ich względną wielkość. HHI na poziomie 0,058 opisuje rynek konkurencyjny.

2.2. Sektor ubezpieczeniowy

Podmioty rynku ubezpieczeniowego

Według stanu na koniec 2012 r., zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadało 60 krajowych zakładów ubezpieczeń (odpowiednio 29 zakładów ubezpieczeń na życie oraz 31 zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych, w tym 1 zakład reasekuracji). W likwidacji znajduje się 1 zakład ubezpieczeń. W stosunku do roku 2011 liczba zakładów zmniejszyła się o 2 zakłady ubezpieczeń. Zmiana ta nastąpiła w wyniku konsolidacji w ramach 2 ubezpieczeniowych grup kapitałowych.

Notyfikację na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce w ramach swobody świadczenia usług posiadało na koniec 2012 roku 591 zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich UE i państw członkowskich EEA, w tym 24 zakłady ubezpieczeń i 1 zakład reasekuracji w formie oddziału.

Bezpieczeństwo sektora ubezpieczeń i reasekuracji

Po IV kwartale 2012 r.¹ sytuacja sektora ubezpieczeniowego pozostaje stabilna. Odnotowano znaczną nadwyżkę środków własnych w stosunku do wymogów kapitałowych. Wskaźnik pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi wzrósł o prawie 64 p.p., do poziomu 411,50%, natomiast wskaźnik pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi zwiększył się o ponad 169 p.p., do poziomu 1 129,05%. Ten znaczny wzrost jest efektem m.in. zastosowania się

zakładów ubezpieczeń do rekomendacji organu nadzoru w sprawie zasad wypłaty dywidendy za 2011 r. oraz efektem osiągniętych w sektorze ubezpieczeniowym zysków, zarówno technicznych, jak i finansowych, których wysokość znacznie przekroczyła wyniki roku 2011. Wszystkie zakłady ubezpieczeń spełniały wymóg pokrycia marginesu wypłacalności/kapitału gwarancyjnego środkami własnymi oraz wymóg pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami.

Przychody zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji

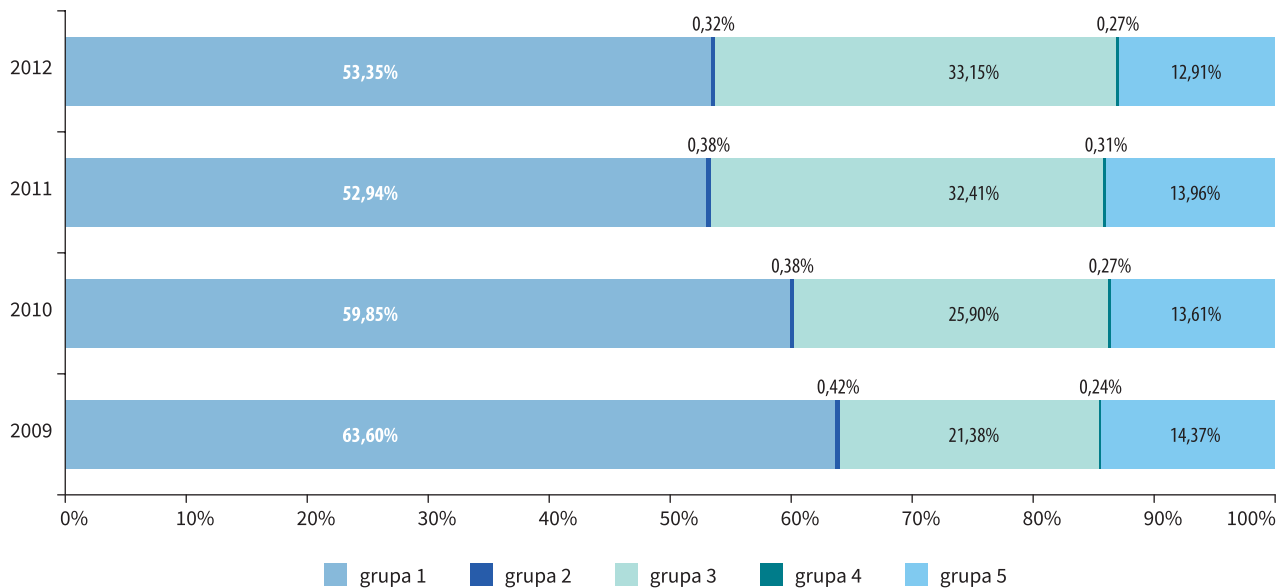
W 2012 r. składka przypisana brutto będąca głównym źródłem przychodów zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji wyniosła 62,64 mld zł, co oznacza, że sektor ubezpieczeń zanotował w stosunku do 2011 r. istotny wzrost równy 9,66% (w 2011 r. odnotowano wzrost równy 5,47%). Na wzrost ten wpłynęło głównie zwiększenie składki zakładów ubezpieczeń na życie (działu I), które wyniosło 14,28% (składka równa 36,38 mld zł). Dla zakładów działu II składka przypisana brutto osiągnęła wartość 26,27 mld zł i wzrosła o 3,85%. Jest to tendencja odwrotna niż w latach 2009-2011, kiedy to szybciej zwiększała się składka sektora majątkowego (działu II).

Spośród grup ubezpieczeń działu I największy pod względem wartości wzrost w porównaniu z rokiem 2011, równy 2,55 mld zł (o 15,17%) zanotowano w grupie 1 (ubezpieczenia na życie), a następnie w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym), gdzie składka wzrosła o 1,74 mld zł (o 16,89%). Wzrosty te związane są przede wszystkim ze zwiększeniem sprzedaży ubezpieczeń o charakterze inwestycyjnym – „polisolokat” oraz produktów strukturyzowanych.

W portfelu ubezpieczeń działu I dominują ubezpieczenia grupy 1 (53,35% portfela ubezpieczeń), przy czym istotną część tych ubezpieczeń stanowią ubezpieczenia o charakterze inwestycyjnym.

¹ Dane dla roku 2012 opracowane na podstawie kwartalnych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń (przed badaniem przez biegłego rewidenta). Dane dla lat 2009-2011 oparte na sprawozdaniach rocznych.

Wykres 5. Struktura portfela ubezpieczeń działu I w latach 2009-2012

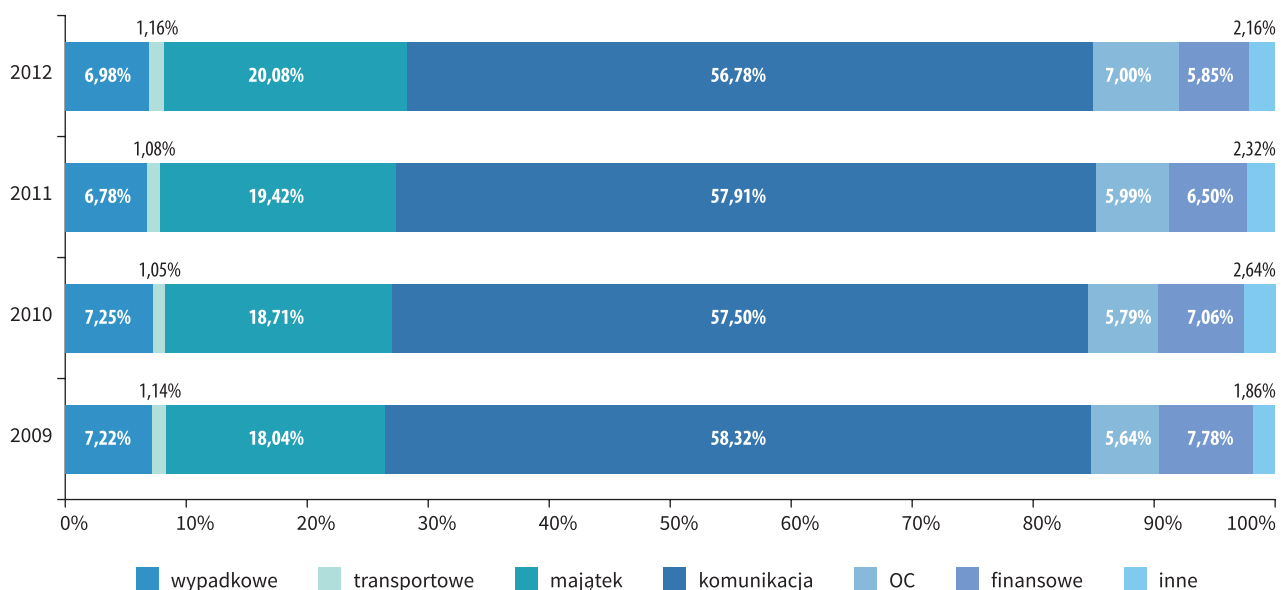
Źródło: opracowanie własne UKNF

W dziale II największy wpływ na wzrost rynku miał przyrost składki przypisanej brutto w grupie 10 (OC komunikacyjne) o 0,34 mld zł (do 8,94 mld zł), spowodowany głównie zmianami w taryfach składek, a także przyrost składki w grupie 13 (OC pozostałe) o 0,31 mld zł (do 1,75 mld zł), w związku z wprowadzeniem nowych produktów OC oraz wzrost składki w grupie 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych)

o 0,26 mld zł (do 2,25 mld zł), będący wynikiem zwiększenia liczby zawieranych umów ubezpieczeń przy zachowaniu średniej ceny polisy.

W strukturze ubezpieczeń działu II nadal dominują ubezpieczenia komunikacyjne (OC i AC), które stanowią 56,78% portfela ubezpieczeń.

Wykres 6. Struktura portfela ubezpieczeń działu II w latach 2009-2012

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyniki zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji

Analiza wyników sektora ubezpieczeń w 2012 r. wskazuje, że pomimo utrzymujących się trudnych warunków ekonomicznych, sektorowi udało się uzyskać zysk finansowy wyższy o prawie 11% niż w roku 2011, równy 6,66 mld zł.

Wynik finansowy netto działu I wyniósł 3,28 mld zł i w porównaniu z rokiem 2011 był wyższy o 12,23%. Wynik finansowy netto uległ poprawie w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku, głównie w związku ze wzrostem przychodów z tytułu składki przypisanej brutto oraz poprawą wyników z działalności lokacyjnej. Zakłady ubezpieczeń działu I zarobiły na działalności lokacyjnej prawie 7,74 mld zł, czyli o 8,75 mld zł więcej niż w 2011 roku.

W dziale II wynik finansowy netto osiągnął wartość 3,39 mld zł i w porównaniu z rokiem 2011 uległ zwiększeniu

o 9,80%. Należy podkreślić, że w dziale tym wypracowany został zysk techniczny w wysokości 719 mln zł (wyższy o blisko 141,39%, czyli 421,21 mln zł w porównaniu z 2011 r.). Był to najlepszy odnotowany wynik od 2008 roku.

Na poprawę wyniku technicznego w dziale II wpłynął głównie wzrost w grupie 3 (o 0,39 mld zł) oraz 10 (o 0,21 mld zł). Istotnie pogorszyły się wyniki w ubezpieczeniach grupy 9 (ubezpieczenie pozostałych szkód rzeczowych) – o 0,13 mld zł, a także w grupie 15 (gwarancje ubezpieczeniowe) – o 0,27 mld zł. W obu tych grupach przyczyną pogorszenia był znaczny wzrost wypłaconych odszkodowań i świadczeń, odpowiednio z tytułu szkód w uprawach rolnych (przymrozki i gradobicie z początku 2012 r.) oraz z tytułu realizacji gwarancji ubezpieczeniowych, głównie w branży budowlanej.

Tabela 5. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu I w latach 2009-2012 (dane finansowe w mld zł)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Wybrane pozycje bilansowe				
Lokaty	51,31	50,76	47,31	49,31
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	32,81	38,93	37,46	45,11
Kapitał własny	13,86	13,23	12,76	15,05
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	71,24	77,20	73,02	80,78
Suma bilansowa	88,28	93,97	89,87	99,90
Wybrane pozycje rachunków wyników				
Składki przypisane brutto	30,28	31,42	31,83	36,38
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	27,70	22,58	26,07	25,92
Koszty działalności ubezpieczeniowej	5,39	5,26	5,54	6,35
Koszty akwizycji	3,84	3,70	3,98	4,67
Koszty administracyjne	1,59	1,59	1,63	1,75
Wynik techniczny	4,32	3,59	3,35	3,49
Zysk (strata) netto	4,21	3,65	2,92	3,28
Wybrane pozycje dotyczące wypłacalności				
Wielkość środków własnych	12,71	12,37	11,87	13,93
Margines wypłacalności	3,67	3,89	3,78	3,91
Kapitał gwarancyjny	1,36	1,43	1,36	1,42

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu II w latach 2009-2012 (dane finansowe w mld zł)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Wybrane pozycje bilansowe				
Lokaty	43,12	41,52	45,47	52,05
Kapitał własny	15,67	17,65	18,14	21,75
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	28,97	32,60	36,30	40,00
Suma bilansowa	51,17	51,20	56,24	62,99
Wybrane pozycje rachunków wyników				
Składki przypisane brutto	21,12	22,74	25,29	26,27
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	12,51	14,17	13,74	14,04
Koszty działalności ubezpieczeniowej	5,85	6,34	6,65	7,06
Koszty akwizycji	4,25	4,70	5,36	5,67
Koszty administracyjne	2,05	2,09	1,92	2,07
Wynik techniczny	-0,25	-1,28	0,30	0,72
Zysk (strata) netto	2,64	3,09	3,08	3,39
Wybrane pozycje dotyczące wypłacalności				
Wielkość środków własnych	12,25	13,77	14,33	18,00
Margines wypłacalności	3,37	3,52	3,76	3,85
Kapitał gwarancyjny	1,26	1,30	1,37	1,41

Źródło: opracowanie własne UKNF

2.3. Sektor emerytalny

Otwarte fundusze emerytalne i powszechne towarzystwa emerytalne

Według stanu na koniec 2012 roku zezwolenie na prowadzenie działalności posiadało 14 otwartych funduszy emerytalnych i tyle samo zarządzających nimi powszechnych towarzystw emerytalnych.

Od 1 maja 2011 r., po obniżeniu wymiaru składki przekazywanej do OFE przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dalej „ZUS”), do OFE odprowadzane jest 2,3% podstawy wymiaru składki, wcześniej wskaźnik ten wynosił 7,3%. Od 2013 roku wskaźnik ten będzie wynosił 2,5%, a w kolejnych latach wymiar składki będzie wzrastał i od 2017 roku osiągnie poziom 3,5%.

Tabela 7. Wartość aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2009-2012

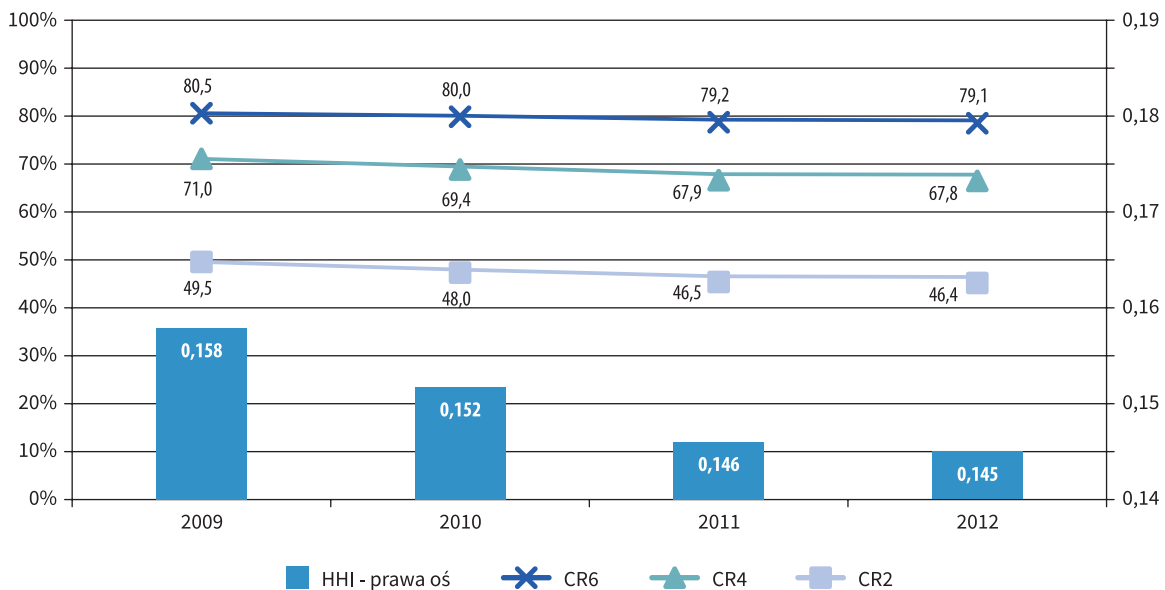
Otwarty fundusz emerytalny	Wartość aktywów netto (mln zł)				Struktura rynku (%)
	2009	2010	2011	2012	2012
AEGON OFE	7 275,1	9 088,6	9 692,7	11 601,4	4,3
Allianz Polska OFE	5 052,9	6 511,4	6 725,7	8 220,2	3,0
Amplico OFE	13 702,8	16 905,8	17 444,7	21 368,3	7,9
Aviva OFE Aviva BZ WBK	45 188,5	52 889,1	51 272,0	60 901,4	22,6
AXA OFE	9 251,4	12 833,3	14 142,9	16 912,6	6,3
Generali OFE	7 724,9	10 426,0	11 270,0	13 529,1	5,0
ING OFE	43 245,3	53 202,0	53 301,7	64 169,7	23,8
Nordea OFE	6 905,6	9 337,6	10 083,9	12 048,3	4,5
Pekao OFE	2 841,1	3 411,4	3 387,7	4 047,6	1,5
PKO BP Bankowy OFE	4 911,8	6 565,2	7 558,3	9 447,0	3,5
OFE Pocztynion	3 477,3	4 263,7	4 261,3	5 092,0	1,9
OFE Polsat	1 689,6	2 050,4	2 000,0	2 369,7	0,9
OFE PZU „Złota Jesień”	24 751,3	30 659,6	30 523,0	36 282,4	13,5
OFE WARTA	2 612,6	3 107,2	3 056,4	3 606,7	1,3
Razem	178 630,1	221 251,3	224 720,1	269 596,5	100,0

Źródło: opracowanie własne UKNF na podstawie sprawozdań dziennych OFE

Aktywa otwartych funduszy emerytalnych osiągnęły poziom 269,6 mld zł i w okresie roku wzrosły o 20% (44,9 mld zł). Wynik finansowy OFE na poziomie 37,4 mld zł i składki przekazane przez ZUS w wysokości 8 mld zł, przelożyły się na wyraźny wzrost aktywów netto funduszy w roku 2012. Stopy zwrotu OFE w 2012 roku zawierały się w przedziale między 14,6% a 18,0%, zaś średnia ważona stopa zwrotu osiągnęła poziom 16,4%.

Udział w rynku czterech największych funduszy emerytalnych mierzony wartością aktywów netto na koniec 2012 roku wynosił 67,8% (w roku poprzednim 67,9%). W latach 2009-2012 struktura rynku OFE podlegała powolnym zmianom. Udział w rynku traciły największe podmioty, co znalazło swoje odzwierciedlenie we wskaźnikach CR2, CR4 i HHI.

Wykres 7. Koncentracja aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych w latach 2009-2012

CR2, CR4, CR6 – wskaźniki określające udziały 2, 4 oraz 6 największych OFE w sumie aktywów ogółem.

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana: miara koncentracji rynku określająca szacunkowy poziom zagęszczenia w danej branży oraz poziom konkurencji na danym rynku, obliczany jako suma kwadratów udziałów w rynku poszczególnych podmiotów (np. suma kwadratów udziałów poszczególnych OFE w aktywach OFE ogółem).

Źródło: opracowanie własne UKNF

Na koniec 2012 roku do OFE należało 15,9 mln osób. Udział w rynku 4 największych funduszy mierzony liczbą członków obniżył się w porównaniu do roku poprzedniego. Na koniec

roku udział ten wynosił 57,6%, podczas gdy jeszcze rok wcześniej sięgał 58,4%.

Tabela 8. Liczba członków otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2009-2012

Otwarty fundusz emerytalny	Liczba członków (tys. osób)				Struktura rynku (%)
	2009	2010	2011	2012	2012
AEGON OFE	764,2	834,4	948,5	947,0	5,9
Allianz Polska OFE	398,0	448,5	508,1	553,7	3,5
Amplico OFE	1 100,8	1 135,7	1 192,6	1 269,9	8,0
Aviva OFE Aviva BZ WBK	2 893,5	2 786,2	2 687,5	2 672,9	16,8
AXA OFE	799,0	983,9	1 109,4	1 162,2	7,3
Generali OFE	681,0	788,0	890,1	1 006,3	6,3
ING OFE	2 902,7	2 929,8	2 954,1	3 010,2	18,9
Nordea OFE	827,6	868,5	898,8	888,3	5,6
Pekao OFE	348,4	349,5	344,5	342,8	2,2
PKO BP Bankowy OFE	417,8	468,3	539,5	657,8	4,1
OFE Pocztylion	467,6	518,1	588,3	595,9	3,7
OFE Polsat	322,7	311,1	302,5	300,8	1,9
OFE PZU „Złota Jesień”	2 119,1	2 193,5	2 215,0	2 222,9	13,9
OFE WARTA	318,3	315,4	314,5	311,5	2,0
Razem	14 360,7	14 931,0	15 493,4	15 942,3	100,0

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Stopy zwrotu uzyskiwane przez OFE zależą w znacznej mierze od sytuacji na rynku finansowym. W roku 2012 wypracowane przez fundusze stopy zwrotu były jednymi z najwyż-

szych w historii funkcjonowania kapitałowej części systemu emerytalnego w Polsce.

Tabela 9. Stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych w latach 2009-2012

Otwarty fundusz emerytalny	2009	2010	2011	2012
AEGON OFE	14,0%	9,9%	-4,8%	16,4%
Allianz Polska OFE	13,3%	11,1%	-4,5%	18,0%
Amplico OFE	14,5%	11,2%	-4,8%	17,2%
Aviva OFE Aviva BZ WBK	12,9%	11,3%	-4,6%	16,6%
AXA OFE	13,6%	10,3%	-3,3%	14,9%
Generali OFE	15,4%	9,3%	-4,0%	15,0%
ING OFE	13,8%	11,9%	-4,5%	16,6%
Nordea OFE	12,5%	11,5%	-4,1%	17,6%
Pekao OFE	13,9%	10,5%	-5,3%	16,1%
PKO BP Bankowy OFE	14,7%	11,2%	-4,8%	16,4%
OFE Pocztylion	13,4%	11,1%	-6,1%	15,3%
OFE Polsat	20,7%	9,3%	-7,2%	14,6%
OFE PZU „Złota Jesień”	13,5%	11,3%	-5,3%	15,7%
OFE WARTA	13,4%	11,0%	-4,2%	16,2%
Średnia	14,3%	10,8%	-4,8%	16,2%

Źródło: opracowanie własne UKNF na podstawie sprawozdań dziennych OFE

W 2012 roku, podobnie jak w latach poprzednich, dominującymi kategoriami w rachunku wyników powszechnych towarzystw emerytalnych były przychody związane z zarządzaniem funduszami emerytalnymi (OFE i DFE), w tym:

- ▶ przychody z opłat za zarządzanie OFE (62,4% przychodów całkowitych),
- ▶ przychody z opłat od składek do OFE (17,5% przychodów całkowitych)

oraz koszty:

- ▶ bezpośrednio związane z zarządzaniem (funkcjonowaniem) PTE (25,1% kosztów całkowitych),
- ▶ agenta transferowego (22,0% kosztów całkowitych),
- ▶ akwizycji na rzecz OFE i DFE (15,8% kosztów całkowitych powszechnych towarzystw emerytalnych),
- ▶ z tytułu opłat od składek i opłat związanych z wypłatami transferowymi,
- ▶ ponoszone na rzecz ZUS i Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych (dalej „KDPW”) (9,0% kosztów całkowitych).

W roku 2012 przychody powszechnych towarzystw emerytalnych były niższe niż w latach poprzednich. Przyczyną tego było zmniejszenie wymiaru składek przekazywanych do OFE, z 7,3% do 2,3% podstawy wymiaru. W konsekwencji w roku 2012, łączne przychody powszechnych towarzystw emerytalnych z zarządzania OFE i DFE wyniosły 1,65 mld zł i były o 8,6% niższe niż rok wcześniej. W tym samym czasie koszty zarządzania funduszami zmniejszyły się o 26,1% i wyniosły 0,77 mld zł. Wynik netto PTE wyniósł w roku 2012 nieco ponad 715,1 mln zł, co oznacza, że wzrósł w porównaniu do roku poprzedniego o 15,6%. Wszystkie PTE wykazały dodatnie wyniki finansowe.

Analiza poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat wykazuje wyraźny związek wysokości przychodów, kosztów oraz wyniku finansowego z wielkością zarządzanego funduszu. Najsilniejszą pozycję rynkową mają PTE zarządzające największymi funduszami emerytalnymi, które osiągały najwyższe przychody oraz wyraźne korzyści skali działalności w obszarze kosztów.

Pracownicze fundusze i towarzystwa emerytalne

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. istniało 5 pracowniczych towarzystw emerytalnych zarządzających 5 funduszami emerytalnymi. Pierwsze z nich zostało założone w 1999 roku, natomiast ostatnie rozpoczęło działalność pod koniec 2004 roku. Wartość aktywów netto zgromadzonych w pracowniczych funduszach emerytalnych na koniec roku 2012

wyniosła 1 882 mln zł. W stosunku do roku 2011 wzrosła wartość aktywów netto PFE: o 325 mln zł, tj. o 20,8%. W okresie objętym sprawozdaniem na rachunki członków PFE przekazano składki podstawowe i dodatkowe w kwocie 173 mln zł.

Tabela 10. Aktywa netto pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2009-2012 (według stanu na 31 grudnia, dane w mln zł)

Wyszczególnienie	Aktywa netto				Udział w rynku (w %)
	2009	2010	2011	2012	2012
PFE TELEKOMUNIKACJI POLSKIEJ	831,1	934,6	909,4	1 097,0	58,3
PFE „Nowy Świat”	245,4	294,8	300,7	361,7	19,2
PFE Słoneczna Jesień	218,2	274,6	288,1	344,4	18,3
PFE UNILEVER POLSKA	20,3	27,2	31,7	42,7	2,3
PFE NESTLE POLSKA	17,8	24,2	27,7	36,5	1,9
Ogółem	1 332,8	1 555,4	1 557,6	1 882,4	100,0

Źródło: pracownicze fundusze emerytalne

Warto zauważyć, iż od składek wpłacanych do pracowniczych funduszy nie są pobierane opłaty, a w niektórych przypadkach aktywa funduszy nie są także obciążane opłatą za zarządzanie, co z punktu widzenia uczestnika podnosi efektywność oszczędzania w PFE.

Średnia stopa zwrotu uzyskana w 2012 roku przez pracownicze fundusze emerytalne wyniosła 14,7% (w 2011 roku stopa zwrotu miała wartość -4,3%). Zdecydowany wzrost jednostki rozrachunkowej wynikał ze sprzyjających warunków na rynku finansowym.

Na koniec 2012 roku do pracowniczych funduszy emerytalnych należało 57 tys. członków. Oznacza to zmianę w stosunku do poprzedniego roku o -2,2%.

Tabela 11. Wyniki inwestycyjne pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2009-2012 (stopa zwrotu lub zmiana indeksu w %)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Średnia stopa zwrotu PFE	14,8	10,0	-4,3	14,7
Najniższa stopa zwrotu PFE	12,7	9,6	-5,2	13,6
Najwyższa stopa zwrotu PFE	17,4	10,5	-3,1	15,8
Inflacja	3,5	2,6	4,3	3,7
Zmiana WIG	46,9	18,8	-20,8	26,2
Zmiana WIG20	33,5	14,9	-21,9	20,4

Źródło: pracownicze fundusze emerytalne

Dobrowolne fundusze emerytalne

W 2012 roku rozpoczęły działalność dobrowolne fundusze emerytalne (DFE). Do 31 grudnia 2012 roku na rynku działało 9 DFE. Okres, w jakim działają DFE jest jeszcze bardzo krótki, a ich aktywa niskie, stąd uzyskane i prezentowane

stopy zwrotu są wskaźnikiem stosunkowo mało miarodajnym, aby na ich podstawie oceniać długoterminową efektywność inwestycyjną DFE.

Tabela 12. Stopy zwrotu DFE od pierwszej wyceny do 31 grudnia 2012 roku

Nazwa DFE	Data pierwszej wyceny	Stopa zwrotu od pierwszej wyceny do 31.12.2012 (w %)
DFE PZU	19.01.2012	49,0
MetLife Amplico DFE	31.01.2012	40,4
PKO DFE	16.03.2012	14,4
Allianz Polska DFE	23.03.2012	9,9
Nordea DFE	26.03.2012	35,7
ING DFE	17.07.2012	3,5
DFE Pocztillion Plus	22.08.2012	1,0
DFE Pekao	24.10.2012	1,7
Generali DFE	28.12.2012	0,0

Źródło: dobrowolne fundusze emerytalne

Na koniec 2012 roku funkcjonowało dziewięć DFE. We wszystkich prowadzone były indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego (IKZE), a w czterech z nich także

indywidualne konta emerytalne (IKE). DFE prowadziły 127,6 tys. IKZE i 0,5 tys. IKE.

Pracownicze programy emerytalne, indywidualne konta emerytalne i indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego

Pracownicze programy emerytalne (PPE), indywidualne konta emerytalne (IKE) oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego (IKZE), w których uczestnictwo jest dobrowolne, mają – w przeciwieństwie do pozostałych form dobrowolnego gromadzenia oszczędności z przeznaczeniem na cel emerytalny – charakter instytucjonalny, a środki są w nich gromadzone na zasadach określonych przepisami prawa.

Rozwój III filara systemu emerytalnego jest wzmacniany poprzez zachęty w postaci zwolnień podatkowych i możliwość korzystania z ulg w zakresie składek na ubezpieczenia społeczne.

Rynek PPE istnieje od 1999 roku.

Tabela 13. Rozwój PPE w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Liczba PPE	1 099	1 113	1 116	1 094
Liczba uczestników (w tys.)	334	342	345	358
Wartość zgromadzonych aktywów (w mln zł)	4 998	6 286	6 598	8 351

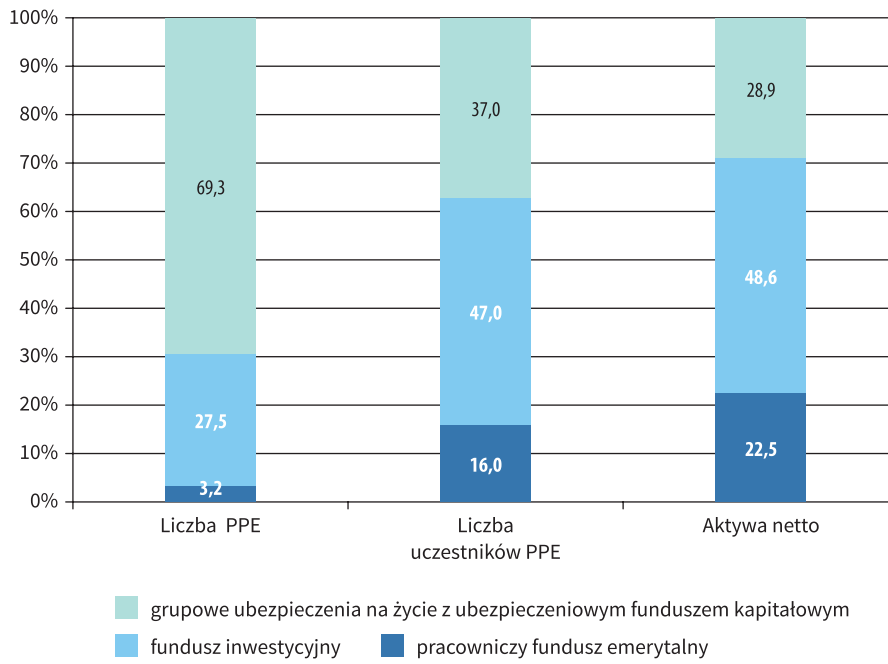
Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje zarządzające środkami pracowniczych programów emerytalnych

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. funkcjonowało 1094 pracownicze programy emerytalne, w tym:

- ▶ 758 w formie umowy grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym,
- ▶ 301 w formie umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego,
- ▶ 35 w formie pracowniczego funduszu emerytalnego.

W PPE uczestniczyło na koniec 2012 r. 358 tys. osób, a wartość zgromadzonych aktywów wyniosła 8351 mln zł, co oznacza wzrost wartości aktywów zgromadzonych na rachunkach uczestników PPE o 1753 mln zł w stosunku do 2011 roku (o 27%).

Wykres 8. Struktura rynku PPE w 2012 roku (w %)

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje zarządzające środkami pracowniczych programów emerytalnych

2.4. Rynek kapitałowy i towarowy

Nadzorowany przez Komisję Nadzoru Finansowego rynek kapitałowy i towarowy tworzą podmioty prowadzące działalność na rynku papierów wartościowych i innych instrumen-

tów finansowych, instytucje zbiorowego inwestowania oraz podmioty prowadzące działalność na rynku towarowym.

Firmy inwestycyjne oraz banki prowadzące rachunki papierów wartościowych (banki powiernicze)

W Polsce mają prawo funkcjonować zarówno krajowe, jak i zagraniczne firmy inwestycyjne. Krajowymi firmami inwestycyjnymi są domy maklerskie oraz banki prowadzące działalność maklerską. Ponadto, działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogą prowadzić również zagraniczne firmy inwestycyjne – zgodnie z regulacją jednej licencji (ang. *single licence*), czyli tzw. paszportu europejskiego oraz zagraniczne osoby prawne z siedzibą

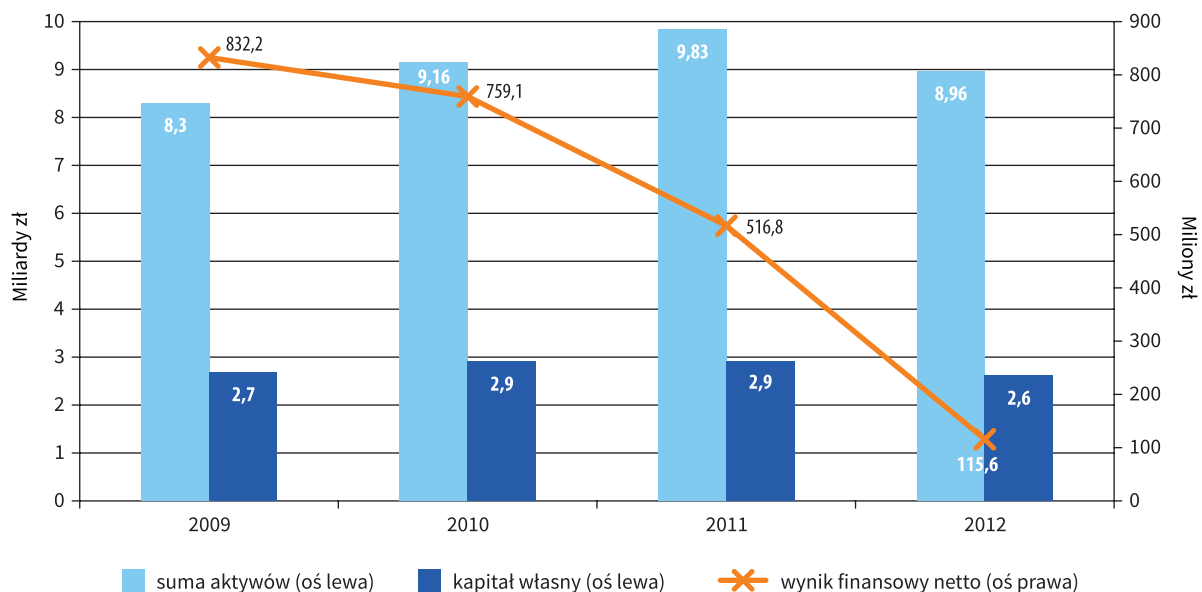
na terytorium państwa należącego do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (dalej „OECD” od ang. *Organisation for Economic Co-operation and Development*) lub Światowej Organizacji Handlu (dalej „WTO” od ang. *World Trade Organization*). Grupę instytucji wyspecjalizowanych w świadczeniu usług pośrednictwa na rynku papierów wartościowych, licencjonowanych przez KNF, uzupełniają banki powiernicze.

Tabela 14. Liczba podmiotów prowadzących działalność maklerską i powierniczą w latach 2009-2012

Rodzaj podmiotu	2009	2010	2011	2012
Domy maklerskie	46	50	51	54
Banki prowadzące działalność maklerską	13	14	14	15
Banki powiernicze	13	14	15	15
Razem	72	78	80	84

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 9. Podstawowe dane sektora domów maklerskich w latach 2009-2012

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 15. Dane dotyczące liczby rachunków klientów domów i biur maklerskich w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	Liczba rachunków klientów				Udział w wartości ogółem (w %)
	2009	2010	2011	2012	2012
Domy maklerskie	812 954	1 323 959*	1 210 088	1 195 885	63,19
Banki prowadzące działalność maklerską	532 325	649 680*	675 327	696 773	36,81

Źródło: opracowanie własne UKNF

* zmiana sposobu wykazywania, niejednorodna populacja

Zorganizowane rynki papierów wartościowych

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA

W 2012 r. główne indeksy GPW zwiększyły, odrabiając w znacznym stopniu spadek zanotowany w roku 2011,

mimo to obroty zarówno na rynku akcji, jak i na rynku terminowym nie osiągnęły poziomów porównywalnych z rokiem poprzednim.

Tabela 16. Stopy zwrotu indeksów GPW w latach 2009-2012 (w %)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
WIG	46,85	18,77	-20,83	26,24
WIG20	33,47	14,88	-21,85	20,45
mWIG40	55,24	19,57	-22,51	17,42
sWIG80	61,85	10,18	-30,47	22,92

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Tabela 17. Liczba instrumentów notowanych na GPW w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Spółki	379	400	426	438
w tym zagraniczne	25	27	39	43
Liczba debiutów	13	34	38	19
Liczba wycofań	8	13	12	7
Obligacje	51	50	51	62
w tym zagraniczne	3	3	2	2
Kontrakty terminowe	37	55	79	91
Opcje	110	106	122	120

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Tabela 18. Kapitalizacja GPW na koniec lat 2009-2012 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Spółki krajowe	421 178	542 646	446 151	523 390
Spółki zagraniczne	294 643	253 836	196 712	210 657
Obligacje krajowe	411 018	486 505	521 746	588 635
Obligacje zagraniczne	586	586	173	173
Razem	1 127 425	1 283 573	1 164 782	1 322 855

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Kapitalizacja GPW w 2012 roku wzrosła o 14% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Tabela 19. Wartość obrotów na GPW w latach 2009-2012 (w mln zł)²

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Akcje	175 943	234 288	268 139	202 880
Obligacje	1 476	1 428	836	1 043
Kontrakty terminowe	258 683	340 648	361 665	216 436
Opcje	8 391	16 888	23 562	16 269

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Obrót akcjami w 2012 r. wyniósł 202 880 mln zł wobec 268 139 mln zł w roku poprzednim.

W dniu 1 listopada 2012 r. weszło w życie Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 236/2012 z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie krótkiej sprzedaży i wybranych aspektów dotyczących swapów ryzyka kredytowego (Dz. Urz. UE L 86 z 24.3.2012 r.) przewidujące obowiązek zgłaszania organowi nadzoru znacznych pozycji krótkich netto z tytułu akcji. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego przygotował rozwiązania informatyczne i powiadomił potencjalne podmioty zobowiązane do raportowania o sposobie przekazywania

powiadomień. Raporty na bieżąco przesyłane są do UKNF i gromadzone zgodnie z wytycznymi ESMA. Niektóre dane dotyczące raportów przekazywane są do ESMA kwartalnie.

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. do krótkiej sprzedaży było dopuszczonych 140 akcji i 36 obligacji.

Alternatywny system obrotu (NewConnect)

Poza rynkiem regulowanym GPW prowadzi zorganizowany rynek akcji w formule alternatywnego systemu obrotu pod nazwą NewConnect.

Tabela 20. Dane dotyczące alternatywnego systemu obrotu NewConnect w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Wartość NCIndex na koniec roku	49,70	63,44	41,62	33,26
Stopa zwrotu NCIndex w bieżącym roku (%)	30,14	27,65	-34,39	-20,09
Kapitalizacja spółek na koniec roku (mln zł)	2 457,16	4 970,95	8 383,50	10 804,74
Liczba spółek na koniec roku	107	185	351	429
Liczba debiutów	26	86	172	89
Liczba sesji	252	253	251	249
Wartość obrotów (mln zł) ³	581,00	1 847,00	1 858,478	1 140,87
Liczba transakcji na sesję	1285	3470	4311	3105
Średnia wartość obrotu na sesję (mln zł)	2,3	7,3	7,40	4,58

Źródło: http://www.newconnect.pl/pub/statystyki_roczne/2012_NC.pdf

² Wartości obrotów znormalizowane do formatu pojedynczego.

³ Wartości obrotów znormalizowane do formatu pojedynczego.

BondSpot SA

Regulowany Rynek Pozagiełdowy (dalej „RRP”) w Polsce prowadzi spółka BondSpot SA.

Tabela 21. Dane dotyczące rynku pozagiełdowego oraz ASO w latach 2009-2012⁴

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Index ITO na koniec roku	32 342,9	-	-	-
Stopa zwrotu Index ITO w bieżącym roku (%)	7,26	-	-	-
Liczba notowanych instrumentów	70	88	163	209
Liczba sesji	252	253	251	249
Akcje				
Wartość obrotu (mln zł)	0,85	0,29	0,084	-
Liczba transakcji	715	388	65	-
Liczba instrumentów	4	1	1 (na koniec roku nienotowany)	-
Średnia wartość obrotu na sesję (tys. zł)	3,37	1,13	0,33	-
Listy zastawne				
Wartość obrotu (mln zł)	18,25	49,9	23,30	0,01
Liczba transakcji	59	19	17	1
Liczba instrumentów	16	17	20	24
Obligacje				
Wartość obrotu (mln zł)	2 497,9	131,02	1 165,55	1 117,70
Liczba transakcji	140	156	216	180
Liczba notowanych obligacji	50	70	143	185

Źródło: http://www.gpwcatalyst.pl/pub/statystyki_roczne/2012_CAT.pdf

Na koniec 2012 r. na Bondspot RRP i Bondspot ASO notowanych było 209 instrumentów.

System rozliczeniowo-depozytowy

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA (dalej „Krajowy Depozyt” albo „KDPW”) jest centralną instytucją odpowiedzialną za prowadzenie i nadzorowanie systemu depozytowo-rozliczeniowego w zakresie obrotu instrumentami finansowymi w Polsce. Począwszy od 1 lipca 2011 r. rozliczanie transakcji w papierach wartościowych lub innych instrumentach finansowych, zarejestrowanych w systemie KDPW, jest dokonywane przez KDPW_CCP SA, natomiast rozrachunek tych transakcji (transfery pomiędzy kontami depozytowymi) przeprowadzany jest przez Krajowy Depozyt.

W związku z dokonaniem w dniu 4 sierpnia 2012 r. zmian w przepisach ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, które wprowadziły do polskiego porządku prawnego pojęcie nowacji rozliczeniowej, a w związku z tym wprowadzeniem

odpowiednich zmian w Regulaminie rozliczeń transakcji, zatwierdzonych decyzją KNF, KDPW_CCP SA pełni funkcję kontrahenta centralnego (CCP), tzn. przejmuje zobowiązania stron rozliczanej transakcji, stając się kupującym dla każdego sprzedającego i sprzedającym dla każdego kupującego, zabezpieczając jednocześnie rozliczane transakcje majątkiem własnym.

W 2012 r. KNF zatwierdziła Regulamin rozliczeń transakcji (obróć niezorganizowany), na mocy którego KDPW_CCP SA stała się uprawniona do rozliczeń transakcji w zakresie instrumentów pochodnych zawieranych poza obrotem zorganizowanym oraz transakcji repo, jak również prowadzenia systemu zabezpieczania płynności rozliczeń tych transakcji.

⁴ Wartości obrotów znormalizowane do formatu pojedynczego.

Oferty publiczne instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne

W roku 2012 nastąpił spadek wartości ofert publicznych w porównaniu z poprzednimi trzema latami. Wartość ofert publicznych wyniosła ogółem ponad 8,77 mld zł, co odpowiada spadkowi o ponad 34% w porównaniu z rokiem ubiegłym i o 65% w porównaniu z rokiem 2010. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy był trwający kryzys fiskalny w krajach strefy euro oraz ograniczona aktywność na rynku kapitałowym Skarbu Państwa, który przeprowadził w 2012 r. jedną ofertę publiczną (sprzedaż akcji Zespół Elektrowni PAK o wartości 0,68 mld zł). Warto podkreślić, że w 2012 r. przeprowadzona została największa prywatna oferta publiczna w historii polskiego rynku kapitałowego – Alior Banku SA, o łącznej wartości wynoszącej prawie 2,1 mld zł.

W najważniejszym segmencie pozyskiwania kapitału poprzez oferty publiczne akcji (tzw. rynek pierwotny) nastą-

piło najmniejsze osłabienie. Wyraźnemu zmniejszeniu uległa wprawdzie liczba subskrypcji akcji przeprowadzonych w trybie oferty publicznej, jednak ich łączna wartość tylko nieznacznie spadła (spadek o 7,8%).

Największy spadek aktywności można było zaobserwować w segmencie rynku ofert publicznych produktów strukturyzowanych (spadek wartości ofert o prawie 80%) oraz rynku sprzedaży istniejących akcji (spadek o prawie 66%).

Zdecydowany wzrost aktywności można było zaobserwować w segmencie publicznych ofert obligacji, gdzie zanotowano wzrost wartości ofert o ponad 30%.

W 2012 r. emitenci przeprowadzili 159 ofert publicznych, których strukturę przedstawia Tabela 22.

Tabela 22. Charakterystyka ofert publicznych przeprowadzonych w 2012 roku

159 ofert publicznych, w tym: przeprowadzone przez emitentów zagranicznych			
155 ofert o charakterze gotówkowym			4 oferty o charakterze bezgotówkowym
<p>79 publicznych ofert akcji</p> <p>w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 44 oferty przeprowadzone bez konieczności sporządzania i zatwierdzania prospektu emisyjnego ▶ 31 ofert przeprowadzonych przez emitentów zagranicznych 	<p>12 publicznych ofert produktów strukturyzowanych</p> <p>wszystkie przeprowadzone przez emitentów zagranicznych</p>	<p>64 publiczne oferty obligacji</p> <p>w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 41 ofert przeprowadzonych bez konieczności sporządzania i zatwierdzania prospektu emisyjnego 	
27 publicznych ofert sprzedaży	52 publiczne subskrypcje		

Źródło: opracowanie własne UKNF

Łączna wartość przeprowadzonych w 2012 r. ofert publicznych o charakterze gotówkowym wyniosła 8 821,2 mln zł, w tym wartość subskrypcji akcji wyniosła 3 592,7 mln zł, wartość publicznych ofert sprzedaży akcji – 2 272,5 mln zł, wartość ofert obligacji – 2 812,3 mln zł, wartość publicznych ofert produktów strukturyzowanych – 143,7 mln zł.

Wraz ze zmniejszeniem wartości ofert w 2012 r. spadła również liczba przeprowadzanych ofert, jednakże spadek ten

wyniósł tylko 12,5% i nie był tak głęboki jak spadek wartości ofert. Świadczy to o zmniejszeniu średniej wartości oferty publicznej, która w 2011 r. wyniosła niecałe 75 mln zł i spadła do niecałych 57 mln zł w 2012 r. Tendencja ta utrzymuje się od 4 lat. W 2009 r., w którym miało miejsce apogeum pierwszej fali światowego kryzysu finansowego, średnia wartość oferty publicznej wyniosła 165 mln zł (przy najmniejszej liczbie ofert publicznych w analizowanym okresie), a w 2010 r. – 134 mln zł.

Tabela 23. Wartość i liczba ofert publicznych o charakterze gotówkowym w latach 2009-2012

Rok	2009		2010		2011		2012	
Wyszczególnienie	Liczba ofert *	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert **	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert ***	Wartość (w mln zł)	Liczba ofert ****	Wartość (w mln zł)
Publiczne emisje akcji	34	12 310,9	76	6 133,2	69	3 735,8	52	3 592,67
Publiczne oferty obligacji	8	1 077,8	37	2 180,0	54	2 236,5	63	2 812,30
Publiczne oferty sprzedaży akcji	21	112,2	37	15 456,2	30	6 671,1	27	2 272,55
Publiczne oferty produktów strukturyzowanych	21	414,5	36	1 251,7	24	692,7	12	143,71
Publiczne oferty razem	84	13 915,4	186	25 021,1	177	13 336,1	155	8 821,23
<i>w tym:</i> Pierwsze oferty publiczne	22	7 539,2	60	15 899,5	66	8 560,4	38	3 371,37

* w 2009 r. przeprowadzono również 5 publicznych ofert akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

** w 2010 r. przeprowadzono również 7 publicznych ofert akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

*** w 2011 r. przeprowadzono również 7 publicznych ofert akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

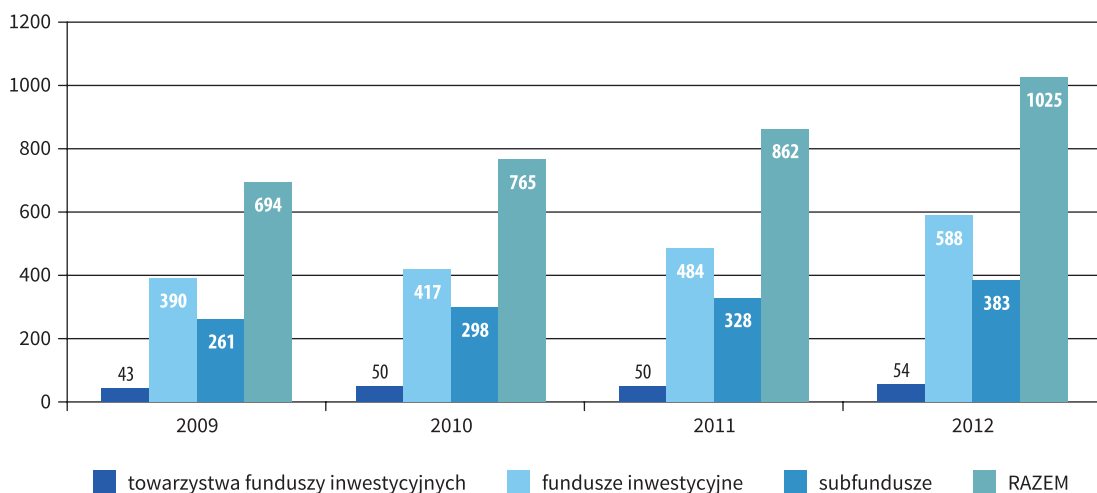
**** w 2012 r. przeprowadzono również 4 publiczne oferty akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

Towarzystwa funduszy inwestycyjnych i fundusze inwestycyjne

Rok 2012 był kolejnym rokiem, w którym zaobserwowano wzrost liczby nadzorowanych podmiotów krajowych⁵ w sektorze funduszy inwestycyjnych. Wykres 10 obrazuje wzrost liczby nadzorowanych podmiotów krajowych z wyszczególnieniem

towarzystw funduszy inwestycyjnych, funduszy inwestycyjnych i subfunduszy wydzielonych w ramach funduszy inwestycyjnych z wydzielonymi subfunduszami (narastająco).

Wykres 10. Łączna liczba nadzorowanych towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych i subfunduszy na koniec lat 2009-2012 (narastająco z podziałem na rodzaje)

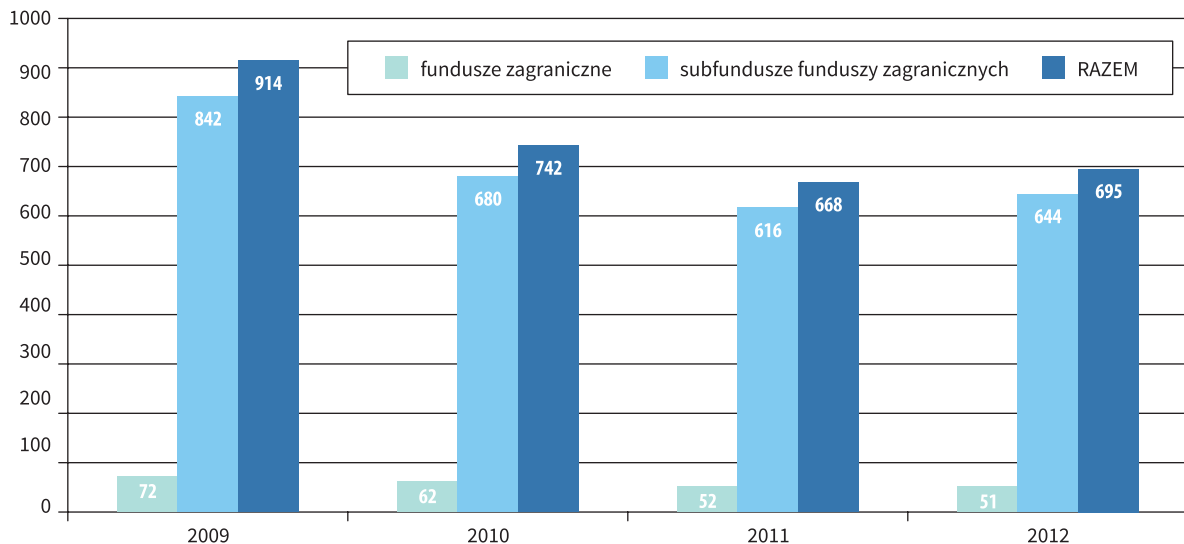
Źródło: opracowanie własne UKNF

Według stanu na 31 grudnia 2012 roku działalność operacyjną prowadziły 54 towarzystwa funduszy inwestycyjnych, zarządzające łącznie 588 funduszami inwestycyjnymi.

Komisja Nadzoru Finansowego wykonuje nadzór nad zbywaniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułów uczestnictwa emitowanych przez fundusze zagraniczne.

⁵ Towarzystwa funduszy inwestycyjnych, fundusze inwestycyjne i subfundusze.

Wykres 11. Łączna liczba nadzorowanych zagranicznych funduszy inwestycyjnych i subfunduszy wchodzących w skład zagranicznych funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2009-2012 (narastająco w podziale na rodzaje)

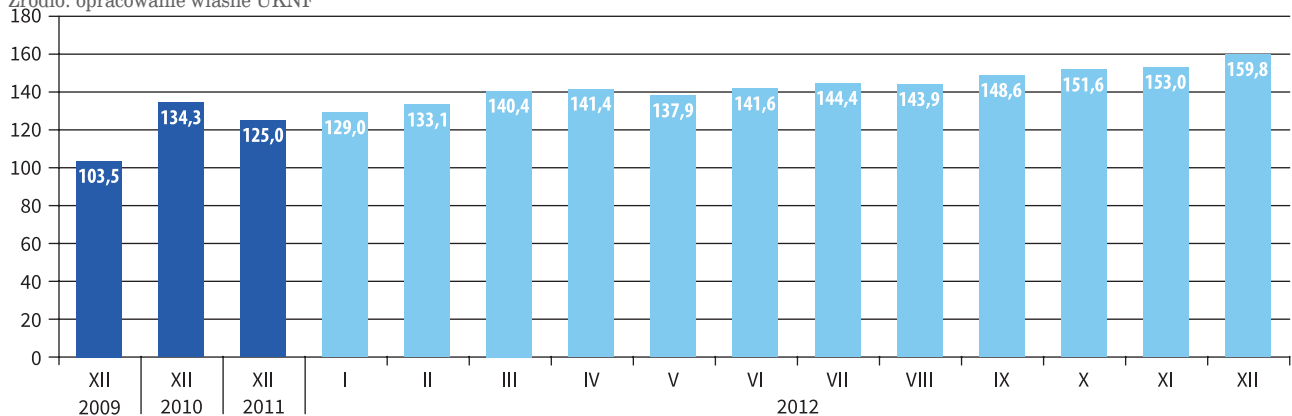
Źródło: opracowanie własne UKNF

Po pogorszeniu koniunktury na rynkach finansowych, które miało miejsce w drugiej połowie 2011 roku, w 2012 roku ponownie dało się zaobserwować wzrost wartości aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Na przestrzeni 2012 r. wartość aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych zwiększyła się o 34,8 mld zł, aby na dzień 31 grudnia 2012 roku osiągnąć wartość 159,8 mld zł.

Wykres 12. Aktywa zarządzane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2009-2011 oraz w roku 2012 (w mld zł)⁶

Źródło: opracowanie własne UKNF

Jak wynika z powyższego zestawienia, trend wzrostowy utrzymywał się niemal na przestrzeni całego roku, dzięki czemu suma aktywów funduszy zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych osiągnęła na dzień 31 grudnia 2012 roku poziom znacznie wyższy niż w latach poprzednich. Największy wzrost wartości aktywów zanotowany został

w marcu i we wrześniu. Natomiast miesiącami, w których doszło do zmniejszenia wartości aktywów były wyłącznie maj oraz sierpień. Analogicznie jak w poprzednich latach, opisane powyżej wahania w znacznym stopniu odzwierciedlały zmiany indeksów giełdowych.

⁶ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

Pomimo zanotowanego wzrostu poziomu zarządzanych aktywów, w 2012 roku towarzystwa funduszy inwestycyjnych wypracowały nieco niższe przychody niż w roku poprzednim. Jednocześnie wzrost kosztów sprawił, iż na koniec

grudnia 2012 roku zagregowane zyski towarzystw wyniosły 325 mln zł i były niższe o 104 mln zł w porównaniu z rokiem 2011.⁷

Tabela 24. Zagregowane koszty towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2009-2012 (w mln zł)⁸

Koszty	2009	2010	2011	2012	
Koszty ogółem, w tym:	1 525	1 655	1 731	1 763	100,0%
– koszty stałe	436	403	447	553	31,4%
– koszty zmienne, w tym:	1 089	1 252	1 284	1 210	68,6%
– koszty zmienne dystrybucji*	735	923	958	861	48,8%

* Koszty pozostające w bezpośrednim związku z przyjmowaniem i realizowaniem zleceń zbycia, odkupienia lub zamiany jednostek uczestnictwa lub przyjmowaniem zapisów na certyfikaty inwestycyjne i ich przydziałem, stanowiące wynagrodzenie dystrybutorów lub poniesione z tytułu promocji lub marketingu funduszu.

Rynek towarów giełdowych

W 2012 r. obroty na Towarowej Giełdzie Energii SA wykazały wzrost wobec 2011 r. Wolumen obrotu na parkiecie wyniósł łącznie 133,206 TWh (wobec 126,679 TWh w 2011 r.).

Łączny obrót energią elektryczną na Rynku Dnia Następnego w 2012 r. wyniósł 19,047 TWh. W porównaniu do poprzedniego roku obroty wykazały spadek o 3,51%.

Łączne obroty na Rynku Terminowym Towarowym w 2012 r. wyniosły 112,871 TWh. W porównaniu do 2011 r. obroty wzrosły o 5,58%.

Łączne obroty na Rynku Praw Majątkowych w 2012 r. wyniosły 54,998 TWh (wzrost r/r o 8,68%).

Na koniec 2012 r. lista członków Towarowej Giełdy Energii SA zawierała 53 podmioty, w tym 4 domy maklerskie.

Rok 2012 był kolejnym rokiem funkcjonowania mechanizmu market coupling tj. połączenia rynków energii Polski i Szwecji. Jest to związane z zaleceniami Komisji Europejskiej, według których do 2014 r. ma powstać wspólny europejski rynek energii. Zdolności przesyłowe w kierunku transferu energii z Polski do Szwecji w całym 2012 r. wyniosły 0,972 TWh, natomiast w kierunku przeciwnym – 3,468 TWh. Rzeczywiste przepływy energii w kierunku z Polski do Szwecji w całym 2012 r. wyniosły 0,129 TWh, co stanowi 13,27% wykorzystania zdolności przesyłowych. Wolumen transferu energii ze Szwecji do Polski w 2012 r. wyniósł 2,667 TWh, co stanowi 76,90% wykorzystania zdolności przesyłowych w tym kierunku.

Wolumen zorganizowanych w 2012 r. aukcji energii wyniósł 1,267 TWh.

W 2012 r. na Rynku Upoważnień do Emisji CO₂ funkcjonującym w ramach Towarowej Giełdy Energii SA nie zawarto żadnych transakcji.

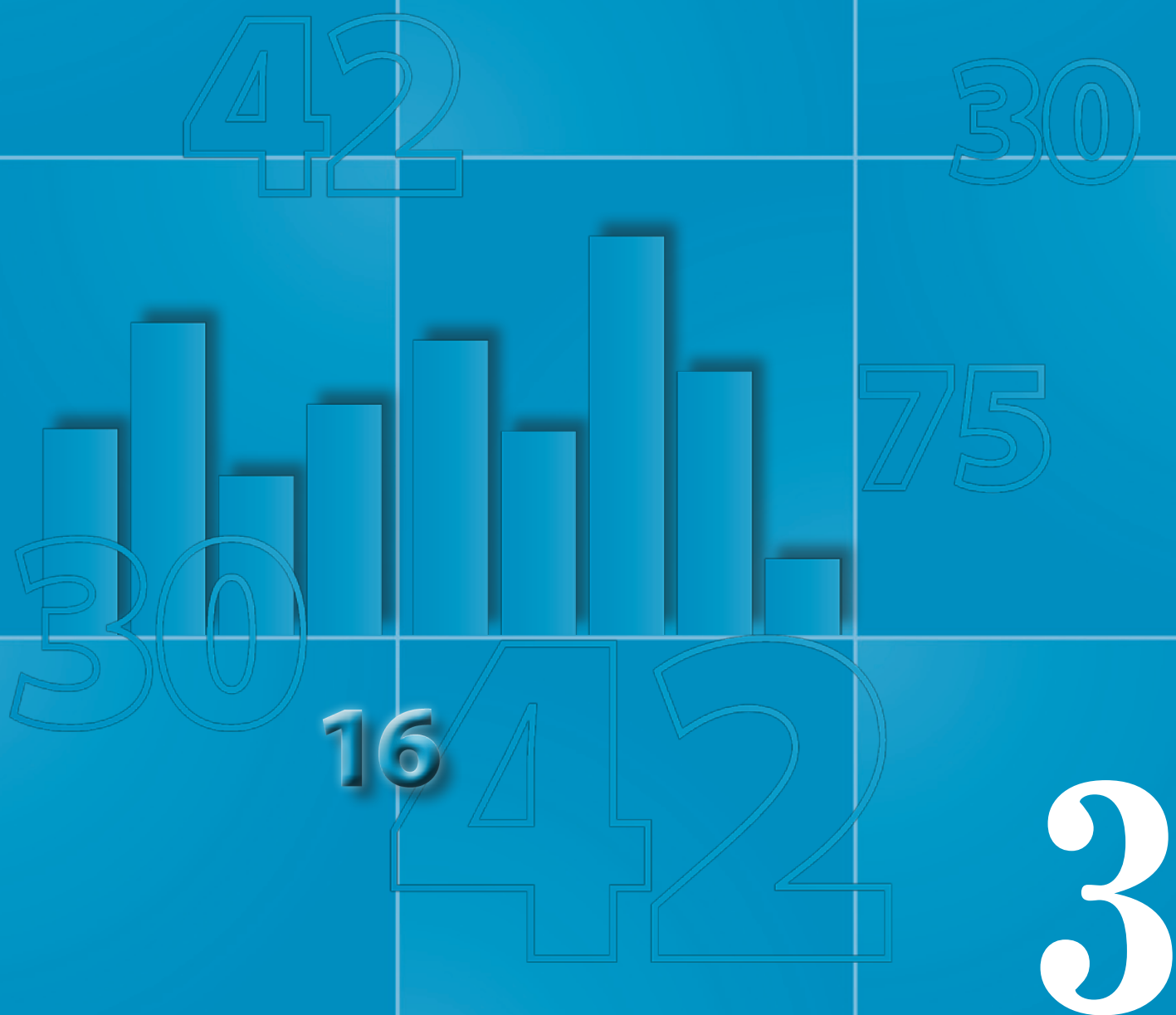
W dniu 20 grudnia 2012 r. została uruchomiona Giełda Gazu, działająca w ramach Towarowej Giełdy Energii SA. Od tego dnia obrót gazem odbywa się na rynku terminowym, natomiast od 31 grudnia 2012 r. także i spotowym. Do końca 2012 r. na obu rynkach została zawarta tylko jedna transakcja (na rynku terminowym).

Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA (dalej „IRGiT SA”) posiada zezwolenie na prowadzenie Izby Rozliczeniowej i Izby Rozrachunkowej, co jest jednym z warunków koniecznych dla prowadzenia rozrachunku i rozliczeń instrumentów finansowych na rynku regulowanym. Niemniej, w powyższym obszarze IRGiT SA na koniec 2012 roku nie prowadziła aktywnej działalności. Natomiast, zgodnie z art. 68a ust. 14 Ustawy o obrocie instrumentami finansowymi Izba Rozliczeniowa i Rozrachunkowa może pełnić funkcję Giełdowej Izby Rozrachunkowej w rozumieniu Ustawy o giełdach towarowych. Giełdowa Izba Rozrachunkowa jest partnerem TGE SA w transgranicznym handlu energią w ramach projektu market coupling.

⁷ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

⁸ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

Działania licencyjno-autoryzacyjne

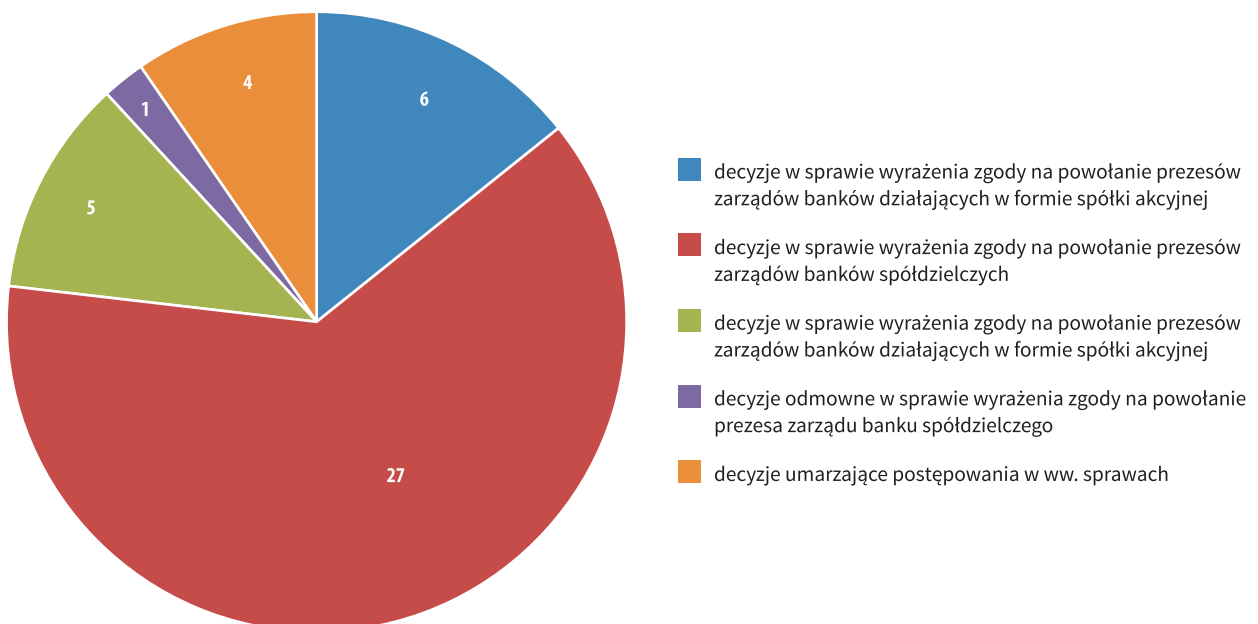
3. Działania licencyjno-autoryzacyjne

3.1. Sektor bankowy

Zadania dotyczące zmian we władzach banków

Komisja Nadzoru Finansowego w 2012 roku podjęła w formie uchwał 39 decyzji w sprawie zgody na powołanie członków zarządów, w tym prezesów banków.

Wykres 13. Liczba decyzji w sprawie zgody na powołanie członków zarządów banków, w tym prezesów, podjętych przez KNF w 2012 roku

Zadania dotyczące zmian w strukturze akcjonariatu banków – spółek akcyjnych

Komisja Nadzoru Finansowego w 2012 roku podjęła 4 decyzje w formie uchwał w sprawie zamiaru objęcia lub nabycia akcji lub praw z akcji banku. Umorzone zostało 1 postępowanie

nie dotyczące tych spraw. Komisja podjęła również 1 uchwałę w sprawie uchylenia zakazu wykonywania prawa głosu z akcji oraz 2 decyzje w sprawie zbycia imiennych akcji banku.⁹

⁹ W okresie roku, licząc od daty wpisania banku do rejestru przedsiębiorców, zbycie akcji imiennych przez akcjonariuszy wymaga zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego.

Połączenie banków i nabycie przedsiębiorstwa bankowego lub jego zorganizowanej części

Komisja Nadzoru Finansowego w 2012 roku wydała 4 zezwolenia na połączenie banków. Jedno z nich dotyczyło połączenia Banku Zachodniego WBK SA i Kredyt Banku SA przez przeniesienie całego majątku Kredyt Banku SA na Bank Zachodni WBK SA.

Oceniając wniosek, KNF wzięła w szczególności pod uwagę plan połączenia banków, biznesplan połączonego banku

na okres trzyletni zawierający informacje na temat przygotowania i planowanego przebiegu prac łączeniowych dotyczące m.in. sposobu zabezpieczenia interesów klientów i akcjonariuszy mniejszościowych oraz dodatkowe zobowiązania związane z ostrożnym i stabilnym funkcjonowaniem połączonego banku złożone przez Banco Santander SA z Hiszpanii w związku z planowanym istotnym zwiększeniem udziału Grupy Santander w rynku polskim.

Zmiany w statutach banków

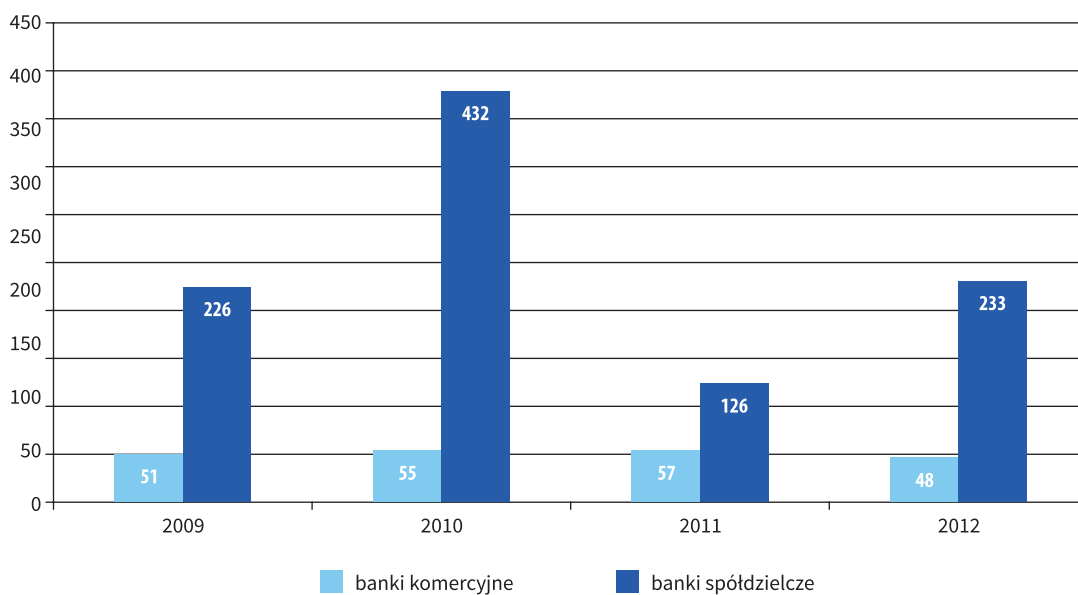
W wyniku rozpatrzenia złożonych wniosków dotyczących zmian w statutach banków Komisja Nadzoru Finansowego wydała w 2012 roku 281 decyzji, w tym:

▶ 48 decyzji w sprawie wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków w formie spółki akcyjnej,

▶ 233 decyzje w sprawie wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków spółdzielczych.

Ponadto umorzonych zostało 10 postępowań dotyczących powyższych spraw.

Wykres 14. Liczba wydanych decyzji zezwalających na zmiany w statutach banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2009-2012

Źródło: opracowanie własne UKNF

Rozszerzenie terenu działania banku spółdzielczego

Rozszerzanie terenu działania przez bank spółdzielczy wymaga odrębnej zgody Komisji Nadzoru Finansowego, gdy bank spółdzielczy zamierza prowadzić działalność na terenie powiatów innych niż powiaty sąsiadujące z terenem

działania banku. Komisja Nadzoru Finansowego podjęła 1 decyzję w sprawie wydania zezwolenia na rozszerzenie terenu działania banku spółdzielczego.

Prowadzenie działalności przez oddział lub w ramach działalności transgranicznej

W 2012 roku Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła od właściwych władz nadzorczych państw należących do EOG 7 zawiadomień (notyfikacji) w sprawie podjęcia działalności poprzez oddział na terytorium Polski przez instytucję kredytową.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła również od właściwych władz nadzorczych państw należących do EOG 27 zawiadomień (notyfikacji) dotyczących instytucji kredytowych w sprawie podjęcia działalności transgranicznej na terytorium Polski. Na przestrzeni

tego okresu 3 instytucje kredytowe powiadomiły o zaprzestaniu prowadzenia tej działalności.

Ponadto w 2012 roku do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło od banków krajowych 1 zawiadomienie (notyfikacja) w sprawie podjęcia działalności transgranicznej w państwach należących do EOG.

Według stanu na koniec 2012 roku łącznie 13 banków krajowych notyfikowało prowadzenie działalności transgranicznej w państwach należących do EOG.

Otwieranie i działalność przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych

Z dniem 1 stycznia 2012 roku zmianie uległy zasady prowadzenia rejestru przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych.¹⁰ Na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów rejestr przedstawicielstw przedsiębiorców zagranicznych, obejmujący również przedstawicielstwa banków zagranicznych i instytucji kredytowych, prowadził Minister Gospodarki. W nowym stanie prawnym Minister Gospodarki przekazał Komisji Nadzoru Finansowego dane rejestrowe przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych i wykreślił je z prowadzonego przez siebie rejestru. Na Komisję Nadzoru Finansowego został nałożony obowiązek zamieszczenia w Biuletynie Informacji Publicznej wykazu wydanych, uchylonych i wygasłych zezwoleń na otwarcie przedstawicielstwa przez banki zagraniczne i instytucje kredytowe. Komisja Nadzoru Finansowego uzyskała także kompetencję do stwierdzania w drodze decyzji

administracyjnej wygaśnięcia zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa banku zagranicznego i instytucji kredytowej w przypadku zaprzestania wykonywania przez nie działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zakres działania przedstawicielstwa banku zagranicznego i instytucji kredytowej może obejmować wyłącznie prowadzenie działalności w zakresie promocji i reklamy banku zagranicznego lub instytucji kredytowej w zakresie ustalonym w zezwoleniu.

W 2012 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała 3 decyzje zezwalające na otwarcie przedstawicielstwa przez bank zagraniczny lub instytucję kredytową i 2 decyzje w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa instytucji kredytowej i banku zagranicznego.

¹⁰ Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. z 2011 r. Nr 232, poz. 1378), która znówelizowała m.in. ustawę o swobodzie działalności gospodarczej i ustawę Prawo bankowe.

3.2. Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK)

Z dniem 27 października 2012 roku spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (SKOK) objęte zostały nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego. Podobnie jak w przypadku nadzoru nad bankami, nadzór Komisji Nadzoru Finansowego wobec systemu SKOK jest nakierowany na bezpieczeństwo depozytów członków kas. Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych¹¹ przewidziała szereg działań licencyjnych związanych z wejściem ustawy w życie:

- zgodnie z art. 86 ust. 1 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, kasy, w terminie 9 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, wystąpią do Komisji Nadzoru Finansowego z wnioskami o zatwierdzenie:
 - statutów dostosowanych do przepisów ustawy,
 - prezesów zarządów,
- zgodnie z art. 86 ust. 2 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych Kasa Krajowa, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, wystąpi do Komisji Nadzoru Finansowego z wnioskiem o zatwierdzenie:
 - statutu dostosowanego do przepisów ustawy,
 - członków zarządu.

Ustawa o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych przewiduje w zakresie nadzoru licencyjnego szereg zadań Komisji Nadzoru Finansowego wykonywanych w trybie ciągłym:

- wydawanie zezwoleń na utworzenie kasy (art. 7 ust. 1),
- zatwierdzanie zmian statutów kas (art. 8 ust. 2),
- zatwierdzanie zmian statutu Kasy Krajowej (art. 53 ust. 2),
- wydawanie zgód na powołanie prezesów kas (art. 21 ust. 1),
- wydawanie zgód na powołanie członków zarządu Kasy Krajowej (art. 51 ust. 1).

Przed końcem 2012 roku do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęły pierwsze wnioski kas w zakresie:

- zatwierdzenia zmian w statucie kasy,
- zatwierdzenia statutu kasy dostosowanego do przepisów ustawy,
- zezwolenia na utworzenie kasy.

¹¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 855, z późn. zm.

3.3. Sektor usług płatniczych i pieniądza elektronicznego

W dniu 24 października 2011 roku weszła w życie ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 roku o usługach płatniczych¹² (dalej: „UUP”), która implementowała Dyrektywę 2007/64/WE.

Prowadzenie działalności w charakterze instytucji płatniczych wymaga zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego. Natomiast prowadzenie działalności w charakterze biura usług płatniczych jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej¹³ i nie wymaga uzyskania zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego, a jedynie wpisu do Rejestru Usług Płatniczych. Biura usług płatniczych mogą jedynie świadczyć usługi przekazu pieniężnego. Zarówno instytucje płatnicze, jak i biura usług płatniczych mogą wykonywać, obok świadczenia usług płatniczych, także inną działalność gospodarczą i uzyskują wtedy odpowiednio status hybrydowych instytucji płatniczych lub hybrydowych biur usług płatniczych.

W ramach nowych obowiązków Komisja Nadzoru Finansowego prowadzi i udostępnia poprzez stronę internetową Rejestr Usług Płatniczych (RUP), który obejmuje: krajowe instytucje płatnicze, biura usług płatniczych oraz spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe i Kasę Krajową. Zgodnie z przepisami UUP, podmioty inne niż dostawcy usług płatniczych, prowadzące w dniu wejścia w życie UUP (tj. 24 października 2011 roku) działalność w zakresie usług płatniczych, mogły kontynuować tę działalność na terytorium RP bez wymogu uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze instytucji płatniczej lub wpisu do RUP pod warunkiem złożenia stosownego wniosku w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie UUP (tj. do 24 kwietnia 2012 roku).

W 2012 roku do Komisji Nadzoru Finansowego zostało skierowanych:

- 45 wniosków o wydanie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej; Komisja Nadzoru Finansowego wydała 3 zezwolenia, 5 postępowań zostało umorzonych, a 1 wniosek pozostał bez rozpoznania,
- 1281 wniosków o wpis biura usług płatniczych do RUP – 46 wniosków wycofano, zarejestrowano 1162 biura usług płatniczych i dokonano również 126 zmian wpisów w RUP,
- 3 wnioski o wykreślenie spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej z RUP.

Zgodnie z UUP, unijne instytucje płatnicze mogą na terytorium innego państwa członkowskiego prowadzić działalność w formie oddziału, działalność transgraniczną lub za pośrednictwem agenta na zasadzie jednego paszportu europejskiego – bez konieczności uzyskiwania zezwolenia, a jedynie nadzór macierzysty przesyła do nadzoru państwa goszczącego zawiadomienie o zamiarze prowadzenia działalności. W 2012 roku do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło 90 zawiadomień. Na zasadzie jednego paszportu europejskiego także krajowe instytucje płatnicze mogą prowadzić działalność w innych państwach członkowskich, z czego skorzystała 1 krajowa instytucja płatnicza, zgłaszając zamiar prowadzenia działalności transgranicznej w 4 państwach należących do EOG.

W dniu 24 października 2011 roku weszły w życie zmiany ustawy z dnia 12 września 2001 roku o elektronicznych instrumentach płatniczych związane z częściową implementacją Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE z dnia 16 września 2009 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością.

Przed wejściem w życie nowelizacji ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych żaden podmiot nie wystąpił z wnioskiem o zezwolenie na prowadzenie działalności w charakterze instytucji pieniądza elektronicznego. Nowelizacja, wprowadzając liberalizację zasad licencjonowania tych podmiotów, przyczyniła się do zainteresowania prowadzeniem tego rodzaju działalności. W 2012 roku do Komisji Nadzoru Finansowego zostały skierowane 3 wnioski w sprawie wydania zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji pieniądza elektronicznego. Komisja Nadzoru Finansowego w tym czasie nie wydała żadnego zezwolenia.

¹² Dz. U. Nr 199, poz. 1175, z późn. zm.

¹³ Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447, tekst jednolity z późn. zm.

3.4. Sektor ubezpieczeniowy

Zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

W 2012 roku do KNF wpłynęły dwa wnioski o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej. Pierwszy wniosek o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej został pozostawiony bez rozpoznania. Drugi wniosek został złożony przez tego samego wnioskodawcę, a jego rozpatrywanie nie zostało zakończone w 2012 roku.

W okresie objętym sprawozdaniem prowadzono dwa postępowania w przedmiocie rozszerzenia rzeczowego zakresu działalności krajowego zakładu ubezpieczeń, wydano jedno zezwolenie na rozszerzenie rzeczowego zakresu działalności, a drugie postępowanie nie zakończyło się w 2012 roku.

Notyfikacje na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce

Notyfikację na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce w ramach swobody świadczenia usług posiadało na koniec 2012 roku 591 zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich UE i państw członkowskich EEA, natomiast w formie oddziału notyfikację posiadały 23 zakłady ubezpieczeń oraz 1 zakład reasekuracji. W roku 2012 do KNF wpłynęły 43 zawiadomienia zagranicznych zakładów ubezpieczeń o zamiarze wykonywania działalności ubezpieczeniowej – na zasadzie działalności transgranicznej (41 dotyczyło państw członkowskich UE, a 2 dotyczyły Liechtensteinu) oraz 4 zawiadomienia zagranicznych zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich UE w przedmiocie notyfikowania zamiaru wykonywania działalności ubezpieczeniowej na terytorium RP poprzez oddział. Dodatkowo, 4 zakłady ubezpieczeń z państw członkowskich UE notyfikowały zamiar prowadzenia działalności ubezpieczeniowej na terytorium RP w ramach swobody świadczenia usług poprzez oddział w innym państwie członkowskim UE (19 zgłoszeń).

W ramach swobody świadczenia usług.

W 2012 roku wpłynęło również 12 notyfikacji dotyczących wycofania się z zamiaru prowadzenia działalności ubezpieczeniowej na terytorium RP przez zakład ubezpieczeń z siedzibą w państwie członkowskim UE, w tym 11 notyfikacji zakładów ubezpieczeń, które notyfikowały zamiar wykonywania działalności ubezpieczeniowej na terytorium RP w inny sposób niż przez oddział w ramach swobody świadczenia usług oraz 1 notyfikacja zakładu ubezpieczeń, który notyfikował zamiar wykonywania działalności ubezpieczeniowej na terytorium RP poprzez oddział.

W 2012 roku 15 zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich UE notyfikowało zamiar rozszerzenia zakresu dzia-

Przekazane również zostało 1 zawiadomienie krajowego zakładu ubezpieczeń dotyczące notyfikacji zamiaru utworzenia oddziału na terytorium innego państwa członkowskiego UE oraz 1 zawiadomienie krajowego zakładu ubezpieczeń dotyczące notyfikacji zamiaru prowadzenia działalności ubezpieczeniowej w ramach swobody świadczenia usług na terytorium 26 państw członkowskich UE.

Zmiany we władzach zakładów ubezpieczeń

W 2012 roku KNF wydała 22 decyzje w przedmiocie udzielenia zezwolenia (7 w stosunku do prezesów, a 15 w stosunku do członków zarządu zakładu ubezpieczeń), zaś w 4 przypadkach nastąpiło umorzenie postępowania. W 3 przypadkach zostało wydane postanowienie o zawieszeniu postępowania. Ponadto toczyło się 1 postępowanie powiązane, dotyczące odstąpienia od wymogu posiadania wyższego wykształcenia – zostało ono umorzono na wniosek zakładu ubezpieczeń.

Podkreślenia wymaga fakt, że – chociaż wymóg uzyskania zgody na powołanie dotyczy tylko dwóch członków zarządu – wszyscy członkowie muszą spełniać kryteria wskazane

w ustawie o działalności ubezpieczeniowej (pełna zdolność do czynności prawnych, wyższe wykształcenie, niekaralność, rękojmia prowadzenia spraw zakładu w sposób należyty). Organ nadzoru weryfikuje spełnianie tych kryteriów w trakcie bieżącego nadzoru nad działalnością zakładów (organ zakładu ubezpieczeń właściwy w sprawie powoływania lub odwoływania członków zarządu jest obowiązany poinformować organ nadzoru o zmianach w składzie zarządu w ciągu 7 dni od dnia podjęcia uchwały o powołaniu lub odwołaniu). Podobne działania nadzorcze wykonywane są także w zakresie weryfikacji analogicznych informacji otrzymywanych w związku ze zmianami w składzie rady nadzorczej.

Zmiany w statutach podmiotów nadzorowanych

W 2012 r. organ nadzoru wydał 31 decyzji w przedmiocie zatwierdzenia zmian w statutach krajowych zakładów ubezpieczeń.

Nabycie lub objęcie akcji lub praw z akcji

W 2012 roku organ nadzoru wydał 18 decyzji w postępowaniach związanych z nabyciem lub objęciem akcji zakładów ubezpieczeń. Na ich mocy umorzono zostały 32 postępowania, dotyczące 13 krajowych zakładów ubezpieczeń, w 6 przypadkach stwierdzono brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu co do bezpośredniego nabycia akcji 5 krajowych zakładów ubezpieczeń, w 7 przypadkach stwierdzono brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu co do pośredniego nabycia

akcji 7 krajowych zakładów ubezpieczeń. W jednym przypadku wydłużono termin pośredniego nabycia akcji krajowego zakładu ubezpieczeń. Również w jednym przypadku uchylono zakaz wykonywania przez akcjonariusza prawa głosu z akcji krajowego zakładu ubezpieczeń. W jednym przypadku zgłoszono sprzeciw co do bezpośredniego nabycia udziałów krajowego zakładu ubezpieczeń.

Połączenie krajowych zakładów ubezpieczeń

W 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego w dwóch przypadkach powstrzymała się od wyrażenia sprzeciwu wobec planowanego połączenia krajowych zakładów ubezpieczeń.

Transgraniczne połączenie zakładów ubezpieczeń

W 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego w jednym przypadku powstrzymała się od wyrażenia sprzeciwu wobec planowanego transgranicznego połączenia zakładów ubezpieczeń.

Rozpoczęcie działalności ubezpieczeniowej przez krajowy zakład ubezpieczeń na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej

W 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego w jednym przypadku przekazała oświadczenie właściwemu organowi państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w którym krajowy zakład zamierzał wykonywać działalność ubezpieczeniową

poprzez oddział, o posiadaniu przez ten zakład środków na pokrycie marginesu wypłacalności, wraz z informacjami, o których mowa w art. 135 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Aktuariusze

W okresie objętym sprawozdaniem zostało złożonych 25 wniosków o wpis do rejestru aktuariuszy, wydano 24 decyzje w przedmiocie wpisu do rejestru aktuariuszy. W 2012 r.

KNF wydała jedną decyzję w przedmiocie uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu regulowanego – aktuarium.

Agenci ubezpieczeniowi

W 2012 r. dokonano w rejestrze agentów ubezpieczeniowych 117 283 czynności polegających na rejestracji wniosków o wpis do rejestru, zmianę danych objętych wpisem oraz wykreślenie z rejestru. Dokonano 16 971 zmian dotyczących danych agentów i 67 298 zmian dotyczących osób wykonujących czynności agencyjne. Wykreślono z rejestru 12 036

agentów ubezpieczeniowych i 59 088 osób wykonujących czynności agencyjne.

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. w rejestrze wpisanych było 34 278 agentów ubezpieczeniowych oraz 152 210 osób wykonujących czynności agencyjne.

Tabela 25. Liczba zarejestrowanych agentów ubezpieczeniowych oraz osób wykonujących czynności agencyjne w latach 2009-2012

Wyszczególnienie		2009	2010	2011	2012
Agenci	wyłącznie	8 111	8 390	6 266	7 351
	multiagenci	3 897	3 930	3 360	4 515
	ogółem	12 008	12 320	9 626	11 866
Osoby wykonujące czynności agenta ubezpieczeniowego	pracujące dla jednego agenta	44 853	40 288	44 193	46 083
	pracujące dla co najmniej dwóch agentów	6 155	5 565	7 568	9 574
	ogółem	51 008	45 853	51 761	55 657

Źródło: opracowanie własne UKNF

W rejestrze agentów ubezpieczeniowych zarejestrowano w 2012 r. również 113 podmiotów wykonujących czynności agencyjne przez osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, wobec których przepisy prawa przewidują uproszczenia w uzyskaniu uprawnień, w tym:

- ▶ 35 banków, prowadzących działalność agencyjną poprzez osoby zobowiązane do ukończenia szkolenia jedynie w zakresie ogólnych i szczególnych warunków ubezpieczeń zakładu ubezpieczeń, z którymi współpracują zarejestrowane podmioty, informacji o taryfach, zasadach obliczania składek ubezpieczeniowych oraz o rozliczeniach ilościowo-wartościowych z tytułu zawieranych umów ubezpieczenia i inkasa składek ubezpieczeniowych,

- ▶ 78 przedsiębiorców, którzy na podstawie umowy zawartej z zakładem ubezpieczeń działu II wykonują działalność agencyjną jako działalność uzupełniającą do podstawowej działalności gospodarczej, jeżeli działalność agencyjna:
 - pozostaje w bezpośrednim związku z podstawową działalnością tego przedsiębiorcy,
 - nie wymaga szczegółowej wiedzy w zakresie ubezpieczeń,
 - czas trwania umowy ubezpieczenia nie przekracza 12 miesięcy.

Brokerzy ubezpieczeniowi i reasekuracyjni

Tabela 26. Stan rejestru brokerów na koniec lat 2009-2012

Brokerzy		2009	2010	2011	2012
Ubezpieczeniowi	osoby fizyczne	646	654	707	738
	osoby prawne	268	282	299	339
	razem	914	936	1 006	1 077
Reasekuracyjni	osoby fizyczne	5	5	4	5
	osoby prawne	12	13	16	19
	razem	17	18	20	24

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała łącznie 115 zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji, w tym 58 osobom fizycznym oraz 57 osobom prawnym. W tym okresie wydano 5 zezwoleń osobie prawnej na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji oraz 1 osobie fizycznej.

W okresie objętym sprawozdaniem prowadzone były postępowania w sprawie cofnięcia zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji, w tym: na wniosek strony – 32 i z urzędu – 6.

Tabela 27. Liczba zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń wydanych przez KNF w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Osoby fizyczne	34	44	79	57
Osoby prawne	23	24	29	52
Ogółem (bez reasekuracji)	57	68	108	109

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem odbyło się sześć egzaminów, przeprowadzanych przez Komisję Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Finansów, w tym trzy dla broke-

row ubezpieczeniowych i trzy dla brokerów reasekuracyjnych. Ogółem do egzaminów przystąpiły 603 osoby (w tym 36 do egzaminu na brokera reasekuracyjnego), natomiast egzaminy zdało 358 osób (w tym 19 osób – na brokera reasekuracyjnego).

Tabela 28. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów ubezpieczeniowych w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Ogółem osoby przystępujące do egzaminu	381	504	657	567
Osoby ze zdany egzaminem brokerskim	164	261	457	339

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 29. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów reasekuracyjnych w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Ogółem osoby przystępujące do egzaminu	1	21	23	36
Osoby ze zdany egzaminem brokerskim	0	7	21	19

Źródło: opracowanie własne UKNF

Notyfikowani pośrednicy ubezpieczeniowi

W 2012 roku notyfikowano 224 pośredników ubezpieczeniowych mających zamiar prowadzenia działalności na terenie Rzeczypospolitej Polskiej zgłoszonych przez organy rejestro-

we lub organy nadzoru krajów członków Unii Europejskiej i wycofano notyfikacje dla 184 pośredników.

3.5. Sektor emerytalny

Fundusze emerytalne i towarzystwa emerytalne

W zakresie funkcji licencyjnych w 2012 r. prowadzono postępowania, które zostały zakończone wydaniem 100 decyzji administracyjnych. Względem podmiotów rynku emerytalnego wydano również 9 postanowień.

Liczba wydanych decyzji i postanowień została przedstawiona w Tabeli 1.2 w Aneksie 1.

Zmiany osobowe w składzie statutowych organów towarzystw emerytalnych

W 2012 r. wydano:

- ▶ 9 rozstrzygnięć w przedmiocie wydania zezwolenia na powołanie członka zarządu powszechnego towarzystwa emerytalnego, w tym 1 decyzję odmawiającą udzielenia zezwolenia,
- ▶ 3 rozstrzygnięcia w przedmiocie wydania zezwolenia na powołanie członka zarządu pracowniczego towarzystwa emerytalnego,

- ▶ 14 rozstrzygnięć w przedmiocie wydania zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej powszechnego towarzystwa emerytalnego,
- ▶ 4 rozstrzygnięcia w przedmiocie wydania zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej pracowniczego towarzystwa emerytalnego.

Rozpoczęcie funkcjonowania dobrowolnych funduszy emerytalnych

Dobrowolne fundusze emerytalne (dalej „DFE”) są tworzone i zarządzane przez powszechne towarzystwa emerytalne oraz funkcjonują na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (dalej „ustawa o ofe”) dodanych mocą ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych, które weszły w życie w dniu 1 stycznia 2012 roku.

Zgodnie z przepisem art. 2 ust. 3 ustawy o ofe, w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą, przedmiotem działalności dobrowolnego funduszu jest prowadzenie indywidualnego konta emerytalnego (dalej „IKE”), lub indywidualnego konta zabezpieczenia emerytalnego (dalej „IKZE”), o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (dalej „ustawa o ike oraz ikze”). IKE i IKZE stanowią element oszczędzania na przyszłą emeryturę i są jedną z form tzw. III filara kapitałowego systemu emerytalnego funkcjonującego w Polsce.

Członkostwo w dobrowolnym funduszu emerytalnym, w odróżnieniu od członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym, oparte jest na zasadzie dobrowolności. Członkiem DFE

może zostać, oszczędzając w ramach IKE lub IKZE, każda osoba fizyczna, pod warunkiem że ukończyła 16 lat (osoba małoletnia ma prawo do dokonywania wpłat na IKE tylko w roku kalendarzowym, w którym uzyskuje dochody z pracy wykonywanej na podstawie umowy o pracę). Uzyskanie członkostwa w dobrowolnym funduszu emerytalnym następuje z chwilą zawarcia umowy o prowadzenie IKE lub IKZE z funduszem (art. 88a ustawy o ofe, który wszedł w życie w dniu 1 stycznia 2012 r.).

Różnice między dobrowolnymi produktami oszczędzania na emeryturę (IKE i IKZE) polegają w szczególności na określeniu limitów wpłat dokonywanych w ramach poszczególnych produktów oraz w kwestiach podatkowych mających zastosowanie przy oszczędzaniu w ramach IKE lub IKZE.

W zakresie wysokości wpłat na indywidualne konta emerytalne obowiązują limity określone w przepisie art. 13 ustawy o ike oraz ikze, w myśl którego wpłaty dokonywane na IKE w roku kalendarzowym nie mogą przekroczyć kwoty odpowiadającej trzykrotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok (10 578 zł w 2012 r.) określonego w ustawie budżetowej lub ustawie o prowizorium budżetowym lub w ich projektach, jeżeli odpowiednie ustawy nie zostały uchwalone

(nie ma zastosowania do przyjmowanych wypłat transferowych). Zaś w myśl ust. 1a art. 13 ustawy o ike oraz ikze, w przypadku gdy kwota ustalona w sposób określony w ust. 1 będzie niższa od kwoty ogłoszonej w poprzednim roku kalendarzowym, wówczas obowiązuje kwota wpłat dokonywanych na IKE ogłoszona w poprzednim roku kalendarzowym. Instytucja finansowa jest obowiązana do przekazania nadpłaconej kwoty w sposób określony w umowie o prowadzenie IKE, jeżeli doszło do przekroczenia kwoty, o której mowa w przepisie art. 13 ust. 1 ustawy o ike oraz ikze.

Jeśli chodzi o limit wpłat na IKZE to przedmiotową kwestię reguluje przepis art. 13a ustawy o ike oraz ikze, który w ust. 1 stanowi, że wpłaty dokonywane na IKZE w roku kalendarzowym nie mogą przekroczyć kwoty odpowiadającej równowartości 4% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne, ustalonej dla oszczędzającego za rok poprzedni, nie więcej jednak niż 4% kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ogłoszonej na podstawie art. 19 ust. 10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205 poz. 1585, z późn. zm.) na rok poprzedni. Zgodnie z ust. 2 art. 13a ustawy o ike oraz ikze, w przypadku gdy kwota obliczona zgodnie z ust. 1 nie przekracza 4% równowartości 12-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w drodze obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów, w terminie do dnia 15 września poprzedniego roku kalendarzowego, oszczędzający może dokonać w roku kalendarzowym wpłaty na IKZE do wysokości 4% równowartości 12-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę w poprzednim roku kalendarzowym. Przedmiotowe ograniczenia nie obo-

wiązują jednak w odniesieniu do przyjmowanych wypłat transferowych.

W okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. oszczędzający mógł przenieść środki zgromadzone na indywidualnym koncie emerytalnym na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego. Wartość przeniesionych środków stanowiła wpłatę na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego, która mogła podlegać odliczeniu od dochodu na zasadach określonych w zmienianej ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych. Nadwyżka ponad przysługujący w roku podatkowym limit odliczenia podlega odliczeniu w latach następnych. W okresie dokonywania odliczeń od dochodu środków przeniesionych z indywidualnego konta emerytalnego na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego oszczędzającemu nie przysługuje prawo dokonywania wpłat na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego. Środki przeniesione na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego nie podlegają podatkowi, o którym mowa w przepisie art. 30a ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Oszczędzający na IKZE ma prawo do odliczenia od dochodu wpłat na IKZE na zasadach i w trybie określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych, jeżeli na podstawie pisemnej umowy gromadzi oszczędności tylko na jednym IKZE.

W 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego udzieliła zezwolenia na utworzenie 5 dobrowolnych funduszy emerytalnych. Działalność rozpoczęły również 4 dobrowolne fundusze emerytalne, które uzyskały zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego na utworzenie w 2011 roku.

Pracownicze programy emerytalne (PPE)

W okresie objętym sprawozdaniem Urząd Komisji stwierdził:

- ▶ spadek liczby wniosków o wpis programu do rejestru o ok. 32% (31 wniosków w 2012 r. i 41 wniosków w roku poprzednim),
- ▶ wzrost liczby wniosków o wpis zmian programu do rejestru o ok. 19% (217 wniosków w 2012 r. i 175 wniosków w roku poprzednim),
- ▶ wzrost liczby wniosków o wykreślenie programu z rejestru o ok. 28% (46 wniosków w 2012 r. i 33 wnioski w roku poprzednim),

- ▶ spadek liczby zawiadomień o zmianie danych pracodawcy lub zarządzającego o ok. 41% (108 zawiadomień w 2012 r. i 152 zawiadomienia w roku poprzednim).

Liczba wydanych przez KNF decyzji w postępowaniach dotyczących PPE w 2012 roku została przedstawiona w Tabeli 1.2 w Aneksie 1. Natomiast liczba uchwał podjętych przez KNF w 2012 roku dotyczących PPE została przedstawiona w Tabeli 1.1 w Aneksie 1.

3.6. Rynek kapitałowy i towarowy

Firmy inwestycyjne i banki powiernicze

W 2012 r. KNF wydała 4 decyzje w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej nowym podmiotom (dla 3 domów maklerskich i 1 banku), 8 decyzji w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej rozszerzających dotychczasowy zakres działalności, w tym 1 decyzję dla banku oraz 1 decyzję odmowną w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej. W okresie objętym sprawozdaniem, KNF rozpatrzyła także 3 zawiadomienia o zamiarze wykonywania czynności związanych z działalnością maklerską poza wyodrębnioną jednostką banku, w której prowadzona jest działalność maklerska. Według stanu na 31 grudnia 2012 r. w trakcie rozpatrywania było 13 wniosków o zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej oraz 1 wniosek o zezwolenie na prowadzenie działalności powierniczej.

W 2012 r. rozpatrzono 10 zawiadomień o zamiarze nabycia lub objęcia akcji domów maklerskich. W 3 przypadkach wydano

decyzje o braku sprzeciwu wobec zamiaru nabycia lub objęcia akcji domów maklerskich i wyznaczeniu terminu, w ciągu którego nabycie lub objęcie może zostać dokonane, natomiast w 7 przypadkach postępowania zostały umorzone.

Na dzień 31 grudnia 2012 r. 1 postępowanie w sprawie zawiadomienia było w trakcie rozpatrywania.

Notyfikacje firm inwestycyjnych

W okresie objętym sprawozdaniem do KNF wpłynęło 200 zawiadomień o zamiarze prowadzenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez zagraniczne firmy inwestycyjne (w tym 198 zawiadomień w sprawie podjęcia działalności transgranicznej i 2 – przez oddział) oraz 201 zawiadomień dotyczących zmiany danych objętych zakresem pierwotnej notyfikacji. Z prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium RP zrezygnowało 55 podmiotów.

Tabela 30. Liczba notyfikowanych zagranicznych firm inwestycyjnych na koniec lat 2009-2012

Rodzaj podmiotu	2009	2010	2011	2012
Zagraniczna firma inwestycyjna, bez oddziału	1 059	1 297	1 482	1625
Zagraniczna instytucja kredytowa, bez oddziału	233	248	257	263
Zagraniczna firma inwestycyjna, oddział	8	14	16	17
Zagraniczna instytucja kredytowa, oddział	20	20	19	20
Razem	1 320	1 579	1 774	1 925

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego rozpatrzyła 11 zawiadomień polskich firm inwestycyjnych o zamiarze prowadzenia działalności bez otwierania oddziału na terytorium innych państw członkowskich (Bułgaria, Cypr, Francja, Grecja, Holandia, Luksemburg, Niemcy, Rumunia, Wlk. Brytania) oraz 2 zawiadomienia o zamiarze prowadzenia działalności na terytorium innych państw członkowskich w formie oddziału (Czechy, Rumunia) nie zgłaszając sprzeciwu. Na dzień 31 grudnia 2012 r. 2 postępowania w sprawie zawiadomień były w trakcie rozpatrywania (Słowacja, Węgry).

Tabela 31. Liczba notyfikowanych polskich firm inwestycyjnych na koniec lat 2009-2012

Rodzaj podmiotu	2009	2010	2011	2012
Dom maklerski (liczba oddziałów)	1 (5)	1 (9)	3 (11)	4 (13)
Dom maklerski, bez oddziału	5	7	8	11

Źródło: opracowanie własne UKNF

Agenci firm inwestycyjnych

Rejestr agentów firm inwestycyjnych wg stanu na 31 grudnia 2012 r. zawierał 172 podmioty, w tym 28 osób prawnych i 144 osoby fizyczne.

W 2012 roku do rejestru agentów firm inwestycyjnych zostało wpisanych 55 osób fizycznych i 2 osoby prawne.

W okresie objętym sprawozdaniem odbyły się 2 egzaminy na agenta firmy inwestycyjnej. Do egzaminu przystąpiło 235 osób. Wynik pozytywny uzyskało 47 osób.

Inwestorzy kwalifikowani

W 2012 r. organ nadzoru dokonał 8 wpisów do rejestru inwestorów kwalifikowanych. W rejestrze inwestorów kwalifikowanych na dzień 31 grudnia 2012 r. figurowały 23 wpisy

Tabela 32. Stan rejestru agentów firm inwestycyjnych na koniec lat 2009-2012

Agenci firm inwestycyjnych	2009	2010	2011	2012
Osoby fizyczne	38	43	89	144
Osoby prawne	20	22	28	28
Razem	58	65	117	172

Źródło: opracowanie własne UKNF

w części „małe i średnie przedsiębiorstwa” oraz 8 wpisów w części „osoby fizyczne”.

Maklerzy papierów wartościowych

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych wynosiła 2 627 osób.

Na listę maklerów papierów wartościowych w 2012 r. zostało wpisanych 125 osób.

Tabela 33. Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych oraz łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych w danym roku	166	218	130	125
Łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych	2 155	2 371	2 502	2 627

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2012 r. odbyły się 2 egzaminy dla kandydatów na maklera papierów wartościowych. Do egzaminów tych przystąpiło łącznie 727 osób, a zdały je łącznie 134 osoby. Dotychczas egzamin dla kandydatów na maklera papierów wartościowych zdało 2806 osób.

Ponadto w okresie objętym sprawozdaniem odbył się 1 egzamin uzupełniający dla maklerów papierów wartościowych. Do egzaminu tego przystąpiły 2 osoby, z których żadna nie zdała egzaminu. Dotychczas egzamin uzupełniający dla maklerów papierów wartościowych zdało 95 osób.

Doradcy inwestycyjni

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych wynosiła 410 osób. Na listę

doradców inwestycyjnych w 2012 roku zostało wpisanych 29 osób.

Tabela 34. Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych oraz łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Lista osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych w danym roku	19	49	47	29
Łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych	287	336	383	410

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2012 r. odbyło się 6 egzaminów cząstkowych egzaminu na doradcę inwestycyjnego. Cały cykl egzaminacyjny zdało 29 osób.

Spółki prowadzące rynek regulowany oraz depozyt papierów wartościowych

Tabela 35. Liczba wydanych decyzji w 2012 roku

Podmiot będący stroną decyzji	Liczba decyzji
Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA	4
BondSpot SA	2
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA	9
KDPW_CCP SA	5
Towarowa Giełda Energii SA	4

Źródło: opracowanie własne UKNF

Zmiany w Regulaminie GPW zatwierdzone przez KNF w 2012 r. pozwolą Giełdzie na uruchomienie w roku 2013 nowego systemu transakcyjnego do obrotu instrumentami finansowymi Universal Trading Platform (UTP).

Zatwierdzanie prospektów emisyjnych instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne

W 2012 r. organ nadzoru wydał 188 decyzji w sprawie prospektów emisyjnych oraz aneksów aktualizujących ich treść, w tym:

- 43 decyzje zatwierdzające prospekty emisyjne instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne (sporządzone w formie jednego lub trzech dokumentów),

- 145 decyzji zatwierdzających aneksy do prospektów emisyjnych instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne.

Tabela 36. Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych	31	63	57	43
Liczba zatwierdzonych aneksów do prospektów emisyjnych	208	172	128	145

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2012 r. KNF stwierdziła równoważność informacji zamieszczonych w memorandumach informacyjnych z informacjami wymaganymi dla prospektu emisyjnego w 2 przypadkach.

W okresie objętym sprawozdaniem do KNF wpłynęło również 57 potwierdzeń zatwierdzenia prospektu emisyjnego od organów nadzoru innych państw.

W toku prowadzonych w 2012 r. 75 postępowań o zatwierdzenie prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego) KNF wystosowała ponad 5020 uwag do składanych dokumentów. Ponadto KNF wydała 18 postanowień o zawieszeniu postępowań administracyjnych w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego (memorandum informa-

cyjnego, aneksu do prospektu emisyjnego), 12 postanowień o podjęciu zawieszonych postępowań oraz 16 decyzji w sprawie umorzenia postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego, aneksu do prospektu emisyjnego).

W 2012 r. KNF wydała 22 opinie w sprawach dotyczących przeprowadzenia ofert publicznych lub dopuszczenia papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym.

Zestawienie emitentów, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2012 roku zamieszczono w Tabeli 2.1 w Aneksie 2, natomiast aktualna lista prospektów emisyjnych zatwierdzonych przez KNF znajduje się na stronie internetowej Komisji.

Instytucje zbiorowego inwestowania

W 2012 roku organ nadzoru wydał 153 rozstrzygnięcia dotyczące instytucji zbiorowego inwestowania.

Tabela 37. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych w latach 2009-2012 narastająco

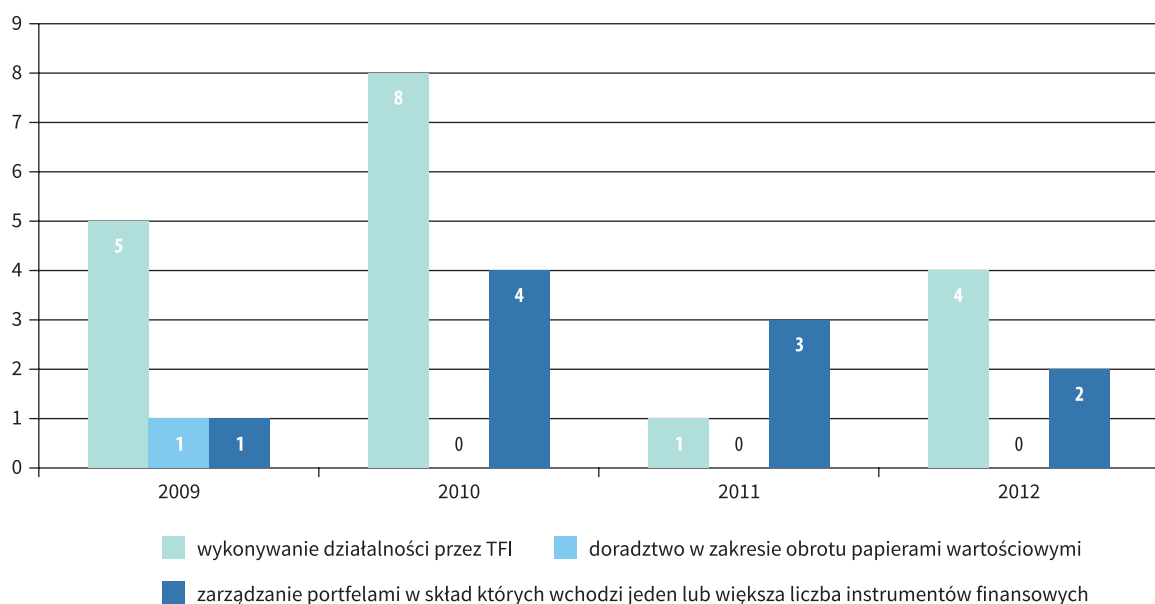
Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	43	50	50	54
Fundusze inwestycyjne	369	417	484	588

Źródło: opracowanie własne UKNF

Według stanu na 31 grudnia 2012 roku zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego posiadały 54 towarzystwa funduszy inwestycyjnych, zarządzające łącznie 588 funduszami inwestycyjnymi, w tym: 65 funduszami inwestycyjnymi otwartymi, 57 specjalistycznymi funduszami inwestycyjnymi otwartymi oraz 466 funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi.

W 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 4 zezwolenia na utworzenie towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Wykres 15. Liczba zezwoleń dotyczących działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2009-2012

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2012 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała:

- 4 zezwolenia na utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego,
- 6 zezwoleń na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego,
- 5 zezwoleń na utworzenie publicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego.

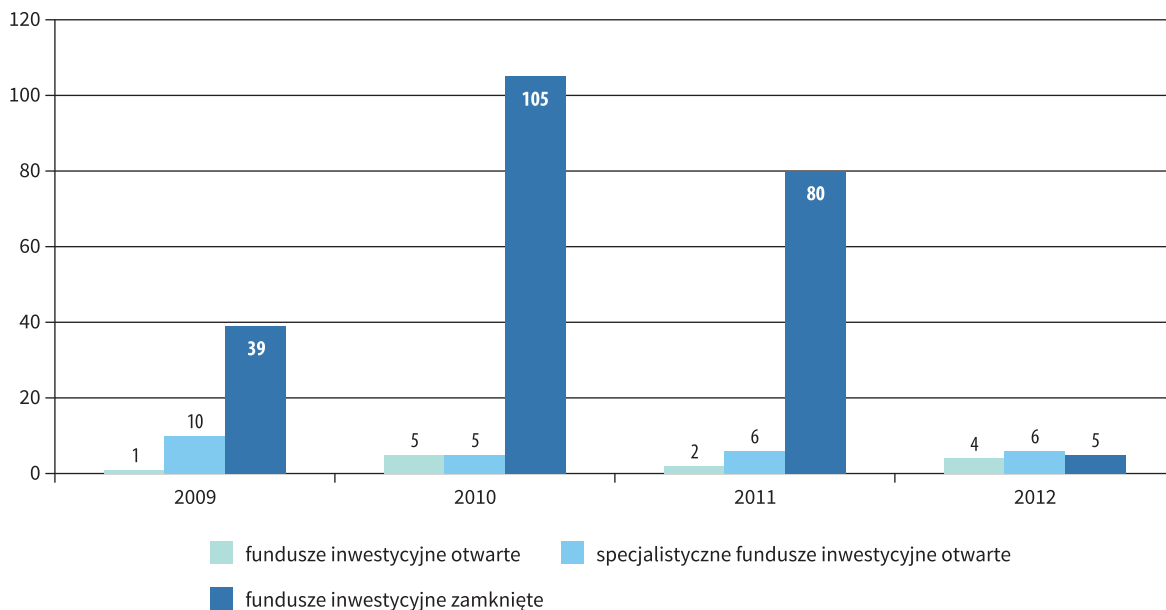
Jeden fundusz inwestycyjny otwarty powstał w drodze przekształcenia istniejących już funduszy inwestycyjnych otwartych w jeden fundusz inwestycyjny otwarty z wydzielonymi subfunduszami.

W 2012 roku rozpoczęło działalność 6 nowych funduszy z wydzielonymi subfunduszami. W wyniku ich powstania oraz przekształcenia funduszy inwestycyjnych otwartych lub specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych w nowy subfundusz istniejącego funduszu inwestycyjnego otwartego lub specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami nastąpił wzrost liczby subfunduszy wydzielonych w ramach funduszy tego

typu, z 328 subfunduszy w grudniu 2011 r. do 383 subfunduszy na koniec grudnia 2012 r.

W związku z wejściem w życie w dniu 4 grudnia 2011 r. ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. Nr 234, poz. 1389) utworzenie funduszy inwestycyjnych zamkniętych, których certyfikaty inwestycyjne zgodnie ze statutem funduszu nie będą oferowane w drodze oferty publicznej ani dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, ani wprowadzone do alternatywnego systemu obrotu, nie wymaga uzyskania zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego. Towarzystwa funduszy inwestycyjnych są zobowiązane do zawiadamiania Komisji o utworzeniu funduszu inwestycyjnego zamkniętego, o którym mowa powyżej, niezwłocznie po jego wpisaniu do rejestru funduszy inwestycyjnych – w 2012 r. zostało zarejestrowanych 117 takich funduszy. Powyżej wskazane zmiany w przepisach prawa wpłynęły na znaczne zmniejszenie liczby decyzji wydawanych przez Komisję w zakresie udzielania zezwoleń na utworzenie funduszy inwestycyjnych zamkniętych.

Wykres 16. Liczba zezwoleń na utworzenie funduszy inwestycyjnych w latach 2009-2012

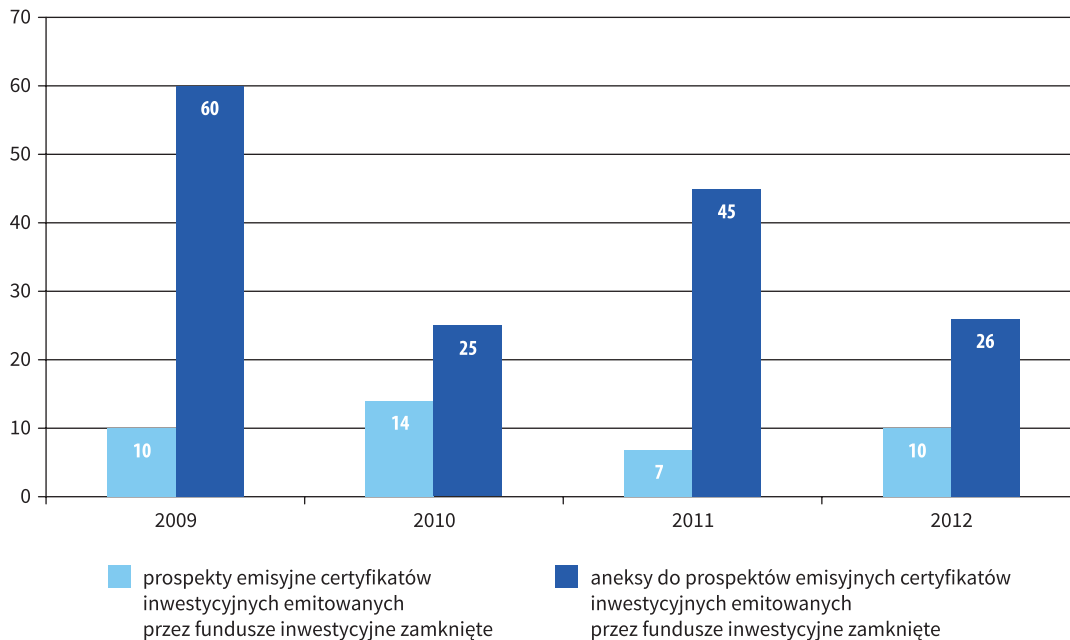
Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2012 roku KNF w zakresie sektora funduszy inwestycyjnych wydała 36 decyzji w sprawie zatwierdzenia prospektów emisyjnych oraz aneksów, w tym:

- 10 decyzji zatwierdzających prospekty emisyjne certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte,
- 26 decyzji zatwierdzających aneksy do prospektów emisyjnych certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte.

Ponadto KNF wydała 1 postanowienie o zawieszeniu postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych (aneksu do prospektu emisyjnego) oraz 4 decyzje w sprawie umorzenia postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia aneksu do prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych.

Wykres 17. Liczba prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych zatwierdzonych przez KNF w latach 2009-2012

Źródło: opracowanie własne UKNF

Komisja prowadzi rejestr funduszy zagranicznych, funduszy inwestycyjnych otwartych z siedzibą w państwach należących do European Economic Area (EEA), funduszy inwestycyjnych otwartych z siedzibą w państwie należącym do OECD innym niż państwo członkowskie lub państwo należące do EEA, które zbywają tytuły uczestnictwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W odniesieniu do funduszy zagranicznych w stosunku do 2011 roku zaobserwowano wzrost liczby notyfikacji funduszy i subfunduszy zagranicznych. Do Komisji Nadzoru Finansowego złożone zostały 24 zawiadomienia o zamiarze zbywania tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które dotyczyły 4 nowych funduszy i 66 subfunduszy. Dla porównania w 2011 roku złożonych zostało 17 zawiadomień dotyczących 3 funduszy i 75 subfunduszy.

Ponadto Komisja Nadzoru Finansowego notyfikowała 3 spółki zarządzające, które zgłosiły zamiar prowadzenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Podmioty pośredniczące w zbywaniu i odkupywaniu jednostek lub tytułów uczestnictwa

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. lista dystrybutorów jednostek uczestnictwa posiadających zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego, obejmowała 80 podmiotów. W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego wydała 9 zezwoleń na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych oraz uchyliła 1 decyzję w sprawie udzielenia zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych i specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych.

Towarowe domy maklerskie oraz podmioty prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych

W 2012 r. wydana została przez Komisję Nadzoru Finansowego pierwsza decyzja na prowadzenie działalności maklerskiej w zakresie obrotu towarami giełdowymi dla towarowego domu maklerskiego.

W 2012 r. udzielono 1 zezwolenia dla przedsiębiorstwa energetycznego na prowadzenie rachunków i rejestrów towarów giełdowych. Według stanu na 31 grudnia 2012 r. 50 przedsiębiorstw energetycznych posiadało zezwolenie na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych.

Maklerzy giełd towarowych

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. liczba licencjonowanych maklerów giełd towarowych wynosiła 269 osób. Na listę ma-

klerów giełd towarowych w 2012 roku zostało wpisanych 39 osób.

Tabela 38. Liczba osób wpisanych na listę maklerów giełd towarowych oraz łączna liczba maklerów giełd towarowych w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Liczba osób wpisanych w danym roku na listę maklerów giełd towarowych	31	29	28	39
Łączna liczba licencjonowanych maklerów giełd towarowych	173	202	230	269

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 4 decyzje uznające kwalifikacje zawodowe do wykonywania zawodu maklera giełd towarowych.

W 2012 r. odbyły się 2 egzaminy na maklera giełd towarowych. Do egzaminów tych przystąpiło łącznie 138 osób, a zdało je łącznie 39 osób. Dotychczas egzamin na maklera giełd towarowych zdało 265 osób.

Udzielanie zezwoleń na przywrócenie akcjom formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji)

W 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 5 decyzji udzielających zezwolenia na przywrócenie akcjom formy dokumentu.

Działania nadzorcze o charakterze analitycznym

4. Działania nadzorcze o charakterze analitycznym

4.1. Nadzór bankowy

Celem nadzoru sprawowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego nad sektorem bankowym jest zapewnienie bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bankowych, zapewnienie zgodności działania banków z przepisami prawa i decyzją o wydaniu zezwolenia

na utworzenie banku oraz zapewnienie zgodności działalności prowadzonej przez banki zgodnie z art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi z przepisami tej ustawy, ustawy – Prawo bankowe oraz statutem.

Nadzór ostrożnościowy nad bankami krajowymi

Czynności nadzorcze polegały na bieżącym monitorowaniu oraz kwartalnej analizie sytuacji ekonomiczno-finansowej banków. Na jej podstawie nadawano kwartalnie ocenę punktową banku w systemie CAEL. W 2012 roku ocenie poddane zostały wszystkie banki komercyjne, w tym zrzeszające (w tym 14 banków istotnych systemowo) oraz wszystkie banki spółdzielcze. UKNF przygotował:

- ▶ 186 analiz (CAEL) banków komercyjnych zrealizowanych w czterech cyklach kwartalnych,
- ▶ 2299 analiz (CAEL) banków spółdzielczych i zrzeszających zrealizowanych w czterech cyklach kwartalnych,
- ▶ 4 kwartalne zestawienia danych o ocenach CAEL banków spółdzielczych przekazane do banków zrzeszających,
- ▶ 1 zestawienie danych o ocenach CAEL banków spółdzielczych i zrzeszających przekazane do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- ▶ 4 kwartalne zestawienia pożyczek podporządkowanych udzielonych bankom spółdzielczym, które zostały zaliczone do ich funduszy uzupełniających, przekazane do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

Przygotowano również oceny SDK dla 18 oddziałów banków zagranicznych. Oprócz oceny CAEL banki były w 2012 r. objęte analizą w ramach procesu BION, tj. Badania i Oceny Nadzorczej.

W ramach nadzoru skonsolidowanego analizowano skonsolidowane sprawozdania finansowe banków, sytuację ekonomiczno-finansową holdingów oraz podmiotów dominujących wobec banków.

W ramach bezpośredniego nadzoru analitycznego typowano banki do inspekcji kompleksowych i problemowych, a następnie przekazywano te informacje do komórek organizacyjnych UKNF odpowiedzialnych za prowadzenie działań inspekcyjnych. Przygotowywano dane dla inspekcji w bankach.

Prowadzono analizy porównawcze (kwartalne) klasyfikacji należności od tego samego kredytobiorcy przez różne banki, a także prezentacji akcjonariatu niektórych znaczących klientów banków – w przypadku stwierdzenia rozbieżności podejmowano odpowiednie działania, polegające na stosownych wystąpieniach do nadzorowanych jednostek.

Kontynuowano podjęte w latach poprzednich działania mające na celu bieżące monitorowanie ich działalności, a zwłaszcza pozycji płynnościowej. Analizowano m.in. następujące kwestie: finansowanie udzielone/otrzymane, limity na transakcje z podmiotami z grupy, oferowanie produktów o charakterze antypodatkowym oraz oferowanie kredytów walutowych na nieruchomości mieszkaniowe.

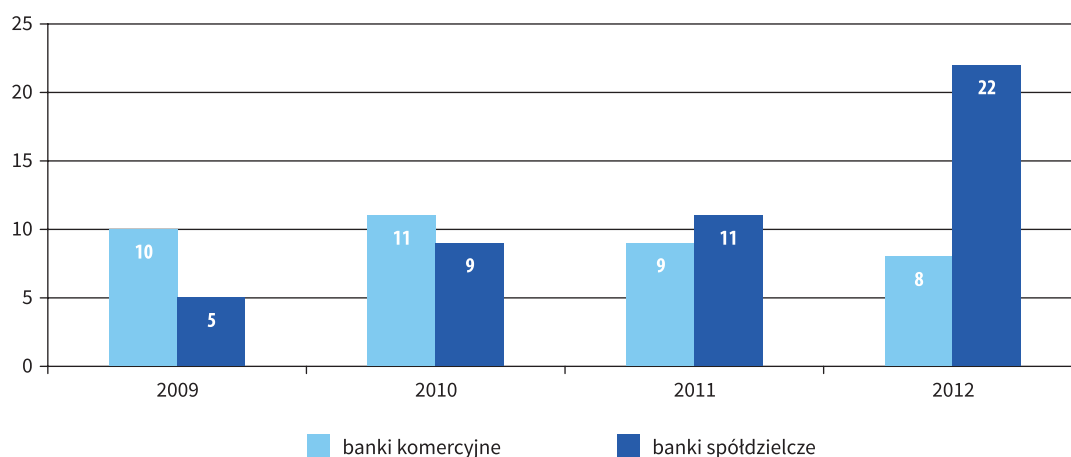
W ramach nadzoru z za biurka wystosowano zalecenia dotyczące m.in.:

- ▶ zasad wypłacania dywidendy oraz wzmocnienia bazy kapitałowej,
- ▶ oferowania produktów o charakterze antypodatkowym,
- ▶ zmiany/rotacji podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego banku,
- ▶ rewizji polityki kredytowej w zakresie walutowych kredytów hipotecznych,
- ▶ uzupełnienia awaryjnych planów płynności w walucie USD, zgodnie z rekomendacją ESRB,
- ▶ przeglądu założeń testów warunków skrajnych w obszarze ryzyka płynności,
- ▶ przeglądu procedur w zakresie kredytu technicznego i lombardowego,
- ▶ wstrzymania akcji kredytowej,
- ▶ dostosowania działalności do przepisów prawa w zakresie outsourcingu bankowego,
- ▶ realizacji zaleceń wydanych po zakończeniu procesu BION.

W 2012 r. postępowaniem naprawczym było objętych 8 banków komercyjnych. W 2012 r. 1 z banków komercyjnych został ponownie zobowiązany do opracowania programu postępowania naprawczego, w przypadku 1 z banków zarząd – zgodnie z zapisami Prawa bankowego – zobowiązał się do przedłożenia programu postępowania naprawczego. W 2012 r. w przypadku 2 banków program postępowania naprawczego uzyskał akceptację KNF.

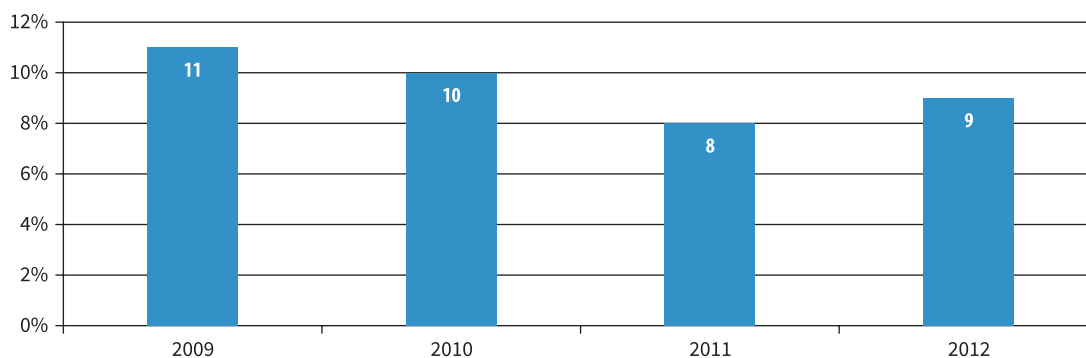
Na koniec 2011 r. 14 banków spółdzielczych podlegało postępowaniu naprawczemu. W okresie objętym sprawozdaniem realizację programów zakończyły 2 banki spółdzielcze. W 2012 r. 10 banków spółdzielczych zostało objętych programem postępowania naprawczego. Na koniec 2012 r. postępowaniu naprawczemu podlegały 22 banki spółdzielcze.

Wykres 18. Liczba banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w latach 2009-2012

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wykres 19. Udział aktywów banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w aktywach sektora bankowego (w %)

Źródło: opracowanie własne UKNF

Rozpatrywane były również wystosowywane przez banki – na podstawie przepisów Prawo bankowe – wnioski w sprawach indywidualnych związanych z:

- ▶ zaliczaniem do funduszy uzupełniających zobowiązań podporządkowanych (30 wniosków),
- ▶ zaliczeniem do funduszy uzupełniających środków pieniężnych uzyskanych z emisji obligacji (22 wnioski),
- ▶ wcześniejszym zwrotem zobowiązań podporządkowanych (7 wniosków),

- ▶ zwolnieniem z obowiązku przekazania do KNF sprawozdań skonsolidowanych w wersji przetłumaczonej na język polski (3 wnioski) oraz w sprawie ograniczenia zakresu tego obowiązku (7 wniosków).

W 2012 r. kontynuowano analizę wniosków i zawiadomień outsourcingowych. Wydano 5 decyzji zezwalających na zawarcie umów o powierzenie wykonywania czynności przez przedsiębiorców zagranicznych na podstawie art. 6a ust. 1 pkt 1) lit. m) Prawa bankowego.

Przeprowadzony w 2012 roku przegląd krajowych grup kapitałowych wykazał, że żadna grupa kapitałowa nie spełnia kryteriów kwalifikujących ją jako konglomerat finansowy. Ponadto wydano 1 zezwolenie na podstawie art. 128b ust. 2 pkt 1) Prawa bankowego.

Testy warunków skrajnych

Wzorem lat ubiegłych w 2012 r. UKNF przeprowadził testy warunków skrajnych sektora bankowego, których celem było określenie potencjalnego wpływu zmiennego otoczenia makroekonomicznego na sytuację finansową i kapitałową instytucji polskiego sektora bankowego oraz odporności polskiego sektora bankowego na potencjalny rozwój negatywnych scenariuszy makroekonomicznych.

Na potrzeby testu przyjęto scenariusz bazowy oraz dwa scenariusze szokowe rozwoju sytuacji gospodarczej. Podstawą doboru scenariuszy szokowych było określenie wpływu jednoczesnej zmiany kilku czynników na sytuację banków. Scenariusz szokowy I zakłada dalszą eskalację kryzysu zadłużeniowego i postępującą recesję w strefie euro, mające wpływ na kształtowanie się zmiennych makroekonomicznych i finansowych w Polsce. Scenariusz szokowy II zakłada wstrząs o charakterze wewnętrznym.

Po zebraniu danych od banków nastąpił proces ich weryfikacji, zarówno na podstawie wielkości dotychczas raportowanych (analiza trendów), jak i prognoz opartych na opracowanych modelach. Wyniki analizy danych przekazanych przez banki zostały poddane korekcie nadzorczej przez UKNF.

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION)

W 2012 r. podjęto prace nad nową wersją „Metodyki BION”. Prace prowadzone były w ramach Zespołu ds. Modyfikacji Metodyki Badania i Oceny Nadzorczej. Dokonano przeglądu zasad procesu BION, którego celem było przygotowanie projektu zmian, pozwalających na pełniejsze uwzględnienie profilu ryzyka banków, zintegrowanie ustaleń wynikających z czynności analitycznych i inspekcyjnych, przy zastosowaniu w większym niż dotychczas stopniu zasady proporcjonalności. W wyniku prac znowelizowano Metodykę BION poprzez eliminację lub korektę niektórych kryteriów, mo-

W 2012 r. UKNF podjął działania, których celem było skłonienie banków do rezygnacji z oferowania lokat o charakterze antypodatkowym. W wyniku tych działań z dniem 31 marca 2012 r. ostatnie banki wycofały lokaty o charakterze antypodatkowym z oferty. Do banków, które uczyniły to jako ostatnie, skierowano odpowiednie wystąpienia.

Kolejnym etapem było oszacowanie ewentualnych potrzeb kapitałowych badanych banków.

Porównanie skorygowanych wartości bilansowych odpisów z tytułu utraty wartości i rezerw IBNR z wartościami przekazanymi przez banki było podstawą do oszacowania ewentualnego dodatkowego obciążenia rachunku wyników banku odpisami i rezerwami. Korekta wyniku finansowego netto została następnie uwzględniona w rachunku adekwatności kapitałowej poprzez zmianę wartości funduszy własnych banku. Uzyskane dane pozwoliły na wyznaczenie nowej wartości współczynnika wypłacalności oraz ewentualnych potrzeb kapitałowych banków wynikających ze spadku tej wartości poniżej minimum regulacyjnego. Podobnie jak w roku poprzednim, wnioski z analizy wyników testów warunków skrajnych zostaną uwzględnione w procesie analitycznym BION i inspekcyjnym w celu przeprowadzenia pogłębionej analizy wskazanych obszarów.

Wyniki testów warunków skrajnych były istotnym elementem brany pod uwagę przy wyznaczaniu przyszłej polityki dywidendowej przez KNF.

dyfikację skali ocen, a także zmianę zasad określania wag dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

Łącznie w roku 2012 r. przeprowadzono 684 analizy BION, w tym 682 dotyczące banków spółdzielczych (438 w ramach procesu BION za 2011 r., a 244 za 2012 r.) oraz 2 dotyczące banków zrzeszających. Wynikiem prac analitycznych było 10 upomnień nadzorczych w ramach czynności analitycznych skierowanych do banków spółdzielczych.

Monitorowanie przestrzegania przez banki obowiązujących regulacji

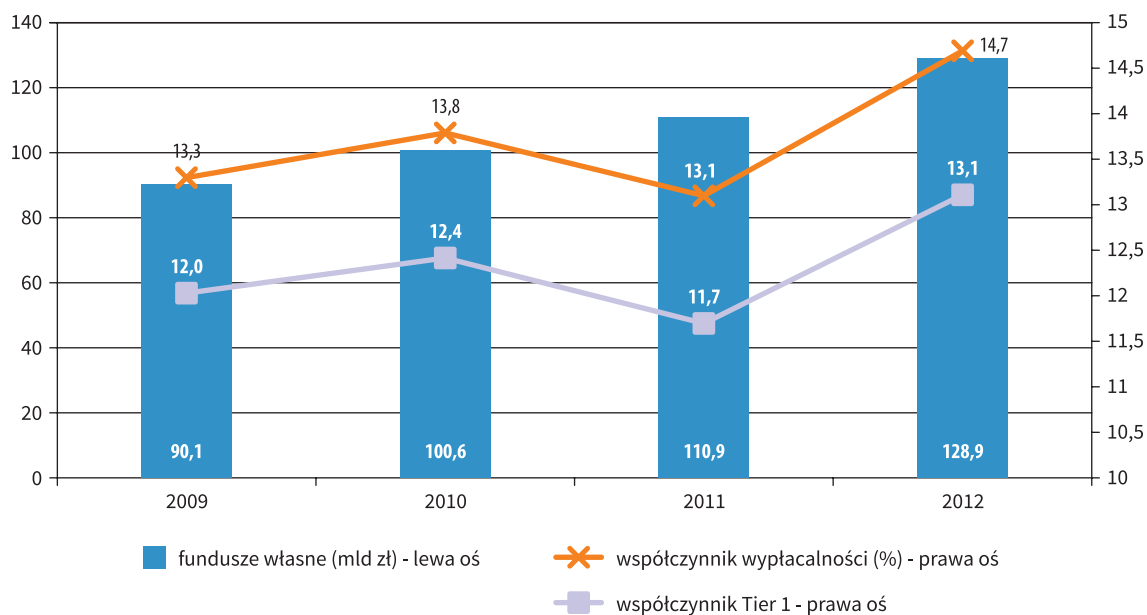
UKNF na bieżąco monitoruje „zza biurka” sytuację finansową banków, w tym płynnościową i kapitałową. W 2012 roku szczególny nacisk położono na zachowanie przez banki dobrej jakości kapitałów własnych oraz ich odpowiedniej wysokości. Kapitały własne zapewniają bankowi bezpieczeństwo na wypadek niepożądanych zdarzeń zewnętrznych, które mogą zaistnieć na przykład w związku z kryzysem w sferze realnej lub zawirowaniami na międzynarodowych rynkach finansowych.

W celu utrzymania adekwatności kapitałowej na poziomie uznawanym za bezpieczny organ nadzoru rekomendował bankom ograniczenie wypłat dywidendy. Zatrzymanie zysków w bankach zaowocowało wzrostem współczynnika wypłacalności sektora do poziomu 14,74 na koniec 2012 roku

(na koniec 2011 r. wynosił 13,1%). Co szczególnie istotne, wszystkie banki miały współczynnik wypłacalności na poziomie co najmniej równym 8%. Sześć banków spółdzielczych wykazało współczynnik wypłacalności pomiędzy 8% a 9%. Ponadto 6 banków komercyjnych i 102 banki spółdzielcze posiadały współczynnik wypłacalności na poziomie powyżej 9%, ale niższym niż 12%. Współczynnik Tier 1 oparty na funduszach własnych wzrósł r/r z 11,7% do 13,1% na koniec 2012 r.

Fundusze własne (dla współczynnika wypłacalności) zwiększyły się o 16,5% do 128,9 mld zł. Fundusze własne podstawowe (po pomniejszeniach) stanowiły 89,1% funduszy własnych sektora bankowego i w perspektywie badanego okresu zwiększyły się o 16,0% do 114,8 mld zł.

Wykres 20. Fundusze własne i adekwatność kapitałowa krajowego sektora bankowego w latach 2009-2012

Źródło: opracowanie własne UKNF

Prace przygotowawcze związane ze zmianami legislacyjnymi w obszarze sektora bankowości spółdzielczej

Jako jeden z celów priorytetowych UKNF określono zmiany modelu funkcjonowania zrzeszeń banków spółdzielczych, w tym wdrożenia instytucjonalnych systemów ochrony (IPS).

UKNF systematycznie analizował pojawiające się nowe wersje projektów Rozporządzenia CRR oraz Dyrektywy CRD IV oraz wielokrotnie przekazywał uwagi do Ministerstwa Finansów, opowiadając się za rozwiązaniami służącymi stabilizacji polskiego sektora bankowości spółdzielczej. Uwagi dotyczyły m.in.:

- ▶ uwzględnienia we wskaźniku LCR ulgowych wag wypływów dla depozytów jednostek samorządu terytorialnego,
- ▶ jednakowego traktowania grup podmiotów w wyliczaniu wskaźników LCR oraz NSFR,
- ▶ szczególnego traktowania udziałów banków spółdzielczych w definicji funduszy własnych,
- ▶ możliwości utworzenia grupy płynnościowej i raportowania na bazie skonsolidowanej norm płynności przez zrzeszenia spełniające warunki IPS,
- ▶ rozszerzenia możliwości nadzorcy lokalnego o zwolnienie grupy banków z limitu zaangażowania kapitałowego na należności wewnątrz grupy spełniającej warunki IPS i sporządzającej zagregowane sprawozdania,
- ▶ definicji aktywów płynnych w zakresie możliwości zaliczenia do tego koszyka lokat banków spółdzielczych w bankach zrzeszających.

W 2012 r. UKNF opiniował i zgłaszał propozycje rozwiązań do standardów technicznych dotyczących funduszy własnych banków spółdzielczych oraz definicji banku spół-

dzielczego w pakiecie Dyrektywy CRD IV. Wśród działań w ramach grup roboczych przy EBA m.in. oprostowano uzależnienie, w projekcie standardów technicznych, wypłaty udziałów od spłaty wszystkich zobowiązań przez udziałowca, zgłoszono komentarz w zakresie udzielenia przez lokalnego nadzorcę uprzedniej zgody na pomniejszenie kapitałów (wypłatę udziałów). Sprawy istotne z punktu widzenia polskiego sektora bankowości spółdzielczej zostały uwzględnione w pracach EBA.

W 2012 r. UKNF kontynuował konsultacje z przedstawicielami sektora banków spółdzielczych przygotowującymi założenia do zmienionej ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych. Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w kilku spotkaniach z przedstawicielami powołanego w 2011 roku przy Krajowym Związku Banków Spółdzielczych Międzyzrzeszeniowego Zespołu ds. Zmiany Regulacji. Prowadzono korespondencję w zakresie opiniowania kolejnych propozycji założeń przyszłych regulacji dotyczących banków spółdzielczych oraz koncepcji systemu ochrony instytucjonalnej (IPS). Efektem tych prac było przygotowanie przez Międzyzrzeszeniowy Zespół założeń do nowej ustawy o bankach spółdzielczych, które na posiedzeniu w dniu 20 listopada 2012 r. uzyskały wstępną akceptację KNF.

W ramach działań dotyczących przygotowania systemu bankowego do wdrożenia pakietu CRD IV/CRR i skierowano 114 wystąpień do innych podmiotów i zainteresowanych instytucji.

4.2. Nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi (SKOK)

W dniu 5 listopada 2009 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 855) Sejm RP uchwalił ustawę o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, na mocy której, po zakończeniu procedury jej badania przez Trybunał Konstytucyjny, Komisja Nadzoru Finansowego od 27 października 2012 r. objęła nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi.

Powołany w UKNF, na podstawie Zarządzenia Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, *Zespół roboczy ds. opracowania i wdrożenia systemu nadzoru Komisji Nadzoru Finansowego nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi* prowadził prace mające na celu opracowanie koncepcji systemu nadzoru analitycznego, inspekcyjnego i licencyjnego Komisji Nadzoru Finansowego nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi i Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową. Po wejściu w życie ustawy, prace związane z koordynacją działań w zakresie nadzoru nad SKOK prowadzone są przez *Zespół do spraw wdrożenia systemu nadzoru Komisji Nadzoru Finansowego nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi i Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową*.

Dodatkowo, przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach *Podkomisji nadzwyczajnej do rozpatrzenia poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw*.

W celu opracowania systemu sprawozdawczego dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Kasy Krajowej w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego został powołany *Zespół roboczy ds. budowy systemu sprawozdawczego dla SKOK*. Wdrożenie systemu zostało podzielone na 3 etapy. W roku 2012 zakończono prace nad pierwszym etapem, który pozwolił na przyjęcie sprawozdań finansowych SKOK przekazywanych zgodnie z wydanym w roku 2013 rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości SKOK. Realizacja kolejnych etapów przewidziana jest na rok 2013 oraz 2014.

W okresie objętym sprawozdaniem UKNF przygotował m.in.:

- ▶ 75 wystąpień do Kasy Krajowej,
- ▶ 548 pozostałych wystąpień do SKOK (wystąpienia o dodatkowe informacje, dokumentację, wyjaśnienia).

4.3. Nadzór nad dostawcami usług płatniczych

Rok 2012 był dla UKNF pierwszym rokiem, w którym realizowano nadzór „zza biurka” nad określonymi w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych dostawcami usług płatniczych, tj. krajowymi instytucjami płatniczymi oraz biurami usług płatniczych.

O ile w odniesieniu do krajowych instytucji płatniczych prace koncentrowały się głównie na analizie merytorycznej wniosków składanych do UKNF przez podmioty ubiegające się o otrzymanie zgody KNF na prowadzenie działalności w charakterze krajowych instytucji płatniczych (pod koniec roku licencje takie otrzymały trzy podmioty), to w przypadku biur usług płatniczych otrzymano już pierwsze sprawozdania za II kwartał oraz kolejne kwartały 2012 roku. Na ko-

niec 2012 r. do rejestru prowadzonego przez KNF wpisanych było 1 129 biur.

W III kwartale 2012 r. biura usług płatniczych wykonały 7,5 mln przekazów o łącznej wartości 1 168,3 mln zł, a średnia wartość przekazu wyniosła 155,80 zł.

UKNF zajmował się także egzekwowaniem wymogu ochrony środków użytkowników przez biura usług płatniczych w postaci posiadania umów gwarancji lub polis ubezpieczeniowych. Odsyłane były na bieżąco umowy nie spełniające określonych przepisami wymogów ze wskazaniem błędów i prośbą o jak najszybsze nadesłanie prawidłowo sporządzonych umów.

4.4. Nadzór ubezpieczeniowy

W ramach prowadzenia nadzoru w oparciu o analizę ryzyka nad zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji, UKNF prowadzi wśród zakładów badania dotyczące analizy ryzyka w ich działalności oraz zarządzania tym ryzykiem. Do najważniejszych z nich należą cykliczne badania obejmujące: testy stresu, własną ocenę ryzyka i wypłacalności oraz zarządzania ryzykiem w działalności zakładu, analizę programu reasekuracji katastroficznej.

W 2012 r. UKNF zrealizował dodatkowo działania ukierunkowane specyficznie na przygotowanie organu nadzoru

oraz wspieranie przygotowania sektora ubezpieczeniowego do projektu Wypłacalność II obejmujące badanie ankietowe dotyczące własnej oceny przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji, ich stanu przygotowania do funkcjonowania zgodnie z przepisami systemu Wypłacalność II (analiza luk) oraz obowiązkowe badanie ilościowe dla krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. Istotnym działaniem nadzorczym realizowanym w 2012 r. było również przeprowadzanie tzw. procesów przedaplikacyjnych oraz przygotowanie projektu zakresu sprawozdawczości specyficznej dla rynku polskiego (tzw. national specificity).

Testy warunków skrajnych w sektorze ubezpieczeniowym

W 2012 r. kontynuowano prace związane z wykorzystaniem testów stresu w procesie nadzoru nad zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji, w szczególności w zakresie zbadania wytrzymałości polskiego sektora ubezpieczeniowego na zdarzenia ekstremalne, lecz wciąż prawdopodobne, poprawy zarządzania ryzykiem w zakładach ubezpieczeń/reasekuracji oraz przygotowania ich do wdrożenia rozwiązań wynikających z projektu Wypłacalność II.

Od początku 2012 roku trwały w UKNF prace nad weryfikacją metodyki przeprowadzania testów stresu w sektorze ubezpieczeniowym, w szczególności nad modelem do kalibracji głębokości szoków dla ryzyka stopy procentowej i ryzyka cen akcji oraz nad wypracowaniem metodyki przeprowadzenia testów stresu dla 3 nowych rodzajów ryzyka: ryzyka kredytowego – koncentracji aktywów, ryzyka kredytowego

– bankructwa reasekuratora oraz ryzyka rewizji wysokości rent. W dniu 31 maja 2012 r. opublikowano na stronie internetowej UKNF metodykę przeprowadzania testów stresu za 2011 r. Równocześnie do testów stresu przeprowadzanych przez zakłady, UKNF przeprowadził wewnętrzne testy stresu na podstawie posiadanych danych. Na podstawie przesłanych przez zakłady wyników testów stresu na 31 grudnia 2011 r. a także wyników wewnętrznych testów stresu przygotowano raport pt. „Wyniki testów stresu w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji za rok 2011”. Jednym z wyników badania była identyfikacja zakładów ubezpieczeń o podwyższonym ryzyku, czyli takich, które nie przeszły pozytywnie testów stresu i uzyskane od nich wyjaśnienia nie były wystarczające. Zwrócono się do nich z prośbą o dodatkowe przeprowadzenie testów stresu na danych z wybranych kwartałów 2012 r. w obrębie zagrożonych rodzajów ryzyka.

Własna ocena ryzyka i wypłacalności oraz zarządzania ryzykiem

W 2012 r. kontynuowano również prace związane z analizą ryzyka występującego w bieżącej działalności zakładów ubezpieczeń/reasekuracji oraz oceną stopnia zaawansowania prac w zakładach nad stworzeniem efektywnego systemu zarządzania ryzykiem, w tym zasadami dotyczącymi przeprowadzania własnej oceny ryzyka i wypłacalności (ORSA). Pomimo braku szczegółowych zapisów prawa w tym zakresie w ustawie o działalności ubezpieczeniowej w dyrektywie, to kwestia posiadania skutecznego systemu zarządzania ryzykiem jest bardzo ważna z punktu widzenia prowadzenia nadzoru w oparciu o analizę ryzyka oraz w reżimie Wypłacalność II i w związku z tym UKNF zabiega o jak najwcześniejsze wdrożenie do polskiego porządku

prawnego wymogów związanych z zarządzaniem ryzykiem w zakładach ubezpieczeń/reasekuracji.

W oparciu o odpowiedzi zakładów ubezpieczeń/reasekuracji na ankietę nt. własnej oceny ryzyka i wypłacalności oraz zarządzania ryzykiem w działalności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji został opracowany raport z wynikami badania „Wyniki ankiety nt. własnej oceny ryzyka i wypłacalności oraz zarządzania ryzykiem (ORSA) w działalności zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji przeprowadzonej według stanu na 31 grudnia 2011 roku”. Wynikiem analizy jest ocena stopnia przygotowania zakładów ubezpieczeń/reasekuracji do spełniania art. 44 dyrektywy Wypłacalność II.

Reasekuracja zdarzeń katastroficznych

W związku z istotnym wpływem zdarzeń o charakterze katastrof na działalność zakładów ubezpieczeń działu II oraz z wynikami przeprowadzanych testów stresu, UKNF dokonuje oceny stanu zabezpieczenia zakładów ubezpieczeń przed skutkami wystąpienia szkód spowodowanych przez katastrofy.

Realizując powyższe zadanie UKNF dwukrotnie zwrócił się do zakładów ubezpieczeń działu II z prośbą o przedstawienie dodatkowych informacji dotyczących:

- ▶ planów reasekuracji katastroficznej na 2012 rok oraz opisu polityki reasekuracyjnej wraz z informacją, jakie ryzyka nie są objęte ochroną reasekuracyjną,

- ▶ zdarzeń katastroficznych w 2011 r. objętych ubezpieczeniem przez dany zakład, a także rozliczenia tych zdarzeń w ramach posiadanego programu reasekuracji (szkody na udziale własnym oraz szkody na poszczególnych umowach reasekuracji/reasekuratorach).

Zdarzenia katastroficzne 2011 oraz 2012 roku wskazują na wzrost znaczenia innych katastrof naturalnych niż powodź czy huragany. Szkody spowodowane wiosennymi przymrozkami oraz przezimowaniem w 2011 i 2012 r. są porównywalne ze szkodami spowodowanymi huraganem o średniej sile, a kolejnymi katastrofami naturalnymi o potencjalnych dużych szkodach są w Polsce gradobicia oraz susze.

Procesy przedaplikacyjne dotyczące modeli wewnętrznych

System Wyplacalność II daje zakładom ubezpieczeń i zakładom reasekuracji możliwość wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w sposób adekwatny do ich profilu ryzyka oraz skali działalności. Zestaw narzędzi, systemów oraz procedur, które miałyby to umożliwić stanowią tzw. model wewnętrzny. Model ten powinien spełniać szereg rygorystycznych wymogów wskazanych w dyrektywie Wyplacalność II, a jego wykorzystanie musi być zatwierdzone przez organ nadzoru. Weryfikacja oraz opiniowanie modelu jest procesem złożonym, wymagającym wysoce wyspecjalizowanej wiedzy z zakresu wielu dziedzin. W 2012 r. UKNF kontynuował działania mające na celu przygotowanie zarówno UKNF, jak i podmiotów rynku ubezpieczeniowego do nadchodzących zadań związanych z oceną i zatwierdzeniem użycia modeli wewnętrznych. Najważniejszym przedsięwzięciem w tym zakresie w 2012 r. było kontynuowanie tzw. procesów przedaplikacyjnych rozpoczętych w roku poprzednim.

Prowadząc procesy przedaplikacyjne UKNF kontynuuje swoją misję dbania o stabilne funkcjonowanie i bezpieczny rozwój rynku finansowego oraz dąży do rozwoju dialogu pomiędzy rynkiem ubezpieczeniowym a organem nadzoru. Proces ten niesie ze sobą liczne korzyści, związane przede wszystkim z wczesnym diagnozowaniem luk oraz identyfikacją problematycznych obszarów dotyczących modelu wewnętrznego, przez co przyczynia się do przyspieszenia tempa implementacji modeli wewnętrznych oraz rozwiązań

dotyczących systemu Wyplacalność II w zakładach. Dodatkowo zakłady ubezpieczeń lub zakłady reasekuracji mają możliwość zapoznania się z oczekiwaniami organu nadzoru w zakresie modeli wewnętrznych.

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. UKNF prowadził procesy przedaplikacyjne dla 11 krajowych zakładów ubezpieczeń (4 z działu I i 7 z działu II, łącznie 54,2% rynku mierzonego składką przypisaną brutto za 2011 r.). W 2012 roku UKNF przeprowadził łącznie 43 krajowe wizyty studyjne. W przypadku zagranicznych grup ubezpieczeniowych procesy przedaplikacyjne prowadzone przez UKNF realizowane są w ramach grupowych procesów przedaplikacyjnych. W 2012 roku przedstawiciele UKNF uczestniczyli w 48 spotkaniach międzynarodowych, w tym 24 wizytach studyjnych i kolegiach nadzorczych oraz 24 posiedzeniach grup roboczych EIOPA (IMC, ISM, FinReq TPSG) i ESRB.

Dalsze prace (zarówno krajowe, jak i międzynarodowe) będą kontynuowane w 2013 roku. Termin zakończenia prac w ramach procesów przedaplikacyjnych planowany wcześniej na czerwiec 2013 r. został przesunięty ze względu na opóźnienie spowodowane przesunięciem wejścia w życie postanowień dyrektywy Wyplacalność II, a przez to zmianą harmonogramu w poszczególnych zakładach. Harmonogram prac w zakresie procesów przedaplikacyjnych dotyczących modeli wewnętrznych jest bowiem ściśle uzależniony od ogólnego harmonogramu prac nad projektem Wyplacalność II.

Analiza luk

W styczniu 2012 r. UKNF przeprowadził wśród krajowych zakładów ubezpieczeń/reasekuracji analizę ich przygotowania do realizacji poszczególnych elementów projektu Wyplacalność II. Ocenę przeprowadzono według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. Ubezpieczyciele wysoko ocenili stan swojego przygotowania do wymogów systemu Wyplacalność II w obszarach działalności lokacyjnej i obliczania minimalnego wymogu kapitałowego. Nieznacznie gorzej oceniono przygotowanie w obszarze systemu zarządzania i obliczania kapitałowego wymogu wypłacalności za pomocą formuły standardowej. Najslabszy stan przygotowania

wykazano w obszarze sprawozdawczości do nadzoru i ujawnień publicznych. Jako główne powody najniższych ocen we wszystkich obszarach wskazywano brak publicznie dostępnych i stabilnych wersji europejskich aktów prawnych 2 i 3 poziomu lub wytycznych ze strony EIOPA lub KNF. Uwagi i problemy zgłoszone przez zakłady ubezpieczeń przy odpowiedziach na ankietę są wykorzystywane przez UKNF do organizacji szkoleń dla rynku, przygotowywania materiałów informacyjnych, a także prac nad przygotowaniem wewnętrznym UKNF do prowadzenia nadzoru w systemie Wyplacalność II.

Obowiązkowe badanie ilościowe

W terminie od 1 września do 17 października 2012 r. UKNF przeprowadził wśród krajowych zakładów ubezpieczeń/reasekuracji obowiązkowe badanie ilościowe, tzw. QIS 2012, którego głównym celem była analiza poziomu wypłacalności i zapotrzebowania kapitałowego poszczególnych zakładów ubezpieczeń/reasekuracji zgodnie z zasadami Wyplacalność II. Badanie zostało wykonane według sprawozdania finansowego sporządzonego na 31 grudnia 2011 r. Badanie to po raz pierwszy zostało samodzielnie zorganizowane i nadzorowane przez UKNF (wcześniej badania ilościowe przeprowadzane wspólnie z EIOPA/CEIOPS).

Specyfikacja techniczna badania obejmowała wytyczne dotyczące m.in. wyceny pozycji bilansowych, w tym rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, wyznaczania środków własnych, wyznaczania minimalnego wymogu kapitałowego oraz kapitałowego wymogu wypłacalności za pomocą formuły standardowej zakładu ubezpieczeń/reasekuracji solo. Badanie nie obejmowało wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności za pomocą modelu wewnętrznego oraz analizy sytuacji finansowej ubezpieczeniowych grup kapitałowych.

Na potrzeby badania ilościowego UKNF przygotował dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji następujące materiały:

- specyfikację techniczną badania w języku polskim,
- kwestionariusz (arkusz kalkulacyjny) do raportowania wyników ilościowych z możliwością wyboru wersji językowej polskiej lub angielskiej,
- arkusze pomocnicze do wyznaczenia wymogu kapitałowego dla ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, ryzyka składki i rezerw, ryzyka katastroficznego, ryzyka operacyjnego oraz minimalnego wymogu kapitałowego.

W badaniu uczestniczyły wszystkie krajowe zakłady ubezpieczeń/reasekuracji. Badanie ilościowe zaowocowało nowym działaniem UKNF, istotnym w kontekście dobrego przygotowania nadzoru i rynku do systemu Wyplacalność II. W listopadzie 2012 r. rozpoczęto dyskusje z przedstawicielami ubezpieczycieli zmierzające do wypracowania spójnej dla rynku polskiego interpretacji/wytycznych dotyczących wymogów ilościowych systemu Wyplacalność II, dla których brakuje jednoznacznych zapisów w unijnych aktach prawnych lub ich aktualnych projektach. Prace będą kontynuowane w 2013 roku.

Przygotowania do sprawozdawczości w systemie Wyplacalność II (national specificity)

W systemie Wyplacalność II zakłady ubezpieczeń/reasekuracji będą zobowiązane do przedstawiania organowi nadzoru sprawozdania zharmonizowanego na poziomie europejskim i określonego w standardzie technicznym, a także dodatkowego sprawozdania finansowego i statystycznego obejmującego informacje specyficzne dla Rzeczypospolitej Polskiej niepodlegające harmonizacji w Unii Europejskiej oraz informacje niezbędne do celów statystyki publicznej (tzw. *natio-*

nal specificity). UKNF, przygotowując się do wprowadzenia systemu Wyplacalność II, przygotował w 2012 r. propozycję zestawu formularzy wchodzących w skład national specificity w Polsce. Powyższa propozycja została skonsultowana z zakładami ubezpieczeń/reasekuracji oraz Polską Izbą Ubezpieczeń. Prace będą kontynuowane w 2013 roku. Więcej informacji nt. przygotowań do wdrożenia systemu wypłacalność II znajduje się w rozdziale 7.3.

NatCat Forum

Do pozytywnie przyjmowanych przez rynek nowych inicjatyw UKNF w 2012 r. należało także utworzenie NatCat Forum, tj. forum współpracy z rynkiem, poświęconego roz-

wiązywaniu problemów związanych z modelowaniem ryzyka katastroficznego w odniesieniu do ryzyka powodzi. Prace w ramach NatCat Forum będą kontynuowane w 2013 roku.

Monitorowanie sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń

Głównym zadaniem w obszarze analitycznego nadzoru jest stałe monitorowanie sytuacji finansowej oraz ochrona stabilności rynku, a w stanie zagrożenia – podejmowanie odpowiednich działań nadzorczych. Podstawowym celem tych czynności jest zapewnienie zdolności zakładów ubezpieczeń do wypłaty należnych świadczeń ubezpieczającym, ubezpieczonym, uposażonym lub uprawnionym z umów ubezpieczenia.

Ocena sytuacji finansowej zakładów, a w szczególności ocena ich wypłacalności, dokonywana jest przede wszystkim na podstawie kwartalnych i rocznych sprawozdań finansowych zakładów oraz miesięcznych informacji o wskaźnikach wypłacalności przekazywanych do organu nadzoru.

W wyniku przeprowadzonych analiz stwierdzono, że rynek ubezpieczeń jest stabilny.

UKNF kontynuował w 2012 r. badanie stopnia koncentracji lokat w depozytach bankowych oraz poddał ocenie stopień zabezpieczenia zakładów przed ryzykiem nadmiernej koncentracji lokat w świetle posiadanej przez nie nadwyżki środków własnych ponad margines wypłacalności oraz kapitał gwarancyjny. Powyższe badania i ocena były przeprowadza-

ne na podstawie danych zawartych w kwartalnych i rocznych sprawozdaniach finansowych oraz informacjach przekazywanych do organu nadzoru, w związku z utrzymaniem w 2012 r. obowiązku, nałożonego w 2008 r., comiesięcznego przekazywania przez zakłady danych w zakresie podstawowych wskaźników dotyczących wypłacalności zakładów.

Kontynuowano monitorowanie działań zakładów ubezpieczeń w zakresie ograniczania nadmiernej koncentracji lokat w jednym podmiocie lub jednym rodzaju aktywów. W wyniku podjętych przez UKNF działań nadzorczych stwierdzono, że zakłady realizują działania mające na celu zmniejszenie poziomu koncentracji w instytucjach kredytowych.

Inne działania w 2012 r., mające na celu monitorowanie ryzyka w działalności zakładów ubezpieczeń:

- ▶ weryfikacja prawidłowości ustalania przez zakłady ubezpieczeń aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz badanie sposobu wykonania wydanych zaleceń w tym zakresie,
- ▶ analiza zgodności planowanych i realizowanych wypłat dywidend za 2011 r. z rekomendacją Przewodniczącego KNF oraz ich wpływu na wyniki zakładów ubezpieczeń.

Nadzór nad zgodnością działalności zakładów ubezpieczeń z przepisami prawa oraz realizacją obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych

Każde z przedłożonych przez zakłady sprawozdań finansowych i statystycznych jest przedmiotem odrębnej analizy, której wyniki zamieszczane są w jednolitych raportach będących podstawą podejmowania dalszych indywidualnych decyzji nadzorczych.

W 2012 r. w ramach analizy przedłożonych sprawozdań finansowych i statystycznych UKNF w 437 przypadkach zwrócił się do zakładów o przekazanie korekt lub uzupełnienie brakujących informacji do przekazanych sprawozdań.

Przepisy regulujące działalność ubezpieczeniową nakładają na zakłady szereg obowiązków informacyjnych zarówno wobec organu nadzoru, jak i ubezpieczających. Zadaniem organu nadzoru w tym zakresie jest weryfikacja zarówno

faktu publikacji określonych informacji, jak też ich treści. Terminowe i kompletne wykonywanie obowiązków informacyjnych jest jednym z podstawowych zadań zakładów i umożliwia uzyskanie powszechnego dostępu do części danych związanych z działalnością nie tylko organowi nadzoru, ale również konsumentom usług ubezpieczeniowych.

W związku z wypełnianiem przez zakłady ustawowych obowiązków informacyjnych, w 2012 r. przyjęto i poddano analizie:

- ▶ informacje o wyborze lub zmianie biegłego rewidenta – w 56 przypadkach,
- ▶ informacje o wyborze aktuarusza – w 8 przypadkach,
- ▶ informacje o wyborze osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych – w 3 przypadkach,

- ▶ informacje o upoważnieniu innego podmiotu do składania oświadczeń woli w sprawie roszczeń – w 31 przypadkach,
- ▶ informacje o zmianach taryf składek w obowiązkowych ubezpieczeniach komunikacyjnych (ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych) oraz obowiązkowych ubezpieczeniach rolniczych (ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej rolników oraz ubezpieczeniu budynków rolniczych) – w 66 przypadkach,
- ▶ publikację rocznych sprawozdań Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych (dalej „UFK”) wg stanu na 31 grudnia 2011 r. (24 zakłady, 1221 UFK) oraz półrocznych sprawozdań UFK wg stanu na 30 czerwca 2012 r. (24 zakłady ubezpieczeń, 1451 UFK) na stronach internetowych zakładów,
- ▶ informacje o Indywidualnych Kontach Emerytalnych wg stanu na 31 grudnia 2011 r. (28 zakładów działu I),
- ▶ informacje o Indywidualnych Kontach Emerytalnych oraz Indywidualnych Kontach Zabezpieczenia Emerytalnego wg stanu na 30 czerwca 2012 r. (28 zakładów działu I).

Wyniki przeprowadzonych analiz wskazują, iż zakłady, poza sporadycznymi przypadkami, wypełniają powyższe obowiązki informacyjne zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Przypadki niewypełnienia obowiązków informacyjnych są rozpatrywane indywidualnie pod kątem zasadności nałożenia ewentualnych sankcji finansowych przewidzianych w przepisach prawa. W efekcie prowadzonych postępowań

Komisja Nadzoru Finansowego nałożyła w 2012 r. karę pieniężną na 3 zakłady ubezpieczeń.

W 2012 r. analizowano również wypełnianie przez zakłady ubezpieczeń obowiązków informacyjnych wobec Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego. Analiza wykazała, znaczną poprawę w zakresie przekazywania wymaganych danych do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego. W stosunku do trzech zakładów podjęto dodatkowe czynności nadzorcze, które skutkowały nałożeniem kary pieniężnej.

W toku sprawowania bieżącego nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową prowadzono monitorowanie zgodności z przepisami prawa działalności zakładów ubezpieczeń poprzez badanie sposobu wykonania zaleceń oraz badanie ich regulacji wewnętrznych:

- ▶ w 75 przypadkach dokonano analizy wewnętrznych regulacji zakładów (m.in. regulaminów tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i taryf składek),
- ▶ w 29 przypadkach badano wykonanie zaleceń wydanych zakładom w wyniku kontroli przeprowadzonej przez organ nadzoru (w 18 przypadkach zalecenia uznano ostatecznie za wykonane),
- ▶ w 5 przypadkach badano wykonanie zaleceń dostosowania działalności zakładów do przepisów prawa w trybie bieżącego nadzoru (w 4 przypadkach zalecenia uznano ostatecznie za wykonane).

Rozpatrywanie wniosków złożonych przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji

Oprócz czynności związanych z nadzorowaniem działalności zakładów, Komisja Nadzoru Finansowego rozpatrywała również ich wystąpienia o przyznanie im określonych uprawnień lub wyrażenie przez organ nadzoru zgody na określone czynności pozostające w gestii nadzoru finansowego. W 2012 r. rozpatrywane były wnioski zakładów w sprawie:

- ▶ wyrażenia zgody na uznawanie określonych aktywów za aktywa stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych – w wyniku prowadzonych 107 postępowań wydano 85 decyzji w sprawie wyrażenia stosownej zgody oraz 1 decyzję umarzającą postępowanie, 21 postępowań nie zostało zakończonych w 2012 r. – dotyczy postępowań, których zasadniczy termin załatwienia sprawy, o którym mowa w art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Ko-

deks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.) nie upływał z dniem 31 grudnia 2012 r.,

- ▶ wyrażenia zgody na zaliczenie do środków własnych pożyczki podporządkowanej (w wyniku 1 prowadzonego postępowania wydano 1 decyzję w sprawie wyrażenia stosownej zgody),
- ▶ wyrażenia zgody na zmianę umowy pożyczki podporządkowanej (w wyniku 1 prowadzonego postępowania wydano 1 decyzję w sprawie wyrażenia stosownej zgody),
- ▶ umorzenia postępowania dotyczącego zgody na zaliczenie do środków własnych zakładu rezerwy wynikającej z niedoszacowania wartości aktywów (w wyniku 1 prowadzonego postępowania wydano 1 decyzję umarzającą przedmiotowe postępowanie).

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) zakładów ubezpieczeń

Koncepcja oceny BION zakładów ubezpieczeń/reasekuracji opracowana przez UKNF ma na celu usystematyzowanie stosowanych kryteriów oceny nadzorowanych podmiotów. Głównymi celami dokonania oceny BION przez organ nadzoru są:

- ▶ ocena stanu sektora ubezpieczeniowego, w tym identyfikacja systemowo istotnych obszarów ryzyka,
- ▶ ocena ryzyka zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, w tym:
 - identyfikacja obszarów działalności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji o podwyższonym lub wysokim ryzyku,
 - ocena jakości procesu zarządzania zakładem ubezpieczeń/reasekuracji,
 - ocena sytuacji finansowej zakładu ubezpieczeń/reasekuracji,
 - ocena zgodności działania zakładu ubezpieczeń/reasekuracji z odpowiednimi ustawami i regulacjami wewnętrznymi,
- ▶ określenie wzajemnych powiązań i zależności między zakładami ubezpieczeń/reasekuracji lub innymi podmiotami rynku finansowego,
- ▶ efektywna alokacja zasobów UKNF, które będą kierowane do obszarów i podmiotów generujących najwyższe ryzy-

ko, w tym odpowiednie przypisanie działań nadzorczych do danego zakładu ubezpieczeń/reasekuracji,

- ▶ przygotowanie do „Wypłacalność II”, w tym w szczególności do „*Supervisory Review Process*” przewidzianego w art. 36 Dyrektywy „Wypłacalność II”.

W 2012 r. dokonano zmian w metodyce BION w celu ograniczenia słabych stron i wzmocnienia mocnych stron metodyki BION, a także usprawnienia procesu nadawania oceny, na podstawie m.in. zgromadzonych doświadczeń w trakcie przeprowadzania BION za 2010 r. Zmiany dotyczyły zarówno wskaźników wykorzystywanych przy ocenie ilościowej, jak i sposobu nadawania oceny jakościowej. Ponadto, wprowadzono zmiany w zakresie korekt oceny jakościowej zarządzania i korekt oceny BION, które miały na celu odpowiednie uwzględnienie przy ocenie istotnych sytuacji, a także zwiększenie nieliniowości ostatecznej oceny jakościowej zarządzania i oceny BION.

W 2012 r. przeprowadzono trzecią edycję Badania i Oceny Nadzorczej (BION) obejmującą 61 zakładów.

4.5. Nadzór emerytalny

Analitycznym nadzorem emerytalnym objęta jest sytuacja finansowa oraz działalność inwestycyjna i operacyjna towarzystw i funduszy emerytalnych (tzw. II i III filara systemu emerytalnego, w tym indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego). UKNF monitoruje także zgodność funkcjo-

nowania wspomnianych instytucji z przepisami prawa i ich statutami oraz wypełnianie obowiązków informacyjnych. Celem nadzoru w tym zakresie jest ochrona interesów członków funduszy emerytalnych.

Monitorowanie sytuacji finansowej towarzystw emerytalnych i działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych

Zadania z zakresu bieżącego nadzoru nad działalnością finansową i polityką inwestycyjną otwartych, pracowniczych i dobrowolnych funduszy emerytalnych oraz działalnością powszechnych i pracowniczych towarzystw emerytalnych wykonywane były poprzez systematyczną analizę danych sprawozdawczych przekazanych przez podmioty nadzorowane do Urzędu KNF w formie elektronicznej:

- dziennych i kwartalnych raportów finansowych funduszy emerytalnych, zawierających bilanse funduszy wraz z notami objaśniającymi, zestawienia portfeli inwestycyjnych, rachunki wyników wraz z notami objaśniającymi, zestawienia zawartych transakcji i ważnych zleceń oraz informacje o wartości i liczbie jednostek rozrachunkowych,
- miesięcznych, półrocznych i rocznych struktur aktywów funduszy,
- raportów operacyjnych funduszy, dotyczących zawartych umów o członkostwo w funduszu, przekazanej składki, zewnętrznych i wewnętrznych wypłat transferowych, wypłat kapitałowych emerytur okresowych, liczby członków oraz liczby prowadzonych rachunków,
- sprawozdań finansowych towarzystw emerytalnych, obejmujących bilanse, rachunki wyników, informacje o wynagrodzeniach w PTE, zobowiązania PTE oraz relacje kapitałowe towarzystw emerytalnych.

Monitorowanie sytuacji finansowej towarzystw emerytalnych oraz polityki inwestycyjnej funduszy emerytalnych obejmowało m.in. następujące czynności:

- analizowanie transakcji zawieranych na rynku kapitałowym pod kątem rentowności oraz ryzyka związanego z nabyciem określonego instrumentu finansowego, wynikającego z jego konstrukcji oraz z sytuacji finansowej emitenta,
- monitorowanie działań inwestycyjnych funduszy emerytalnych w zakresie zachowania nadrzędnej zasady rentowności i bezpieczeństwa lokat,
- weryfikowanie wycen instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach inwestycyjnych funduszy emerytalnych,
- analizowanie struktury portfeli inwestycyjnych funduszy emerytalnych, jej zmienności w czasie i przyjętego poziomu ryzyka,

- ocenę efektywności działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych na tle bieżącej sytuacji na rynku kapitałowym oraz sytuacji makroekonomicznej,
- analizę procedur wewnętrznych oraz deklaracji zasad prowadzenia działalności inwestycyjnej w podmiotach nadzorowanych.

Istotnym zadaniem Komisji Nadzoru Finansowego jest obowiązek każdorazowej weryfikacji przesyłanych przez fundusze emerytalne szczegółowych metodologii wycen instrumentów finansowych, dla których nie jest określony rynek wyceny lub nie jest możliwe dokonanie wyceny w sposób rynkowy, z zachowaniem zasady ostrożności. W okresie objętym sprawozdaniem ocenie organu nadzoru podlegały 442 wyceny przedstawione przez OFE, DFE i PFE. KNF występowała 38-krotnie z żądaniem zmiany metodologii wyceny.

Tabela 39. Metodologie wyceny przekazane przez OFE do akceptacji KNF w latach 2009-2012

Nazwa OFE	Liczba przestanych metodologii			
	2009	2010	2011	2012
Amplico OFE	18	30	33	60
Allianz Polska OFE	12	12	17	32
Aviva OFE Aviva BZ WBK	23	19	19	43
OFE WARTA	24	6	26	15
ING OFE	13	33	72	81
Nordea OFE	19	6	25	41
AEGON OFE	10	7	16	33
Pekao OFE	12	14	6	16
PKO BP Bankowy OFE	19	6	17	7
OFE Pocztylion	5	5	7	10
OFE POLSAT	2	1	1	2
OFE PZU „Złota Jesień”	9	19	9	34
AXA OFE	12	22	10	27
Generali OFE	19	10	9	19
Razem	197	190	267	420

Źródło: opracowanie własne UKNF

Znaczna część działań nadzorczych wobec pracowniczych towarzystw emerytalnych – ze względu na duży udział ich bieżącego finansowania przez pracodawców – realizowana jest w ramach nadzoru pośredniego. Jest to warunek bezpieczeństwa finansowego i ciągłości funkcjonowania tych podmiotów. Stwierdzono, że akcjonariusze pracowniczych towarzystw emerytalnych na bieżąco pokrywają koszty funkcjonowania tych towarzystw, a salda należności na koniec poszczególnych kwartałów wynikają bezpośrednio z przyjętego systemu rozliczeń. Specyfiką pracowniczych towarzystw jest też większy niż w powszechnych towarzystwach emerytalnych udział procesów realizowanych przez podmioty zewnętrzne,

co powoduje, iż część działań nadzorczych obejmuje podmioty inne niż towarzystwa.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego dwukrotnie wyliczyła i podała do publicznej wiadomości wysokość średniej ważonej stopy zwrotu wszystkich otwartych funduszy emerytalnych za okresy od 31 marca 2009 roku do 30 marca 2012 roku oraz od 30 września 2009 roku do 28 września 2012 roku. W obu przypadkach wszystkie OFE osiągnęły stopę zwrotu wyższą niż minimalna wymagana stopa zwrotu.

Tabela 40. Ustawowe stopy zwrotu OFE wyliczone i opublikowane przez KNF w 2012 roku (w %)

Nazwa OFE	Stopy zwrotu (w %) za okres		Nazwa OFE	Stopy zwrotu (w %) za okres	
	od 31.03.2009 r.			od 30.09.2009 r.	
	do 30.03.2012 r.			do 28.09.2012 r.	
ING OFE	33,765		Nordea OFE	21,319	
Amplico OFE	32,378		ING OFE	21,311	
Aviva OFE Aviva BZ WBK	32,115		Allianz Polska OFE	21,013	
PKO BP Bankowy OFE	31,747		Amplico OFE	20,325	
Generali OFE	31,712		Aviva OFE Aviva BZ WBK	19,819	
OFE PZU „Złota Jesień”	31,692		OFE WARTA	19,538	
OFE WARTA	31,334		AXA OFE	19,268	
Nordea OFE	31,151		PKO BP Bankowy OFE	19,093	
Allianz Polska OFE	30,752		Pekao OFE	17,764	
AXA OFE	30,548		OFE PZU „Złota Jesień”	17,634	
OFE POLSAT	30,457		Generali OFE	17,512	
Pekao OFE	29,843		AEGON OFE	17,413	
AEGON OFE	28,792		OFE Pocztylion	16,343	
OFE Pocztylion	27,558		OFE POLSAT	11,966	
Średnia ważona stopa zwrotu	31,628		Średnia ważona stopa zwrotu	19,284	
Minimalna stopa zwrotu	15,814		Minimalna stopa zwrotu	9,642	

Źródło: opracowanie własne UKNF

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa przez towarzystwa i fundusze emerytalne

Nadzór realizowany przez UKNF w obszarze monitorowania zgodności działalności funduszy emerytalnych i towarzystw emerytalnych z przepisami prawa obejmował między innymi następujące czynności:

- ▶ spełnianie wymogów kapitałowych towarzystw emerytalnych określonych przepisami prawa,
- ▶ badanie zgodności zaangażowania aktywów funduszy emerytalnych w określone przez przepisy prawa kategorie lokat,
- ▶ analizę wysokości kosztów pokrywanych z aktywów funduszy emerytalnych,
- ▶ realizację wypełniania obowiązków informacyjnych przez podmioty nadzorowane wobec organu nadzoru.

Tabela 41. Przepisy prawa w zakresie limitów inwestycyjnych naruszone przez OFE w 2012 roku

Przepis prawa	Liczba przekroczeń*	w tym nieumyślne**
art. 142 ust. 1 pkt 5 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	1	1
art. 143 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	605	594
par. 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne (w przypadku lokat aktywów funduszu w akcje, prawa do akcji, prawa poboru i kwity depozytowe, o których mowa w art. 141 ust. 1 pkt 4-6 i 13c ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, lokaty funduszu nie mogą stanowić więcej niż 10% jednej emisji, a gdy udział papierów wartościowych spółki w aktywach funduszu nie przekracza 1%, lokaty funduszu mogą stanowić nie więcej niż 20% jednej emisji akcji spółki mogą stanowić nie więcej niż 20% jednej emisji akcji spółki)	359	356
par. 6 rozporządzenia w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne	78	78

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszenia tego samego przepisu prawa przez ten sam fundusz w zakresie tego samego instrumentu lub grupy instrumentów występujące w następujących po sobie dniach wyceny są do celów sprawozdawczych traktowane jako kolejne przekroczenia limitu inwestycyjnego.

** Naruszenia przepisów powstały w następstwie zmiany cen rynkowych stanowiących podstawę wyceny aktywów i zobowiązań funduszy, kursów walut albo powiązań organizacyjnych lub kapitałowych między podmiotami, których instrumenty finansowe są przedmiotem lokaty aktywów funduszu albo w następstwie innych okoliczności, na które fundusz nie ma bezpośredniego wpływu.

W ramach nadzoru wykonywania obowiązków informacyjnych, weryfikacji UKNF podlegała terminowość i poprawność dziennych i kwartalnych raportów finansowych funduszy emerytalnych, raportów operacyjnych OFE i DFE, sprawozdań finansowych towarzystw emerytalnych, jak również publikowanych przez OFE miesięcznych, półroc-

nych i rocznych struktur aktywów. Przyjmowanie oraz weryfikacja poprawności przekazanych raportów dziennych oraz innych informacji było wykonywane na bieżąco – wraz z równoczesnym wyjaśnianiem ewentualnych błędów stwierdzonych w przesyłanych danych.

Tabela 42. Raporty wraz z korektami przesłane i zweryfikowane w ramach realizacji obowiązków informacyjnych funduszy i towarzystw emerytalnych otrzymane w 2012 roku

Rodzaj przesłanych raportów	Raporty poprawne	Raporty błędne
Raporty finansowe OFE	61 600	1 057
Raporty finansowe DFE	1 268	64
Raporty finansowe PFE	80	16
Raporty operacyjne OFE	5 252	208
Raporty PTE	480	63
Raporty PrTE	20	9
Razem	68 700	1 417

Źródło: opracowanie własne UKNF

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) powszechnych towarzystw emerytalnych

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje pozyskane przez organ nadzoru w toku wykonywania nadzoru bezpośredniego w ramach działań inspekcji w siedzibach podmiotów nadzorowanych oraz nadzoru pośredniego realizowanego poprzez czynności związane z licencjonowaniem, analizą danych sprawozdawczych i dodatkowych za-

pytań kierowanych do PTE w formie wezwań nadzorczych bądź ankiet.

W 2012 roku przeprowadzono proces oceny nadzorczej BION powszechnych towarzystw emerytalnych za 2011 rok. Ocenę nadzorczą nadano wszystkim 14 PTE i przekazano jej wyniki zarządom poszczególnych podmiotów.

Nadzór nad pracowniczymi programami emerytalnymi (PPE)

Pracodawca realizujący PPE ma obowiązek corocznie przedkładać organowi nadzoru informację o realizacji prowadzonego przez niego PPE za dany rok kalendarzowy. W ten sposób organ nadzoru uzyskuje istotne informacje o funkcjonowaniu poszczególnych PPE, a po agregacji sprawozdań – dane dotyczące rynku, istotnych zjawisk oraz trendów.

Na koniec 2012 r. funkcjonowało 1094 PPE, przy czym część PPE ma charakter międzyzakładowy, w których uczestniczy więcej niż 1 pracodawca, co oznacza, że obowiązek zło-

żenia sprawozdania o prowadzonym PPE za rok 2012 ciąży na 1138 pracodawcach, którzy według stanu na 31 grudnia 2012 r. prowadzili PPE.

W 2012 r. organ nadzoru prowadził 26 postępowań w trybie nadzoru pośredniego wobec pracodawców prowadzących PPE oraz 163 postępowania wobec pracodawców, którzy nie wypełnili obowiązku złożenia sprawozdania o prowadzonym PPE za rok 2011 w przewidzianym do tego terminie.

4.6. Nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym

Bieżący nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym realizowany jest przede wszystkim poprzez:

- ▀ monitorowanie sytuacji podmiotów nadzorowanych na podstawie przekazywanych przez nie sprawozdań, raportów i informacji,
- ▀ nadzór nad obrotem na rynku zorganizowanym pod kątem wykrywania przypadków wykorzystania informacji poufnej i manipulacji instrumentem finansowym,
- ▀ sprawdzanie wypełniania wymogów kapitałowych,
- ▀ przygotowywanie opinii do materiałów na posiedzenia rad nadzorczych i WZA spółek prowadzących rynek regulowany, depozyt papierów wartościowych i rynek towarowy oraz udział w tych posiedzeniach,
- ▀ sprawdzanie wypełniania obowiązków informacyjnych przez podmioty nadzorowane.

Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku papierów wartościowych

Nadzór bieżący nad firmami inwestycyjnymi

Komisja nadzoruje działalność oraz sytuację finansową firm inwestycyjnych poprzez analizę raportów okresowych i raportów bieżących, w tym sprawozdań finansowych, przesyłanych zgodnie z przepisami prawa. Ponadto, realizując obowiązki określone przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie przeprowadzenia badania i oceny nadzorczej domów maklerskich prowadzony jest proces nadawania ocen nadzorczych domom maklerskim (proces BION).

W 2012 r. w ramach nadzoru nad działalnością firm inwestycyjnych poddano analizie roczne sprawozdania finansowe za rok 2011, półroczne sprawozdania finansowe za I półrocze 2012 r., raporty miesięczne i raporty bieżące 54 domów maklerskich oraz raporty miesięczne i raporty bieżące 11 biur maklerskich. W 2012 r. analizie podlegały również, przekazane zgodnie z obowiązującymi przepisami,

skonsolidowane sprawozdania finansowe za 2011 rok oraz raporty dotyczące skonsolidowanych norm adekwatności kapitałowej.

Głównym raportem dla sprawowania nadzoru nad sytuacją finansową firm inwestycyjnych jest sprawozdanie miesięczne MRF, zawierające informacje o poziomie spełniania wymogów adekwatności kapitałowej, określonych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384, z późn. zm.) oraz rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 18 listopada 2009 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania całkowitego wymogu kapitałowego, w tym wymogów kapitałowych, dla domów maklerskich oraz określenia maksymalnej wysokości kredytów, pożyczek i wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w stosunku do kapitałów (Dz. U. Nr 204, poz. 1571, z późn. zm.). Poziom spełniania wymogów adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie przedstawia tabela 43.

Tabela 43. Wartość średnich wymogów kapitałowych (w mln zł) i współczynnik ich pokrycia w domach maklerskich w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Średni poziom nadzorowanych kapitałów	33,53	46	46,49	42,42
Średni całkowity wymóg kapitałowy	5,41	19,63	35,51	13,14
Średni poziom kapitału wewnętrznego	-	20,24	38,51	15,84
Średnie pokrycie całkowitego wymogu kapitałowego kapitałami nadzorowanymi*	6,2	2,34	1,31	3,23
Średnie pokrycie kapitału wewnętrznego kapitałami nadzorowanymi*	-	2,27	1,21	2,68

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2009 r., 31.12.2010 r., 31.12.2011 r. i 31.12.2012 r.

* Dane wyrażone w jednostkach niemianowanych, przedstawiających średni iloraz nadzorowanych kapitałów do poszczególnych wymogów.

Tabela 44. Podstawowe dane z bilansu domów maklerskich (w mln zł) w latach 2009-2012

Bilans	2009	2010	2011	2012
I. Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	4 608,01	5 408,74	5 485,61	4 981,91
II. Należności krótkoterminowe	2 173,28	2 132,98	2 031,96	2 827,19
III. Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	483,81	492,15	1 062,14	363,21
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	15,10	19,25	20,62	19,45
V. Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	92,55	36,34	276,68	84,50
VI. Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	599,67	740,87	577,45	320,56
VII. Należności długoterminowe	41,15	43,75	28,40	29,19
VIII. Udzielone pożyczki długoterminowe	2,30	5,62	6,21	2,82
IX. Wartości niematerialne i prawne	43,78	45,03	68,81	79,32
X. Rzeczowe aktywa trwałe	106,42	107,91	110,42	108,54
XI. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	133,19	125,82	165,15	146,48
Suma aktywów	8 299,27	9 158,47	9 833,46	8 963,17
I. Zobowiązania krótkoterminowe	5 383,08	5 978,82	6 601,96	6 163,11
II. Zobowiązania długoterminowe	7,91	27,58	83,98	10,70
III. Rozliczenia międzyokresowe	157,06	158,25	129,76	126,96
IV. Rezerwy na zobowiązania	63,93	89,82	76,11	51,64
V. Zobowiązania podporządkowane	0,84	0,87	0,70	0,36
VI. Kapitał własny	2 686,44	2 903,14	2 940,95	2 610,41
Suma pasywów	8 299,27	9 158,47	9 833,46	8 963,17

Źródło: opracowanie własne UKNF.

Dane z lat 2009-2011 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2012 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2012 r.

Dane nie obejmują danych 2 domów maklerskich, których rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym.

Tabela 45. Podstawowe dane z rachunku zysków i strat domów maklerskich (w mln zł) w latach 2009-2012

Rachunek zysków i strat	2009	2010	2011	2012
I. Przychody z działalności maklerskiej	1 251,18	1 484,96	1 388,85	1 074,07
II. Koszty działalności maklerskiej	1 004,93	1 162,20	1 263,75	1 143,34
III. Zysk (strata) z działalności maklerskiej (I-II)	246,25	322,76	125,10	-69,27
IV. Przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	800,27	941,26	1 632,84	700,31
V. Koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	598,11	687,53	1 328,98	576,05
VI. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (IV-V)	202,17	253,72	303,85	124,26
VII. Przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	3,33	3,06	5,53	10,49
VIII. Koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	0,00	0,00	0,00	0,00
IX. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi utrzymywanych do terminu zapadalności (VII-VIII)	3,33	3,06	5,53	10,49
X. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	316,16	199,78	202,30	193,26
XI. Koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	6,40	4,63	1,78	0,25
XII. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży (X-XI)	309,77	195,15	200,53	193,01
XIII. Pozostałe przychody operacyjne	25,32	20,98	17,92	40,34
XIV. Pozostałe koszty operacyjne	22,95	15,64	13,39	26,25
XV. Różnica wartości rezerw i odpisów aktualizujących należności	-3,67	-21,16	-14,72	-18,97
XVI. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (XIII+XIV+XV)	760,21	758,87	624,82	253,60
XVII. Przychody finansowe	250,52	210,89	278,77	253,31
XVIII. Koszty finansowe	63,07	75,55	312,48	307,56
XIX. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (XVI+XVII-XVIII)	947,66	894,21	591,11	199,34
XX. Zyski nadzwyczajne	0,05	0,00	0,00	0,00
XXI. Straty nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00	0,00
XXII. Zysk (strata) brutto (XIX+XX-XXI)	947,71	894,21	591,11	199,34
XXIII. Podatek dochodowy	115,65	135,47	74,14	84,09
XXIV. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-0,14	-0,32	0,13	-0,32
XXV. Zysk (strata) netto (XXII-XXIII-XXIV)	832,20	759,06	516,85	115,58

Źródło: opracowanie własne UKNF.

Dane z lat 2009-2011 pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych, dane dotyczące 2012 r. pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2012 r.

Dane nie obejmują danych 2 domów maklerskich, których rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym.

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) domów maklerskich

W III kwartale 2012 r. zakończony został rozpoczęty we wrześniu 2011 r. drugi formalny proces nadawania oceny nadzorczej domom maklerskim. Procesem zostało objętych

50 podmiotów. Proces nadawania oceny nadzorczej domom maklerskim został podsumowany w ramach projektu edukacyjnego CEDUR, skierowanego do przedstawicieli domów maklerskich. W III kwartale 2012 r. rozpoczęto kolejny, trzeci formalny proces nadawania oceny nadzorczej domom maklerskim.

Spółki prowadzące rynek regulowany oraz depozyt papierów wartościowych

Zadania Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie nadzoru nad spółkami prowadzącymi rynek regulowany oraz depozyt papierów wartościowych polegają na:

- ▶ przeprowadzaniu czynności kontrolnych w siedzibach nadzorowanych instytucji, takich jak Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA, BondSpot SA, Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA,
- ▶ sporządzaniu protokołów z przeprowadzonych kontroli,
- ▶ nadzorowaniu wykonywania zaleceń pokontrolnych,
- ▶ przygotowywaniu opinii do materiałów na posiedzenia rad nadzorczych i walnego zgromadzenia nadzorowanych instytucji,

- ▶ udziale przedstawiciela Komisji w posiedzeniach rad nadzorczych i walnego zgromadzenia nadzorowanych instytucji.

Przedstawiciele Komisji Nadzoru Finansowego wzięli udział w 30 posiedzeniach Rad Nadzorczych oraz 3 Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy, w tym:

- ▶ 11 posiedzeniach Rady Nadzorczej GPW SA,
- ▶ 1 Walnym Zgromadzeniu GPW SA,
- ▶ 6 posiedzeniach Rady Nadzorczej KDPW SA,
- ▶ 1 Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy KDPW SA,
- ▶ 4 posiedzeniach Rady Nadzorczej KDPW_CCP SA,
- ▶ 9 posiedzeniach Rady Nadzorczej BondSpot SA,
- ▶ 1 Walnym Zgromadzeniu BondSpot SA.

Nadzór nad obrotem na rynku zorganizowanym pod kątem wykrywania przypadków wykorzystania informacji poufnej i manipulacji instrumentem finansowym

W związku ze sprawowanym przez Komisję Nadzoru Finansowego nadzorem nad obrotem na rynku zorganizowanym pod kątem wykrywania przypadków wykorzystania informacji poufnej i manipulacji instrumentem finansowym KNF wydała dwie decyzje w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej (na podstawie art. 20 ust. 2 oraz art. 78 ust. 3 w zw. z art. 16 ust. 3 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi).

Ponadto, organ nadzoru przyjął uchwałę w sprawie przekazania do publicznej wiadomości informacji o zaistnieniu okoliczności wskazujących na dokonanie manipulacji, o której mowa w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi oraz uchwałę w sprawie przekazania do publicznej wiadomości informacji o zaistnieniu okoliczności wskazujących na dokonanie manipulacji oraz o złożeniu zawiadomienia na podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Nadzór nad emitentami papierów wartościowych niebędącymi funduszami inwestycyjnymi

W ramach prowadzonego nadzoru nad sprawozdawczością emitentów papierów wartościowych niebędących funduszami inwestycyjnymi, UKNF w 2012 r. m.in.:

- ▶ przeanalizował 182 sprawozdania finansowe (w tym skonsolidowane) 87 emitentów, pod kątem ich zgodności z obowiązującymi standardami rachunkowości, w szczególności wymogami Międzynarodowych Standardów Rachunkowości/Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (dalej MSSF), wybranych w oparciu o zasady selekcji, o których mowa w Standardzie Nr 1 CESR (Committee of European Securities Regulators – Komitet Europejskich Regulatorów Rynku Papierów Wartościowych; obecnie ESMA: European Securities and Markets Authority – Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych), dotyczącym nadzoru nad informacją finansową „Nadzór nad wdrażaniem standardów informacji finansowych w Europie”. Na podstawie wyników przeprowadzonej analizy sporządzany jest raport, który publikuje się na stronie internetowej KNF,

- ▶ opracował i przekazał 113 stanowisk i opinii, w tym 52 dla podmiotów zewnętrznych, dotyczących m.in.: stosowania MSSF, prawidłowości wypełniania przez emitentów obowiązków informacyjnych w zakresie raportów okresowych, prowadzonych przez UKNF postępowań dotyczących sprawozdawczości emitentów papierów wartościowych oraz historycznych informacji finansowych prezentowanych w prospektach emisyjnych.

Do zadań kompetencyjnych Komisji Nadzoru Finansowego należy również sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem obowiązków informacyjnych określonych przepisami ustawy o ofercie publicznej oraz ustawy o obrocie instrumentami finansowymi przez emitentów, których papiery wartościowe są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym.

W 2012 r. UKNF zweryfikował pod względem zgodności z przepisami prawa około 31 tys. raportów bieżących, okresowych oraz informacji poufnych przekazanych przez spółki

publiczne oraz 2750 zawiadomień przekazanych przez osoby nabywające i zbywające znaczne pakiety akcji spółek publicznych na podstawie art. 69 ustawy o ofercie publicznej, a także 4184 zawiadomienia przekazane przez podmioty zobowiązane na podstawie art. 160 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t.j.: Dz. U. z 2010 r., Nr 211, poz. 1384, z późn. zm.) – osoby wchodzące w skład organów zarządzających lub nadzorczych emitenta albo będące jego prokurentami oraz inne osoby pełniące w strukturze organizacyjnej emitenta funkcje kierownicze, które posiadają stały dostęp do informacji poufnych dotyczących bezpośrednio lub pośrednio tego emitenta oraz kompetencje w zakresie podejmowania decyzji wywierających wpływ na jego rozwój i perspektywy prowadzenia działalności gospodarczej.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego wydała następujące decyzje:

- ▶ 6 decyzji w przedmiocie żądania od Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej w związku z niewykonaniem obowiązków informacyjnych w terminie – art. 20 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
- ▶ 1 decyzję odmowną w przedmiocie wniosku o zwolnienie z obowiązku przekazania do publicznej wiadomości informacji niestanowiącej informacji poufnej – art. 62 ust. 1 ustawy o ofercie publicznej,
- ▶ 3 decyzje dotyczące żądania zmiany treści wezwania – art. 78 ustawy o ofercie publicznej.

W 2012 r. podjęto ok. 500 interwencji w przypadkach wykrycia nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych

spółek publicznych, skutkujących przekazaniem do publicznej wiadomości raportów bieżących i okresowych, zgodnych z obowiązującymi przepisami.

Do zadań Komisji Nadzoru Finansowego należy sprawowanie nadzoru nad prawidłowością formalno-prawną ogłaszania i przeprowadzania wezwań do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółek publicznych, w związku z przekraczaniem przez akcjonariuszy poszczególnych progów w ogólnej liczbie głosów. W przypadku, gdy ogłoszone wezwanie nie odpowiada wymaganiom ustawowym, Komisja Nadzoru Finansowego może zgłosić żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian lub uzupełnień w treści wezwania albo przekazania wyjaśnień dotyczących jego treści.

W 2012 r. ogłoszono 29 wezwań do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółek publicznych, z tego 9 wezwań do zapisywania się na sprzedaż akcji zostało ogłoszonych w związku z przekraczaniem progu 33% w ogólnej liczbie głosów w spółkach publicznych, natomiast 14 wezwań ogłoszono na wszystkie pozostałe akcje tych spółek. Ponadto, ogłoszono 6 wezwań na podstawie art. 72 ustawy o ofercie publicznej.

Wartość akcji będących przedmiotem wezwań ogłoszonych w 2012 r. wyniosła ponad 7,3 mld zł. Dla porównania, w 2009 roku łączna wartość akcji objętych wezwaniami wyniosła około 3,2 mld zł, w 2010 r. wartość przejęć wyniosła około 6 mld zł, natomiast w 2011 r. wartość ta wyniosła ponad 17 mld zł. W 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego w przypadku 3 wezwań zgłosiła żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian w jego treści.

Nadzór nad instytucjami zbiorowego inwestowania

Zadania nadzorcze Komisji Nadzoru Finansowego wobec towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych, po uzyskaniu przez te podmioty stosownych zezwoleń, obejmują m.in. monitorowanie bieżącej sytuacji tychże podmiotów, poprzez analizę raportów bieżących, informacji bieżących, sprawozdań okresowych oraz raportów okresowych.

Raporty bieżące i informacje bieżące funduszy inwestycyjnych dzielą się na dwie zasadnicze grupy:

- ▶ raporty bieżące i informacje bieżące funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz funduszy inwestycyjnych zamkniętych, przekazywane wyłącznie Komisji Nadzoru Finansowego,
- ▶ raporty bieżące publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz podawane do publicznej wiadomości.

Oprócz półrocznych i rocznych sprawozdań finansowych funduszy inwestycyjnych do grupy sprawozdań okresowych

dotarczanych obligatoryjnie zaliczane są także:

- ▶ sprawozdania kwartalne funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz funduszy inwestycyjnych zamkniętych, emitujących niepubliczne certyfikaty inwestycyjne, które to sprawozdania przekazywane są wyłącznie Komisji Nadzoru Finansowego,
- ▶ raporty kwartalne publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz podawane do publicznej wiadomości.

Raporty bieżące (w tym zbiorcze raporty bieżące), informacje bieżące oraz sprawozdania okresowe towarzystw funduszy inwestycyjnych są przekazywane wyłącznie do Komisji Nadzoru Finansowego.

Do sprawozdań okresowych towarzystw funduszy inwestycyjnych należą:

- ▶ sprawozdania miesięczne,
- ▶ roczne sprawozdania finansowe,

- ▶ półroczne sprawozdania finansowe zbiorczego portfela papierów wartościowych,
- ▶ roczne sprawozdania finansowe portfela papierów wartościowych,
- ▶ roczne sprawozdania z funkcjonowania kontroli wewnętrznej.

Realizując działania nadzorcze wobec towarzystw i funduszy inwestycyjnych Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje również regularnych analiz informacji przesyłanych przez depozytariuszy funduszy inwestycyjnych na podstawie art. 231 Ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.).

Tabela 46. Liczba przeanalizowanych raportów bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz informacji od depozytariuszy w latach 2009-2012

Rodzaj raportu/informacji	Liczba raportów			
	2009	2010	2011	2012
Raporty bieżące i okresowe towarzystw funduszy inwestycyjnych	3 291	2 361	2 952	4 019
Raporty bieżące i okresowe funduszy inwestycyjnych	13 381	12 957	15 068	17 238
Informacje od depozytariuszy	2 437	2 421	3 446	3 978
Razem	19 109	17 739	21 466	25 234

Źródło: opracowanie własne UKNF

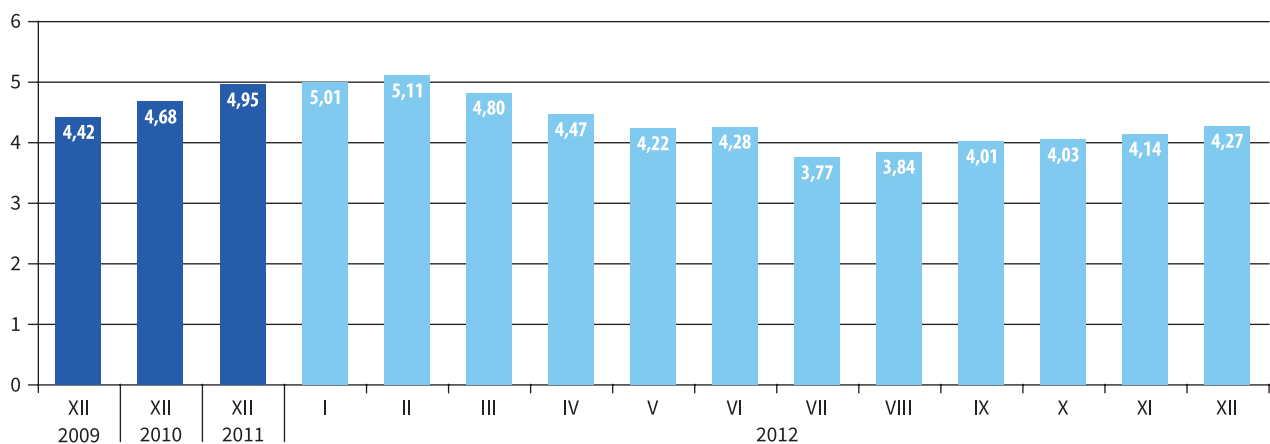
Działania nadzorcze, związane z analizą informacji zawartych w raportach bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych oraz towarzystw, w przypadku wykrycia nieprawidłowości, mogą skutkować wszczęciem postępowań administracyjnych i zastosowaniem sankcji administracyjnych przewidzianych w ustawie o funduszach inwestycyjnych.

W ramach corocznej działalności przygotowywane są również raporty dotyczące m.in. sytuacji finansowej i kapitałowej

towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz działalności dystrybucyjnej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez fundusze zagraniczne, które to raporty publikowane są na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego.

Komisja nadzoruje również wypełnianie przez TFI wymogów kapitałowych.

Wykres 21. Średni współczynnik pokrycia kapitału towarzystw funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2009-2011 oraz w 2012 roku (kapitał własny / minimalny wymóg kapitałowy)¹⁴

Źródło: opracowanie własne UKNF

¹⁴ Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

Zaprezentowane dane pokazują, iż w 2012 roku średni współczynnik pokrycia kapitału dla całego sektora towarzystw funduszy inwestycyjnych uległ obniżeniu w stosunku do poziomu w 2011 r., utrzymując się jednak w przedziale od około 3,7 do 5,1. Oznacza to, iż kapitały własne towarzystw były średnio około czterokrotnie wyższe niż poziom minimalnego obligatoryjnego kapitału własnego wymaganego przepisami ustawy o funduszach inwestycyjnych. Po spadkach średniego poziomu wskaźnika w pierwszym półroczu 2012 roku, w drugiej połowie roku dało się zaobserwować ponowny wzrost jego wartości.

Badanie i Ocena Nadzorczą (BION) towarzystw funduszy inwestycyjnych

Zgodnie z założeniami procesu BION w odniesieniu do TFI, w 2012 r. odbyły się cztery badania BION. Ocena podmiotów znajdujących się w grupie ocenianej na koniec IV kwartału 2012 r. (12 TFI) przeprowadzona zostanie w I kwartale 2013 roku.

Tabela 47. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych poddanych ocenie BION w 2012 roku

Kwartał	IV kwartał 2011	I kwartał 2012	II kwartał 2012	III kwartał 2012
Liczba TFI	12	13	13	12

Źródło: opracowanie własne UKNF

Ogólny kształt metodologii oceny nie uległ zmianie w 2012 r., tj. ocenie nadal podlegały trzy obszary, dotyczące:

- ▶ ryzyka ponoszonego przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych,
- ▶ kapitałów towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- ▶ jakości zarządzania w towarzystwie funduszy inwestycyjnych.

W 2012 r., począwszy od ocen według stanu na koniec I kwartału 2012 r., rozpoczęto przekazywanie towarzystwom informacji o uzyskanej ocenie BION oraz ocenach za ww. trzy obszary.

Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku towarów giełdowych

W zakresie nadzoru nad rynkiem towarów giełdowych zadania Komisji Nadzoru Finansowego polegają na:

- ▶ przeprowadzaniu czynności kontrolnych w siedzibach nadzorowanych instytucji, takich jak Towarowa Giełda Energii SA (dalej „TGE”), Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych (dalej „IRGiT”),
- ▶ sporządzaniu protokołów z przeprowadzonych kontroli,
- ▶ nadzorowaniu wykonywania zaleceń pokontrolnych,
- ▶ przygotowywaniu opinii do materiałów na posiedzenia rad nadzorczych i walnego zgromadzenia nadzorowanych instytucji,

- ▶ udziale przedstawiciela Komisji w posiedzeniach rad nadzorczych i walnego zgromadzenia nadzorowanych instytucji.

W okresie objętym sprawozdaniem przedstawiciele Komisji wzięli udział w 12 posiedzeniach Rad Nadzorczych oraz 6 Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy, w tym:

- ▶ 8 posiedzeniach Rady Nadzorczej TGE,
- ▶ 4 Walnych Zgromadzeniach TGE,
- ▶ 4 posiedzeniach Rady Nadzorczej IRGiT,
- ▶ 2 Walnych Zgromadzeniach IRGiT.

Działania inspekcyjne

5. Działania inspekcyjne

5.1. Sektor bankowy

Inspekcje w bankach

Czynności kontrolne w bankach w 2012 roku¹⁵ realizowano na podstawie przepisów prawa i rekomendacji ostrożnościowych KNF, z uwzględnieniem wytycznych EBA i BCBS, w oparciu o jednolite standardy i procedury badania zawarte w Podręczniku inspekcji oraz w szczegółowych metodykach stanowiących uzupełnienie Podręcznika.

Czynności kontrolne realizowano w formie inspekcji kompleksowych i problemowych oraz postępowań wyjaśniających.

Tabela 48. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach w 2012 roku

Czynności kontrolne	Liczba
Inspekcje kompleksowe, w tym:	20
– inspekcje w bankach komercyjnych	14
– inspekcje w bankach spółdzielczych	6
Inspekcje problemowe, w tym:	63
– inspekcje w bankach komercyjnych*	14
– inspekcje w bankach spółdzielczych	49
Postępowania wyjaśniające w bankach komercyjnych	2
Inspekcja problemowa w oddziale instytucji kredytowej	1
Postępowanie wyjaśniające w oddziale instytucji kredytowej	1

* W tym 4 inspekcje w zakresie oceny wniosków banków o wyrażenie zgody na stosowanie metod statystycznych na potrzeby obliczania wymogów kapitałowych.

Źródło: opracowanie własne UKNF

W ramach współpracy UKNF i NBP w trakcie 13 inspekcji kompleksowych w bankach komercyjnych przeprowadzone zostały kontrole prawidłowości naliczania i odprowadzania wymaganej wysokości rezerwy obowiązkowej.

Czynności realizowane w ramach inspekcji kompleksowych koncentrowały się na badaniu procesu zarządzania ryzykiem przez banki, w szczególności ryzykiem kredytowym, płynności, rynkowym i operacyjnym oraz ocenie adekwatności kapitałowej banków i zarządzaniu bankiem – z uwzględnieniem przestrzegania przepisów prawa regulujących działal-

ność bankową, statutu i spełniania warunków określonych w zezwoleniu na utworzenie banku.

W 2012 r. w trakcie czynności kontrolnych zwracano szczególną uwagę na następujące istotne obszary działalności banków:

- ▶ planowanie strategiczne,
- ▶ ocenę zdolności kredytowej podmiotów gospodarczych i klientów detalicznych,
- ▶ zarządzanie płynnością długoterminową,
- ▶ szacowanie stabilnej części bazy depozytowej,
- ▶ poprawność wyliczenia nadzorczych norm płynności, szczególnie w zakresie szacowania i deklarowania kwoty środków obcych stabilnych oraz wartości aktywów o ograniczonej płynności,
- ▶ produkty bancassurance,
- ▶ wypełnianie obowiązków informacyjnych przez banki,
- ▶ prawidłowości funkcjonowania systemów wyliczania podmiotów objętych systemem gwarantowania – zgodnie z art. 38i ust.1 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym.

W ramach przeprowadzanych czynności kontrolnych oceniano również realizację zaleceń KNF wydanych w wyniku poprzednich czynności kontrolnych. Ustalenia wynikające z przeprowadzonych czynności kontrolnych zostały zawarte w protokołach z inspekcji, a informacja nt. wyników badania banków z kapitałem zagranicznym była również przekazywana do nadzoru macierzystego właściciela banku.

W dalszej części niniejszego dokumentu przedstawiono wybrane, najważniejsze i powtarzające się, ustalenia inspekcyjne, dotyczące tych banków komercyjnych, w których w 2012 r. przeprowadzono czynności kontrolne. Badania przeprowadzone w 2012 r. w bankach komercyjnych wykazały, że ich działalność nie stanowiła zagrożenia dla bezpieczeństwa środków gromadzonych na rachunkach. W każdym z badanych banków zidentyfikowano jednakże naruszenia przepisów prawa i regulacji ostrożnościowych, jak również luki w procesie zarządzania ryzykiem.

W zbadanych bankach w procesie zarządzania ryzykiem najczęściej występowały m.in. następujące nieprawidłowości (w podziale na poszczególne rodzaje ryzyka):

¹⁵ Obejmowały czynności kontrolne na daty badania: 31.12.2011; 31.03.2012; 30.06.2012; 30.09.2012.

Tabela 49. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2012 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe	
1.	Zbyt liberalne zasady oceny zdolności kredytowej klientów detalicznych (udzielanie kredytów bez uwzględnienia niektórych zapisów Rekomendacji T <i>dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych</i> , w szczególności w zakresie określania minimalnych kosztów gospodarstwa domowego oraz weryfikacji dochodów deklarowanych przez osoby fizyczne w oświadczeniach o uzyskiwanych dochodach) i podmiotów gospodarczych (np. przypadki udzielania kredytów podmiotom niemającym zdolności kredytowej bez jednoczesnego spełnienia wymogów art. 70 ust. 2 ustawy z dn. 29 sierpnia 1997 r. <i>Prawo bankowe oraz przypadki braku pozyskiwania informacji niezbędnych do rzetelnej oceny zdolności kredytowej</i>)
2.	Niepełne dostosowanie regulacji wewnętrznych do wymogów Rozporządzenia Komisji nr 1126/2008/WE z dnia 3 listopada 2008 r. <i>przyjmującego określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz Rekomendacji R dotyczącej zasad identyfikacji bilansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, wyznaczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe</i> , w szczególności nieprawidłowości w zakresie zasad szacowania zdyskontowanych przepływów finansowych z działalności bieżącej kredytobiorcy i ustanowionych zabezpieczeń dla ekspozycji kredytowych oraz odpisów IBNR i ich back-testów, wyceny aktywów finansowych, definiowania restrukturyzacji bilansowej ekspozycji kredytowej
3.	Nieprawidłowości w zakresie przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych, które polegały na braku lub zbyt późnej identyfikacji przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych/błędy w wyliczaniu podstawy rezerwy celowej, klasyfikowanie ekspozycji kredytowych niezgodnie z postanowieniami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. <i>w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków</i>
4.	Nieprawidłowości w obszarze testów warunków skrajnych, w szczególności w zakresie zarówno braku wykonywania określonych testów (np. w zakresie koncentracji geograficznej i branżowej), oraz nieprawidłowości w konstrukcji założeń do testów warunków skrajnych (np. niedostosowanie założeń testów warunków skrajnych do specyfiki prowadzonej działalności, w tym brak uwzględnienia istotnych czynników ryzyka występujących w działalności kredytowej banku)
5.	Niepełne dostosowanie systemu limitów wewnętrznych do poziomu i profilu ryzyka występującego w banku, nieprawidłowości wystąpiły w szczególności w zakresie zarządzania limitami wewnętrznymi dotyczącymi koncentracji branżowej i geograficznej zaangażowań oraz koncentracji zabezpieczeń
6.	Nieuwzględnianie w pełnym zakresie Rekomendacji S KNF <i>dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi finansującymi nieruchomości oraz zabezpieczonymi hipotecznie</i> , w szczególności w zakresie procesu wyceny nieruchomości, na których ustanawiano zabezpieczenie kredytów
7.	Nieefektywne mechanizmy kontroli wewnętrznej w obszarze ryzyka kredytowego, na co wskazywały m.in. przypadki naruszeń przepisów prawa (m.in. art. 69-71 ustawy <i>Prawo bankowe</i>), regulacji wewnętrznych oraz błędy w sprawozdawczości zewnętrznej (np. związane z wypełnianiem formularza sprawozdawczego B0300 <i>Lista klientów, wobec których zaangażowanie Banku jest znaczące oraz klientów podlegających zgłoszeniu do Komisji Nadzoru Finansowego</i> ¹⁶)

Źródło: opracowanie własne UKNF

¹⁶ Uchwała Nr 53/2011 Zarządu NBP z dn. 22.09.2011 r. *w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego.*

Tabela 50. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2012 r., w zakresie ryzyka płynności

Ryzyko płynności	
1.	Naruszenia dotyczące przepisów uchwały nr 386/2008 KNF odnoszących się do definiowania bazy depozytowej, planowania awaryjnego płynności, pogłębionych analiz płynności długoterminowej, obliczania podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności i szacowania środków obcych stabilnych
2.	Naruszenia dotyczące przepisów uchwały nr 258/2011 KNF odnoszących się do limitowania ryzyka płynności oraz przeprowadzania testów warunków skrajnych
3.	Niewystarczający nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności ze strony rady nadzorczej, w tym brak określenia akceptowalnego poziomu ryzyka płynności lub brak zatwierdzenia akceptowalnego poziomu ryzyka przez radę nadzorczą
4.	Nieprawidłowości w zarządzaniu ryzykiem płynności długoterminowej; brak równoważnych źródeł finansowania długoterminowych kredytów na nieruchomości; brak długoterminowego planu pozyskania stabilnych źródeł finansowania lub nieprawidłowości związane z planowaniem
5.	Niewystarczający zakres oraz jakość pogłębionej analizy płynności długoterminowej, w tym brak analizy szczegółowej struktury walutowej portfela kredytowego, oceny odnawialności i struktury walutowej źródeł finansowania
6.	Błędy w procesie obliczania nadzorczych miar płynności, w tym dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> • obliczania podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności, • sposobu definiowania bazy depozytowej, • wyznaczania części stabilnej zobowiązań, • wyznaczania potencjalnego wzrostu należności z tytułu realizacji przez klientów zobowiązań pozabilansowych. Niespełnianie części warunków dla uznania środków obcych za stabilne źródło finansowania
7.	Brak określenia szczegółowych zasad dotyczących badania stabilności bazy depozytowej lub nieprawidłowości w sposobie wyznaczania środków obcych stabilnych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • nieuwzględnianie wyników analiz koncentracji depozytów, zrywalności i odnawialności depozytów, • nieprzeprowadzanie weryfikacji historycznej stosowanych metod, • niedostateczna długość szeregów czasowych wykorzystywanych przez banki do dokonywania szacunków stabilności bazy depozytowej, • uznawanie środków obcych za stabilne, bez spełnienia warunków określonych w przepisach uchwały nr 386/2008 KNF, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – brak zatwierdzonego długoterminowego planu pozyskania środków uznawanych za stabilne źródło finansowania, – nieuwzględnienie w scenariuszach planu awaryjnego znaczącego spadku środków obcych stabilnych, – brak zdefiniowania środków obcych uznanych za stabilne źródło finansowania oraz zasad przeprowadzania analizy stabilności i określania minimalnej wartości środków obcych stabilnych, która zostanie utrzymana w ciągu kolejnych 30 dni, 3 i 6 miesięcy, • niewyznaczenie środków obcych stabilnych odrębnie dla poszczególnych kategorii zobowiązań, • niestosowanie korekt z tytułu zmienności kursu walut w obliczeniach części stabilnej środków
8.	Niewystarczająca jakość procedur wewnętrznych normujących proces zarządzania ryzykiem płynności, które odnosiły się w szczególności do sporządzania luki płynności, procesu obliczania miar płynności, analiz płynności długoterminowej, szacowania stabilności środków i limitowania ryzyka płynności
9.	Nieprawidłowości dotyczące metod pomiaru płynności, w tym dotyczące analiz koncentracji bazy depozytowej, zasad urealniania przepływów, w tym nie uwzględniania zjawiska odnawialności i zrywalności
10.	Nieprawidłowości dotyczące systemu wewnętrznych limitów płynności, w tym odnoszące się do braku ustanowienia limitów niedopasowania terminów wymagalności/zapadalności i płynności długoterminowej. Nieprawidłowości związane z zasadami postępowania w sytuacji przekroczeń limitów i przeprowadzania analiz będących podstawą ustalenia wysokości limitów
11.	Niewystarczająca jakość przeprowadzanych przez banki testów warunków skrajnych, w tym niewystarczający zakres scenariuszy (np. brak powiązania scenariuszy z nadzorczymi miarami płynności), brak zintegrowania scenariuszy z awaryjnym planem utrzymania płynności oraz niewykorzystywanie wyników testów w procesie zarządzania ryzykiem płynności
12.	Niewystarczająca jakość planu awaryjnego utrzymania płynności, w tym brak uwzględnienia znaczącego spadku środków obcych stabilnych, niewłaściwe określenie rezerwowych źródeł płynności, brak zestawień szacowanych wpływów i wpływów środków dla różnych scenariuszy rozwoju wydarzeń w sytuacjach kryzysowych, niewłaściwe określenie kryteriów uruchomienia planu

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 51. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2012 r., w obszarze zarządzania ryzykiem rynkowym

Ryzyko rynkowe (ryzyko stopy procentowej i ryzyko operacji walutowych)	
1.	Naruszenia dotyczące przepisów uchwały nr 258/2011 KNF polegające m.in. na braku zapewnienia niezależności struktury organizacyjnej w obszarach funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej, braku zatwierdzenia akceptowanego poziomu ryzyka rynkowego, braku weryfikacji stosowanych metod i modeli pomiaru, stosowanych limitów
2.	Nieprawidłowości w zakresie oferowania produktów pochodnych, w tym m.in. niedostosowanie do zapisów Rekomendacji A dotyczących braku informowania klientów o wysokości przyznanego limitu, jego wykorzystaniu oraz wycenie transakcji pochodnych
3.	Ustalanie limitów na zbyt wysokim poziomie, niedostosowanym do skali podejmowanego ryzyka
4.	Braki w procedurach wewnętrznych w zakresie przyjętych założeń do stosowanych metod i modeli pomiaru oraz zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych
5.	Błędy w stosowanych metodach pomiaru lub brak dokonywania pomiaru określonych obszarów ryzyka rynkowego
6.	Brak pełnej skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w obszarze ryzyka rynkowego; stwierdzono m.in. przypadki braku objęcia kontrolą funkcjonalną oraz badaniem przez audyt wewnętrzny obszaru ryzyka rynkowego oraz przypadki znacznych błędów w pomiarze i monitorowaniu ryzyka rynkowego, co w znacznym stopniu obniżało skuteczność działania systemu kontroli wewnętrznej
7.	Funkcjonujące systemy informatyczne nie zapewniały pełnej automatyzacji procesu pomiaru ryzyka rynkowego
8.	Zakres, jakość i częstotliwość informacji zarządczej były niewystarczające

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 52. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2012 r., w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne	
1.	Naruszenia przepisów uchwały nr 258/2011 KNF polegające na braku uregulowań wewnętrznych w zakresie monitorowania strat z tytułu ryzyka operacyjnego oraz kontroli ryzyka powierzenia wykonywania czynności podmiotom zewnętrznym
2.	Brak dostosowanych procesów zarządzania ryzykiem operacyjnym do skali i profilu występującego ryzyka
3.	Niekompletne procedury wewnętrzne w zakresie polityki bezpieczeństwa informacji
4.	Brak posiadanych planów ciągłości działania dostosowanych do obowiązującej struktury organizacyjnej banków oraz zidentyfikowanych procesów krytycznych
5.	Brak określenia zasad sporządzania mapy ryzyka operacyjnego
6.	Nieodpowiedni zakres i częstotliwość prezentowania informacji zarządczej z obszaru ryzyka operacyjnego
7.	Brak uwzględniania systemów wyliczania podmiotów objętych obowiązkowym systemem gwarantowania w wykazie aplikacji krytycznych oraz ich pominięcie w planach ciągłości działania
8.	Brak określenia limitów ostrzegawczych dla wszystkich stosowanych wskaźników KRI
9.	Ustalanie zbyt wysokich punktów odcięcia dla rejestracji zdarzeń/strat z tytułu ryzyka operacyjnego
10.	Brak przeprowadzania testów warunków skrajnych zapewniających kompleksową ocenę ryzyka operacyjnego

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 53. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2012 r., w zakresie adekwatności kapitałowej

Adekwatność kapitałowa	
1.	Naruszenie przepisów uchwały nr 76/2010 KNF w zakresie klasyfikacji ekspozycji do odpowiednich klas ryzyka oraz nadawania wag ryzyka
2.	Naruszenie przepisów uchwały nr 258/2011 KNF dotyczące szacowania kapitału wewnętrznego oraz planowania kapitałowego
3.	Naruszenie przepisów uchwały nr 385/2008 KNF dotyczące wypełniania obowiązków informacyjnych
4.	Rozbieżność dokumentów wewnętrznych (strategii, planów kapitałowych, budżetu) w zakresie zarządzania kapitałem, w tym różne założenia dotyczące struktury, poziomu funduszy własnych oraz współczynnika wypłacalności; brak określenia preferowanej struktury kapitału, długoterminowych celów kapitałowych, polityki wypłaty dywidend w polityce zarządzania kapitałem; zastrzeżenia dotyczące skuteczności realizacji przyjętych założeń
5.	Niewystarczająca jakość awaryjnych planów kapitałowych, w tym w zakresie rozwiązań organizacyjnych, udokumentowania założeń, wystarczającej szczegółowości np. określenia sytuacji uruchomienia planu
6.	Nieprawidłowości w procesie obliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego obejmujące m.in. błędną segmentację aktywów, nadawanie nieprawidłowych wag ryzyka, nieprawidłowości w definiowaniu klas ekspozycji oraz niewłaściwe ustalanie wartości ekspozycji stanowiącej podstawę wyliczenia wymogu – niewpływające istotnie na poziom wyliczonych wymogów kapitałowych; stosowanie metody standardowej w przypadku ryzyka operacyjnego w sytuacji braku przeprowadzenia analizy spełnienia kryteriów kwalifikujących do stosowania tej metody
7.	Nieprawidłowości procesu identyfikowania istotnych rodzajów ryzyka, w tym brak pisemnych procedur w przedmiotowym zakresie, brak udokumentowania zasadności kryteriów istotności oraz pomijanie niektórych rodzajów ryzyka
8.	Obarczony błędami sposób szacowania kapitału wewnętrznego, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • korzystanie ze źródeł danych niezapewniających poprawnych oszacowań, • brak określenia w procedurach sposobu szacowania kapitału na niektóre ryzyka istotne, • wysokość oszacowanego kapitału na niektóre rodzaje ryzyka nie zapewniała pokrycia ryzyka występującego w działalności banku, • oparcie oszacowań kapitału wewnętrznego na metodach podmiotu dominującego bez odpowiednich dostosowań skutkujące brakiem odpowiedniości szacunków w stosunku do poziomu ryzyka, • brak udokumentowania, przeprowadzenia lub niewystarczający zakres przeglądu procesu szacowania kapitału wewnętrznego, • częstotliwość dokonywania oszacowań kapitału wewnętrznego była niewystarczająca, • niestosowanie miar efektywności opartych na ryzyku, • brak analiz stabilności oszacowanych korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka
9.	Niewystarczający zakres stosowanych przez bank limitów kapitałowych lub niespełnianie przez limity funkcji ostrzegawczej
10.	Brak lub niewystarczający zakres testów warunków skrajnych np. nieujęcie w testach wszystkich istotnych rodzajów ryzyka; brak powiązania wyników testów z ewentualną koniecznością dotworzenia kapitału na dane ryzyko
11.	Niewystarczający zakres audytu wewnętrznego, w szczególności niedokonywanie kontroli procesu szacowania kapitału wewnętrznego oraz przeglądu tego procesu
12.	Niewłaściwe wypełnianie obowiązków informacyjnych, w tym brak zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą zasad polityki informacyjnej, niewystarczający zakres ogłaszanych informacji dotyczących adekwatności kapitałowej, nieuwzględnienie w regulacjach wewnętrznych zapisów dotyczących informacji w zakresie niektórych rodzajów ryzyka
13.	Nieprzestrzeganie decyzji KNF dotyczących utrzymania współczynnika wypłacalności na zalecanym poziomie

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 54. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2012 r., w odniesieniu do procesu zarządzania

Proces zarządzania	
1.	Naruszenia przepisów prawa związane z procesem zarządzania w bankach komercyjnych dotyczyły głównie uchwały nr 258/2011 KNF, w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązków nałożonych na radę nadzorczą i zarząd, • systemu zarządzania ryzykiem, • nadzoru nad procesem zarządzania ryzykiem braku zgodności, • wprowadzania nowych produktów, • systemu kontroli wewnętrznej
2.	Niewystarczający nadzór ze strony rady nadzorczej przejawiający się m.in. brakiem akceptacji strategii działania i struktury organizacyjnej oraz dopuszczalnego poziomu ryzyka, a także niedostatecznym zakresem informacji przekazywanej radzie
3.	Niejednoznaczny podział kompetencji i zakresu odpowiedzialności pomiędzy poszczególnymi członkami zarządu, a także zbyt silny wpływ podmiotu dominującego w zakresie zarządzania ryzykiem w przypadku niektórych banków z dominującym kapitałem zagranicznym
4.	Niedostateczna jakość procesu planowania strategicznego: brak sformalizowania procesu; rozbieżność założeń strategii i planu finansowego; nierealne założenia strategii; nieuwzględnienie w strategii elementów mających istotny wpływ na sytuację ekonomiczno-finansową banku; brak określenia mierników oceny realizacji strategii i brak jej monitorowania
5.	Braki proceduralne (często też nieaktualne procedury) procesu zarządzania ryzykiem, w tym m.in. w zakresie ryzyka biznesowego i ryzyka braku zgodności
6.	Brak wystarczającej analizy ryzyka, w tym ryzyka reputacji w odniesieniu do nowych produktów, w szczególności produktów bancassurance, np. oferowanie ubezpieczenia na życie klientom, którzy w momencie zawierania umowy kredytowej nie spełniali warunków objęcia pełną ochroną ubezpieczeniową
7.	Nieskuteczne zarządzanie ryzykiem braku zgodności przez banki przejawiające się znaczącą liczbą naruszeń przepisów prawa i regulacji wewnętrznych, przypadki braku niezależności tej funkcji; brak oceny dokonywania przynajmniej raz w roku oceny efektywności tej funkcji przez radę nadzorczą
8.	Nie w pełni efektywny system kontroli wewnętrznej zarówno w odniesieniu do jednostki audytu wewnętrznego, jak i mechanizmów kontroli; przypadki braku lub nieterminowej realizacji zaleceń wydanych przez audyt wewnętrzny, wskazujące na niewystarczający nadzór nad procesem ich realizacji ze strony zarządu i komitetu audytu/rady nadzorczej, nieobejmowanie audytem wewnętrznym istotnych obszarów działalności (m.in. systemów wyliczania podmiotów objętych systemem gwarantowania BFG)
9.	Obniżona jakość systemu informacji zarządczej: niewystarczający zakres informacji dla zarządu i rady nadzorczej oraz wyspecjalizowanych komitetów w kontekście ponoszonego ryzyka, nieterminowa lub błędna informacja
10.	Naruszenia przepisów prawa, błędy w sprawozdawczości na potrzeby nadzoru bankowego, niedostateczny zakres obowiązujących ujawnień, wynikający z uchwały nr 385/2008 KNF zmienionej uchwałą nr 259/2011 KNF

Źródło: opracowanie własne UKNF

W przypadku stwierdzenia w danym banku naruszeń przepisów prawa i regulacji ostrożnościowych oraz nieprawidłowości w procesie zarządzania ryzykiem bank był zobowiązany do opracowania oraz przekazania KNF szczegółowego harmonogramu prac związanych z realizacją zaleceń KNF. Realizacja zaleceń wydanych bankom po inspekcjach jest monitorowana w ramach analizy zza biurka oraz oceniana

w trakcie kolejnych czynności kontrolnych, a także omawiana z kierownictwem banku i nadzorem macierzystym.

W 2012 roku UKNF przygotował:

- 67 opinii dotyczących zaleceń poadspekcyjnych dla banków spółdzielczych,
- dane dla inspekcji w 51 bankach spółdzielczych.

Czynności kontrolne i postępowania związane z walidacją nadzorczą statystycznych metod obliczania wymogów kapitałowych¹⁷ oraz wniosków w sprawie wyrażenia zgody na obliczanie współczynników delta na podstawie własnych modeli wyceny opcji¹⁸.

W 2012 r. przeprowadzono 1 inspekcję problemową w zakresie analizy wniosku banku o wyrażenie zgody na stosowanie metody IRB na potrzeby obliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego oraz 1 inspekcję problemową o charakterze uzupełniającym w zakresie wniosku IRB, jak również 2 inspekcje problemowe w ramach fazy poaplikacyjnej¹⁹ ukierunkowane na weryfikację spełnienia przez banki warunków wynikających z wydanych zezwoleń na stosowanie metody AMA.

W rezultacie prowadzonych działań KNF:

- ▶ przekazała stanowisko ws. możliwości stosowania metody AMA bez wcześniej obowiązującego dolnego ograniczenia kwoty wymogu kapitałowego obliczanego z zastosowaniem metody statystycznej w stosunku do wymogu obliczonego metodą TSA,
- ▶ przekazała odpowiednim nadzorom konsolidującym 2 opinie wynikające z analizy wniosków ws. stosowania metody IRB oraz 1 opinię w zakresie weryfikacji warunków wynikających z decyzji ws. stosowania metody AMA,
- ▶ uczestniczyła w procesie wydawania – w oparciu o opinie KNF przekazane w 2011 i 2012 roku – decyzji przez nadzory konsolidujące w odniesieniu do 3 banków.

W 2012 r. realizowano również bieżącą współpracę z 6 instytucjami nadzoru konsolidującego i 7 bankami w zakresie metod statystycznych w ramach fazy przedaplikacyjnej, aplikacyjnej oraz poaplikacyjnej. W przypadku fazy poaplikacyjnej współpraca ta dotyczyła m.in. realizacji warunków wynikających z decyzji, wprowadzania kolejnych etapów planu stopniowego wdrożenia, działań wynikających ze zmian struktury własnościowej podmiotów, które uprzednio uzyskały zgodę na stosowanie metody statystycznej oraz kwestii związanych z zarządzaniem zmianami w metodach statystycznych.

Z uwagi na fakt, że w 2012 r. 5 banków stosowało metody statystyczne na potrzeby regulacyjne²⁰, jak również mając na uwadze szeroki zakres stosowania modeli wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem wynikającym z działalności bankowej oraz brak wystarczająco skonkretyzowanych wymagań formalnych dotyczących zarządzania jakością

danych, podjęto kroki mające na celu opracowanie i przedstawienie wymogów, standardów i oczekiwań nadzorczych w ww. obszarach.

W zakresie dotyczącym metod statystycznych główne działania zostały ukierunkowane na sformalizowanie zasad zarządzania zmianami w metodach wykorzystywanych na cele regulacyjne. Wymogi nadzorcze w zakresie zmian metody IRB, AMA i VaR zostały uwzględnione w ramach nowelizacji uchwały ws. adekwatności kapitałowej banków²¹, a oczekiwania UKNF w tym zakresie zostały zaprezentowane w dokumencie „Wytyczne – Proces walidacji nadzorczej statystycznych metod obliczania wymogów kapitałowych”. Przedstawione zasady są zbieżne z wynikami prac realizowanych w ramach grup roboczych EBA w zakresie opracowania wiążących standardów dla wprowadzania zmian w zakresie metod statystycznych, w które czynnie zaangażowani są pracownicy UKNF. Jednocześnie proponowane rozwiązania są przedmiotem dyskusji i uzgodnień w ramach dialogów z europejskimi instytucjami nadzoru.

W 2012 r. przygotowano koncepcję oczekiwań nadzorczych dotyczących zarządzania modelami wykorzystywanymi na potrzeby pomiaru ryzyka. Założenia tej koncepcji, uwzględniające przeznaczenie modeli (na cele regulacyjne/wewnętrzne) oraz zasadę proporcjonalności w odniesieniu do ryzyka związanego z ich funkcjonowaniem, zostały przedstawione bankom w ramach seminarium CEDUR. Prace w tym zakresie będą kontynuowane w 2013 roku.

Oczekiwania związane z zarządzaniem jakością danych wykorzystywanych na potrzeby pomiaru ryzyka zostały zaadresowane w ramach prac nad nowelizacją Rekomendacji D²², w projekcie której sformułowano zalecenia dotyczące kwestii związanych m.in. z analizą jakości danych, procesem czyszczenia danych oraz usprawnianiem mechanizmów kontrolnych i monitorowaniem jakości danych.

W 2012 r. KNF wydała 6 zgód na obliczenie przez banki współczynników delta na podstawie własnych modeli wyceny opcji oraz podjęła decyzje w sprawie umorzenia postępowania w odniesieniu do jednego wniosku w ww. zakresie.

¹⁷ O których mowa w art. 128d ustawy Prawo bankowe.

¹⁸ O których mowa w art. 128 ust. 3 ustawy Prawo bankowe oraz § 4 ust. 2 Załącznika nr 2 do uchwały KNF nr 76/2010 (z późn. zm.).

¹⁹ Tj. obejmującej działania realizowane po uzyskaniu przez bank zgody (lub zgody warunkowej) na stosowanie metody statystycznej do obliczania wymogu kapitałowego.

²⁰ 3 banki – metodę IRB, 2 banki – metodę AMA.

²¹ Uchwała nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2010 r. (z późn. zm.) w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

²² Dotyczącej zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach.

5.2. Sektor ubezpieczeniowy

Kontrole w zakładach ubezpieczeń

W 2012 r. przeprowadzono kontrole działalności i stanu majątkowego w 15 zakładach ubezpieczeń, w tym 6 postępowań kontrolnych w zakładach ubezpieczeń na życie oraz 9 w zakładach ubezpieczeń osobowych i majątkowych.

Kontrole były poświęcone 10 istotnym obszarom działalności zakładów ubezpieczeń, przy czym w zakresie:

- ▀ zarządzania zakładem ubezpieczeń kontrolą objęto 8 zakładów ubezpieczeń,
- ▀ zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych kontrolą objęto 7 zakładów ubezpieczeń,
- ▀ wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych kontrolą objęto 5 zakładów ubezpieczeń,
- ▀ procesów likwidacji szkód/spełniania świadczeń kontrolą objęto 5 zakładów ubezpieczeń,
- ▀ polityki lokacyjnej kontrolą objęto 4 zakłady ubezpieczeń,

- ▀ kosztów działalności ubezpieczeniowej kontrolą objęto 3 zakłady ubezpieczeń,
- ▀ reasekuracji kontrolą objęto 1 zakład ubezpieczeń,
- ▀ Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych kontrolą objęto 1 zakład ubezpieczeń,
- ▀ produktów ubezpieczeniowych kontrolą objęto 1 zakład ubezpieczeń,
- ▀ rozrachunków z tytułu działalności ubezpieczeniowej i reasekuracji kontrolą objęto 1 zakład ubezpieczeń.

Trzy spośród wyżej wymienionych kontroli miały charakter kompleksowy i obejmowały swym zakresem główne obszary działalności zakładu ubezpieczeń. Natomiast pozostałe kontrole miały charakter problemowy i obejmowały swym zakresem od jednego do czterech zagadnień.

Tabela 55. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze zarządzania zakładem ubezpieczeń

Zarządzanie zakładem ubezpieczeń	
1.	Niespójności postanowień wewnętrznych aktów prawnych, określających sposób wykonywania działalności ubezpieczeniowej
2.	Niezgodności regulacji wewnętrznych ze stanem faktycznym w zakresie struktury organizacyjnej zakładu ubezpieczeń
3.	Brak aktualizacji obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń regulacji wewnętrznych
4.	Niestosowanie się do regulacji wewnętrznych, w szczególności dotyczących kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego oraz prowadzonej działalności ubezpieczeniowej, w tym w zakresie outsourcingu
5.	Niedostosowanie regulaminu kontroli wewnętrznej do skali działalności zakładu ubezpieczeń oraz wielkości i profilu ryzyka związanego z działalnością
6.	Niezgodne z prawem rozszerzenie uprawnień rady nadzorczej
7.	Sporządzanie protokołów z posiedzeń zarządu i rady nadzorczej w sposób niezgodny z przepisami prawa oraz regulacjami wewnętrznymi

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 56. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych

Zasady rachunkowości oraz sporządzanie sprawozdań finansowych	
1.	Brak aktualizacji obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń zasad (polityki) rachunkowości
2.	Braki w dokumentacji opisującej przyjęte przez zakład ubezpieczeń zasady (politykę) rachunkowości
3.	Upoważnienie innych osób niż zarząd do wprowadzania zmian w zasadach wyceny pasywów bez stosownego przyjęcia odpowiedzialności w formie pisemnej
4.	Wykazywanie nieprawidłowych danych w sprawozdaniach finansowych w zakresie aktywów i pasywów
5.	Brak możliwości zweryfikowania poprawności wyceny aktywów i pasywów

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 57. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Wycena rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	
1.	Brak aktualizacji obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń zasad (polityki) rachunkowości w zakresie wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
2.	Braki w dokumentacji opisującej przyjęte przez zakład ubezpieczeń zasady (politykę) rachunkowości w zakresie wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
3.	Niezgodne z przyjętymi przez zakład ubezpieczeń na dzień kontroli zasadami (polityką) rachunkowości praktykami wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
4.	Używanie błędnych danych do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
5.	Wykazywanie nieprawidłowych danych w sprawozdaniach finansowych w zakresie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, w tym w zakresie formularza „Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto i na udziale reasekuratora”
6.	Stosowanie niewłaściwych metod do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
7.	Brak uwzględnienia rzeczywistego przebiegu procesu likwidacji zgłoszonych szkód przy wycenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
8.	Użycie do obliczeń rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ujemnych wartości

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 58. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze likwidacji szkód

Likwidacja szkód	
1.	Nieprawidłowe wykonywanie czynności w procesie likwidacji szkód (dokonywanie wypłat z opóźnieniem, naruszanie obowiązków informacyjnych, niedochowanie należytej staranności w dążeniu do jak najszybszego zakończenia postępowania likwidacyjnego i podjęcie decyzji o spełnieniu/odmowie spełnienia roszczenia z opóźnieniem)
2.	Niestosowanie się do regulacji wewnętrznych, w szczególności dotyczących sposobu prowadzenia likwidacji szkód
3.	Braki w regulacjach wewnętrznych określających zasady outsourcingu czynności likwidacyjnych lub ich niestosowanie

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 59. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze polityki lokacyjnej

Polityka lokacyjna	
1.	Niestosowanie się do regulacji wewnętrznych, w szczególności dotyczących działalności lokacyjnej
2.	Brak aktualizacji obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń zasad (polityki) rachunkowości w zakresie wyceny instrumentów finansowych
3.	Braki w dokumentacji opisującej przyjęte przez zakład ubezpieczeń zasady (politykę) rachunkowości w zakresie wyceny instrumentów finansowych
4.	Brak możliwości zweryfikowania poprawności wyceny instrumentów finansowych
5.	Dokonywanie wyceny instrumentów finansowych niezgodnie z wymogami prawnymi
6.	Wykazywanie nieprawidłowych danych w sprawozdaniach finansowych w zakresie wyceny instrumentów finansowych
7.	Nieprawidłowe sporządzenie formularzy do sprawozdania finansowego w zakresie działalności lokacyjnej

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 60. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze kosztów działalności ubezpieczeniowej

Koszty działalności ubezpieczeniowej	
1.	Brak aktualizacji obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń zasad (polityki) rachunkowości, w tym w zakresie stosowanych uproszczeń
2.	Braki w dokumentacji opisującej przyjęte przez zakład ubezpieczeń zasady (politykę) rachunkowości, w tym w zakresie: opisu zasad kwalifikacji zdarzeń ewidencjonowanych na kontach dedykowanych kosztom działalności ubezpieczeniowej, opisu zasad ustalania ich wartości oraz wyceny aktywowanych kosztów akwizycji
3.	Ustalanie wysokości aktywowanych kosztów akwizycji niezgodnie z przyjętymi zasadami obowiązującymi przy tworzeniu rezerwy składek
4.	Wykazywanie nieprawidłowych danych w sprawozdaniach finansowych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 61. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze reasekuracji

Reasekuracja	
1.	Nieprawidłowości w prowadzeniu rejestru umów reasekuracji biernej
2.	Braki w dokumentacji opisującej przyjęte przez zakład ubezpieczeń zasady (politykę) rachunkowości, w tym w zakresie zasad wyceny udziału reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych
3.	Braki aktualizacji obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń zasad (polityki) rachunkowości w zakresie zasad wyceny udziału reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 62. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych

Ubezpieczeniowe Fundusze Kapitałowe	
1.	Braki w dokumentacji opisującej przyjęte przez zakład ubezpieczeń zasady (politykę) rachunkowości w zakresie podziału pozostałych kosztów działalności lokacyjnej
2.	Nieprawidłowa prezentacja wielkości dotyczących Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych w sprawozdaniu finansowym

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 63. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze produktów ubezpieczeniowych

Produkty ubezpieczeniowe	
1.	Nieprecyzyjne i niejednoznaczne zapisy w umowach ubezpieczenia (np. w odniesieniu do zasad ustalania pobierania opłat, zasad ustalania wartości wykupu oraz zasad wyznaczania świadczenia)
2.	Braki zapisów w umowach ubezpieczenia wymaganych przepisami prawa, w szczególności art. 13 ustawy o działalności ubezpieczeniowej lub nieprecyzyjne zapisy w tym zakresie (dotyczące np. terminów zamiany jednostek ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego na środki pieniężne, zasad ustalania wysokości kosztów oraz wszelkich innych obciążeń potrącanych z ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego)

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 64. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze rozrachunków z tytułu działalności ubezpieczeniowej i reasekuracji

Rozrachunki z tytułu działalności ubezpieczeniowej i reasekuracji	
1.	Brak wprowadzenia obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń zasad (polityki) rachunkowości w zakresie zasad wyceny należności od ubezpieczających
2.	Wykazanie w księgach rachunkowych oraz w sprawozdaniu finansowym wielkości, które nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2012 r. 12 zakładom ubezpieczeń, w których przeprowadzono kontrole, wydano łącznie 74 zalecenia pokontrolne, dotyczące dostosowania działalności zakładu ubezpieczeń

do przepisów prawa oraz zaprzestania naruszania interesów ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawionych z umów ubezpieczenia.

Kontrole w zakładach ubezpieczeń w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 11 kontroli zakładów ubezpieczeń, których celem było sprawdzenie prawidłowości prowadzenia działalności agencyjnej zakładów w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych, w szczególności:

- ▶ przestrzegania przez agentów ubezpieczeniowych wymogu wykonywania czynności agencyjnych przez osoby fizyczne spełniające ustawowe wymogi,
- ▶ przestrzegania przez agentów ubezpieczeniowych w prowadzonej działalności obowiązujących przepisów prawa,
- ▶ prawidłowości zawierania umów agencyjnych,
- ▶ terminowości składania wniosku o wpis do rejestru agentów ubezpieczeniowych podmiotu, z którym została zawarta umowa agencyjna,
- ▶ terminowości składania wniosku o dokonanie wpisu zmian do rejestru, bądź o wykreślenie podmiotu z rejestru,
- ▶ prawidłowości danych dotyczących agentów ubezpieczeniowych przekazanych do organu nadzoru przez zakład ubezpieczeń wraz z wnioskiem o wpis agenta do rejestru, zmianę danych agenta bądź wykreślenie agenta z rejestru,
- ▶ zakres szkoleń i egzaminów dla osób ubiegających się o wykonywanie czynności agencyjnych,
- ▶ skargi składane na agentów ubezpieczeniowych.

Na skutek przeprowadzonych kontroli w 1 przypadku zaistniały przesłanki do wydania zaleceń pokontrolnych, w związku z naruszeniem:

- ▶ rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 lipca 2005 r. w sprawie przeprowadzania szkoleń zawodowych osób wykonujących czynności agencyjne albo czynności brokerskie (Dz. U. z 2004 r. Nr 124, poz. 1154, z późn. zm.)

– w zakresie braku zaświadczeń o odbyciu szkolenia zawodowego,

- ▶ rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 września 2010 r. w sprawie sposobu składania wniosków o wpis albo o zmianę wpisu do rejestru agentów ubezpieczeniowych oraz wykazu dokumentów dołączanych do takich wniosków (Dz. U. z 2010 r. Nr 173, poz. 1170) – w zakresie braków w dokumentacji osób wykonujących czynności agencyjne,
- ▶ art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1154, z późn. zm.) – w związku z nieprzebrzeganiem terminowości zgłaszania zmian danych, objętych wpisem do rejestru agentów ubezpieczeniowych,
- ▶ art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1154, z późn. zm.) – w związku z nieprzebrzeganiem terminowości składania wniosku o wykreślenie agenta ubezpieczeniowego z rejestru agentów ubezpieczeniowych.

Dodatkowo, na podstawie art. 11 ust. 5 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1154, z późn. zm.) Komisja Nadzoru Finansowego przeprowadziła 95 kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania czynności agencyjnych na rzecz więcej niż jednego zakładu ubezpieczeń w zakresie tego samego działu ubezpieczeń, w wyniku której stwierdzono 62 nieprawidłowości w związku z niewypełnieniem przez agenta ubezpieczeniowego przesłanek, wynikających z § 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 czerwca 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 122, poz. 1154, z późn. zm.).

Kontrole podmiotów prowadzących działalność brokerską

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 15 kontroli w miejscu prowadzenia działalności brokerskiej. Podstawowym celem kontroli było sprawdzenie, czy działalność podmiotu prowadzącego działalność brokerską jest zgodna z prawem oraz uzyskanym zezwoleniem, a w szczególności:

- ▶ spełnianie warunków wymaganych do uzyskania zezwolenia i prowadzenia działalności brokerskiej,
- ▶ umowy zawierane z zakładami ubezpieczeń,
- ▶ zawieranie lub doprowadzanie do zawarcia umów ubezpieczenia, wykonywanie czynności przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia oraz uczestniczenie w zarządzaniu i wykonywaniu umów ubezpieczenia, także w sprawach o odszkodowanie, jak również organizowanie i nadzorowanie czynności brokerskich.

Najczęściej wykryte nieprawidłowości:

- ▶ zaświadczenia o odbytych szkoleniach nie spełniały wszystkich wymogów formalnych, o których mowa w § 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 lipca 2005 r. w sprawie przeprowadzania szkoleń zawodowych osób wykonujących czynności agencyjne albo czynności brokerskie,
- ▶ niedostosowanie działalności brokerskiej do wymogów art. 23 ust. 1 ww. ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym, w szczególności wykonywanie czynności brokerskich przez osoby, które nie spełniały wymogu określonego w art. 28 ust. 3 pkt 1 lit. e) ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym,
- ▶ nieterminowe składanie do organu nadzoru wniosków o dokonanie zmian treści wpisu w rejestrze brokerów ubezpieczeniowych na skutek zaistniałych zmian danych objętych wpisem do rejestru brokerów ubezpieczeniowych (art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym).

5.3. Sektor emerytalny

W 2012 r. przeprowadzono 16 kontroli działalności podmiotów rynku emerytalnego, w tym 13 inspekcji w powszechnych towarzystwach emerytalnych oraz otwartych funduszach emerytalnych oraz w 3 bankach – depozytariuszach otwartych funduszy emerytalnych (jedna kontrola była przeprowadzona wspólnie przez pracowników inspekcji emerytalnej i bankowej).

Kontrole w towarzystwach emerytalnych oraz funduszach emerytalnych dotyczą następujących obszarów:

- ▶ organizacji i zarządzania,
- ▶ systemu kontroli wewnętrznej, audytu, zarządzania ryzykiem,
- ▶ polityki lokacyjnej towarzystwa oraz funduszu,
- ▶ umowy z akcjonariuszami, członkami władz statutowych, podmiotami z grupy kapitałowej, pozostałych umów,
- ▶ zlecenia podmiotom trzecim czynności z zakresu działalności funduszu oraz towarzystwa,
- ▶ stosowanych zasady rachunkowości, ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań finansowych,
- ▶ procesu transferu członków w ramach wypłat transferowych,
- ▶ prowadzenia rachunków indywidualnych członków funduszu,
- ▶ procesu rozpatrywania skarg i roszczeń członków funduszu,
- ▶ wykonania powiadomienia pokontrolnego.

Tabela 65. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2012 r., w obszarze organizacji i zarządzania

Organizacja i zarządzanie	
1.	Braki w protokołach z posiedzeń Zarządu, w szczególności brak podpisów osób uczestniczących w tych posiedzeniach
2.	Niepełne składy Zarządów
3.	Podejmowanie decyzji Zarządu bez zachowania formy uchwały
4.	Nieodbycie wymaganej przepisami statutu towarzystwa liczby posiedzeń Rady Nadzorczej towarzystwa emerytalnego
5.	Niewybranie spośród członków Rady Nadzorczej Przewodniczącego Rady i Sekretarza Rady
6.	Powierzenie Radzie Nadzorczej kompetencji Komitetu Audytu uchwałą Zarządu
7.	Bezprawne prowadzenie działalności reklamowej na rzecz osób trzecich
8.	Opóźnienia w zgłaszaniu odpowiednich zmian oraz w składaniu sprawozdań finansowych towarzystwa emerytalnego i funduszu emerytalnego do Krajowego Rejestru Sądowego
9.	Opóźnienia w ogłaszaniu sprawozdań finansowych funduszu emerytalnego
10.	Niezgłaszanie do organu nadzoru zmian w regulaminie organizacyjnym towarzystwa emerytalnego

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 66. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2012 r., w obszarze polityki lokacyjnej towarzystwa oraz funduszu

Polityka lokacyjna towarzystwa oraz funduszu	
1.	Błędy w raportach przekazywanych do organu nadzoru
2.	Naruszenie interesu członków funduszu poprzez pobieranie zawyżonych prowizji maklerskich
3.	Pozostawianie środków funduszu na nieoprocentowanych rachunkach

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 67. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2012 r., w obszarze umowy z akcjonariuszami, członkami władz statutowych, podmiotami z grupy kapitałowej, pozostałe umowy

Umowy z akcjonariuszami, członkami władz statutowych, podmiotami z grupy kapitałowej, pozostałe umowy	
1.	Podpisywanie umów niezgodnie z zasadami reprezentacji towarzystwa emerytalnego
2.	Zawarcie umowy przez towarzystwo emerytalne, a nie przez fundusz emerytalny

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 68. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2012 r., w obszarze stosowanych zasad rachunkowości, ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań finansowych

Stosowane zasady rachunkowości, księgi rachunkowe i sporządzanie sprawozdań finansowych	
1.	Brak aktualizacji obowiązujących w towarzystwie emerytalnym i funduszu emerytalnym zasad (polityki) rachunkowości
2.	Braki w dokumentacji opisującej przyjęte przez towarzystwo emerytalne i fundusz emerytalny zasady (politykę) rachunkowości
3.	Błędne zasady kompensacji różnych co do rodzaju przychodów i kosztów
4.	Brak prezentacji w bilansie towarzystwa emerytalnego instrumentów finansowych w podziale na długoterminowe i krótkoterminowe
5.	Błędne zasady prezentacji w rachunku zysków i strat towarzystwa emerytalnego wybranych kosztów niezgodnie z treścią danej pozycji

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 69. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2012 r., w obszarze procesu transferu członków w ramach wypłat transferowych

Proces transferu członków w ramach wypłat transferowych	
1.	Błędy w sporządzaniu listy osób zmieniających fundusz emerytalny w terminie najbliższej wypłaty transferowej
2.	Opóźnienia w informowaniu członków funduszu o dokonanym transferze do innego funduszu
3.	Opóźnienia w wezwaniach do uiszczenia należnej towarzystwu emerytalnemu opłaty z tytułu transferu
4.	Niezrealizowanie w terminie najbliższej wypłaty transferowej wypłaty środków należnych byłemu współmałżonkowi członka
5.	Dokonywanie podziału środków objętych wspólnością małżeńską w wysokości innej niż wynikała z podziału majątku
6.	Niedokonywanie wypłat środków z rachunków zmarłych członków funduszu w przypadku, gdy ZUS przekazał zaległe składki
7.	Dokonanie wypłaty bez podstawy prawnej
8.	Niepowiadanie członków funduszu o błędach w przekazanych zawiadomieniach transferowych o zawarciu umowy z innym funduszem

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 70. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2012 r., w obszarze prowadzenia rachunków indywidualnych członków funduszu

Prowadzenie rachunków indywidualnych członków funduszu	
1.	Utrzymywanie rachunków osób, co do których sądy orzekły, że nigdy nie zawierały umów o członkostwo w funduszu
2.	Opóźnienia w wysyłaniu informacji o odmowie rejestracji członka w Centralnym Rejestrze Członków Otwartych Funduszy Emerytalnych prowadzonym przez ZUS
3.	Opóźnienia w wysyłaniu informacji o ustaniu przyczyn odmowy rejestracji członka w Centralnym Rejestrze Członków Otwartych Funduszy Emerytalnych prowadzonym przez ZUS
4.	Nieutrzymywanie na rachunku bankowym funduszu środków w kwocie odpowiadającej co najmniej wysokości stanowiącej równowartość jednomiesięcznej kwoty wypłat okresowych emerytur kapitałowych
5.	Utrzymywanie w rejestrze członków funduszu stanu niezgodnego ze stanem faktycznym, pomimo zgłoszonych do funduszu zmian przez członka
6.	Opóźnienia w zgłaszaniu nowych członków do ZUS
7.	Opóźnienia w przekazywaniu członkom funduszu informacji o stanie środków zgromadzonych na rachunku w funduszu
8.	Opóźnienia w wysyłaniu do ZUS informacji o środkach zgromadzonych w funduszu emerytalnym osób, które złożyły wniosek o przyznanie okresowej emerytury kapitałowej
9.	Błędy w umarzaniu jednostek rozrachunkowych funduszu w związku z dokonywaną wypłatą
10.	Opóźnienia w dokonywaniu jednorazowych wypłat pieniężnych z rachunków zmarłych członków funduszu
11.	Opóźnienia w zwracaniu nienależnie pobranych opłat przez towarzystwo

Źródło: opracowanie własne UKNF

W zakresie obszaru „**Wykonanie powiadomienia kontrolnego**” w 2012 r. powiadomiono o 4 przypadkach, w których organ nadzoru uznał, że towarzystwo emerytalne nie wykonało powiadomienia lub sposób jego wykonania nie doprowadził do usunięcia nieprawidłowości.

W 2012 roku w zakresie rynku emerytalnego wystosowano 11 powiadomień o stwierdzonych nieprawidłowościach. Powiadomiono łącznie o 4 rażących nieprawidłowościach oraz o 127 nieprawidłowościach niekwalifikowanych.

5.4. Rynek kapitałowy

Kontrole firm inwestycyjnych, agentów firm inwestycyjnych i banków wykonujących czynności, o których mowa w art. 113 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi

W 2012 roku zrealizowano 12 kontroli podmiotów nadzorowanych prowadzących działalność maklerską lub wykonujących czynności maklerskie, w tym: domów i biur maklerskich wraz z jednostkami organizacyjnymi (punkty obsługi klientów i punkty przyjmowania zleceń), oddziałów zagranicznych firm inwestycyjnych prowadzących działalność na terytorium RP, agentów firm inwestycyjnych oraz banków wykonujących czynności, o których mowa w art. 113 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384, z późn. zm.). W ramach kontroli domów maklerskich sprawdzono także wybrane oddziały zagraniczne polskich firm inwestycyjnych działających na terytorium krajów UE.

Kontrole miały charakter problemowy i obejmowały wybrane zagadnienia z zakresu działalności licencjonowanej lub notyfikowanej na terytorium RP.

Kontrole były poświęcone następującym istotnym obszarom działalności maklerskiej:

- ▶ strukturze organizacyjnej, funkcjonowaniu i warunkom technicznym prowadzonej działalności, w szczególności w odniesieniu do oddziałów zagranicznych polskich firm inwestycyjnych oraz prowadzenia platform transakcyjnych umożliwiających zawieranie transakcji na rynkach OTC (np. walutowych lub surowcowych instrumentów pochodnych),
- ▶ postępowaniu w kontaktach z klientem, w tym w zakresie czynności wykonywanych przez agentów firm inwestycyjnych oraz banki działające na podstawie art. 113 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
- ▶ funkcjonowaniu systemu kontroli wewnętrznej, systemu nadzoru zgodności działalności z prawem oraz systemu audytu wewnętrznego,

- ▶ nadzoru firmy inwestycyjnej nad działalnością agenta firmy inwestycyjnej oraz banku działającego na podstawie art. 113 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
- ▶ świadczeniu usług maklerskich.

Kontrole działalności maklerskiej dotyczyły zarówno obrotu zorganizowanego, jak i transakcji zawieranych poza tym obrotem.

Tematyka poszczególnych kontroli zależna była od zakresu i rozmiaru prowadzonej działalności, z uwzględnieniem zdarzeń odnotowanych na rynku kapitałowym w związku ze świadczeniem usług maklerskich.

Ustalenia kontroli wskazały na naruszenia przez kontrolowane firmy inwestycyjne:

- ▶ ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384, z późn. zm.),
- ▶ rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych (Dz. U. Nr 204, poz. 1577),
- ▶ rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 listopada 2009 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banków powierniczych oraz warunków szacowania przez dom maklerski kapitału wewnętrznego (Dz. U. Nr 204, poz. 1579),
- ▶ regulaminów wewnętrznych firm inwestycyjnych, regulaminów świadczenia usług maklerskich oraz umów zawartych przez firmy inwestycyjne z klientami w zakresie świadczenia usług maklerskich.

Tabela 71. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2012 r., w obszarze struktury organizacyjnej, funkcjonowania i warunków technicznych prowadzenia działalności

Struktura organizacyjna, funkcjonowanie i warunki techniczne prowadzenia działalności	
1.	Brak zapewnienia niezależności i autonomii w sposób wymagany przepisami prawa w wykonywaniu powierzonych obowiązków w ramach systemu kontroli wewnętrznej, systemu zgodności działalności z prawem i systemu audytu wewnętrznego, a także niedostateczne wykonywanie obowiązków wynikających z przepisów prawa w ramach wymienionych systemów wewnętrznych firmy inwestycyjnej
2.	Brak prawidłowej realizacji obowiązku zatrudnienia minimalnej liczby maklerów papierów wartościowych oraz doradców inwestycyjnych w związku ze świadczeniem usług maklerskich
3.	Brak stałej weryfikacji i oceny poziomu wiedzy oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników zajmujących się obsługą świadczonych usług maklerskich dla klientów
4.	Brak należytego dopełnienia przez firmy inwestycyjne obowiązków wynikających z przepisów prawa w zakresie zawierania i realizacji umów powierzenia przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznemu wykonywania czynności związanych z prowadzoną działalnością maklerską (tzw. umowy outsourcingu)
5.	Brak prawidłowej realizacji przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi przez agenta firmy inwestycyjnej oraz firmę inwestycyjną w związku z umową agencyjną
6.	Działanie z naruszeniem przepisów prawa dotyczących rozwiązań technicznych i organizacyjnych poprzez brak zapewnienia ochrony interesów klientów i informacji stanowiących tajemnicę zawodową

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 72. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2012 r., w obszarze postępowania w kontaktach z klientem

Postępowanie w kontaktach z klientem	
1.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa w zakresie tworzenia i stosowania oceny odpowiedności usługi maklerskiej dla klienta
2.	Świadczenie usług maklerskich bez sprawdzenia odpowiedności usługi maklerskiej dla klienta, w szczególności w odniesieniu do usługi doradztwa inwestycyjnego
3.	Działanie z naruszeniem przepisów prawa poprzez kierowanie do klientów lub potencjalnych klientów nierzetelnych, budzących wątpliwości i wprowadzających w błąd informacji w celu reklamy lub promocji świadczonych usług
4.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa w zakresie wypełniania obowiązków informacyjnych względem klienta w związku ze świadczeniem usługi maklerskiej
5.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa poprzez niedostateczne informowanie klientów lub potencjalnych klientów o ryzyku związanym z inwestowaniem w instrumenty finansowe
6.	Brak prawidłowej realizacji przepisów prawa w zakresie przyjmowania i przekazywania przez firmę inwestycyjną świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w związku ze świadczeniem usługi maklerskiej

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 73. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2012 r., w obszarze świadczenia usług maklerskich

Świadczenie usług maklerskich	
1.	Działanie z naruszeniem przepisów prawa poprzez świadczenie usług maklerskich bez wymaganego zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego
2.	Naruszenia przepisów prawa poprzez działanie w sposób nierzetelny i nieprofesjonalny, niezgodnie z zasadami uczciwego obrotu oraz niezgodnie z najlepiej pojętymi interesami jej klientów, w szczególności w zakresie świadczenia usług doradztwa inwestycyjnego
3.	Brak dostatecznego nadzoru firmy inwestycyjnej nad wykonywaniem czynności przez agenta firmy inwestycyjnej
4.	Działanie niezgodne z przepisami prawa poprzez brak przechowywania środków pieniężnych klientów w sposób zapewniający ich wyodrębnienie w każdej chwili oraz brak podejmowania działań niezbędnych dla zapewnienia, że posiadane przez firmę inwestycyjną dane dotyczące wysokości środków pieniężnych należących do klienta są rzetelne, dokładne i zgodne ze stanem faktycznym

Źródło: opracowanie własne UKNF

W wyniku przeprowadzonych kontroli, wobec wszystkich 12 podmiotów nadzorowanych wydano zalecenia pokontrolne.

Kontrole towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych

Czynności kontrolne w towarzystwach funduszy inwestycyjnych („TFI”) oraz w zarządzanych przez te towarzystwa funduszach inwestycyjnych w 2012 r. realizowano w oparciu o przepisy prawa oraz jednolite standardy badania.

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 8 kontroli w TFI oraz w zarządzanych przez te towarzystwa funduszach inwestycyjnych.

Kontrole były poświęcone następującym istotnym obszarom działalności TFI i zarządzanych przez te towarzystwa funduszy inwestycyjnych:

- ▶ strukturze organizacyjnej TFI,
- ▶ sytuacji kapitałowej TFI,
- ▶ organizacji i funkcjonowaniu systemu nadzoru i kontroli wewnętrznej TFI,
- ▶ organizacji i funkcjonowaniu procesu wyceny aktywów funduszy inwestycyjnych,
- ▶ organizacji i funkcjonowaniu procesu wypełniania obowiązków informacyjnych TFI i funduszy inwestycyjnych wobec Komisji Nadzoru Finansowego,
- ▶ organizacji i funkcjonowaniu procesu monitorowania limitów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych,
- ▶ organizacji i funkcjonowaniu procesu ochrony informacji poufnych lub stanowiących tajemnicę zawodową,
- ▶ organizacji i funkcjonowaniu procesu zarządzania funduszami inwestycyjnymi, w tym portfelem inwestycyjnym funduszu lub jego częścią,
- ▶ organizacji i funkcjonowaniu systemu zarządzania ryzykiem w procesie zarządzania portfelami inwestycyjnymi funduszy inwestycyjnych.

Zakres poszczególnych kontroli zależny był od zakresu i rozmiaru prowadzonej działalności.

Ustalenia kontroli wskazały naruszenie następujących regulacji:

- ▶ ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.),
- ▶ ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t. j. Dz. U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384, z późn. zm.),
- ▶ rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2009 r. w sprawie kontroli wewnętrznej, ewidencji zawartych transakcji, zapobiegania występowaniu konfliktów interesów oraz dokumentowania źródeł będących podstawą decyzji inwestycyjnych w towarzystwie funduszy inwestycyjnych (Dz. U. Nr 45, poz. 364),
- ▶ rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych (Dz. U. Nr 249, poz. 1859),
- ▶ rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 września 2009 r. w sprawie okresowych sprawozdań oraz bieżących informacji dotyczących działalności i sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych dostarczanych przez te podmioty Komisji Nadzoru Finansowego (Dz. U. Nr 156 poz. 1235),
- ▶ rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie postępowania towarzystw funduszy inwestycyjnych wykonujących działalność w zakresie zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych lub doradztwa inwestycyjnego (Dz. U. Nr 207, poz. 1595),
- ▶ rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 stycznia 2009 r. w sprawie zawierania przez fundusz inwestycyjny otwarty umów, których przedmiotem są instrumenty pochodne, w tym niewystandaryzowane instrumenty pochodne (Dz. U. Nr 17 poz. 87).

Tabela 74. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze struktur organizacyjnych²³

Struktura organizacyjna	
1.	Brak sporządzenia regulaminu Rady Nadzorczej TFI
2.	Brak wyrażania przez Radę Nadzorczą TFI zgód na dokonywanie określonych czynności przez TFI i zarządzane przez towarzystwo fundusze inwestycyjne
3.	Brak sporządzania przez Zarząd TFI sprawozdań z działalności

Źródło: opracowanie własne UKNF

²³ Należy zauważyć, że nieprawidłowości stwierdzone we wszystkich obszarach są ograniczone wyłącznie do okresów, przedmiotu działalności TFI i zarządzanych przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych, będących przedmiotem badania w toku prowadzonych w 2012 r. kontroli.

Tabela 75. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze sytuacji kapitałowej

Sytuacja kapitałowa	
1.	Utrzymywanie kapitałów własnych TFI poniżej wymaganego poziomu minimalnego
2.	Brak uwzględnienia, w sprawozdaniu miesięcznym TFI, rzetelnych informacji o jego sytuacji finansowej

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 76. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania systemu nadzoru i kontroli wewnętrznej

Organizacja i funkcjonowanie systemu nadzoru i kontroli wewnętrznej	
1.	Brak przeprowadzania kontroli wewnętrznych, w tym brak przeprowadzania ich w sposób systematyczny, zgodnie z planem kontroli
2.	Brak ujawniania naruszeń przepisów prawa przez komórkę kontroli wewnętrznej
3.	Brak zapewnienia wyłączenia inspektora nadzoru od udziału w wykonywaniu czynności z zakresu działalności, która jest przedmiotem sprawowanej przez niego kontroli wewnętrznej
4.	Brak prawidłowego prowadzenia księgi procedur, ewidencji korzystania z archiwum, ewidencji zawartych transakcji, rejestru skarg, dziennika kontroli wewnętrznych oraz raportu z funkcjonowania nadzoru wewnętrznego
5.	Brak przekazywania raportu z funkcjonowania nadzoru wewnętrznego do Zarządu TFI
6.	Brak prawidłowego składania oświadczeń wymaganych na podstawie regulacji wewnętrznych, obowiązujących w TFI
7.	Brak wyłączenia, w ramach wewnętrznej struktury organizacyjnej TFI, określonej osoby od udziału w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych
8.	Brak uwzględnienia, w zakresie działania komórki kontroli wewnętrznej, obowiązków ujawniania i zapobiegania naruszaniu przez TFI i zarządzane przez nie fundusze inwestycyjne obowiązków wynikających z przepisów prawa
9.	Brak zapewniania, określonemu pracownikowi TFI, stosownych uprawnień, środków i dostępu do wszelkich niezbędnych informacji i pomieszczeń
10.	Brak spełniania, przez system wynagradzania inspektora nadzoru, przesłanki obiektywizmu, w tym brak ustanowienia bezpośredniego stosunku prawnego pomiędzy TFI a inspektorem nadzoru
11.	Brak prawidłowego nadzoru nad rozpatrywaniem skarg oraz zabezpieczeniem przed dostępem osób nieupoważnionych do danych przechowywanych w archiwum
12.	Brak prawidłowego archiwizowania określonych dokumentów zgodnie z wymogami przepisów prawa
13.	Brak dokumentowania źródeł będących podstawą podejmowania decyzji inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 77. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania procesu wyceny aktywów funduszy inwestycyjnych

Organizacja i funkcjonowanie procesu wyceny aktywów funduszy inwestycyjnych	
1.	Brak prawidłowego przeprowadzania wycen aktywów funduszy inwestycyjnych, w tym prawidłowego prowadzenia związanej z nimi dokumentacji
2.	Brak działania w interesie uczestników funduszy inwestycyjnych, poprzez niezapewnienie wpływu TFI na weryfikację wycen aktywów funduszy inwestycyjnych, jak również na terminowość przekazania wycen tych aktywów
3.	Brak uwzględniania w rachunkowości funduszy inwestycyjnych całości dokumentacji wymaganej przez przepisy prawa
4.	Brak uzgadniania z depozytariuszem metod i modeli wyceny
5.	Brak przekazywania do depozytariusza dokumentów, dotyczących rachunkowości funduszy inwestycyjnych w terminie określonym przez przepisy prawa
6.	Brak prawidłowego prowadzenia rejestru certyfikatów inwestycyjnych
7.	Brak sporządzania modelu wyceny aktywów niepublicznych opracowanego przez niezależną jednostkę świadczącą usługi wyceny

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 78. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania procesu wypełniania obowiązków informacyjnych TFI i funduszy inwestycyjnych wobec Komisji Nadzoru Finansowego

Organizacja i funkcjonowanie procesu wypełniania obowiązków informacyjnych TFI i funduszy inwestycyjnych wobec Komisji Nadzoru Finansowego	
1.	Brak przekazywania informacji o przekroczeniu limitów inwestycyjnych
2.	Brak terminowego przekazywania raportów bieżących, sprawozdań miesięcznych oraz sprawozdań kwartalnych, półrocznych oraz rocznych połączonych sprawozdań finansowych
3.	Brak prawidłowego sporządzania sprawozdań okresowych oraz raportów bieżących
4.	Brak posiadania potwierdzeń dostarczenia raportów miesięcznych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 79. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania procesu monitorowania limitów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych

Organizacja i funkcjonowanie procesu monitorowania limitów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych	
1.	Brak stałego monitorowania przekroczeń i dostosowań ograniczeń inwestycyjnych
2.	Brak zachowywania limitów ograniczeń inwestycyjnych
3.	Brak prowadzenia działalności ze szczególnym uwzględnieniem interesu uczestników funduszy inwestycyjnych, poprzez nieprzestrzeganie zasad ograniczania ryzyka inwestycyjnego oraz nieuzgadnianie procedur operacyjnych
4.	Brak niezwłocznego dostosowania stanu aktywów funduszy inwestycyjnych do przepisów prawa

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 80. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania procesu ochrony informacji poufnych lub stanowiących tajemnicę zawodową

Organizacja i funkcjonowanie procesu ochrony informacji poufnych lub stanowiących tajemnicę zawodową	
1.	Brak przestrzegania postanowień regulacji wewnętrznych, dotyczących zapobiegania ujawnianiu informacji poufnych oraz brak nadzoru nad przestrzeganiem postanowień przedmiotowych regulacji
2.	Brak nadzoru nad przepływem informacji stanowiących tajemnicę zawodową, zabezpieczenia dostępu do nich oraz niepodejmowanie środków zmierzających do przeciwdziałania wykorzystaniu ich przez osoby obowiązane w sposób niezgodny z prawem lub obowiązującymi procedurami wewnętrznymi
3.	Brak zabezpieczenia dostępu do informacji poufnych oraz informacji stanowiących tajemnicę zawodową
4.	Brak działania w interesie uczestników funduszu inwestycyjnego, poprzez brak przekazania, w sposób ostateczny i kompletny, dokumentacji związanej z funkcjonowaniem tego funduszu

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 81. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania procesu zarządzania funduszami inwestycyjnymi, w tym portfelem inwestycyjnym funduszu lub jego częścią

Organizacja i funkcjonowanie procesu zarządzania funduszami inwestycyjnymi, w tym portfelem inwestycyjnym funduszu lub jego częścią	
1.	Brak określania metodologii wyznaczania prawdopodobieństwa realizacji opcji
2.	Brak zatrudniania doradców inwestycyjnych w liczbie wymaganej przez przepisy prawa
3.	Brak zarządzania określonymi funduszami inwestycyjnymi z uwzględnieniem udziału doradców inwestycyjnych
4.	Brak przestrzegania przepisów prawa i regulacji wewnętrznych przy podejmowaniu i realizacji decyzji inwestycyjnych, a także współpracy z agentem transferowym
5.	Brak uwzględniania interesu uczestników określonych funduszy inwestycyjnych, w tym brak przestrzegania zasad ograniczania ryzyka inwestycyjnego określonych w przepisach prawa, poprzez błędne rozdysponowanie środków oraz późniejsze przekazanie rekompensaty z tytułu strat uczestników, wynikających z przeprowadzonych transakcji nabycia i odkupienia jednostek uczestnictwa, bez uwzględnienia przyrostu wartości tego rodzaju jednostek
6.	Brak przekazywania do depozytariusza zaktualizowanych regulacji wewnętrznych dotyczących podejmowania decyzji inwestycyjnych oraz monitorowania ryzyk

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 82. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem w procesie zarządzania portfelami inwestycyjnymi funduszy inwestycyjnych

Organizacja i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem w procesie zarządzania portfelami inwestycyjnymi funduszy inwestycyjnych	
1.	Brak wdrożenia systemu zarządzania ryzykiem, w tym brak wdrożenia i przestrzegania regulacji wewnętrznych, dotyczących zarządzania ryzykiem oraz brak ich dostosowania do istniejącego stanu faktycznego
2.	Brak przestrzegania regulacji wewnętrznych dotyczących kwestii organizacyjnych odnoszących się do zarządzania ryzykiem
3.	Brak uwzględnienia interesu uczestników funduszy inwestycyjnych poprzez brak monitorowania i pomiaru ryzyka związanego z lokatami oraz ryzyka portfeli inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne UKNF

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych w TFI i zarządzanych przez te towarzystwa funduszach inwestycyjnych w 2012 r. wydano zalecenia pokontrolne wobec wszystkich podmiotów tej kategorii.

5.5. Kontrola wypełniania obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu

Kompetencje UKNF do przeprowadzania kontroli w podmiotach nadzorowanych określa rozdział 6 ustawy z dnia 16 listopada 2000 roku o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 276, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą. Zgodnie z postanowieniami art. 21 ust. 3 pkt 2 ustawy UKNF sprawuje kontrolę wypełniania przez instytucje obowiązane obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w ramach sprawowanego nadzoru lub kontroli w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Do kontrolowanych przez UKNF instytucji obowiązanych należą podmioty sektora bankowego, sektora ubezpieczeniowego w zakresie ubezpieczeń na życie, sektora kapitałowego, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (od 27 października 2012 r.), instytucje i biura usług płatniczych.

UKNF, jako instytucja sprawująca nadzór nad rynkiem finansowym, uczestniczył we współpracy z Ministerstwem Finansów w każdej fazie procesu ewaluacji przeprowadzonej przez Komitet Ekspertów ds. Oceny Środków Zapobiegania Praniu Pieniądzy i Finansowaniu Terroryzmu Rady Europy (MONEYVAL). Proces ten objął zbadanie zgodności polskiego systemu zwalczania procederu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu ze standardami międzynarodowymi. UKNF zorganizował oraz zapewnił obsługę formalną i merytoryczną spotkania ewaluatorów, którego celem było przeprowadzenie rozmów z zespołem bezpośrednio odpowiedzialnym za zagadnienia walki z praniem pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu, a także z pracownikami komó-

rek organizacyjnych odpowiedzialnych za licencjonowanie podmiotów rynku finansowego. Raport z misji ewaluacyjnej zostanie przedstawiony na posiedzeniu Moneyval w kwietniu 2013 roku.

Tabela 83. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w podmiotach nadzorowanych w 2012 r., w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

Czynności kontrolne	Liczba
• inspekcje w bankach komercyjnych	13
• inspekcje w bankach spółdzielczych	11
• inspekcje w domach maklerskich	6
• inspekcje w towarzystwach funduszy inwestycyjnych	6
• inspekcje w zakładach ubezpieczeń na życie	10
• postępowanie wyjaśniające w oddziale instytucji kredytowej	1
Razem	47

Źródło: opracowanie własne UKNF

Czynności kontrolne koncentrowały się na weryfikacji skuteczności funkcjonowania systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w podmiotach nadzorowanych, a także zgodności ich działalności z przepisami prawa.

Tabela 84. Najistotniejsze oraz najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2012 r. w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	
1.	Jednostkowe przypadki niezarejestrowania transakcji podlegających temu obowiązkowi
2.	Brak bieżących analiz transakcji pod kątem prania pieniędzy
3.	Uchybienia w identyfikacji i weryfikacji tożsamości beneficjenta rzeczywistego
4.	Nieprawidłowe określenie kryterium ryzyka geograficznego klienta
5.	Brak weryfikacji bazy danych klientów po każdej zmianie na listach sankcyjnych Unii Europejskiej
6.	W przypadku nawiązywania relacji korespondenckich – niedopełnienie obowiązków dotyczących: oceny środków stosowanych przez korespondenta w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, sporządzenia dokumentacji określającej zakres odpowiedzialności każdego z podmiotów, brak zgody zarządu lub członka zarządu na nawiązanie takiej relacji
7.	Braki w wypełnianiu lub nieprawidłowe wypełnianie pól rejestru transakcji
8.	Rejestrowanie transakcji z opóźnieniem
9.	Rejestrowanie jako powiązanych takich transakcji, co do których brak jest dowodów, że zostały podzielone na operacje o mniejszej wartości z zamiarem uniknięcia obowiązku rejestracji
10.	Rejestrowanie i przekazywanie do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (GIIF), informacji o transakcjach wyłączonych z tego obowiązku na mocy art. 8 ust. 1 pkt 6 ustawy
11.	Rejestrowanie i zgłaszanie do GIIF transakcji jako podejrzanych bez analizy okoliczności wskazujących, iż mogły mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu
12.	Przekazywanie z opóźnieniem do GIIF informacji o transakcjach zarejestrowanych zgodnie z art. 8 ust. 1 i ust. 3 ustawy

Źródło: opracowanie własne UKNF

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, UKNF wystosował zalecenia pionspekcyjne w stosunku do 46 podmiotów. Realizacja zaleceń była monitorowana na bieżąco, na podstawie raportów przekazywanych przez podmioty kontrolowane oraz w trakcie kolejnych inspekcji. O wynikach przeprowadzonych badań, na podstawie dyspozycji art. 21 ust. 4 ustawy, informowany był GIIF.

W zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu prowadzono również działania analityczne polegające na ocenie procedur wewnętrznych 24 podmiotów z sektora rynku bankowego i kapitałowego. Analizowano kwartalne raporty banków dotyczące przekazywa-

nia do GIIF informacji o transakcjach podejrzanych. Niezależnie od powyższego, opracowywano również stanowiska UKNF w kwestiach dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w tym również w odpowiedzi na zapytania instytucji finansowych.

UKNF kontynuował, podobnie jak w latach poprzednich, współpracę z GIIF w szczególności w zakresie:

- ▶ wzajemnego przekazywania informacji o wynikach przeprowadzonych kontroli w instytucjach obowiązanych,
- ▶ opiniowania stanowisk dotyczących realizacji obowiązków wynikających z ustawy,
- ▶ uczestnictwa w spotkaniach roboczych.

Działania regulacyjno-ostrożnościowe

6. Działania regulacyjno-ostrożnościowe

Do najważniejszych zadań regulacyjno-ostrożnościowych, których realizacja została zakończona w 2012 r. należało

opracowanie uchwał KNF i rekomendacji ostrożnościowych KNF.

6.1. Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego

W 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła następujące uchwały:

Uchwałę nr 172/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 19 czerwca 2012 r. zmieniającą uchwałę w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

W uchwale wprowadzono następujące zmiany:

- ▶ wynikające z praktyki nadzorczej oraz spowodowane implementacją wytycznych EBA GL45 w zakresie AMA i potrzeby wprowadzenia analogicznych zmian w zakresie IRB i VaR, mające na celu aktualizację i uporządkowanie przepisów dotyczących zawartości wniosków o wyrażenie zgody na stosowanie metody wewnętrznych ratingów (IRB), metody wartości zagrożonej (VaR) oraz zaawansowanej metody pomiaru ryzyka operacyjnego (AMA),
- ▶ mające na celu zapewnienie spójnego podejścia w zakresie obowiązku utrzymywania przez bank zgodności z wymogami dotyczącymi stosowanej metody IRB, metody VaR, metody mieszanej, metody AMA oraz zasad postępowania w przypadku, gdy bank przestanie spełniać warunki stosowania tych metod,
- ▶ związane z nowelizacją uchwały nr 208/2011 z dnia 22 sierpnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań – uwzględnienie nowego tytułu uchwały,
- ▶ w zakresie stosowania współczynników delta obliczanych na podstawie własnych modeli wyceny opcji, mające na celu w szczególności uporządkowanie przepisów dotyczących zawartości wniosków składanych w tej sprawie do KNF,
- ▶ mające na celu pełne wdrożenie zaostrzonych wymogów kapitałowych dla przeterminowanych walutowych ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomości mieszkalnej,
- ▶ dotyczące określenia trybu postępowania w przypadkach wprowadzania zmian odpowiednio do stosowanej metody IRB, metody AMA oraz metody VaR.

Uchwałę nr 173/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 19 czerwca 2012 r. zmieniającą uchwałę w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań oraz uchwałę w sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań.

Uchwała jest nowelizacją uchwały nr 208/2011 KNF w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań. Uchwała wprowadziła zmiany związane z koniecznością przeprowadzenia działań przygotowujących polski sektor bankowy do planowanych zmian regulacyjnych wynikających z wdrożenia nowych regulacji unijnych CRR/CRD IV.

Uchwałę nr 307/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 listopada 2012 r. zmieniającą uchwałę w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Uchwała przedłuża termin obowiązywania przepisów dotyczących obliczania porównawczego całkowitego wymogu kapitałowego na rok 2013, celem zachowania ciągłości stosowania tych przepisów, zawartych również w projekcie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady *w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR)*. Wcześniej przepisy te obowiązywały do 31 grudnia 2012 r. Termin ten został wydłużony w stosunku do określonego w Dyrektywie 2006/48/WE, wejście w życie CRR planowane było bowiem z dniem 1 stycznia 2013 r. Prace nad rozporządzeniem CRR nie są jednak jeszcze zakończone, a w konsekwencji ostateczny termin wejścia w życie przedmiotowych regulacji będzie późniejszy, niż pierwotnie zakładano.

Uchwałę nr 312/2012 KNF z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością bankową.

Uchwała zawiera w szczególności następujące zmiany:

- ▶ doprecyzowanie podstawy prawnej omawianej uchwały,
- ▶ uwzględnienie nowej struktury organizacyjnej Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego,
- ▶ rozszerzenie zakresu nadzoru nad działalnością bankową określonego w projekcie uchwały m.in. o ustawę z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
- ▶ określenie sposobu i zakresu postępowania UKNF w przypadku kandydatów na kuratorów i członków zarządu komisarycznego banków, a także określenie wymagań stawianych tym kandydatom,
- ▶ określenie trybu postępowania w przypadku podjęcia przez Komisję decyzji o zawieszeniu działalności banku i ustanowieniu zarządu komisarycznego,
- ▶ określenie trybu przeprowadzania postępowania walidacyjnego.

6.2. Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego

Rekomendacja J

W 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła Rekomendację J dotyczącą zasad gromadzenia i przetwarzania przez banki danych o nieruchomościach.

Rekomendacja J zawiera wytyczne w zakresie tworzenia i wykorzystywania przez banki zewnętrznych (międzybankowych) baz danych o rynku nieruchomości, co przyczyni się do poprawy standardów rynkowych w zakresie zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Główne z wprowadzonych zmian w znowelizowanej Rekomendacji J, to rekomendowanie jednolitych standardów gromadzenia, przetwarzania i udostępniania w wiarygodnych bazach danych o rynku nieruchomości, opisanie zbioru cech identyfikujących nieruchomości, które należy gromadzić w bazie oraz rekomendowanie stosowania statystycznych modeli oceny ryzyka zmiany wartości zabezpieczeń na nieruchomościach w przypadku banków istotnie zaangażowanych w tak zabezpieczone kredyty.

Konsultacje w sprawie zmiany Rekomendacji M

W 2012 r. UKNF przedstawił do konsultacji projekt nowej Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach. Celem nowelizacji jest usystematyzowanie i upowszechnienie dobrych praktyk w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym we wszystkich bankach, niezależnie od złożoności struktury i procesów w bankach, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności.

Rekomendacja M została ostatecznie przyjęta przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 8 stycznia 2013 r. Do najistotniejszych zmian w Rekomendacji M należy:

- ▶ uspojnienie terminologii stosowanej w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym, w tym dodanie definicji m.in. polityki i strategii zarządzania ryzykiem, kluczowych i krytycznych procesów, profilu ryzyka operacyjnego, tolerancji/apetytu na ryzyko,
- ▶ wprowadzenie układu treści dokumentu, w którym prezentowane są kolejne etapy procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgodnie z najlepszymi praktykami międzynarodowymi, w tym wytycznymi Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego i Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA),
- ▶ doprecyzowanie roli zarządu i rady nadzorczej banku w zakresie strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz uszczegółowienie wytycznych dotyczących obowiązków organów banków w zakresie zasad ustalania polityki i procedur zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym ogólnych zasad pomiaru (oceny) ryzyka operacyjnego, organizacji kontroli wewnętrznej oraz wytycznych w zakresie ryzyka braku zgodności,
- ▶ podkreślenie konieczności posiadania przez bank struktury, procesów i zasobów odpowiednich do skali i złożoności prowadzonej działalności, pozwalających na sprawne zarządzanie ryzykiem operacyjnym,

- ▶ wskazanie na konieczność zdefiniowania działań przeciwdziałających ryzyku, które są podejmowane w zależności od zdefiniowanego poziomu ryzyka operacyjnego w stosunku do tolerancji/apetytu na ryzyko zaakceptowanych przez radę nadzorczą,
- ▶ określenie oczekiwań związanych z ryzykiem braku zgodności w zakresie rozwijania nowych modeli biznesowych lub tworzenia nowych produktów – zwrócenie uwagi, aby tworzone produkty nie miały na celu obchodzenia powszechnie obowiązujących przepisów,
- ▶ wskazanie na konieczność stosowania rozwiązań kontrolujących ryzyko braku zgodności związane z klientami i transakcjami takimi jak listy kontrahentów, z którymi bank nie zamierza podejmować współpracy, na której znajdują się kontrahenci z krajów o niejasnej sytuacji prawno-politycznej, wspierających terroryzm, objętych sankcjami itp., czy kontrahenci, których działalność może być sprzeczna z powszechnie obowiązującymi przepisami,
- ▶ doprecyzowanie zaleceń mających na celu ograniczenie asymetrii informacji pomiędzy bankiem a jego otoczeniem w zakresie ryzyka operacyjnego – wzmocnienie dyscypliny rynkowej poprzez wymaganie ujawniania w corocznych publikacjach banków dotyczących adekwatności kapitałowej informacji o stratach operacyjnych danej kategorii i podejmowanych działaniach naprawczych,
- ▶ sformułowanie zaleceń w zakresie kontrolowania jakości danych do raportowania, w tym jakości danych wykorzystywanych w procesie zarządzania ryzykiem.

KNF oczekuje, że zalecenia zostaną wprowadzone nie później niż do dnia 30 czerwca 2013 r., z wyjątkiem pkt 17.3, w zakresie którego rekomendacja powinna zostać wprowadzona nie później niż do dnia 31 grudnia 2013 roku.

Konsultacje w sprawie zmiany Rekomendacji D

W roku 2012 przedstawiono do konsultacji projekt nowej Rekomendacji D dotyczącej zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach. Celem nowelizacji jest poprawa jakości zarządzania i poziomu bezpieczeństwa IT w bankach, jak również usprawnienie nadzoru nad tymi obszarami. Zmiana podyktowana jest znacznym rozwojem technologii informatycznych, ciągłym wzrostem zależności banków od wykorzystywanych rozwiązań teleinformatycznych oraz ponad dziesięcioletnim okresem, który upłynął od publikacji dotychczas obowiązującej Rekomendacji D. Rekomendacja została przyjęta przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 8 stycznia 2013 roku.

W stosunku do poprzedniej wersji Rekomendacji D wprowadzono zapisy dotyczące m.in. zarządzania danymi (w tym ich

jakością), zasad współpracy pomiędzy obszarami biznesowymi i technicznymi, systemu informacji zarządczej obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa teleinformatycznego oraz tzw. „przetwarzania w chmurze” (ang. cloud computing). Zaktualizowano i doprecyzowano również oczekiwania nadzorcze dotyczące m.in. planowania strategicznego w obszarze technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, wdrażania nowych i modyfikacji istniejących rozwiązań informatycznych, współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług oraz zarządzania ryzykiem związanym z bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego. W zaleceniach znaczny nacisk położony został na zasadę proporcjonalności.

KNF oczekuje, że zalecenia zostaną wprowadzone nie później niż do dnia 31 grudnia 2014 roku.

Konsultacje w sprawie zmiany Rekomendacji T

W 2012 r. UKNF przedstawił do konsultacji projekt nowej Rekomendacji T dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych. Podstawowym celem rekomendacji jest uelastycznienie podejścia banków do kredytowania detalicznego. Skutki wprowadzenia rekomendacji będą na bieżąco monitorowane pod kątem oceny ich wpływu na sytuację sektora bankowego.

Rekomendacja T została ostatecznie przyjęta przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 26 lutego 2013 r. Do najistotniejszych zmian w Rekomendacji T należy:

- ▶ rozdzielenie zakresu przedmiotowego Rekomendacji T i Rekomendacji S,
- ▶ skierowanie Rekomendacji T bezpośrednio do wszystkich banków objętych przepisami prawa polskiego oraz do działających na terenie Polski oddziałów instytucji kredytowych,
- ▶ odejście od ustalania przez KNF maksymalnych wartości wskaźnika DtI (relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych do średnich dochodów netto); wartość wskaźnika DtI powinna być określona przez zarząd banku i ustalona w zatwierdzonej przez radę nadzorczą banku strategii zarządzania ryzykiem,
- ▶ wprowadzenie możliwości stosowania uproszczonych zasad oceny zdolności kredytowej klienta; bank może stosować te zasady w przypadku udzielanych klientom detalicznym:
 - kredytów i pożyczek ratalnych, dla których kwota kredytu lub pożyczki nie przekracza wartości czterokrotności przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,

– kredytów i pożyczek:

- » dla klientów o co najmniej sześciomiesięcznej współpracy z bankiem, dla których kwota kredytu lub pożyczki nie przekracza sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
 - » dla klientów o co najmniej dwunastomiesięcznej współpracy z bankiem, dla których kwota kredytu lub pożyczki nie przekracza dwunastokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
 - » dla pozostałych klientów, dla których kwota kredytu lub pożyczki nie przekracza przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
- ▶ jednoznaczne wskazanie na konieczność każdorazowego korzystania przez banki w procesie oceny zdolności kredytowej klienta detalicznego z zewnętrznych baz danych, w szczególności międzybankowych baz danych budowanych przez instytucje, które na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego, upoważnione zostały do gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji m.in. w zakresie poziomu oraz historii spłat zobowiązań kredytowych klientów detalicznych; w rekomendacji podkreślono również znaczenie korzystania przez banki z informacji udostępnianych przez biura informacji gospodarczej,
 - ▶ zwiększenie wymogów w zakresie udzielania i zarządzania walutowymi ekspozycjami kredytowymi,
 - ▶ podkreślenie w obszarze relacji z klientami, że bank powinien posiadać sporządzone w formie pisemnej procedury wewnętrzne określające formę i zakres informowania każdego klienta ubiegającego się o kredyt detaliczny zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim; w przypadku kredytu

tów walutowych pozostawienie rekomendacji stanowiących, że bank powinien zapewnić klientowi odpowiedni zakres informacji o związanym z taką ekspozycją ryzyku i jego konsekwencjach oraz wpływie spreadu walutowego na wielkość udostępnionego kredytu i poziom obciążenia jego spłatą; dodatkowo, wprowadzono rekomendację, aby w przypadku klienta ubiegającego się o detaliczną ekspozycję kredytową bank uzyskał od niego pisemne oświadczenie potwierdzające, że:

- klient otrzymał od banku informacje niezbędne do podjęcia decyzji w zakresie zaciąganego zobowiązania kredytowego,
- klient uzyskał od banku wyjaśnienia do zgłaszanych wątpliwości,
- klient ma świadomość ryzyka związanego z zaciąganym zobowiązaniem kredytowym.

KNF oczekuje, że zalecenia zostaną wprowadzone nie później niż do dnia 31 lipca 2013 roku.

Konsultacje w sprawie zmiany Rekomendacji S

UKNF przekazał do publicznych konsultacji projekt nowelizacji Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie.

W Rekomendacji uwzględniono dotyczące kredytowania w walutach obcych zalecenia Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ang. ESRB), rekomendacje Narodowego Banku Polskiego, Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego, jak też rekomendacje innych organizacji i ciał kolegialnych odpowiedzialnych za kwestie stabilności syste-

mu finansowego w skali międzynarodowej. Podczas projektowania zmian regulacyjnych dokonano również przeglądu rozwiązań regulacyjnych oraz praktyki międzynarodowej i niektóre z tych rozwiązań uwzględniono przy opracowaniu ostatecznego kształtu Rekomendacji.

Celem działań regulacyjnych jest zapewnienie wysokiej jakości generowanej przez banki akcji kredytowej, co leży w interesie nie tylko banków, ale także wszystkich innych uczestników rynku nieruchomości, jak również gospodarki.

6.3. Wytyczne i stanowiska Komisji Nadzoru Finansowego

Wytyczne – Proces walidacji nadzorczej statystycznych metod obliczania wymogów kapitałowych

W związku z potrzebą przejrzystego przedstawienia bankom trybu postępowania w zakresie walidacji nadzorczej statystycznych metod obliczania wymogów kapitałowych (IRB – ryzyko kredytowe, AMA – ryzyko operacyjne, VaR – ryzyko rynkowe), UKNF opublikował dokument „Wytyczne – Proces walidacji nadzorczej statystycznych metod obliczania wymogów kapitałowych”. Potrzeba ta uwarunkowana była złożonością tego procesu, jak również systematycznym wzrostem liczby banków planujących wprowadzenie metod statystycznych na potrzeby obliczania wymogów kapitałowych oraz banków, które uzyskały już zgodę na stosowanie takich metod.

W dokumencie tym przedstawiono oczekiwania UKNF dotyczące zasad postępowania w ramach poszczególnych faz walidacji nadzorczej, mając na uwadze potrzebę zapewnienia warunków dla sprawnego i przejrzystego przeprowadzania walidacji nadzorczej, zarówno w fazach poprzedzających uzyskanie zgody na stosowanie metod statystycznych na potrzeby regulacyjne, jak i na etapie zmian w zakresie zaakceptowanych wcześniej rozwiązań.

Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej instytucji finansowych

W dniu 27 listopada 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła stanowisko w sprawie zasad: polityki dywidendowej banków, zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, powszechnych towarzystw emerytalnych, towarzystw funduszy inwestycyjnych i domów maklerskich w 2013 r. za 2012 rok.

KNF uznała, że w warunkach utrzymującego się podwyższonego ryzyka w otoczeniu zewnętrznym, przejawiającego się w szczególności sytuacją międzynarodowych rynków finansowych oraz prognozami wzrostu gospodarczego, należy kontynuować politykę wzmacniania bazy kapitałowej instytucji finansowych działających w Polsce jako podstawy ich stabilności, bezpieczeństwa oraz dalszego rozwoju.

Przykładowo, w przypadku banków zalecono, aby dywidendę mogły wypłacić wyłącznie banki, które spełniają łącznie poniższe kryteria:

- współczynnik wypłacalności powyżej 12%,
- współczynnik Tier 1 powyżej 9%,
- prognoza współczynnika wypłacalności na koniec 2013 r. w scenariuszach testów warunków skrajnych (bazowym, szokowym I i szokowym II) powyżej 12%,

- prognoza współczynnika Tier 1 na koniec 2013 r. w scenariuszach testów warunków skrajnych (bazowym, szokowym I i szokowym II) powyżej 9%,
- ocena BION w zakresie poziomu kapitału lepsza niż 2,5;
- ocena BION w zakresie adekwatności kapitałowej lepsza niż 2,5,
- ogólna ocena BION lepsza niż 2,5.

Banki nie spełniające jednego lub więcej z powyżej wymienionych kryteriów powinny być zobligowane do zatrzymania 100% wypracowanego w 2012 r. zysku.

Pozostałe banki zostały uprawnione do wypłaty dywidend. Jako zasadę zapewniającą ostrożne i stabilne funkcjonowanie banku przyjęto, że maksymalny poziom wypłaconej dywidendy za 2012 r. nie powinien przekroczyć 75% zysku (czyli poziom oczekiwanego zatrzymania zysku w ich przypadku to minimum 25% zysku wypracowanego w 2012 r.).

Każdy z sektorów otrzymał zalecenia w formie pisma Przewodniczącego KNF.

Stanowisko w sprawie świadczenia przez firmy inwestycyjne usługi doradztwa inwestycyjnego

W 2012 r. UKNF przygotował opracowanie *Stanowisko w sprawie świadczenia przez firmy inwestycyjne usługi doradztwa inwestycyjnego* (dalej: *Stanowisko*). Podmioty podejmujące decyzje inwestycyjne, w szczególności klienci detaliczni, mając do wyboru szereg różnorodnych instrumentów finansowych, częstokroć nie są w stanie samodzielnie ocenić, które z tych instrumentów są dla nich odpowiednie biorąc pod uwagę ich potrzeby i indywidualną sytuację. W konsekwencji, dokonując inwestycji na podstawie rekomendacji podmiotów nadzorowanych w przedmiocie inwestowania w dany instrument finansowy, klient opiera swoje działanie na zaufaniu, iż rekomendacja została przygotowana rzetelnie, z należytą starannością i z uwzględnieniem jego najlepiej pojętego interesu.

Opracowane przez UKNF *Stanowisko* ma na celu wyjaśnienie podmiotom prowadzącym lub zamierzającym prowadzić działalność maklerską w powyższym zakresie kwestii związanych z oznaczonym rodzajem działalności maklerskiej i zwrócenie szczególnej uwagi na zagadnienie prawidłowego postępowania w świetle istniejących uwarunkowań prawnych.

Poza wyjaśnieniami odnośnie rozumienia poszczególnych regulacji prawnych, na podstawie obserwacji praktyki rynkowej, przygotowane zostały również typowe stany faktyczne związane z tematyką doradztwa inwestycyjnego wraz z przybliżeniem ich kwalifikacji prawnej. W ocenie Urzędu, taka formuła prezentacji stanowiska pozwala na jego maksymalnie użyteczne uwzględnienie w codziennym funkcjonowaniu firm inwestycyjnych.

Wdrożenie wytycznych ESMA

UKNF brał udział we wdrażaniu w funkcjonowaniu krajowego rynku kapitałowego wytycznych interpretacyjnych przyjętych przez Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA), dotyczących kwestii Systemów i mechanizmów kontroli w zautomatyzowanym środowisku obrotu dla platform obrotu, przedsiębiorstw inwestycyjnych oraz właściwych organów, Wytycznych w sprawie określo-

nych aspektów wymogów Dyrektywy MiFID dotyczących komórki ds. nadzoru zgodności działalności z prawem oraz Wytycznych w sprawie pewnych aspektów Dyrektywy MiFID dotyczących odpowiedzialności.

UKNF przeprowadził konsultacje z przedstawicielami rynku dotyczące stosowania pierwszej z ww. Wytycznych.

Pozostałe działania

7. Pozostałe działania

7.1. Działania związane ze zwalczaniem nadużyć na rynku finansowym

Postępowania wyjaśniające i administracyjne w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym

W 2012 r. KNF prowadziła 13 postępowań wyjaśniających w celu ustalenia czy istniały podstawy do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, określonego w ustawach regulujących funkcjonowanie rynku finansowego w Polsce lub do wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie naruszenia przepisów prawa w zakresie podlegającym nadzorowi Komisji, które dotyczyły:

- ▶ manipulacji instrumentem finansowym – 1,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków informacyjnych – 1,
- ▶ dokonywania transakcji w okresach zamkniętych – 1,
- ▶ nieujawniania stanu posiadania akcji spółki publicznej – 5,
- ▶ nieogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej -1,
- ▶ manipulacji instrumentem finansowym i nierzetelnego sporządzenia rekomendacji – 1,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków informacyjnych, tj. niezawiadomienia o zamiarze zbycia akcji TFI – 1,
- ▶ emisji obligacji wbrew warunkom określonym w ustawie oraz gromadzenie środków pieniężnych bez wymaganego zezwolenia – 2.

W 2012 r. KNF prowadziła 108 postępowań administracyjnych w zakresie następujących ustaw:

- ▶ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 19,
- ▶ ustawy o ofercie publicznej – 51,
- ▶ ustawy o funduszach inwestycyjnych – 7,
- ▶ ustawy o działalności ubezpieczeniowej – 4,
- ▶ ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – 16,
- ▶ ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych – 3,
- ▶ ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym – 4,
- ▶ innych ustaw – 4.

Prowadzone postępowania administracyjne dotyczyły:

- ▶ manipulacji instrumentem finansowym (art. 39 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 2,
- ▶ dokonania transakcji na akcjach emitenta w okresie zamkniętym (art. 159 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 4,
- ▶ niedokonania lub nienależytego dokonania zawiadomienia o transakcjach osób wchodzących w skład organów zarządzających lub nadzorczych emitenta albo będących jego prokurentami (art. 160 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 ustawy o ofercie publicznej oraz art. 56 i 57 ustawy o ofercie publicznej) – 24,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 ustawy o ofercie publicznej oraz art. 69 w związku z art. 87 ustawy o ofercie publicznej) – 16,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji i nabycia akcji emitenta bez wymaganego prawem ogłoszenia wezwania (art. 69 oraz art. 72 lub 73 ustawy o ofercie publicznej) – 3,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących nabycia akcji emitenta bez wymaganego prawem ogłoszenia wezwania (art. 74 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ niewywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji w ustawowym terminie (art. 70 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ nałożenia kar na członków zarządu emitenta w związku z rażącem naruszeniem przez emitenta art. 56 ustawy o ofercie publicznej (art. 96 ust. 6 ustawy o ofercie publicznej) – 6
- ▶ niepoinformowania w terminie o wyborze biegłego rewidenta (art. 212 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 170 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 3,
- ▶ niezawiadomienia o zamiarze nabycia akcji lub praw z krajowego zakładu ubezpieczeń w liczbie zapewniającej przekroczenie 10% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w kapitale zakładowym (art. 35 ust. 1 o działalności ubezpieczeniowej), umorzenie – 1,
- ▶ odmowy zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Towarzystwa Ubezpieczeniowego

na wnioski akcjonariusza (art. 399 par. 1 w zw. z art. 400 par. 1 KSH) – 1,

- ▶ nieprawidłowości dotyczących naruszenia przepisów prawa w związku z wykonywaniem działalności przez towarzystwa i fundusze inwestycyjne (art. 228 ustawy o funduszach inwestycyjnych, rozporządzenia wykonawcze do ustawy) – 6,
- ▶ naruszenia przepisów prawa w związku z planowanym zbyciem akcji towarzystwa (art. 57 ust. 1 pkt ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▶ naruszenia przepisów prawa przez towarzystwo emerytalne (art. 204 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych) – 1,
- ▶ nieprawidłowości w zakresie działalności inwestycyjnej (art. 139 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych) – 2,
- ▶ niedotrzymania terminu w zakresie likwidacji szkody (art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 13,
- ▶ naruszenia obowiązków informacyjnych wobec Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (art. 102 i 105 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 3,
- ▶ sprawowania niewłaściwego nadzoru nad pracą kierowanej komórki organizacyjnej (art. 126 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, regulacje wewnętrzne firmy inwestycyjnej) – 2,
- ▶ ujawnienia informacji poufnych stanowiących jednocześnie tajemnicę zawodową (art. 156 ust. 2 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, art. 159 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, art. 148 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, regulacje wewnętrzne firmy inwestycyjnej) – 4,
- ▶ nieuprawnionego działania na rachunku klienta (naruszenie przepisów rozporządzenia wykonawczego do ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ nieprawidłowości związanych z wykonywaniem działalności maklerskiej przez firmy inwestycyjne stanowiących naruszenie przepisów prawa, zasad uczciwego obrotu, interesów zleceniodawcy (art. 167 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 5,
- ▶ nieprawidłowości dotyczących naruszenia przepisów prawa w związku z wykonywaniem działalności brokerskiej (art. 22 ust. 1 lub 46 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym) – 4
- ▶ innych (umorzenie kary administracyjnej lub rozłożenie jej na raty – art. 67a ordynacji podatkowej) – 3.

W 2012 r. KNF prowadziła 65 postępowań administracyjnych w związku ze złożeniem wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy w zakresie następujących ustaw:

- ▶ ustawy o ofercie publicznej – 34,
- ▶ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 10,
- ▶ ustawy o działalności ubezpieczeniowej – 3,
- ▶ ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – 4,

- ▶ ustawy o funduszach inwestycyjnych – 3,
- ▶ innych ustaw – 11.

Prowadzone postępowania administracyjne dotyczyły:

- ▶ manipulacji instrumentem finansowym (art. 39 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ dokonania transakcji na akcjach emitenta w okresie zamkniętym (art. 159 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 2,
- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 ustawy o ofercie publicznej) – 15,
- ▶ nierzetelnego sporządzenia rekomendacji (art. 42 ust. 1 i 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 ustawy o ofercie publicznej oraz art. 69 w związku z art. 87 ustawy o ofercie publicznej) – 8,
- ▶ niewywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji i nabycia akcji emitenta bez wymaganego prawem ogłoszenia wezwania (art. 69 oraz art. 73 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ niewywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji w ustawowym terminie (art. 70 ustawy o ofercie publicznej) – 2,
- ▶ nałożenia kar na członków zarządu emitenta w związku z rażącem naruszeniem przez emitenta art. 56 ustawy o ofercie publicznej (art. 96 ust. 6 ustawy o ofercie publicznej) – 7,
- ▶ niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych w związku z opóźnieniem publikacji informacji (art. 57 ust. 3 ustawy o ofercie publicznej) – 1,
- ▶ nieprawidłowości związanych z wykonywaniem działalności maklerskiej przez firmy inwestycyjne stanowiących naruszenie przepisów prawa, zasad uczciwego obrotu, interesów zleceniodawcy (art. 167 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 2,
- ▶ ujawniania informacji poufnych (art. 156 ust. 2 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 2,
- ▶ wykorzystania informacji poufnych (art. 156 ust. 1 pkt 1 d ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 2,
- ▶ naruszenia przepisów prawa w związku z planowanym nabyciem akcji towarzystwa (art. 54 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▶ niepowiadomienia o zamiarze zbycia akcji towarzystwa (art. 57 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▶ niezapewnienia obliczania wartości netto aktywów i wartości jednostki uczestnictwa funduszy zgodnie z przepisami (art. 72 ust. 1 pkt 4 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- ▶ naruszenia przepisów prawa, statutu, zawartych umów ubezpieczenia (art. 212 ust. 1 pkt 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 1,
- ▶ wyznaczania składki w sposób niezgodny z prawem (art. 18 ust. 1 i 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 1,

- ▶ niezawiadomienia w terminie Komisji o wyborze podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych zakładu ubezpieczeń (art. 170 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 1,
- ▶ niedotrzymania terminu w zakresie likwidacji szkody (art. 14 ust. 3a ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 1,
- ▶ naruszenia obowiązków informacyjnych wobec Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (art. 102 i 105 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 3,
- ▶ naruszenia przepisów prawa przez towarzystwo emerytalne (art. 204 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych) – 1,
- ▶ niewypełnienia obowiązku informacyjnego (§ 4 ust. 1 pkt 23 w zw. z § 19 ust. 1 rozporządzenia w sprawie okresowych sprawozdań oraz bieżących informacji dotyczących działalności i sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych dostarczanych przez te podmioty Komisji Nadzoru Finansowego) – 1,
- ▶ innych spraw (umorzenia kary administracyjnej lub rozłożenie jej na raty – art. 67a ordynacji podatkowej, wstrzymanie wykonania decyzji) – 9,

Tabela 85. Liczba postępowań wyjaśniających i administracyjnych wszczętych oraz zakończonych w latach 2009-2012

Rodzaj postępowania	Liczba postępowań							
	wszczętych		zakończonych		wszczętych		zakończonych	
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Wyjaśniające	7	9	6	5	9	7	9	13
Administracyjne	62	64	69	64	48	44	101	96
Razem	69	73	75	69	57	51	110	109

Źródło: opracowanie własne UKNF

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

W 2012 r. UKNF skierował do Prokuratury Okręgowej w Warszawie 59 zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa, m. in. w zakresie następujących aktów prawnych:

- ▶ ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384 j.t.) – 24 zawiadomienia,
- ▶ ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 185 poz. 1439 j.t. z późn. zm.) – 8 zawiadomień,
- ▶ ustawy – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.) – 16 zawiadomień,

W roku 2012 wydano 60 decyzji administracyjnych, w tym:

- ▶ 53 o nałożeniu kary pieniężnej,
- ▶ 3 o umorzeniu postępowania administracyjnego,
- ▶ 1 o nałożeniu kary pieniężnej i częściowym umorzeniu postępowania,
- ▶ 1 o skreśleniu maklera z listy maklerów papierów wartościowych,
- ▶ 2 o zawieszeniu uprawnień do wykonywania zawodu maklera papierów wartościowych.

W roku 2012 po rozpoznaniu wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy wydano 27 decyzji administracyjnych, w tym:

- ▶ 19 o utrzymaniu w mocy decyzji wydanej w pierwszej instancji,
- ▶ 6 o uchyleniu decyzji wydanej w I instancji i nałożeniu kary w niższej wysokości,
- ▶ 1 o uchyleniu decyzji wydanej w I instancji i umorzeniu postępowania,
- ▶ 1 o umorzeniu postępowania odwoławczego.

Wydano także 7 postanowień odmawiających wstrzymania wykonania decyzji i 1 postanowienie o wstrzymaniu wykonania decyzji.

Łączna wysokość kar pieniężnych nałożonych w roku 2012 wyniosła 5 333 000 zł, w tym kary nałożone na:

- ▶ emitentów – 1 265 000 zł,
- ▶ akcjonariuszy – 1 455 000 zł,
- ▶ towarzystwa funduszy inwestycyjnych – 380 000 zł,
- ▶ zakłady ubezpieczeń – 1 113 000 zł,
- ▶ powszechne towarzystwa emerytalne – 300 000 zł,
- ▶ domy maklerskie – 510 000 zł,
- ▶ brokerów ubezpieczeniowych – 25 000 zł,
- ▶ inne (członków zarządu spółki publicznej) – 285 000 zł.

Tabela 86. Zawiadomienia sporządzone w latach 2009-2012 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Rodzaj naruszonej normy prawnej	Liczba zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa			
	2009	2010	2011	2012
Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	10	6	9	13
Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej)	16	6	12	8
Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (podawanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych w prospekcie i raportach)	3	14	6	1
Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu maklerskimi instrumentami finansowymi bez zezwolenia)	4	3	2	3
Art. 171 ust. 1 ustawy Prawo bankowe (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia)	3	4	7	16
Inne*	6	20	35	18
Razem	42	53	71	59

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszone normy prawne:

- Art. 99 ustawy o ofercie publicznej (publiczne proponowanie nabycia papierów wartościowych bez zezwolenia),
- Art. 103 ustawy o ofercie publicznej (nie przekazanie aneksu do prospektu lub memorandum informacyjnego),
- Art. 179 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy zawodowej),
- Art. 171 ust. 5 ustawy Prawo bankowe (ujawnienie tajemnicy bankowej),
- Art. 77 ustawy o rachunkowości (prowadzenie ksiąg rachunkowych niezgodnie z zasadami określonymi w ustawie, sporządzanie sprawozdań finansowych niezgodnie z przepisami ustawy),
- Art. 35 ust.1 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (nie dopełnienie obowiązku rejestracji transakcji polegających obowiązkowi rejestracji),
- Art. 280 ustawy o funduszach inwestycyjnych (naruszenie tajemnicy zawodowej),
- Art. 287 ustawy o funduszach inwestycyjnych (wykonywanie bez zezwolenia działalności polegającej na lokowaniu, w papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego lub inne prawa majątkowe, środków pieniężnych osób fizycznych, prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, zebranych w drodze propozycji zawarcia umowy, której przedmiotem jest udział w tym przedsięwzięciu),
- Art. 295 (wykonywanie bez zezwolenia działalności, o której mowa w art. 32 ust. 2, art. 45 ust. 1 lub ust. 2 lub art. 209) i art. 296 ustawy o funduszach inwestycyjnych (nieuprawnione użycie w nazwie określenia, o którym mowa w art. 14 ust. 4 ustawy),
- Art. 289 ustawy o funduszach inwestycyjnych (ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy zawodowej),
- Art. 57 ustawy o giełdach towarowych (prowadzenie giełdy towarowej bez wymaganego zezwolenia),
- Art. 47 ust. 1 i art. 48 ust. 1 i 2 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (wykonywanie działalności agencyjnej bez zezwolenia, używanie określeń wskazujących na wykonywanie działalności w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego bez zezwolenia),
- Art. 54 ustawy o ochronie danych osobowych (nie dopełnienie przez administratora danych obowiązku poinformowania osoby, której dane dotyczą, o jej prawach lub przekazania tej osobie informacji umożliwiających korzystanie z praw przyznanych jej w ustawie),
- Art. 51 o ochronie danych osobowych (udostępnienie je lub umożliwienie dostępu do zbioru danych osobom nieupoważnionym),
- Art. 225 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (wykonywanie czynności ubezpieczeniowych lub działalności reasekuracyjnej bez zezwolenia),
- Art. 230 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (używanie w nazwie albo do określenia wykonywanej działalności lub w reklamie wyrazów wskazujących na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej lub reasekuracyjnej przez podmiot nieuprawniony),
- Art. 232 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (ujawnienie tajemnicy dotyczącej umów ubezpieczenia),
- Art. 219 ust. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (oferowanie dodatkowych korzyści materialnych w zamian za przystąpienie do określonego otwartego funduszu lub za pozostawanie jego członkiem),
- Art. 267a ustawy Prawo spółdzielcze (działanie na szkodę spółdzielni),
- Art. 47 ustawy o podpisie elektronicznym (posługiwanie się kluczem elektronicznym przez osobę nieupoważnioną),
- Art. 150 ustawy o usługach płatniczych (prowadzenie działalności w zakresie świadczenia usług płatniczych bez wpisu do rejestru),
- Art. 585 ustawy kodeks spółek handlowych (działanie na szkodę spółki),
- Art. 191 ustawy kodeks karny (groźba bezprawna),
- Art. 226 ustawy kodeks karny (zniewaga funkcjonariusza),
- Art. 270 ustawy kodeks karny (fałszerstwo),
- Art. 276 ustawy kodeks karny (niszczenie, usuwanie dokumentów),
- Art. 286 § 1 ustawy kodeks karny (oszustwo),
- Art. 296 § 3 ustawy kodeks karny (wyrządzenie szkody majątkowej w wielkich rozmiarach poprzez nadużycie uprawnień lub niedopełnienie obowiązku),
- Art. 297 § 1 ustawy kodeks karny (wyłudzenie kredytu).

Spośród zawiadomień złożonych w 2012 r. do Prokuratury, wszczęto 51 postępowań przygotowawczych (3 spośród nich umorzono), odmówiono wszczęcia dochodzenia w 4 sprawach.

Akty oskarżenia

W 2012 r. UKNF otrzymał informacje o skierowaniu przez Prokuraturę do sądów powszechnych 15 aktów oskarżeń

Niezależnie od powyższego, w 2012 r. UKNF przekazał do prokuratury informacje o możliwości naruszenia art. 150 ustawy o usługach płatniczych (20 przypadków).

nia w następstwie zgłoszonych przez UKNF zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Tabela 87. Akty oskarżenia skierowane przez prokuraturę do sądów w latach 2009-2012 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Rodzaj naruszonej normy prawnej	Akty oskarżenia			
	2009	2010	2011	2012
Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	9	3	9	6
Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej)	1	1	1	2
Inne *	3	3	4	7
Razem	13	7	14	15

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszone normy prawne:

- Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (podawanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych w prospekcie),
- Art. 99 ustawy o ofercie publicznej (proponowanie nabycia papierów wartościowych wbrew warunkom określonym w ustawie),
- Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia),
- Art. 179 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie tajemnicy zawodowej),
- Art. 296 ustawy o funduszach inwestycyjnych (nieuprawnione użycie w nazwie określenia, o którym mowa w art. 14 ust. 4 ustawy),
- Art. 77 ustawy o rachunkowości (prowadzenie ksiąg rachunkowych niezgodnie z zasadami określonymi w ustawie, sporządzanie sprawozdań finansowych niezgodnie z przepisami ustawy),
- Art. 171 ustawy Prawo bankowe (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia),
- Art. 270 kk (podrobienie dokumentu),
- Art. 286 kk (oszustwo),
- Art. 296 § 1 i 2 kk (nadużycie uprawnień, niedopełnienie obowiązków),
- Art. 297 kk (wyłudzenie kredytu),
- Art. 302 kk (splacenie lub zabezpieczenie tylko niektórych wierzycieli),
- Art. 47 ust. 1 w zb. z Art. 48 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (wykonywanie działalności agencji bez upoważnienia i nieuprawnione używanie nazwy),
- Art. 585 ksh (działanie na szkodę spółki) w zb. z art. 296 § 1 i 2 kk (nadużycie uprawnień, niedopełnienie obowiązków).

Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia

W 2012 r. sądy powszechne wydały 8 wyroków skazujących w następstwie zgłoszonych przez UKNF zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa w zakresie następujących ustaw:

- ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 6 wyroków,
- ustawy Prawo bankowe – 1 wyrok,
- kodeksu karnego – 1 wyrok.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie z dnia 19 stycznia 2012 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd Rejo-

nowy wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 5 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 16 czerwca 2009 r.

Wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 5 marca 2012 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 20 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 30 grudnia 2008 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie z dnia 19 kwietnia 2012 r. w sprawie z art. 183 ust.

1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd warunkowo umarzając postępowanie karne ustalił okres próby na 1 rok oraz nałożył na oskarżonego obowiązek uiszczenia świadczenia pieniężnego w wysokości 5 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 30 grudnia 2008 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Woli w Warszawie z dnia 20 kwietnia 2012 r. w sprawie z art. 296 § 1 i 2 kk. Sąd wymierzył jednemu z oskarżonych karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata oraz karę grzywny w wysokości 10 000 zł, a drugiemu z oskarżonych karę 1 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata oraz karę grzywny w wysokości 4 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 20 listopada 2002 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z dnia 18 maja 2012 r. w sprawie z art. 181 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 55 000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 25 lutego 2009 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego w Koszalinie z dnia 13 września 2012 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę 5 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na 2 lata. (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 29 grudnia 2010 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie z dnia 27 września 2012 r. w sprawie z art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 5 000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 19 lutego 2009 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego w Mysłowicach z dnia 26 lutego 2012 r. w sprawie m.in. z art. 171 ust. 1 ustawy prawo bankowe. Sąd Rejonowy wymierzył oskarżonemu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na 5 lat i 6 000 zł grzywny (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 29 lipca 2011 roku.

Informacje o prawomocności wyroków lub jej braku podano według stanu na 31 grudnia 2012 roku.

Tabela 88. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia w latach 2009-2012 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej

Podstawa skazania	Liczba wyroków			
	2009	2010	2011	2012
Art. 177 ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi /Art.183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	5	5	5	4
Art. 176 ust.1 i 2 ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi /Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej)	-	2	-	1
Inne *	1	-	2	3
Razem	6	7	7	8

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Podstawa skazania:

- Art. 174 ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (podawanie nieprawdziwych danych w prospekcie emisyjnym lub w innych dokumentach związanych z wprowadzeniem papierów wartościowych do obrotu),
- Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia),
- Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (podawanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych w prospekcie),
- Art. 295 ustawy o funduszach inwestycyjnych (wykonywanie działalności, o której mowa w art. 32 ust. 2 tej ustawy bez zezwolenia),
- Art. 296 ustawy o funduszach inwestycyjnych (nieuprawnione użycie w nazwie określenia, o którym mowa w art. 14 ust. 4 ustawy),
- Art. 47 w zb. z Art. 48 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (prowadzenie działalności bez wymaganego prawem wpisu do rejestru i nieuprawnione używanie nazwy),
- Art. 296 kk (nadużycie uprawnień lub niedopełnienie obowiązku przez osobę zobowiązaną do zajmowania się sprawami majątkowymi lub działalnością gospodarczą osoby fizycznej),
- Art. 171 ustawy Prawo bankowe (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia).

Uprawnienia realizowane w postępowaniu karnym

W ramach uprawnień realizowanych w postępowaniu karnym, radcy prawni umocowani przez Przewodniczącego KNF działają w charakterze pełnomocników pokrzywdzonych oraz pełnomocników oskarżycieli posiłkowych.

W 2012 r. radcy prawni umocowani przez Przewodniczącego KNF działali w charakterze pełnomocników pokrzywdzone-

go (postępowanie przygotowawcze) w 77 sprawach, a w charakterze pełnomocników oskarżyciela posiłkowego (postępowanie sądowe) w 26 sprawach.

Ponadto, radcy prawni złożyli 30 zażaleń na postanowienia Prokuratury o odmowie wszczęcia lub umorzenia postępowania przygotowawczego.

Tabela 89. Liczba spraw, w których w latach 2009-2012 radcy prawni zostali umocowani przez Przewodniczącego KNF w postępowaniach karnych

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Wystąpienia w charakterze pełnomocników pokrzywdzonego	34	35	65	77
Wystąpienia w charakterze pełnomocników oskarżyciela posiłkowego	15	15	15	26
Razem	49	50	80	103

Źródło: opracowanie własne UKNF

Uprawnienia realizowane w postępowaniu cywilnym

W sprawach cywilnych wynikających ze stosunków związanych z uczestnictwem w obrocie na rynku finansowym albo dotyczących podmiotów wykonujących działalność na tym rynku, Przewodniczącemu KNF przysługują uprawnienia prokuratora wynikające m.in. z art. 60 Kodeksu postępowania cywilnego.

W roku 2012 r. Przewodniczący KNF korzystał z przysługujących mu uprawnień prokuratora w postępowaniu cywilnym.

7.2. Udział w pracach legislacyjnych

Do ustawowych zadań KNF należy udział w przygotowaniu projektów aktów prawnych w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym. UKNF w tym procesie ma rolę doradczą i opiniodawczą wobec organów, które na podstawie odrębnych przepisów inicjują i prowadzą prace legislacyjne. Współpraca dotyczy w szczególności Ministerstwa Finansów oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

W roku 2012 eksperci UKNF byli zaangażowani w przygotowywanie i opiniowanie kilkudziesięciu projektów aktów prawnych. W niniejszym rozdziale zawarto informacje o najistotniejszych pracach legislacyjnych, w których brał udział UKNF. Wykaz rozporządzeń i projektów rozporządzeń, w opiniowaniu których UKNF brał udział w 2012 r. przedstawia Aneks 4.

Ustawy i projekty ustaw

- 1) Ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2013 r., poz. 70), implementująca poniższe dyrektywy:
 - dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) (Dz. Urz. UE L 302 z 17.11.2009, str. 32, z późn. zm.),
 - dyrektywę Komisji 2010/44/UE z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE w zakresie niektórych przepisów dotyczących łączenia funduszy, modeli funduszy podstawowych i powiązanych oraz procedury powiadamiania (Dz. Urz. UE L 176 z 10.07.2010, str. 28),
 - dyrektywę Komisji 2010/43/UE z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE w zakresie wymogów organizacyjnych, konfliktów interesów, prowadzenia działalności, zarządzania ryzykiem i treści umowy pomiędzy depozytariuszem a spółką zarządzającą (Dz. Urz. UE L 176 z 10.07.2010, str. 42).
- 2) Ustawa z dnia 24 października 2012 r. o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 855). Ustawa stanowi implementację do prawa polskiego przepisów Dyrektywy 2010/78/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie zmiany dyrektyw 98/26/WE, 2002/87/WE, 2003/6/WE, 2003/41/WE, 2003/71/WE, 2004/39/WE, 2004/109/WE, 2005/60/WE, 2006/48/WE, 2006/49/WE i 2009/65/WE w odniesieniu do uprawnień Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego), Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych) oraz Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych), opublikowanej w Dz. U. UE L 331 z 15.12.2010 r., s. 120. Termin implementa-

- cji Dyrektywy przypadał na dzień 1 stycznia 2012 roku. Uchwalone w 2012 r. zmiany prawa dotyczą przede wszystkim przepływu informacji i współpracy pomiędzy Komisją Nadzoru Finansowego (jako polskim organem nadzoru nad rynkiem finansowym) a Europejskimi Urzędami Nadzoru.
- 3) Projekt ustawy o ułatwianiu dostępu do wykonywania zawodów finansowych, budowlanych i transportowych. Projekt Ministerstwa Sprawiedliwości obejmuje propozycję uchwalenia ustawy o giełdach towarowych, deregulacji zawodu maklera papierów wartościowych oraz maklera giełd towarowych, zmian w zakresie ustawy o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym, zmiany ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym – w zakresie działalności brokerskiej, zmian w zakresie ustawy o rachunkowości, zmiany ustawy o działalności ubezpieczeniowej. UKNF zajął negatywne stanowisko wobec rozwiązań szczegółowych przedstawionych w projekcie. Do końca roku 2012 nie zostały ostatecznie zakończone uzgodnienia międzyresortowe dotyczące ww. projektu.
- 4) Projekt ustawy o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych obejmujący zmiany w zakresie zawieszania zbywania i odkupywania jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych – projekt został przesłany w maju 2012 r. do Ministerstwa Finansów. Celem projektu jest usunięcie luki prawnej polegającej na nieokreśleniu sposobu postępowania w przypadku, gdy brak możliwości wyceny istotnej części aktywów funduszu inwestycyjnego z przyczyn niezależnych od funduszu utrzymuje się powyżej dwóch miesięcy. W projekcie wprowadzono również postanowienia zakazujące *expressis verbis* funduszom inwestycyjnym udzielania i przyjmowania darowizn oraz obligujące fundusze inwestycyjne zamknięte do przedstawienia organowi nadzoru oświadczenia podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych o zgodności metod i zasad wyceny aktywów funduszu opisanych w statucie z przepisami dotyczącymi rachunkowości funduszy inwestycyjnych, o zgodności i kompletności zasad wyceny

aktywów funduszu z przyjętą przez fundusz polityką inwestycyjną przez niepubliczne fundusze inwestycyjne zamknięte, a także analogicznych oświadczeń w przypadku zmiany statutu funduszu zamkniętego w zakresie zasad i metod wyceny aktywów funduszu.

- 5) Projekt ustawy implementującej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010 – w 2012 r. rozpoczęto w UKNF prace nad przygotowaniem regulacji wdrażającej przedmiotową dyrektywę (termin implementacji to 22 lipca 2013 r.).
- 6) Projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych miał przede wszystkim na celu wdrożenie przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/73/UE z dnia 24 listopada 2010 r. zmieniającej Dyrektywę 2003/71/WE w sprawie prospektu emisyjnego publikowanego w związku z publiczną ofertą lub dopuszczeniem do obrotu papierów wartościowych oraz Dyrektywę 2004/109/WE w sprawie harmonizacji wymogów dotyczących przejrzystości informacji o emitentach, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym. Pozostałe zmiany o charakterze legislacyjnym lub doprecyzowującym pozostawały w ścisłym związku z przeprowadzaniem ofert publicznych i procedurą zatwierdzania prospektu emisyjnego, o których mowa w ww. Dyrektywach.
- 7) Projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych miały na celu wzmocnienie efektywności i przejrzystości funkcjonowania organów nadzoru wewnętrznego emitentów papierów wartościowych, którzy wykonują określone zadania powierzone im przez przepisy prawa oraz wprowadzenie rozwiązań umożliwiających zapoznanie się przez uczestników rynku z wynikami oceny dokonanej przez radę nadzorczą lub inny organ nadzorujący, w związku ze sprawowanym przez te organy nadzorem nad sprawozdawczością finansową emitenta.
- 8) Projekt ustawy o giełdach energii i paliw przygotowany przez Towarową Giełdę Energii SA i analizowany na posiedzeniach działającego w ramach UKNF Zespołu ds. projektu zmian regulacji rynku towarów giełdowych. Założeniem projektu jest ograniczenie przedmiotu działalności spółki prowadzącej giełdę energii i paliw tylko do tego rodzaju towarów, a także wprowadzenie możliwości ograniczonego przeprowadzania rozliczeń i rozrachunku transakcji bezpośrednio przez giełdę, co w dotychczasowym modelu nie było dostępne zmianą w stosunku do obowiązującej obecnie ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2010 r. Nr 48, poz. 284, z późn. zm.). Projekt zakłada zastąpienie dotychczasowego organu nadzoru nad rynkiem spot energii i paliw – KNF – na URE (Urząd Regulacji Energetyki), w przypadku, gdy giełda energii i paliw wyodrębni ze swoich struktur podmiot, który spełnia kryteria umożliwiające prowadzenie alternatywnego systemu obrotu, wówczas taki podmiot w zakresie obrotu towarowymi instrumentami pochodnymi podlegałby nadzorowi KNF.
- 9) Projekt ustawy o zmianie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Projekt Ministerstwa Finansów dotyczy przede wszystkim ograniczeń inwestycji zagranicznych dokonywanych przez otwarte fundusze emerytalne. Powyższa kwestia stanowi konsekwencję wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawie C-271/09 dotyczącej stwierdzenia uchybienia państwa członkowskiego polegającego na braku zgodności przepisów krajowych w zakresie ograniczeń zagranicznych inwestycji dokonywanych przez otwarte fundusze emerytalne z zasadą swobody przepływu kapitału określoną w art. 56 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Dodatkowe projektowane zmiany ustawy dotyczą zasad ustalania stóp zwrotu otwartych funduszy emerytalnych, będących podstawą oceny ich efektywności inwestycyjnej. Do końca 2012 r. proces legislacyjny nie został jeszcze zakończony.
- 10) Projekt ustawy o zmianie ustawy z 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Celem projektu jest m.in. wprowadzenie do obowiązującej ustawy norm z zakresu zarządzania kryzysowego spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, w tym ujednolicenia zasad podejmowania wobec kas środków w sytuacjach kryzysowych z analogicznymi środkami podejmowanymi wobec banków spółdzielczych, outsourcingu działalności regulowanej prowadzonej przez kasy, objęcia depozytów złożonych w kasach systemem ochrony środków gwarantowanych, gospodarki finansowej kas, w tym nowych zasad ustalania wartości funduszy własnych, ładu korporacyjnego w kasie, w tym zasady kadencyjności członków zarządu, nowe obowiązki sprawozdawcze kas wobec KNF. Projekt konsultowany był z Bankowym Funduszem Gwarancyjnym. Do końca 2012 r. projekt ustawy był przedmiotem prac Sejmu.
- 11) Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo Bankowe, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz ustawy o funduszach inwestycyjnych. Projekt ustawy został opracowany w Senacie; reguluje kwestie zawarte w wyrokach Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 marca 2011 r., sygn. P 7/09 dotyczące treści art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1376, z późn. zm.) oraz z dnia 11 lipca 2011 r., sygn. P 1/10 dotyczące treści art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.) Do końca 2012 r. projekt był przedmiotem prac w Senacie.

12) Projekt ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw mający na celu wprowadzenie nowych unormowań w zakresie wydawania, wykupu i dystrybucji pieniądza elektronicznego oraz tworzenia, organizacji i działalności instytucji pieniądza elektronicznego oraz nadzoru nad tymi podmiotami, w celu pełnego wdrożenia wymogów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, zmieniającej dyrektywę 2005/60/WE i 2006/48/WE oraz uchylającej dyrektywę 2000/46/WE (Dz. U. UE, L 267

z 10 października 2009 r. s. 7). Projekt nowelizuje też niektóre przepisy ustawy o usługach płatniczych w zakresie, jaki okazał się konieczny do właściwego stosowania ustawy w toku sprawowanego nadzoru. Dyrektywa 2009/110/WE została już częściowo transponowana w roku 2011 do ustawy z dnia 12 października 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. Nr 169, poz. 1385, z późn. zm.) poprzez ustawę z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. Nr 199, poz. 1175 i Nr 291, poz. 1707). Do końca 2012 r. projekt ustawy był przedmiotem uzgodnień międzyresortowych zakończonych przyjęciem projektu przez stały komitet Rady Ministrów.

Projekty założeń do projektów ustaw

- 1) Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi przygotowany przez Ministerstwo Finansów. Celem projektowanej regulacji jest:
 - dostosowanie przepisów krajowych do rozwiązań przewidzianych w rozporządzeniu Nr 236/2012 z dnia 14 marca 2012 r. Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie krótkiej sprzedaży i wybranych aspektów dotyczących swapów ryzyka kredytowego (Dz. U. L 86/1 z 24.3.2012),
 - ustanowienie sankcji oraz środków administracyjnych za naruszenia przepisów rozporządzenia w sprawie krótkiej sprzedaży – zgodnie z zaleceniem zawartym w art. 41 powyżej wskazanego rozporządzenia,
 - wskazanie właściwych organów nadzoru dla celów wykonywania nowych obowiązków nadzorczych przewidzianych w rozporządzeniu w sprawie krótkiej sprzedaży, ze szczególnym uwzględnieniem instrumentów dłużnych Skarbu Państwa – zgodnie z zaleceniem zawartym w art. 32 powyżej wskazanego rozporządzenia.
- 2) Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego. Projekt objął propozycję UKNF zmiany w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych dotyczącej Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego (zwolnienie od kosztów sądowych). Projekt trafił do Ministerstwa Sprawiedliwości w kwietniu 2012 r.
- 3) Projekt założeń do projektu ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. W 2012 r. kontynuowano pracę nad przygotowanym przez Ministerstwo Finansów projektem założeń do projektu ustawy, która ma na celu implementację Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/139/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II) (Dz. U. L 335 z 17.12.2009, s. 1) 2009/139/WE wprowadzającej nowe zasady w zakresie

wypłacalności zakładów ubezpieczeń, oparte nie tylko na kryteriach ilościowych, ale również kryteriach jakościowych. Dodatkowo Dyrektywa przewiduje wprowadzenie systemu nadzoru opartego na badaniu ryzyka, znacząco zmienia model nadzoru nad grupami ubezpieczeniowymi. W 2012 r. odbyły się uzgodnienia międzyresortowe z udziałem KNF. Projekt został przekazany stałemu Komitetowi Rady Ministrów. Decyzją Komitetu zobowiązano Ministerstwo Finansów do uzgodnienia ostatecznej wersji projektu z KNF, co nie nastąpiło do końca 2012 roku.

- 4) Projekt założeń do projektu ustawy o odwróconym kredycie hipotecznym. W 2012 r. kontynuowane były prace legislacyjne nad regulacją nowego produktu finansowego, którego istota polega na tym, że w zamian za prawo do nieruchomości kredytobiorcy po jego śmierci, bank, oddział instytucji kredytowej lub oddział banku zagranicznego wypłaca mu środki pieniężne. W 2012 r. zdecydowano, aby regulacją objąć również umowy o renty dożywotnie w zamian za przeniesienie własności nieruchomości. Z uwagi na okoliczność, że ta ostatnia usługa oferowana jest przez podmioty nienadzorowane, klienci pozbawieni są ochrony, jaka wynika z poddania danej działalności nadzorowi ostrożnościowemu. Do końca 2012 r. nie zostały zakończone merytoryczne uzgodnienia dotyczące ww. projektu.
- 5) Projekt założeń do projektu ustawy o redukcji niektórych obciążeń administracyjnych w gospodarce. Projekt opracowany przez Ministerstwo Gospodarki zawierał propozycje zmian regulacji dotyczących Indywidualnych Kont Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE) w ramach dobrowolnego funduszu emerytalnego w kierunku zniesienia niektórych wymogów przewidzianych przez prawo. W wyniku uwag zgłoszonych przez KNF, wskazujących między innymi na zbyt krótki okres funkcjonowania IKZE w obrocie prawnym, kwestię tę wyłączono z zakresu projektowanej ustawy.

Założenia

Założenia projektu ustawy o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, ceł i innych należności publicznoprawnych (w dniu 17 lipca 2012 r. Rada Ministrów, na wniosek Mini-

stra Finansów, przyjęła przedmiotowe założenia) – UKNF postulował objęcie regulacją kar pieniężnych wymierzanych przez organy administracji publicznej.

Inne działania związane z legislacją

W lutym 2012 r. UKNF, nie dysponując samodzielną możliwością inicjowania rządowego procesu legislacyjnego, opracował i przekazał właściwym ministrom zestaw postulatów legislacyjnych dotyczących rynku finansowego i mieszczących się w zakresie spraw należących do działu administracji rządowej – instytucje finansowe oraz działu zabezpieczenie społeczne. Przekazywane postulaty legislacyjne uwzględniały

właściwą dla organu nadzoru nad rynkiem finansowym perspektywę postrzegania potrzeb regulacyjnych przez pryzmat ustawowych celów nadzoru. Zostały sformułowane ze względu na konieczność tworzenia adekwatnych ram prawnych dla bezpiecznego rozwoju rynku finansowego i zapewnienia jego stabilności, a także dążenia do utrzymania sprawności i efektywności działania samego organu nadzoru.

7.3. Współpraca międzynarodowa

Specyfika polskiego sektora finansowego (dominacja podmiotów wchodzących w skład międzynarodowych grup kapitałowych) oraz dynamika procesów regulacyjnych zachodzących w skali globalnej i w ramach Unii Europejskiej warunkują aktywność UKNF na arenie międzynarodowej. Celom nadzorczym bezpośrednio służy współpraca z organami nadzoru finansowego z innych państw – bilateralna i w kolegiach nadzorczych. Aktywny udział w pracach Euro-

pejskich Urzędów Nadzoru pozwala UKNF zachować wpływ na procesy regulacyjne i nadzorcze podejmowane w skali całej UE. W przypadku najważniejszych projektów legislacyjnych (jak Wypłacalność II, czy CRD IV) Urząd nie ogranicza się do tej płaszczyzny oddziaływania, ale współpracuje z polskim rządem i instytucjami unijnymi w celu przeforsowania rozwiązań jak najbardziej korzystnych z perspektywy bezpieczeństwa polskiego sektora finansowego.

Współpraca z organami nadzoru z innych państw

Kolegia nadzorcze

Bardzo istotnym elementem działalności UKNF jest współpraca z organami nadzoru z innych państw. Podstawową płaszczyzną tej współpracy są kolegia nadzorcze.

W 2012 r. UKNF uczestniczył w 16 kolegiach nadzorczych dla transgranicznych grup bankowych, a także w 4 grupach zarządzania kryzysowego (*Crisis Management Groups*) oraz 3 transgranicznych grupach stabilności (*Cross Border Stability Groups*). Wymienione kolegia i grupy mają na celu koordynację działań nadzorczych w odniesieniu do grup bankowych, włączając w to przygotowania do ewentualnych działań antykryzysowych. W ramach tych gremiów prowadzone były z nadzorcami zagranicznymi konsultacje w zakresie analiz i opracowań dokumentów takich jak np.: „Wspólna ocena ryzyka i decyzja” (*Joint Risk Assessment and Decision*), „List do zarządu” (*Management Letter*), „Plan sanacyjny” (*Recovery and Resolution Plan*), „Decyzje w sprawie stosowania AMA oraz IRB”.

W okresie objętym sprawozdaniem przedstawiciele UKNF uczestniczyli także w 20 kolegiach nadzorczych międzynarodowych grup ubezpieczeniowych. Celem spotkań była wymiana informacji i doświadczeń pomiędzy organami nadzoru odpowiedzialnymi za nadzór nad zakładami ubezpieczeń należącymi do grup ubezpieczeniowych oraz ocena sytuacji finansowej grup i sposobu prowadzenia przez nie działalności. Na spotkaniach tych omawiany był również stan przygotowania poszczególnych grup i zakładów wchodzących w ich skład do wdrożenia systemu Wypłacalność II oraz kwestie dotyczące modeli wewnętrznych.

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli także w kolegiach organów nadzoru dotyczących modeli wewnętrznych i prowadzonych procesów przedaplikacyjnych dla 6 zagranicznych grup ubezpieczeniowych, w ramach których prowadzili działania na rzecz uwzględnienia specyfiki polskich spółek w grupowych modelach wewnętrznych zagranicznych grup ubezpieczeniowych.

Współpraca dwustronna

UKNF pozostaje w bieżącym kontakcie z innymi nadzorcami. Relacje dwustronne obejmują wymianę informacji nadzorczych oraz opinii i doświadczeń i przebiegają zarówno na poziomie roboczym, jak i na poziomie kierownictwa. Jesienią 2012 r. Przewodniczący KNF, wraz z przedstawicielami Urzędu, odbył serię spotkań z osobami kierującymi nadzorem finansowym w najważniejszych, z punktu widzenia Polski, państwach macierzystych: Włoszech, Holandii, Szwecji i Niemczech. Przedmiotem rozmów były przede wszystkim zagadnienia z dwóch bloków tematycznych: różne aspekty relacji wewnątrzgrupowych (między polskimi bankami i ich zagranicznymi właścicielami) oraz problemy regulacji europejskich.

Współpracę dwustronną ułatwiają porozumienia o współpracy i wymianie informacji, które KNF zawarła już z organami nadzoru z 26 jurysdykcji (nie licząc wielostronnego porozumienia w ramach IOSCO i IAIS). W 2012 r. podpisano takie porozumienia z Komisją Nadzoru Finansowego Guernsey oraz Bankiem Centralnym Armenii.

Uczestnictwo w Europejskim Systemie Nadzoru Finansowego

Funkcjonujący od dwóch lat Europejski System Nadzoru Finansowego ma na celu usprawnienie nadzoru finansowego w Unii Europejskiej. Opiera się on na trzech centralnych urzędach: Europejskim Urzędzie Nadzoru Bankowego (EBA), Europejskim Urzędzie Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) oraz Europejskim Urzędzie Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA). EBA, EIOPA i ESMA mają pracować na rzecz zbliżenia praktyk nadzorczych w UE, opracowywać standardy techniczne i wytyczne uzupełniające unijne akty prawne, a także ułatwiać sprawowanie nadzoru nad transgranicznymi grupami finansowymi. Dodatkowo, nadzorem w skali całego systemu finansowego zajmuje się Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ESRB). Są to instytucje unijne, jednak ich naczelne organy składają się z przedstawicieli władz nadzorczych z państw członkowskich.

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA)

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego wykonuje szeroki zakres zadań dotyczących sektora bankowego, instytucji płatniczych i pieniądza elektronicznego, ładu korporacyjnego, audytu oraz sprawozdawczości finansowej.

W 2012 r. UKNF reprezentowany był podczas każdego spotkania Rady Organów Nadzoru, najważniejszego organu decyzyjnego EBA, brał również udział w procedurach decyzyjnych prowadzonych w formie pisemnych głosowań.

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach prowadzonych przez Komitety, zespoły i grupy robocze EBA dotyczące m.in. oceny ryzyk i zagrożeń sektora bankowego w UE, oceny jakości aktywów i stosowanych praktyk przy restrukturyzacji kredytów w krajach członkowskich, projektu informatycznego EBA, przygotowywania opinii EBA w zakresie inicjatyw legislacyjnych Komisji Europejskiej, transgranicznej działalności instytucji pieniądza elektronicznego i instytucji płatniczych, rejestru instytucji kredytowych, ochrony klienta, prania pieniędzy, monitorowania płynności, wymogów kapitałowych, audytu, sprawozdawczości oraz stosowanych praktyk w zakresie oceny nadzorczej.

Do najważniejszych prac prowadzonych przez EBA na 2012 r. należało przede wszystkim przygotowanie licznych projektów wiążących standardów technicznych wynikających z pakietu CRD IV/CRR oraz wytycznych m.in. dotyczących oceny nadzorczej i ładu korporacyjnego, rozpoczęcie przygotowań do przeprowadzenia kolejnego testu warunków skrajnych oraz monitorowanie stabilności sektora bankowego w UE. W 2013 r. będą kontynuowane prace w ramach opracowania

jednolitego zbioru przepisów, działań nadzorczych i ochrony konsumentów w celu osiągnięcia równych warunków konkurencji dla instytucji finansowych oraz poprawy jakości regulacji sektora finansowego, jak również ogólnego funkcjonowania jednolitego rynku.

Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA)

Znaczna część działań UKNF w ramach prac EIOPA w 2012 r. związana była z projektem Wyplacalność II, w szczególności z opracowywaniem projektów wiążących standardów technicznych oraz wytycznych nadzorczych do dyrektywy 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyplacalność II)²⁴, tzw. aktów 3. poziomu. Przedstawiciele UKNF wnieśli znaczący wkład w prace nad projektami aktów 3. poziomu, w tym koordynowali opracowywanie niektórych z tych projektów.

W ramach innych znaczących działań przedstawiciele UKNF uczestniczyli w przygotowywaniu założeń do kolejnej edycji europejskich testów warunków skrajnych dla sektora ubezpieczeniowego oraz w mającym je poprzedzić badaniu dotyczącym produktów ubezpieczeniowych z długoterminowymi gwarancjami (*Long-Term Guarantees Assessment – LTGA*), planowanym na 2013 r. Przedstawiciele UKNF byli również zaangażowani w przygotowanie i przyjęcie m.in.: porady dla Komisji Europejskiej w zakresie nowelizacji dyrektywy 2003/41/WE w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami²⁵; wytycznych w sprawie zasad rozpatrywania reklamacji przez zakłady ubezpieczeń oraz raportu w sprawie dobrych praktyk w tym zakresie; raportu dotyczącego roli systemów gwarantowania ubezpieczeń krajów Unii Europejskiej/Europejskiego Obszaru Gospodarczego w postępowaniu upadłościowym niewypłacalnych zakładów ubezpieczeń; procedury postępowania w przypadku naruszania prawa UE przez krajowe organy nadzoru.

Przedstawiciel UKNF zasiadał w Zarządzie EIOPA, który w dużej mierze decyduje o kierunku prac tej instytucji.

Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA)

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach 9 Stałych Komitetów oraz 9 grup roboczych lub zadaniowych ESMA. Efekty ich prac obejmują przede wszystkim:

²⁴ (Dz. U.UE.L.2009.335.1 ze zm.)

²⁵ (Dz. U.UE.L.2003.235.10 ze zm.)

- ▶ przygotowanie przez Stały Komitet ds. Rozliczenia i Rozrachunku projektów standardów technicznych do rozporządzenia EMIR, które po akceptacji Rady Organów Nadzoru zostały przedłożone Komisji Europejskiej,
- ▶ przygotowanie w ramach Stałego Komitetu ds. Rynków Wtórnych projektu nowelizacji dyrektywy MiFID oraz opracowanie „Wytucznych w zakresie systemów i mechanizmów kontroli w zautomatyzowanym środowisku obrotu dla platform obrotu, przedsiębiorstw inwestycyjnych oraz właściwych organów”,
- ▶ opracowanie przez Stały Komitet ESMA-Pol Standardów Technicznych uzupełniających treść rozporządzenia w sprawie krótkiej sprzedaży²⁶, które zostały następnie zawarte w Rozporządzeniach Delegowanych Komisji (UE) Nr 918/2012 oraz (UE) Nr 919/2012 z dnia 5 lipca 2012 r.;
- ▶ wypracowanie przez Stały Komitet ds. Zarządzania Inwestycjami „Wytucznych dotyczących funduszy typu ETF i innych kwestii związanych z UCITS”,
- ▶ opracowanie i ogłoszenie przez Stały Komitet ds. Sprawozdawczości stanowiska w sprawie europejskich wspólnych priorytetów nadzorczych oraz stanowiska w sprawie działań w zakresie *forbearance*, dotyczących sprawozdań finansowych emitentów,
- ▶ przyjęcie przez Stały Komitet ds. Pośredników „Wytucznych w sprawie określonych aspektów wymogów dyrektywy MiFID dotyczących komórki ds. nadzoru zgodności działalności z prawem” oraz „Wytucznych w sprawie pewnych aspektów Dyrektywy MiFID dotyczących odpowiedniości”,
- ▶ przyjęcie przez Stały Komitet ds. Innowacji Finansowych trzech formularzy celem zbierania od podmiotów nadzorowanych danych na tematy *compliance*, *product sales*, *thematic work*, *market intelligence*.

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ESRB)

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w posiedzeniach Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (najważniejszego, decyzyjnego organu ESRB), w trakcie których podjęto decyzje o wydaniu zaleceń: (1) zalecenia ws. finansowania instytucji kredytowych (adresowanego do krajowych organów nadzoru – w tym KNF – oraz Europejskiego Urzędu ds. Nadzoru Bankowego) a także (2) zalecenia ws. funduszy rynku pieniężnego (skierowanego do Komisji Europejskiej). W trakcie obrad Rady Generalnej omawiano najistotniejsze obszary zagrożeń dla stabilności systemowej w Unii Europejskiej, w tym oddziaływanie kryzysu fiskalnego państw strefy euro na sektor bankowy czy zjawisko *forbearance* (łagodzenie warunków umów kredytowych w odpowiedzi na pogarszającą się sytuację kredytobiorcy). Analizie poddano także makroostrożnościowe aspekty m.in. tworzonej unii bankowej czy reformy kwotowania wskaźników LIBOR / EURIBOR.

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w posiedzeniach Doradczego Komitetu Technicznego ESRB (ATC), gdzie prowadzono prace nad identyfikacją i oceną istotności ryzyk systemowych (analiza ta prowadzona jest w cyklu kwartalnym). Delegaci UKNF brali również udział w posiedzeniach wyspecjalizowanych podgrup komitetu ATC tj: Grupy ds. rynku instrumentów CDS, Grupy ds. testów warunków skrajnych, Grupy ds. rządowych instrumentów dłużnych i Grupy ds. instrumentów polityki nadzoru makroostrożnościowego.

Zaangażowanie w reformy regulacyjne w UE

Miniony rok przyniósł kontynuację reform regulacyjnych wprowadzanych w Unii Europejskiej. Niektóre inicjatywy, jak Wyplacalność II, były już w fazie stopniowej implementacji; inne, jak CRD IV, znajdowały się na końcowym etapie procesu legislacyjnego; jeszcze inne, jak np. unia bankowa, zostały sformułowane dopiero w ostatnich miesiącach 2012 roku. Uczestnicząc w europejskich procesach regulacyjnych UKNF stara się prezentować poglądy i formułować postulaty najlepiej wyrażające interesy Polski.

Pakiet CRD IV

Rok 2012 był decydujący dla negocjacji nad nową dyrektywą w sprawie wymogów kapitałowych (CRD IV) oraz towarzyszącym jej rozporządzeniem²⁷. Propozycje zawarte w pakiecie CRD IV/CRR mają za zadanie transponowanie na grunt europejski postanowień umowy Bazylea III. Działania UKNF w zakresie prac nad powyższymi regulacjami w 2012 roku toczyły się dwutorowo. Po pierwsze,

²⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2012 z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie krótkiej sprzedaży i wybranych aspektów dotyczących swapów ryzyka kredytowego.

²⁷ Projekt Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie warunków podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi i zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dodatkowego nadzoru nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń oraz przedsiębiorstwami inwestycyjnymi konglomeratu finansowego [COM(2011) 453], projekt Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych [COM (2011) 452].

obejmowały one opracowywanie na potrzeby Ministerstwa Finansów stanowisk do dokumentów przedstawianych przez instytucje unijne (Radę, Komisję i Parlament). Po drugie, UKNF prowadził aktywne działania na szczeblu Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA), polegające na uczestnictwie w opracowywaniu wiążących standardów technicznych, które stanowią przepisy wykonawcze dla regulacji zawartych w pakiecie CRD IV/CRR. Oba powyższe kierunki działań mają znaczenie dla ostatecznego kształtu przepisów i późniejszej praktyki regulacyjnej w zakresie wymogów kapitałowych, płynnościowych i rzeczywistego zarządzania instytucjami kredytowymi. Celem działań UKNF było promowanie rozwiązań mających pozytywne przełożenie na stabilność sektora bankowego zarówno na poziomie krajowym, jak i unijnym. Stąd UKNF postulował pozostawienie w krajach członkowskich narzędzi umożliwiających nakładanie na instytucje kredytowe ostrzejszych wymogów ostrożnościowych, a także możliwość egzekwowania na poziomie indywidualnym posiadania przez nie odpowiedniej bazy kapitałowej oraz wypełniania norm płynnościowych.

Unia bankowa

W drugiej połowie 2012 r. na forum Unii Europejskiej został ogłoszony projekt stworzenia tzw. unii bankowej. Podstawą sformułowania powyższej idei był kryzys, który objął sektor bankowy w kilku krajach strefy euro. Przyczyną powstania kryzysu upatruje się m.in. w niedostatecznym nadzorze nad sektorem bankowym w niektórych krajach, zbyt dużych różnicach w regulacjach i podejściach nadzorczych w poszczególnych jurysdykcjach, a także w zbyt silnych powiązaniach sektora bankowego z polityką krajową. Zasadniczą propozycja, która ma uzdrowić powyższą sytuację obejmuje stworzenie jednolitego mechanizmu nadzorczego, gdzie wspólnym nadzorcą dla wszystkich instytucji kredytowych w strefie euro ma być Europejski Bank Centralny. Docelowo tzw. unia bankowa ma obejmować również wspólne regulacje w zakresie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych oraz gwarantowania depozytów bankowych.

W 2012 r. UKNF był znacznie zaangażowany we wspieranie Ministerstwa Finansów w pracach prowadzących do przyjęcia w grudniu 2012 r. przez Radę Europejską kompromisowej propozycji tworzącej jednolity mechanizm nadzorczy²⁸.

Opracowane przez UKNF stanowiska i opinie, a także modyfikacje proponowanych rozwiązań miały na celu zapewnienie krajom spoza strefy euro możliwie najlepszych warunków współpracy z EBC. Dodatkowo UKNF pozytywnie opiniował wszelkie zmiany pozostawiające w krajach członkowskich możliwość nakładania ostrzejszych wymogów ostrożnościowych, a tym samym pozostawiające wpływ na stabilność sektora bankowego. Przyjęte pod koniec 2012 r. wspólne stanowisko Rady w pewnym stopniu konsumuje ww. postulaty UKNF.

Tzw. dyrektywa w sprawie zarządzania kryzysowego

W czerwcu 2012 roku Komisja Europejska opublikowała tekst propozycji legislacyjnej dotyczącej restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (tzw. dyrektywa w sprawie zarządzania kryzysowego lub BRRD)²⁹. Dokument ten ma na celu stworzenie ram umożliwiających przezwycięzenie sytuacji kryzysowych występujących w ww. podmiotach w sposób minimalizujący negatywny wpływ na system finansowy oraz redukujący ewentualne koszty poniesione w takim przypadku przez podatników. UKNF brał aktywny udział w przygotowaniu stanowiska Rządu RP do dyrektywy, podkreślając konieczność zachowania na poziomie krajowym kluczowych kompetencji nadzorczych i restrukturyzacyjnych wobec objętych projektem dyrektywy podmiotów. UKNF wskazywał również na potrzebę zapewnienia w dyrektywie równowagi między uprawnieniami a odpowiedzialnością.

UKNF również przygotowywał na potrzeby Ministerstwa Finansów opinie do kolejnych wersji kompromisowych projektu dyrektywy. Pracownicy UKNF brali także udział w pracach toczących się w ramach Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego obejmujących tematykę zarządzania kryzysowego. Efektem tych prac było przede wszystkim przygotowanie pierwszych projektów standardów technicznych w zakresie planów naprawczych.

Dyrektywy Wyplacalność II i Omnibus II

Udział w negocjacjach trójstronnych dyrektywy Omnibus II³⁰ – (tzw. trilogu) należał do priorytetowych zadań UKNF w projekcie Wyplacalność II w 2012 r. Stanowisko Parla-

²⁸ Projekt rozporządzenia Rady (UE) nr .../... powierzającego Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególne zadania w odniesieniu do polityki związanej z nadzorem ostrożnościowym nad instytucjami kredytowymi [COM(2012)0511] oraz projekt Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego) w odniesieniu do jego powiązania z rozporządzeniem Rady (UE) nr .../... powierzającym Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególne zadania w odniesieniu do polityki związanej z nadzorem ostrożnościowym nad instytucjami kredytowymi [COM(2012) 512 final]

²⁹ Projekt Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca dyrektywy Rady 77/91/EWG i 82/891/EWG, dyrektywy 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE i 2011/35/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 [COM(2012)0280 final].

³⁰ Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2003/71/WE i 2009/138/WE w zakresie uprawnień Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych oraz Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych, COM(2011)0008.

mentu Europejskiego z marca 2012 r.³¹ w znaczący sposób odbiegało od ogólnego podejścia Rady z września 2011 r., przyjętego podczas sprawowania przez Polskę prezydencji. Negocjacje wstrzymano do czasu zakończenia badania dotyczącego długoterminowych produktów ubezpieczeniowych z gwarancjami (*Long-Term Guarantees Assessment – LTGA*). W innych kwestiach spornych, nie objętych zakresem badania, osiągnięto wstępne porozumienie. Z punktu widzenia UKNF najważniejszy jest brak mechanizmu wiążącej mediacji EIOPA w odniesieniu do decyzji dotyczącej wydłużenia okresu na przywrócenie pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności oraz decyzji w sprawie narzutu kapitałowego dla zakładów w grupie nie objętych scentralizowanym zarządzaniem ryzykiem (CRM). Z wyjątkiem sytuacji kryzysowych, zakresem wiążącej mediacji będzie objęta akceptacja planu naprawczego dla zakładów objętych CRM.

W zakresie sprawozdawczości wstępnie przyjęto akceptowalny w opinii UKNF kompromis, który zapewnia nadzorcwi możliwość kwartalnego zbierania niezbędnych z punktu widzenia ostrożnościowego i stabilności finansowej danych, a jednocześnie pozwala ograniczyć wymóg raportowania dla mniejszych podmiotów.

W związku z opóźniającymi się negocjacjami, UKNF uznała za wskazane wcześniejsze wdrożenie niekontrowersyjnych elementów reżimu Wypłacalność II, przy zachowaniu obecnych zasad wyliczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i wymogów kapitałowych do celów regulacyjnych. Zdaniem UKNF, wcześniejszemu wdrożeniu podlegać powinny rozwiązania powszechnie uznane za korzystne dla poprawy zarządzania ryzykiem przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji, takie jak wymogi w zakresie systemu zarządzania (art. 41-49 dyrektywy Wypłacalność II), czy elementy prospektywnego nadzoru opartego na ryzyku. Jednocześnie EIOPA podjęła pewne działania w tym zakresie, publikując opinię ws. przejściowych instrumentów wdrożenia systemu Wypłacalność II³².

Badanie dotyczące długoterminowych produktów ubezpieczeniowych z gwarancjami (Long-Term Guarantees Assessment – LTGA)

Najistotniejszą kwestią do rozstrzygnięcia w negocjacjach dyrektywy Omnibus II pozostają przepisy dotyczące wyceny zobowiązań z tytułu długoterminowych umów ubezpiecze-

nia zawierających gwarancje dla ubezpieczonych i uprawionych z umów ubezpieczenia. Kwestia ta będzie przedmiotem badania ilościowo-jakościowego, które rozpocznie się w styczniu 2013 roku.

UKNF zwraca szczególną uwagę na metodykę ustalania stopy bazowej na potrzeby wyznaczania zobowiązań oraz zakres stosowania i sposób kalkulacji tzw. korekty dopasowującej (*matching adjustment*). Zastosowanie powyższych rozwiązań ma bowiem szanse ograniczyć ryzyko związane z występowaniem „sztucznej zmienności” pozycji bilansowych zakładów ubezpieczeń, spowodowanej przez krótkoterminową nieefektywność wyceny rynkowej.

Brak mechanizmów redukujących sztuczną zmienność, połączony z wymogami prawnymi rynkowej wyceny aktywów oraz z rocznym horyzontem jako podstawą do ustalania wymogu kapitałowego w systemie Wypłacalność II, skutkować może istotnym obniżeniem popytu krajowych zakładów ubezpieczeń na długoterminowe instrumenty dłużne i zmniejszeniem średniego terminu zapadalności instrumentów będących w ich posiadaniu. Wymogi te stoją w sprzeczności z długoterminową perspektywą działalności ubezpieczeniowej, wynikającą z przyjmowanego przez ten sektor ryzyka, w szczególności związanego z procesami demograficznymi.

Urząd Komisji będzie koordynował przeprowadzenie badania LTGA w Polsce. UKNF opowiada się za jak najszerszym uczestnictwem w nim krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, gdyż testom podlegać będą proponowane fundamentalne zmiany w zakresie metod wyceny aktywów i zobowiązań w systemie Wypłacalność II. Również sam zakres produktów rodzących długoterminowe zobowiązania z gwarantowanymi świadczeniami będzie przedmiotem oceny (nie ustalono definicji). Wydaje się on szerszy niż sugeruje angielska nazwa badania.

Projekty aktów prawnych dotyczących rynku kapitałowego

W 2012 r. przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach konsultacyjnych nad projektem zmian do dyrektywy MiFID³³ oraz nad rozporządzeniem EMIR³⁴.

Ponadto, przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach legislacyjnych dotyczących nowelizacji tzw. dyrektywy

³¹ Sprawozdanie Komisji Gospodarczej i Monetarnej z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2003/71/WE i 2009/138/WE w zakresie uprawnień Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych oraz Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych, A7-0077/2012, PE466.970v03-00.

³² Opinion of the European Insurance and Occupational Pensions Authority of 20 December 2012 on interim measures regarding Solvency II, EIOPA-12-388, http://www.knf.gov.pl/Images/EIOPA_Opinion-Interim-Measures-Solvency-II_tcm75-32885.pdf

³³ Dyrektywa 2004/39/WE w sprawie rynków instrumentów finansowych.

³⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji.

*Transparency*³⁵, która przewiduje wprowadzenie reżimu maksymalnej harmonizacji przepisów dyrektywy w zakresie raportów kwartalnych/śródrocznych raportów zarządu oraz w zakresie notyfikacji o nabywaniu/zbywaniu znacznych pakietów akcji, jak również proponuje podawanie do publicznej wiadomości raportów zawierających informacje dotyczące płatności na rzecz rządów.

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli również w pracach legislacyjnych nad projektem tzw. rozporządzenia MAR³⁶, które przewiduje rozszerzenie zakresu stosowania ram dotyczących nadużyć na rynku na wszelkie instrumenty finansowe dopuszczone do obrotu na wielostronnych platformach obrotu (MTF) lub zorganizowanych platformach obrotu (OTF), a także na wszelkie powiązane instrumenty finansowe znajdujące się w obrocie poza rynkiem regulowanym, które mogą mieć wpływ na objęty Rozporządzeniem rynek bazowy. W projekcie Rozporządzenia zostały ujęte czyny zabronione, natomiast kwestia sankcji będzie uregulowana Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie sankcji karnych za wykorzystywanie informacji poufnych i manipulacji na rynku.

W zakresie powyższych projektów legislacyjnych negocjowanych na forum UE, UKNF wspierał merytorycznie w zakresie swojej właściwości Ministerstwo Finansów, reprezentujące polski Rząd w unijnych negocjacjach międzyinstytucjonalnych, jak również przekazywał indywidualne opinie w ramach konsultacji publicznych prowadzonych przez Komisję Europejską.

Prace dotyczące tzw. równoległego systemu bankowego

Rok 2012 był tym, w którym prace koncepcyjne prowadzone przez międzynarodową Radę Stabilności Finansowej (FSB) przełożyły się na pierwsze dyskusje o uregulowaniu równoległego systemu bankowego w Unii Europejskiej. W pracach tych przez pojęcie równoległego systemu bankowego – lub inaczej „bankowości cienia” (*shadow banking*) – rozumie się wszystkie podmioty i usługi związane z pośrednictwem kredytowym poza systemem bankowym. Definicję tę spełniają m.in. fundusze rynku pieniężnego, niektóre fundusze hed-

gingowe i inne fundusze inwestycyjne, podmioty specjalnego przeznaczenia tworzone na potrzeby sekurytyzacji, ale także przedsiębiorstwa finansowe stosujące dźwignię finansową, przyjmujące środki finansowe klientów, dokonujące transferu ryzyka kredytowego lub transformacji płynności, czy terminów zapadalności. Podmioty te, choć niejednokrotnie powodują wysokie straty dla klientów, a przez powiązania z sektorem bankowym mogą ujemnie wpływać na jego stabilność, podlegają jedynie ograniczonym wymogom regulacyjnym. UKNF popiera objęcie równoległego systemu bankowego niezbędnymi regulacjami. W 2012 r. Urząd wziął udział w konsultacjach publicznych Komisji Europejskiej, która opublikowała tzw. zieloną księgę w sprawie *shadow banking*, a także Rady Stabilności Finansowej.

Budowanie koalicji nadzorców z krajów goszczących

W celu zwiększenia swej siły oddziaływania w negocjacjach dotyczących opisanych w poprzednich akapitach inicjatyw regulacyjnych, Urząd współpracuje z partnerami mającymi podobną wizję architektury regulacyjno – nadzorczej w Unii Europejskiej. Są to przede wszystkim organy nadzoru finansowego z „nowych” państw członkowskich UE. Najważniejszą płaszczyzną tej współpracy jest CEE Forum, nieformalne forum nadzorców z dziesięciu krajów Europy Środkowo-Wschodniej powstałe w 2010 r. z inicjatywy UKNF. Jego podstawowym celem jest zbliżanie stanowisk członków wobec projektów regulacyjnych w Unii Europejskiej, tak, aby w maksymalnym stopniu zabezpieczyć interesy krajów goszczących.

W 2012 r. odbyły się trzy posiedzenia wysokiego szczebla CEE Forum. Na styczniowym spotkaniu w Tallinie zatwierdzono wspólne wystąpienie sześciu krajów do duńskiej prezydencji w Radzie UE, zawierające propozycję szczegółowych poprawek do pakietu CRD IV. Na spotkaniu w Bratysławie w maju zdecydowano m.in. o rozpoczęciu prac nad zbliżeniem stanowisk wobec projektu dyrektywy w sprawie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji bankowych. W listopadzie w Warszawie szczegółowo omówiono różne aspekty projektu unii bankowej i uzgodniono priorytety krajów regionu CEE w toczących się negocjacjach.

³⁵ Dyrektywa 2004/39/WE w sprawie rynków instrumentów finansowych.

³⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wykorzystywania informacji poufnych i manipulacji na rynku (nadużyć na rynku).

Współpraca z organizacjami międzynarodowymi

Międzynarodowe Stowarzyszenie Nadzorów Ubezpieczeniowych (IAIS)

W ramach prac Stowarzyszenia UKNF angażował się przede wszystkim w działania Komitetu Technicznego, skupiające się na rozwijaniu zasad i standardów nadzoru ubezpieczeniowego. Dodatkowo przedstawiciele UKNF brali udział w pracach podkomitetu ds. grup ubezpieczeniowych i kwestii międzysektorowych, które koncentrowały się na: inicjatywie Common Framework zmierzającej do opracowania wspólnych ram i struktury nadzoru nad transgranicznymi grupami ubezpieczeniowymi; funkcjonowaniu kolegiów nadzorczych i konglomeratów finansowych; działalności transgranicznej zakładów ubezpieczeń w formie oddziału; grupach ubezpieczeniowych istotnych systemowo w skali globalnej.

W 2012 r. UKNF wykazał zgodność polskich regulacji z wymogami koniecznymi do przystąpienia do Wielostronnego Porozumienia o Współpracy i Wymianie Informacji IAIS (*Multilateral Memorandum of Understanding – MMoU*), uzyskując status sygnatariusza porozumienia.

W ramach IAIS UKNF pełni rolę koordynatora regionalnego dla obszaru Europy Środkowej, Wschodniej i Zakaukazia. Do zadań koordynatora należy m.in. badanie potrzeb szkoleniowych, koordynowanie inicjatyw w tym zakresie, promowanie podstawowych zasad ubezpieczeń w krajach, które nie przystąpiły jeszcze do IAIS.

Międzynarodowa Organizacja Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO)

W 2012 roku przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach 9 stałych komitetów oraz grup roboczych IOSCO.

Uczestnicząc jako przedstawiciel IOSCO w Grupie Zadaniowej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniądzy (ang. *Financial Action Task Force – FATF*), pracownik UKNF brał udział w tworzeniu najnowszych 40 Rekomendacji FATF w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, które zostały przyjęte na posiedzeniu FATF w lutym 2012 roku.

Uczestnicząc w pracach Grupy Przeglądowej (ang. *Screening Group*) przedstawiciel UKNF dokonał weryfikacji pod kątem spełniania wymogów Wielostronnego Porozumienia o Współpracy i Wymianie Informacji (ang. *Multilateral Memorandum of Understanding – MMoU*) nadzoru lotewskiego; tym samym, liczba sygnatariuszy MMoU zwiększyła się do 93 nadzorów.

MMoU jest podstawą dla wymiany przez UKNF informacji nadzorczych.

Międzynarodowa Organizacja Nadzorów Emerytalnych (IOPS)

Przedmiotem prac IOPS jest analiza zagadnień związanych z funkcjonowaniem systemów emerytalnych, w tym nadzór oparty na analizie ryzyka i jego zastosowanie w praktyce działań organów nadzorczych. W ramach prowadzonych przez IOPS prac w 2012 r. UKNF angażował się m.in. w prace w zakresie ustanowienia dobrych praktyk w kwestii zarządzania wewnętrznego emerytalnych organów nadzoru oraz ustanowienia aktualnych praktyk nadzorczych w zakresie systemów o zdefiniowanej składce jak i zdefiniowanym świadczeniu.

Bazyjski Komitet Nadzoru Bankowego

UKNF nie jest członkiem Komitetu, który zrzesza organy nadzoru bankowego z 27 państw najistotniejszych dla światowego systemu finansowego. Urząd bierze jednak udział w konsultacjach publicznych tej instytucji, a także uczestniczy w trzech grupach roboczych Komitetu. Ponadto jest członkiem BSCEE – regionalnej organizacji zrzeszającej nadzorów bankowych, współpracującej z Komitetem Bazyjskim.

Grupa Nadzorów Bankowych z Krajów Europy Środkowej i Wschodniej (BSCEE)

Od 2006 r. UKNF prowadzi Sekretariat Grupy BSCEE – organizacji zrzeszającej organy nadzoru bankowego z 22 państw Europy Środkowej i Wschodniej dla celów wymiany informacji i doświadczeń. W przeciwieństwie do CEE Forum, BSCEE ukierunkowane jest na kwestie nadzorcze, nie zaś regulacyjne.

W 2012 roku obszarem prac prowadzonego przez UKNF Sekretariatu Grupy Nadzorów Bankowych z Krajów Europy Środkowej i Wschodniej (BSCEE) było współorganizowanie oraz koordynowanie: XXV Konferencji Członków Grupy, która odbyła się w Wiedniu w dniach 23-26 kwietnia (tematy: *Cross border cooperation – theory versus practice* oraz *Basel III*); seminarium regionalnego BSCEE w Tallinie w dniach 22-24 maja przy współpracy z FSI (*Application of Basel III and supervision of systemically important banks*); posiedzenia wysokiego szczebla w dniach 24-25 maja w Warszawie (*Strengthening Financial Sector Supervision and Current Regulatory Priorities*); XVII światowej Konferencji ICBS w dniach 10-14 września w Stambule (*Crisis: What Did We Learn? Perspectives of Emerging Countries and Developed Countries*).

MFW, Bank Światowy, OECD

UKNF udziela informacji właściwym instytucjom zagranicznym dokonującym oceny sytuacji w polskim sektorze finansowym. W 2011 r. odbywały się spotkania z Międzynarodowym Funduszem Walutowym i Bankiem Światowym. Przedstawiciele UKNF spotykali się również z analitykami agencji ratingowych, co związane było z aktualizowaniem przez agencje ocen wiarygodności kredytowej Polski.

W ramach prowadzonego przez Bank Światowy badania dotyczącego rachunkowości i audytu w Polsce, eksperci UKNF odbyli spotkania z delegacją Banku oraz byli zaangażowani w przygotowanie odpowiedzi na szczegółowe formularze.

W 2012 roku Międzynarodowy Fundusz Walutowy oraz Bank Światowy rozpoczęły przygotowania do przeprowa-

żenia w Polsce kompleksowego badania (tzw. Programu Oceny Sektoru Finansowego – FSAP), w ramach którego analizowane będą m.in.: kondycja banków i innych podmiotów sektora finansowego, jakość nadzoru finansowego czy stopień rozwoju sektora. Przegląd realizowany będzie w 2013 roku z udziałem UKNF, Ministerstwa Finansów, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego oraz Narodowego Banku Polskiego.

Współpraca UKNF z OECD w 2012 r. ograniczała się do wypełniania kwestionariuszy przekazywanych przez tę organizację oraz uczestnictwa w posiedzeniach trzech Komitetów (Rynków Finansowych, Ubezpieczeń i Prywatnych Funduszy Emerytalnych oraz Ładu Korporacyjnego – zajmował się przede wszystkim przystąpieniem do OECD Rosji) i dwóch grup roboczych (zajmujących się problematyką funduszy emerytalnych).

Projekty pomocowe i edukacyjne

Inicjatywa Szkoleniowa dla Nadzoru Finansowego (TIFS)

Inicjatywa Szkoleniowa dla Nadzoru Finansowego (Training Initiative for Financial Supervision – TIFS), powołana przez UKNF w 2009 r. jest centrum szkoleniowym dla nadzorców wszystkich sektorów rynku finansowego z krajów europejskich. Celem TIFS jest stworzenie możliwości pogłębienia wiedzy fachowej oraz wymiany doświadczeń między pracownikami organów nadzorów.

W 2012 roku w ramach Inicjatywy TIFS odbyły się trzy seminaria: pierwsze poświęcone tematyce związanej z nadzorem sektora kapitałowego nt. *Supervision of public offers and prospectus – regulations, standards and practice*, zorganizowano w dniach 11-13 kwietnia; drugie, dedykowane tematyce nadzoru ubezpieczeniowego, odbyło się w dniach 24-26 września i dotyczyło *Risk Assessment Framework (RAF) in Poland – risk-based and prospective approach to insurance supervision*; trzecie, w dniach 14-16 listopada, obejmowało tematy związane z nadzorem sektora bankowego i skupiło się na kwestiach *Dealing with problem banks and resolution*. Seminaria zgromadziły 61 uczestników z 36 państw.

Projekt współpracy bliźniaczej (twinning) na rzecz nadzoru kapitałowego Azerbejdżanu

Decyzją Delegatury Unii Europejskiej na Azerbejdżan 18 stycznia 2012 r. UKNF został wybrany na wykonawcę pro-

jektu współpracy bliźniaczej (twinning) na rzecz Komisji Papierów Wartościowych Republiki Azerbejdżanu (SCS) w ramach instrumentu pomocowego ENPI³⁷, a następnie 23 sierpnia 2012 roku została podpisana umowa twinningowa pomiędzy Delegaturą Unii Europejskiej na Azerbejdżan i UKNF.

Projekt z budżetem w wysokości prawie 1 mln euro będzie realizowany w okresie wrzesień 2012 – lipiec 2014.

Projekt współpracy bliźniaczej obejmuje trzy komponenty, w ramach których oczekiwane są następujące rodzaje działań realizowanych w ścisłej współpracy z pracownikami SCS:

- ▶ przegląd, analiza i wsparcie w zakresie dostosowania krajowych regulacji w obszarze rynku papierów wartościowych w Azerbejdżanie, zgodnie z legislacją UE,
- ▶ zapoznanie pracowników SCS i uczestników rynku z właściwymi dyrektywami i przepisami UE oraz dobrymi praktykami i standardami stosowanymi przez nadzór,
- ▶ przygotowanie i opracowanie wytycznych, poradników, wzorów formularzy i dokumentów roboczych, w tym w zakresie regulacji, kontroli i nadzoru nad rynkiem papierów wartościowych w Azerbejdżanie,
- ▶ wsparcie w zakresie przeglądu struktury i opracowywania procedur SCS,
- ▶ wsparcie w zakresie działań informacyjnych dotyczących rynku papierów wartościowych i jego regulacji prawnych w Azerbejdżanie,

³⁷ European Neighborhood and Partnership Instrument – Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa stanowi inicjatywę Komisji Europejskiej, której zasadniczym celem jest rozwój współpracy pomiędzy Unią Europejską a państwami partnerskimi spoza UE poprzez zapewnienie zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju regionalnego. Zasięg terytorialny ENPI: Algieria, Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Egipt, Gruzja, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Mołdawia, Maroko, Autonomia Palestyńska, Syria, Tunezja, Ukraina.

- ▶ przeprowadzenie szkoleń w Baku dla pracowników SCS i uczestników rynku papierów wartościowych,
- ▶ wizyty studyjne i staże dla pracowników SCS w nadzorach krajów członkowskich UE.

W czwartym kwartale 2012 r. zostały pomyślnie zrealizowane pierwsze bloki działań projektowych z zakresu problematyki nadużyć oraz przejść na rynku finansowym.

Pomoc techniczna w ramach TAIEX

Na prośbę Dyrekcji Generalnej ds. Rozszerzenia Komisji Europejskiej oraz instytucji nadzorczych krajów objętych instrumentem pomocy technicznej TAIEX³⁸ eksperci UKNF aktywnie uczestniczyli w misjach dla Mołdawii, Ukrainy oraz Tureckiej Republiki Cypru Północnego.

³⁸ TAIEX (Technical Assistance and Information Exchange) jest instrumentem pomocy technicznej finansowanym ze środków Komisji Europejskiej i skierowanym do instytucji publicznych w państwach członkowskich Unii Europejskiej pozostających beneficjentem pomocy poakcesyjnej (Bułgaria, Rumunia), w państwach kandydujących do UE (Chorwacja, była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Turcja) oraz w państwach posiadających status potencjalnych kandydatów (Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Kosowo, Serbia), a także do instytucji publicznych w państwach objętych Europejską Polityką Sąsiedztwa (ENPI) oraz w Rosji.

7.4. Ochrona uczestników rynku finansowego

Podstawowe obszary działań

Jednym z ustawowych celów nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku. Działania nadzorcze UKNF w tym zakresie polegają na stałym monitorowaniu praktyk rynkowych, jak i na działaniach interwencyjnych, szczególnie w tych obszarach działalności nadzorowanych podmiotów, w których mogą występować naruszenia prawa lub interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

UKNF monitoruje praktyki rynkowe wykorzystując uprawnienia nadzorcze, pozwalające na żądanie informacji i wyjaśnień bezpośrednio od podmiotów nadzorowanych, jak i samodzielnie gromadząc dane. Działania nadzorcze podejmowane są w odpowiedzi na problemy aktualnie występujące na rynku zidentyfikowane między innymi w oparciu o informacje zawarte w skargach.

Zakres zadań realizowanych przez organ nadzoru, w obszarze ochrony nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, obejmuje w szczególności:

- ▶ prowadzenie działań analitycznych i wyjaśniających w zakresie sygnałów zgłaszanych w skargach nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego na podmioty nadzorowane,
- ▶ monitorowanie przekazu reklamowego dotyczącego podmiotów nadzorowanych,
- ▶ działania nadzorcze w zakresie praktyk rynkowych podmiotów rynku finansowego,
- ▶ działania o charakterze analitycznym dotyczące wzorców umownych oraz konstrukcji produktów,
- ▶ działania o charakterze edukacyjnym,
- ▶ obsługę merytoryczną i administracyjną Sądu Polubownego przy KNF.

W toku prowadzonych działań na podstawie problemów poruszanych w skargach organ nadzoru prowadził czynności analityczne. Szczegółowa informacja w przedmiotowym zakresie została przedstawiona w Tabeli 5.1 w Aneksie 5.

Czynności wyjaśniające w sprawie skarg

Skargi na podmioty nadzorowane wpływające do UKNF od nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego stanowią istotne źródło informacji na temat pojawiania się negatywnych zjawisk w zakresie praktyk stosowanych przez instytucje finansowe. Przedmiotem analizy informacji zawartych w skargach jest w szczególności weryfikacja działań podejmowanych przez podmioty nadzorowane w kontekście zgodności tych działań z przepisami prawa. W wyniku ustaleń dokonanych na podstawie przeprowadzonych czynności analityczno-wyjaśniających, wobec podmiotów nadzorowanych zastosowane mogą zostać środki o charakterze nadzorczym celem eliminacji budzących zastrzeżenia praktyk rynkowych.

W 2012 roku do UKNF wpłynęły ogółem 8342 skargi klientów podmiotów sektora ubezpieczeniowego, podmiotów rynku kapitałowego, podmiotów sektora bankowego, otwartych funduszy emerytalnych, dostawców usług płatniczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. W porównaniu do 2011 roku, w którym wpłynęły 8034 skargi, w okresie objętym sprawozdaniem odnotowano ich wzrost o ok. 4%. W 2012 roku zaobserwowano nowy problem, zgłoszony w skargach dotyczący praktyk stosowanych przez podmioty nadzorowane, w zakresie oferowania produktów ubezpieczeniowych o charakterze inwestycyjnym.

Skargi dotyczące funkcjonowania podmiotów sektora bankowego

W okresie objętym sprawozdaniem do UKNF wpłynęło 4268 pism dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania sektora bankowego.

W stosunku do 2011 roku liczba skarg dotycząca sektora bankowego wzrosła o około 19%.

W 2012 r. zaobserwowano napływ skarg zawierających zastrzeżenia odnoszące się do praktyk stosowanych przez podmioty nadzorowane, w zakresie oferowania produktów ubezpieczeniowych o charakterze inwestycyjnym.

Najczęściej poruszane problemy dotyczyły m.in.:

- ▶ jakości oferowanych usług,
- ▶ niewłaściwej bądź niekompetentnej obsługi świadczonej przez pracowników banków,
- ▶ braku rzetelnej informacji o produktach/usługach banku, braku odpowiedzi na reklamacje, bądź wydłużania terminu ich rozpatrywania,
- ▶ niewłaściwej praktyki sprzedażowej stosowanej przy oferowaniu produktów ubezpieczeniowych o charakterze inwestycyjnym,
- ▶ udzielania oraz obsługi kredytów i pożyczek, a także kredytów hipotecznych (nieprawidłowości w zakresie realizacji

dyspozycji całkowitej spłaty kredytu, nieterminowej spłaty kredytu, zastrzeżeń odnośnie należytej weryfikacji przez banki i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu, a także sposobu prowadzonych przez banki działań windykacyjnych, czy ustanawiania prawnych zabezpieczeń),

- ▀ prowadzenia rachunków bankowych (nieterminowej realizacji dyspozycji lub braku ich wykonania, nieprawidłowości związanych z blokadą rachunku na skutek egzekucji komorniczej, błędnego rozliczenia operacji na rachunkach, realizacji uprawnień spadkobierców),
- ▀ obsługi kart kredytowych (nieprawidłowego rozliczenia transakcji dokonanych przy użyciu karty, rozliczenia zadłużenia karty kredytowej, wydawania kart z inicjatywy banku dla osób, które o nie nie występowały oraz kwestii związanych z opłatami za wydanie lub użytkowanie karty).

Tabela 90. Liczba skarg na działalność banków w latach 2011-2012

Skargi skierowane do KNF	2011	%	2012	%
Banki komercyjne	3 522	98,16	4 180	97,94
Banki spółdzielcze	66	1,84	88	2,06
Razem	3 588	100,00	4 268	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2011-2012 r. skarg na banki komercyjne i spółdzielcze został przedstawiony w Tabelach 6.1 i 6.2 w Aneksie 6.

Skargi na działalność zakładów ubezpieczeń

W 2012 r. wpłynęły łącznie 3354 skargi na działalność sektora ubezpieczeniowego, w tym 372 skargi na zakłady ubezpieczeń na życie oraz 2731 skarg na zakłady ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych, a ponadto 3 skargi na działalność brokerską, 5 skarg na działalność agenta ubezpieczeniowego oraz 243 skargi na działalność oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE. Liczba skarg na działalność zakładów ubezpieczeń w 2012 roku nieznacznie (o 1%) spadła w stosunku do ich liczby w 2011 roku.

Tabela 91. Liczba skarg na działalność zakładów ubezpieczeń w latach 2011-2012

Skargi skierowane do KNF	2011	%	2012	%
Dział I – Ubezpieczenia na życie	222	6,48	372	11,12
Dział II – Pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe	3 108	90,69	2 731	81,62
Oddziały zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE	97	2,83	243	7,26
Razem	3 427	100,00	3 346	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

W zakresie ubezpieczeń na życie najczęściej zgłaszane przez klientów problemy dotyczyły:

- ▀ braku należytej informacji w zakresie charakterystyki produktów ubezpieczeniowych, a w szczególności sposobu przedstawienia ich przez przedstawiciela podmiotu na etapie zawierania umowy (zgłaszano nieprawidłowości w zakresie obsługi na etapie „sprzedażowym” – przedkontraktowym, polegające na przekazywaniu przez podmioty oferujące przedmiotowe produkty tylko niektórych informacji na temat istotnych cech produktu lub przekazywanie tych informacji w sposób mogący wprowadzać w błąd, oraz konstruowaniu warunków ubezpieczenia w sposób skomplikowany i niezrozumiały),
- ▀ kwestii związanych z odmową wypłaty świadczenia i z wartością wykupu polisy w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy, czy też opieszałości w realizacji roszczeń.

W zakresie ubezpieczeń majątkowych najczęściej sygnalizowane problemy dotyczyły: braku terminowości w likwidacji szkód, opieszałości w likwidacji szkód, głównie w zakresie ubezpieczeń komunikacyjnych (zwłaszcza OC posiadaczy pojazdów mechanicznych), wysokości wypłaconych odszkodowań, odmowy wypłaty odszkodowania, odmowy udostępnienia przez zakład ubezpieczeń akt szkodowych, realizacji uprawnień do wypowiedzenia umowy ubezpieczenia (zwłaszcza umowy OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przez nabywców pojazdów), a także braku należytej informacji w zakresie charakterystyki produktów ubezpieczeniowych, a także odmowy zwrotu składki ubezpieczeniowej za niewykorzystany okres ochrony ubezpieczeniowej.

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w latach 2011-2012 roku skarg dotyczących zakładów ubezpieczeń na życie został przedstawiony w Tabeli 6.3 w Aneksie 6, natomiast podział skarg dotyczących zakładów ubezpieczeń majątkowych – w Tabeli 6.4 w Aneksie 6.

W Tabeli 6.5 w Aneksie 6 zaprezentowany został ponadto przedmiotowy podział skarg dotyczących oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich Unii Europejskiej, które wpłynęły do UKNF w okresie objętym sprawozdaniem.

Skargi na działalność otwartych funduszy emerytalnych

W 2012 r. wpłynęło 359 skarg dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania otwartych funduszy emerytalnych. W stosunku do 2011 roku zanotowano spadek liczby skarg o około 55%, który, jak się wydaje, jest wynikiem wyeliminowania działalności akwizycyjnej funduszy w związku ze zmianą przepisów prawa.

Najlichniesz grupa skarg na działalność OFE, które wpłynęły do UKNF, odnosiła się do nieprawidłowości przy dokonywaniu transferów do innych funduszy. Przeważająca większość tych skarg związana była z brakiem realizacji lub opóźnieniem w realizacji transferów do innych OFE po zmianie przepisów prawa w tym zakresie.

Przedmiotowy podział skarg w tym zakresie został przedstawiony w Tabeli 6.6 w Aneksie 6.

Skargi dotyczące funkcjonowania podmiotów rynku kapitałowego

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęło 277 pism dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania rynku kapitałowego. W porównaniu do 2011 roku liczba skarg wzrosła o około 28%. Wpływ na przedmiotowy wzrost liczby skarg miały głównie skargi związane z jakością świadczonych usług przez firmy inwestycyjne oraz prowadzoną polityką inwestycyjną przez fundusze inwestycyjne.

W przypadku towarzystw funduszy inwestycyjnych zastrzeżenia dotyczyły najczęściej nieprawidłowości w zakresie realizacji polityki inwestycyjnej, a także związane z wyceną jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych oraz zasady realizacji zleceń nabycia i umorzenia jednostek uczestnictwa.

Uwagi zgłaszane odnośnie działalności firm inwestycyjnych dotyczyły jakości świadczonych usług, w tym w szczególności – realizacji zleceń oraz wydawania w tym zakresie rekomendacji.

W przypadku spółek publicznych zgłaszane problemy odnosiły się najczęściej do realizacji praw korporacyjnych akcjonariuszy oraz do wypełniania przez spółki obowiązków informacyjnych.

Działania nadzorcze w zakresie praktyk rynkowych podmiotów rynku finansowego

Monitoring praktyk rynkowych stosowanych przez podmioty nadzorowane, ukierunkowanych bezpośrednio na ich klientów, jest konsekwencją kompleksowego podejścia do problematyki ochrony interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

Prowadzone przez UKNF w 2012 roku działania miały na celu identyfikację i eliminowanie praktyk rynkowych generujących istotne ryzyko prawne dla instytucji finansowych, a w szczególności praktyk naruszających przepisy prawa lub interesy nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowe-

Tabela 92. Liczba skarg na działalność podmiotów rynku kapitałowego w latach 2011-2012

Skargi skierowane do KNF dotyczące problematyki rynku kapitałowego	2011	%	2012	%
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	48	22,22	75	27,08
Spółki publiczne	8	3,70	10	3,61
Firmy inwestycyjne	63	29,17	92	33,21
Spółki prowadzące giełdę	2	0,93	4	1,44
Zachowania uczestników rynku/Inni uczestnicy rynku kapitałowego	95	43,98	96	34,66
Ogółem	216	100,00	277	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF w latach 2011-2012 na podmioty rynku kapitałowego z podziałem na poszczególne segmenty rynku, został przedstawiony odpowiednio w Tabelach: 6.7, 6.8 oraz 6.9 w Aneksie 6.

Skargi dotyczące usług płatniczych realizowanych przez podmioty inne niż banki

W 2012 roku wpłynęło 49 skarg dotyczących nieprawidłowości w zakresie świadczenia usług płatniczych. Problemy poruszane w tych skargach dotyczyły: realizacji transakcji kartami płatniczymi, niewykonania dyspozycji przelewu, zablokowania płatności za usługi.

Skargi dotyczące spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęło 35 skarg dotyczących spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Poruszane w tych skargach zagadnienia dotyczyły między innymi kwestii związanych z: obsługą kredytów i pożyczek, w tym problemów ze spłatą i rozliczeniem zobowiązań, umieszczeniem danych w BIK, windykacją oraz sprzedażą wierzytelności.

go w określonym obszarze, poprzez zastosowanie odpowiednich środków nadzorczych lub inspirowanie samoregulacji rynku. Pośród szeregu podejmowanych przez UKNF działań dotyczących praktyk rynkowych podmiotów nadzorowanych należy wymienić w szczególności następujące:

Praktyki banków w zakresie organizowania promocji i konstruowania regulaminów promocji usług bankowych

W przedmiotowym obszarze zidentyfikowano szereg nieprawidłowości. W kilku przypadkach podjęto indywidualne środki nadzorcze. Biorąc jednak pod uwagę istotność pro-

blemu skierowano do Związku Banków Polskich oraz Krajowego Związku Banków Spółdzielczych prośbę o zwrócenie uwagi zrzeszonym bankom na potrzebę zachowania odpowiedniego poziomu staranności w procesie konstruowania warunków promocji, w tym w szczególności – zapewnienie jednoznaczności i zrozumiałości wzorców umowy regulujących zasady korzystania z promocji.

Analiza praktyki banków w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim

Przedmiotowa analiza wykazała występowanie w działalności niektórych banków nieprawidłowości w zakresie stosowania przepisów tejże ustawy oraz różnorodną praktykę w ich stosowaniu, wynikającą z wątpliwości interpretacyjnych. UKNF wystosował pismo wyrażające oczekiwania organu nadzoru, co do uwzględnienia obowiązujących przepisów prawa w zakresie prowadzonej działalności reklamowej banków oraz zwróciła uwagę UOKiK na analogiczne praktyki stosowane przez podmioty nie podlegające nadzorowi KNF.

Praktyki sprzedażowe podmiotów nadzorowanych związane z oferowaniem produktów o charakterze inwestycyjnym

Zaobserwowano znaczny wzrost liczby napływających do UKNF sygnałów na temat budzących wątpliwości praktyk sprzedażowych związanych z oferowaniem różnego rodzaju produktów o charakterze inwestycyjnym, stosowanych przez pracowników instytucji finansowych oraz przez pośredników finansowych.

UKNF wystosował pismo do podmiotów nadzorowanych, zawierające oczekiwania organu nadzoru odnośnie prawidłowego sposobu oferowania produktów o charakterze inwestycyjnym.

Weryfikacja procesu wdrożenia jednolitej procedury rozpatrywania reklamacji klientów przez instytucje finansowe

Analiza wykazała, iż zdecydowana większość weryfikowanych podmiotów dostosowała swoje regulacje wewnętrzne do wytycznych KNF dotyczących rozpatrywania reklamacji.

Wydanie zaleceń w sprawie oferty zawarcia umowy ubezpieczenia NNW zawartej w formularzu wpłaty składki za ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych

Przyczyną wydania zaleceń był sposób postępowania jednego z ubezpieczycieli, który przesyłał swoim klientom propozycję kontynuowania obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych i jednocześnie oferował zawarcie umowy ubezpieczenia NNW. Zgodnie z treścią tej oferty, jeżeli adresat płacąc składkę za ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zapłacił również składkę za ubezpieczenie NNW, ubezpieczyciel mógł stwierdzić, że przyjął również ofertę ubezpieczenia NNW. Sama oferta sformułowana była jednak na tyle wadliwie, że klient mógł zapłacić składkę za ubezpieczenie NNW cały czas pozostając w prze-

konaniu, że wpłacił jedynie kwotę składki za kontynuację ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Pozostałe działania dotyczące eliminacji praktyk rynkowych naruszających interesy klientów instytucji finansowych dotyczyły m.in.:

- ▶ praktyki banku związanej z zawieraniem aneksów do umów kredytu hipotecznego,
- ▶ praktyki banku związanej z żądaniem od powiatowych/miejskich rzeczników konsumentów upoważnienia do otrzymania informacji obejmującej tajemnicę bankową w formie poświadczony notarialnie,
- ▶ praktyki obciążania rachunków bankowych kwotami transakcji nieautoryzowanych dokonanych przy użyciu kart płatniczych,
- ▶ praktyki banków polegającej na oferowaniu kart przedpłaconych bez identyfikacji nabywcy oraz użytkownika karty,
- ▶ wszczęcia procedury upominawczej w związku ze stosowaniem przez zagraniczny zakład ubezpieczeń działający w Polsce postanowień sprzecznych z art. 815 §1 k.c. i art. 816 k.c.,
- ▶ interwencji w sprawie pomniejszenia kwoty odszkodowania z tytułu powodzi o wartość pomocy rządowej,
- ▶ praktyki niektórych banków polegającej na uniemożliwieniu wpłat lub wypłat środków z rachunku bankowego jego posiadacza w bilonie waluty obcej.

Analiza rzetelności przekazu reklamowego podmiotów nadzorowanych

UKNF prowadził monitoring przekazów reklamowych, polegający na przeglądzie materiałów informacyjno-reklamowych publikowanych przez, na zlecenie lub na rzecz podmiotów nadzorowanych. Ocena przekazu reklamowego miała na celu ustalenie, czy badane treści nie naruszały przepisów prawa lub interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, w szczególności – czy na etapie przedkontraktowym nie wprowadzały odbiorców reklamy w błąd.

W 2012 r. UKNF zakwestionował 15 przekazów reklamowych instytucji finansowych mogących wprowadzać w błąd. W 8 przypadkach interwencje nadzorcze dotyczyły sposobu nierzetelnego wywiązania się z obowiązków nałożonych przez przepisy prawa w zakresie reklamowania usług bankowych, w szczególności ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. 2011 nr 126 poz. 715). W związku z powyższym, pod koniec pierwszego kwartału organ nadzoru skierował do Związku Banków Polskich oraz Krajowego Związku Banków Spółdzielczych pismo okólne, zwracające uwagę na konieczność dostosowania się przez podmioty sektora bankowego nadzorowane przez KNF, do przepisów prawa. Jednocześnie poinformowano Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów o budzących wątpliwości przekazach reklamowych dotyczących kredytów konsumenckich, rozpowszechnianych przez podmioty nie podlegające nadzorowi KNF.

Obsługa Sądu Polubownego przy KNF

W 2012 roku prace dotyczące Sądu Polubownego przy KNF obejmowały obsługę merytoryczną i administracyjną.

Tabela 93. Obsługa wniosków kierowanych do Sądu Polubownego (SP) przy KNF w 2012 r.

Wyszczególnienie	Łącznie	Postępowanie arbitrażowe	Postępowanie mediacyjne
Wnioski	126	40	86
Zgody*	8	3 (w tym 2 sprawy w toku)	5 (w tym 3 sprawy w toku)
Sprawy pozytywnie załatwione na rzecz powoda bez wdawania się w spór (zawarto ugodę lub złożono propozycję ugody)	9	3	6
Odmowy	85	33	52
Inne (brak właściwości SP, niezupełnienie wniosku przez powoda)	5	2	3
Sprawy w toku (brak odpowiedzi podmiotu)	20	1	19

*dotyczy zgód, które wpłynęły w okresie objętym sprawozdaniem

Źródło: opracowanie własne UKNF

W dniu 28 września 2012 r. odbyło się I Zgromadzenie Ogólne Arbitrów II kadencji Sądu Polubownego, w czasie którego Przewodniczący KNF wskazał na potrzebę promocji działalności Sądu Polubownego przy KNF oraz poszukiwania nowych, efektywnych rozwiązań, dających

szansę na zainteresowanie instytucji finansowych rozwiązywaniem sporów przed Sądem Polubownym przy KNF. W związku z powyższym, rozpoczęto prace nad reformą Sądu Polubownego przy KNF, która kontynuowana będzie w roku 2013.

7.5. Działania edukacyjne i informacyjne

UKNF, wypełniając ustawowe zadanie organu nadzoru w zakresie upowszechniania wiedzy z zakresu funkcjonowania rynku finansowego, prowadzi od 2009 roku projekt Centrum Edukacji dla Uczestników Rynku – CEDUR, w ramach którego w okresie objętym sprawozdaniem realizowana była działalność szkoleniowa oraz wydawnicza. W roku 2012 zorganizowano 47 seminariów i warsztatów szkoleniowych, w których wzięło udział blisko 3 tys. uczestników, skierowanych do: przedstawicieli podmiotów nadzorowanych, wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania, instytucji ochrony praw konsumentów, a także nauczycieli *podstaw przedsiębiorczości* w szkołach ponadgimnazjalnych.

Ponadto zorganizowano udział przedstawicieli UKNF w charakterze prelegentów w 126 wydarzeniach zewnętrznych tj. panelach, kongresach i konferencjach.

Pracownicy UKNF przeprowadzili również 60 prezentacji i wykładów w ramach zewnętrznych inicjatyw edukacyjnych, takich jak:

- ▶ ogólnopolski cykl spotkań z inwestorami jako element II edycji programu *Akcjonariat obywatelski. Inwestuj świadomie*, uruchomionego przez Ministerstwo Skarbu Państwa,
- ▶ spotkania ze środowiskiem akademickim organizowane przez uczelnie wyższe,
- ▶ spotkania z młodzieżą szkolną i akademicką podczas *XVI Festiwal Nauki*,
- ▶ spotkania z uczniami szkół podstawowych w ramach *Warszawskiego Programu Lato w Mieście*, w których wzięło udział łącznie ponad 3 tys. słuchaczy.

W okresie objętym sprawozdaniem opublikowano i dystrybuowano 4 broszury o charakterze edukacyjnym z cyklu *Poradnik klienta usług finansowych: Prosta droga do kredytu na własne „M”, Ubezpieczenia z głową, czyli ubezpieczeniowe ABC dla myślących przed szkodą, Piramidy i inne oszu-*

stwa na rynku finansowym, Pomyśl o swojej emeryturze. Już dziś, oraz broszurę *Pracowniczy program emerytalny. Czy to się opłaca?*, skierowaną do pracodawców rozważających wprowadzenie dodatkowego zabezpieczenia emerytalnego dla swoich pracowników. Innymi formami działań edukacyjnych prowadzonych w 2012 roku była organizacja Konkursu o Nagrodę Przewodniczącego KNF za najlepszą pracę doktorską z zakresu rynku finansowego oraz udział w *XVI Pikniku naukowym*, największej tego typu imprezie w Europie.

Głównym narzędziem prowadzenia przez UKNF działań informacyjnych jest serwis internetowy, w którym w 2012 r. odnotowano ponad 8 mln odwiedzin.

W 2012 roku w mediach ukazały się 66 192 materiały zawierające odniesienia do KNF lub UKNF, z czego w: Internecie – 54 683 (w tym ok. 31 tys. raportów ESPI), prasie – 5 318, TV – 4 286 oraz radiu – 1 905.

Współpracując z mediami, UKNF prowadzi otwartą politykę komunikacyjną. Zadania w tym zakresie obejmują, m.in.:

- ▶ publiczne prezentowanie stanowisk oraz wyników prac Komisji i jej Urzędu,
- ▶ informowanie o działaniach, inicjatywach i programach podejmowanych przez Komisję i Urząd,
- ▶ komentowanie wydarzeń na rynku finansowym,
- ▶ odpowiadanie na pytania przedstawicieli mediów.

Zgodnie z wymogiem ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.) i towarzyszącego jej rozporządzenia MSWiA, Komisja jest zobowiązana do udostępnienia w określonym zakresie informacji na stronach podmiotowych „Biuletynu Informacji Publicznej” (BIP), wydzielonych jako autonomiczna część serwisu internetowego Komisji. W ramach realizacji ustawy o dostępie do informacji publicznej w 2012 r. rozpatrzono 83 wnioski o dostęp do informacji publicznej.

7.6. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi

Współpraca z uczestnikami rynku finansowego

W 2012 roku kontynuowano spotkania kierownictwa UKNF z podmiotami nadzorowanymi oraz z organizacjami zrzeszającymi uczestników rynku finansowego. Inicjatywa ta ma przede wszystkim na celu rozwój standardów komuni-

kacji i współpracy z rynkiem, jak również zwiększa możliwości dokonania oceny poziomu satysfakcji wszystkich jego uczestników.

Kampania społeczna – „Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz”

Od listopada 2012 r. UKNF jest współorganizatorem kampanii społecznej – „Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz”.

Celem kampanii jest zwrócenie uwagi społeczeństwa na ryzyka związane z zawieraniem umów finansowych, w tym przede wszystkim z zaciąganiem wysoko oprocentowanych krótkoterminowych pożyczek, tzw. „chwilówek”, oraz z korzystaniem z usług finansowych, które nie podlegają szczególnemu nadzorowi państwa. Akcja społeczna jest współorganizowana przez siedem instytucji publicznych: Bankowy Fundusz Gwarancyjny, Komisję Nadzoru Finansowego, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Sprawiedliwości, Naro-

dowy Bank Polski, Policję oraz Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Za pośrednictwem witryny www.zanim-podpiszesz.pl można zapoznać się z podstawowymi informacjami dotyczącymi bezpieczeństwa na rynku finansowym, poznać cztery zasady bezpiecznego zaciągania pożyczek, użyć kalkulatorów finansowych, dowiedzieć się jak niebezpieczne kruczki prawne są stosowane w umowach oraz uzyskać dostęp do kluczowych aktów prawnych. UKNF prowadzi też bezpłatną infolinię, na której można uzyskać informację, czy dany podmiot jest objęty nadzorem KNF.

Konsultacje w sprawie modelu finansowania nadzoru nad rynkiem kapitałowym

W związku z dostrzeganą przez UKNF, a także podnoszoną przez uczestników rynku kapitałowego, nieadekwatnością obecnie obowiązujących uregulowań odnoszących się do systemu finansowania kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym, w 2012 r. przyspieszono prace nad zmianą modelu finansowania nadzoru nad rynkiem kapitałowym. Dotychczasowy model nie odpowiada rzeczywistej skali oraz zakresowi zaangażowania nadzorczego na rynku kapitałowym. Podstawowym mankamentem obecnie obowiązujących rozwiązań jest to, że nierówno rozkładają one koszty nadzoru pomiędzy poszczególne grupy podmiotów i nie obejmują niektórych kategorii podmiotów prowadzących działalność na rynku kapitałowym. Kwestia nieproporcjonalnego obciążenia kosztami nadzoru wyraźnie ujawnia się w dyskusji o wysokości opłat giełdowych, która toczy się pomiędzy domami maklerskimi a Giełdą Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW). Wrazem luk w podmiotowym zakresie obowiązujących przepisów jest z kolei fakt, że w finansowaniu kosztów nadzoru nie uczestniczą m.in. domy maklerskie nie działające na rynku regulowanym, a organizujące internetowe platformy transakcyjne w ramach rynku forex. Tego rodzaju dyspropor-

cji i luk można zidentyfikować więcej. Obecny model finansowania nadzoru nad rynkiem kapitałowym został stworzony dziesięć lat temu, w innych warunkach rynkowych i przestał odpowiadać obecnym uwarunkowaniom.

Proponowane przez UKNF zmiany poddane zostały konsultacjom obejmującym GPW i Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA (KDPW), oraz izby gospodarcze podmiotów prowadzących działalność na rynku kapitałowym. W dniu 28 maja 2012 r. oraz 2 października 2012 r. odbyły się panelowe spotkania z poszczególnymi grupami podmiotów obecnych na rynku kapitałowym. W proces wypracowywania nowych rozwiązań włączone było również Ministerstwo Finansów. W toku prowadzonych konsultacji projektowane rozwiązania zyskały kierunkową akceptację, przy czym niektóre elementy zostały zmodyfikowane stosownie do zgłoszonych uwag.

Celem projektowanej zmiany jest przede wszystkim równomierne rozłożenie obciążenia kosztami nadzoru poszczególnych kategorii podmiotów objętych nadzorem KNF. Proponowany model finansowania nadzoru nad rynkiem

kapitałowym lepiej odpowiada aktualnej strukturze rynku kapitałowego, a w porównaniu z obecnym stanem prawnym jest bardziej sprawiedliwy i przejrzysty, zapewniając proporcjonalność obciążeń kosztami nadzoru wobec charakteru i skali objętej tym nadzorem działalności. Projektowana zmiana uwzględnia obserwowany w ostatnim okresie rozwój rynku kapitałowego w Polsce, w tym w szczególności wzrost liczby spółek publicznych notowanych na GPW, zamkniętych funduszy inwestycyjnych, jak również zwiększone zainteresowanie domów maklerskich działalnością transgraniczną czy też krajowymi rynkami pozagiełdowymi, których obroty przewyższają obecnie obroty na rynkach regulowanych.

W obecnie obowiązującym modelu główny ciężar finansowania działań nadzorczych spoczywa na GPW SA i KDPW SA, dwóch infrastrukturalnych podmiotach polskiego rynku kapitałowego, a pośrednio na podmiotach będących członkami giełdy. Jest to rozwiązanie nacechowane dysproporcją obciążeń fiskalnych i nie pozostające bez wpływu na konkurencyjność poszczególnych podmiotów. Jednocześnie szeregi kategorii podmiotów obecnych na rynku kapitałowym i objętych nadzorem w obecnym stanie prawnym nie ponosi z tego tytułu żadnych obciążeń lub ponosi je w skali nieadekwatnej do rozmiarów swojej działalności. Wprowadzenie

projektowanych zmian umożliwi znaczące obniżenie skali obecnych obciążeń fiskalnych ponoszonych przez GPW SA i KDPW SA. Obecnie koszty nadzoru nad rynkiem kapitałowym pokrywane są bowiem w około 87% przez te dwie spółki. Po wprowadzeniu zmian wartość wpłat należnych od obydwu spółek oscylowałyby około 42% kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym. UKNF oczekuje, że ograniczenie opłat ponoszonych na pokrycie kosztów nadzoru przez GPW i KDPW powinno z kolei skutkować trwałym obniżeniem wysokości opłat ponoszonych na rzecz GPW i KDPW przez podmioty działające na rynku kapitałowym, w szczególności przez domy maklerskie. W dalszej kolejności projektowana zmiana dawałaby podstawę do obniżenia wysokości prowizji pobieranych przez domy maklerskie od inwestorów giełdowych, zarówno instytucjonalnych, jak i indywidualnych, co przyczyniłoby się do dalszego rozwoju rynku kapitałowego w Polsce.

Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw, w związku ze zmianami w systemie finansowania kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym oraz projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie opłat wnoszonych na rzecz KNF przez podmioty nadzorowane prowadzące działalność na rynku kapitałowym, zostały przekazane do Ministerstwa Finansów.

Zespół roboczy ds. rozwoju rynku publicznego długoterminowych bankowych instrumentów dłużnych

W maju 2012 r. z inicjatywy Przewodniczącego Urzędu KNF rozpoczął pracę Zespół roboczy ds. rozwoju rynku publicznego długoterminowych bankowych instrumentów dłużnych, a w jego ramach trzy grupy robocze:

- ds. rozwoju rynku listów zastawnych,
- ds. sekurytyzacji wierzytelności bankowych,
- ds. emisji obligacji własnych przez banki.

Zespołowi postawiono zadanie identyfikacji barier rozwoju poszczególnych segmentów publicznego rynku instrumentów długoterminowych oraz zaproponowanie rozwiązań ustawowych, regulacyjnych i nadzorczych, służących pobudzeniu tego rynku.

W skład Zespołu weszli przedstawiciele instytucji państwowych i rynkowych, odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i infrastrukturę rynków finansowych oraz izb gospodarczych, reprezentujących inwestorów instytucjonalnych. Do końca 2012 r. odbyło się łącznie 20 spotkań grup roboczych tworzących Zespół, a udział w nich wzięło kilkudziesięciu ekspertów z Urzędu KNF, Narodowego Banku Polskiego, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Sprawiedliwości, Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, BondSpot SA, Związku Banków Polskich, Polskiej Izby Ubezpieczeń, Izby Gospodarczej Towarzystw Emerytalnych, Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami, Fundacji na rzecz Kredytu Hipotecznego oraz Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce.

Udział UKNF w pracach międzyinstytucjonalnej struktury organizacyjnej ds. wprowadzenia euro w Polsce

W 2012 roku przedstawiciele UKNF brali aktywny udział w pracach międzyinstytucjonalnej struktury organizacyjnej odpowiedzialnej za przygotowanie Polski do wprowadzenia

euro, powołanej przez Radę Ministrów w listopadzie 2009 roku³⁹. Uczestniczyli w posiedzeniu Narodowego Komitetu Koordynacyjnego do spraw Euro oraz w spotkaniach czte-

³⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2009 r. w sprawie powołania Narodowego Komitetu Koordynacyjnego do spraw Euro, Rady Koordynacyjnej oraz Międzyinstytucjonalnych Zespołów Roboczych do spraw Przygotowań do Wprowadzenia Euro przez Rzeczpospolitą Polską (Dz. U. 2009 Nr 195, poz.1505, z późn. zm.).

rech następujących Zespołów Roboczych i jednej Grupy Zadaniowej:

- ▶ w Zespole Roboczym ds. Dostosowań Prawnych (ZRDP),
- ▶ w Zespole Roboczym ds. Sektora Finansowego,
- ▶ w Zespole Roboczym ds. Ochrony Konsumentów (ZROK),
- ▶ w Zespole Roboczym ds. Makroekonomicznych (ZRME),
- ▶ w Grupie Zadaniowej ds. Stabilności Finansowej (GZSF).

Działalność powyższych gremiów koncentrowała się na aktywnym zgłaszaniu uwag i opinii do prezentowanych opracowań i dokumentów, a także na formułowaniu list pytań i komentarzy do ekspertów zagranicznych dzielących się doświadczeniami innych krajów wcześniej wprowadzających euro w ramach wizytach studyjnych (twinningowych).

Współpraca z Komisją Nadzoru Audytowego (KNA) oraz ze środowiskiem biegłych rewidentów

W UKNF działa, powołany przez Przewodniczącego KNF, Komitet do spraw relacji z biegłymi rewidentami.

W 2012 r. Komitet ds. relacji z biegłymi rewidentami w ramach wykonywanych zadań podejmował działania w zakresie m.in.:

- ▶ współpracy z przedstawicielami UKNF wchodzącymi w skład KNA,
- ▶ przygotowywania uwag do projektu ustawy o ułatwieniu dostępu do wykonywania zawodów finansowych, budowlanych i transportowych oraz projektu rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie postępowania kwalifikacyjnego dla biegłych rewidentów,

- ▶ organizowania spotkań przedstawicieli UKNF z biegłymi rewidentami badającymi sprawozdania finansowe emitentów papierów wartościowych, banków, zakładów ubezpieczeń i funduszy inwestycyjnych,
- ▶ opiniowania propozycji Dyrektywy zmieniającej dyrektywę w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych w sprawie badania sprawozdań finansowych oraz Rozporządzenia KE w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek zainteresowania publicznego.

Współpraca z innymi instytucjami

W okresie objętym sprawozdaniem UKNF współpracował w szczególności z:

- ▶ Izbą Domów Maklerskich oraz pozostałymi uczestnikami rynku kapitałowego w celu wyjaśniania i właściwego rozumienia przepisów regulujących funkcjonowanie firm inwestycyjnych w Polsce,
- ▶ Polską Izbą Ubezpieczeń (PIU) poprzez udział pracowników UKNF w charakterze prelegentów podczas konferencji organizowanych przez PIU, jak również podczas prac grup działających w ramach PIU:
 - Podkomisji ds. Audytu i Kontroli Wewnętrznej oraz Grupy roboczej ds. wypracowania standardów współpracy audytorów wewnętrznych i zewnętrznych, które w 2012 r. przygotowały i opublikowały zbiór dobrych praktyk w zakresie wzajemnych relacji audytora wewnętrznego z biegłym rewidentem,
 - Komisji ds. Przeciwdziałania Przystępności Ubezpieczeniowej, która podejmuje prace problemowe nad określonymi rodzajami przestępstw oraz konkretnymi zjawiskami, tj. m.in. działanie niektórych kancelarii oszkodowawczych,
- ▶ Komitetem Standardów Rachunkowości, do którego zadań należy między innymi wydawanie Krajowych Standardów

Rachunkowości, opiniowanie aktów prawnych w zakresie rachunkowości, a także analiza i opiniowanie projektów Krajowych i Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oraz projektów ich zmian,

- ▶ Komisją do Spraw Oceny Ofert działającą przy Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, do zadań której należy sprawdzanie pod względem formalnym, czy umowy w sprawie dopłat do składek z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia od ryzyka wystąpienia zdarzeń losowych w rolnictwie, spełniają warunki określone w art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 150, poz. 1249, z późn. zm.), w szczególności czy opinia Komisji Nadzoru Finansowego o sytuacji finansowej zakładu ubezpieczeń gwarantuje wywiązanie się z oferty,
- ▶ Komisją egzaminacyjną, działającą przy Krajowej Izbie Biegłych Rewidentów, powołanej na mocy ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz nadzorze publicznym, do zadań której w szczególności należy przeprowadzanie egzaminów dla kandydatów na biegłych rewidentów, w tym egzaminu dyplomowego.

Organizacja Urzędu Komisji

42

30

75

30

16

42

8

8. Organizacja Urzędu Komisji

Komisja Nadzoru Finansowego i Przewodniczący Komisji wykonują swoje zadania przy pomocy Urzędu Komisji, działającego na podstawie statutu nadanego Zarządzeniem Nr 172 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 listopada 2006 r. (M.P. z dnia 24 listopada 2006 r.), który był kilkakrotnie zmieniany. Ostatnia zmiana statutu została dokonana Zarządzeniem Nr 96 Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 listopada 2012 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie nadania statutu Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego (M.P. z 2012 r. poz. 833).

W wyniku zmian ustawowych nałożone zostały na Urząd nowe zadania związane z objęciem nadzorem krajowych instytucji płatniczych, biur usług płatniczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

Urzędem kieruje Przewodniczący Komisji przy pomocy Zastępców Przewodniczącego oraz dyrektorów komórek organizacyjnych. Zadania komórek organizacyjnych UKNF określa regulamin organizacyjny Urzędu nadawany zarządzeniem Przewodniczącego Komisji.

Rok 2012 był rokiem wdrażania nowej, bardziej funkcjonalnej struktury organizacyjnej UKNF. Z końcem 2011 r. w wyniku likwidacji pionów nastąpiło spłaszczenie struktury organizacyjnej i eliminacja pośredniego szczebla zarządzania, w wyniku czego uproszczony został proces kierowania i rozdziału zadań pomiędzy komórki organizacyjne, a bezpośredni nadzór nad departamentami skupionymi wokół sektora bankowego oraz sektora ubezpieczeniowo-emerytalnego przejęli Zastępcy Przewodniczącego KNF, zgodnie z przydzieloną właściwością merytoryczną. Nadzór nad pozostałymi departamentami, w tym departamentami obejmującymi sektor rynku kapitałowego, objął Przewodniczący KNF.

Zarządzeniem Przewodniczącego KNF wprowadzono w Urzędzie system kontroli zarządczej, zdefiniowanej jako ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny, skuteczny i terminowy. Celem kontroli zarządczej jest zapewnienie w szczególności: zgodności działania z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, wiarygodności sprawozdań, ochrony zasobów, przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania, efektywności i skuteczności przepływu informacji i zarządzania ryzykiem.

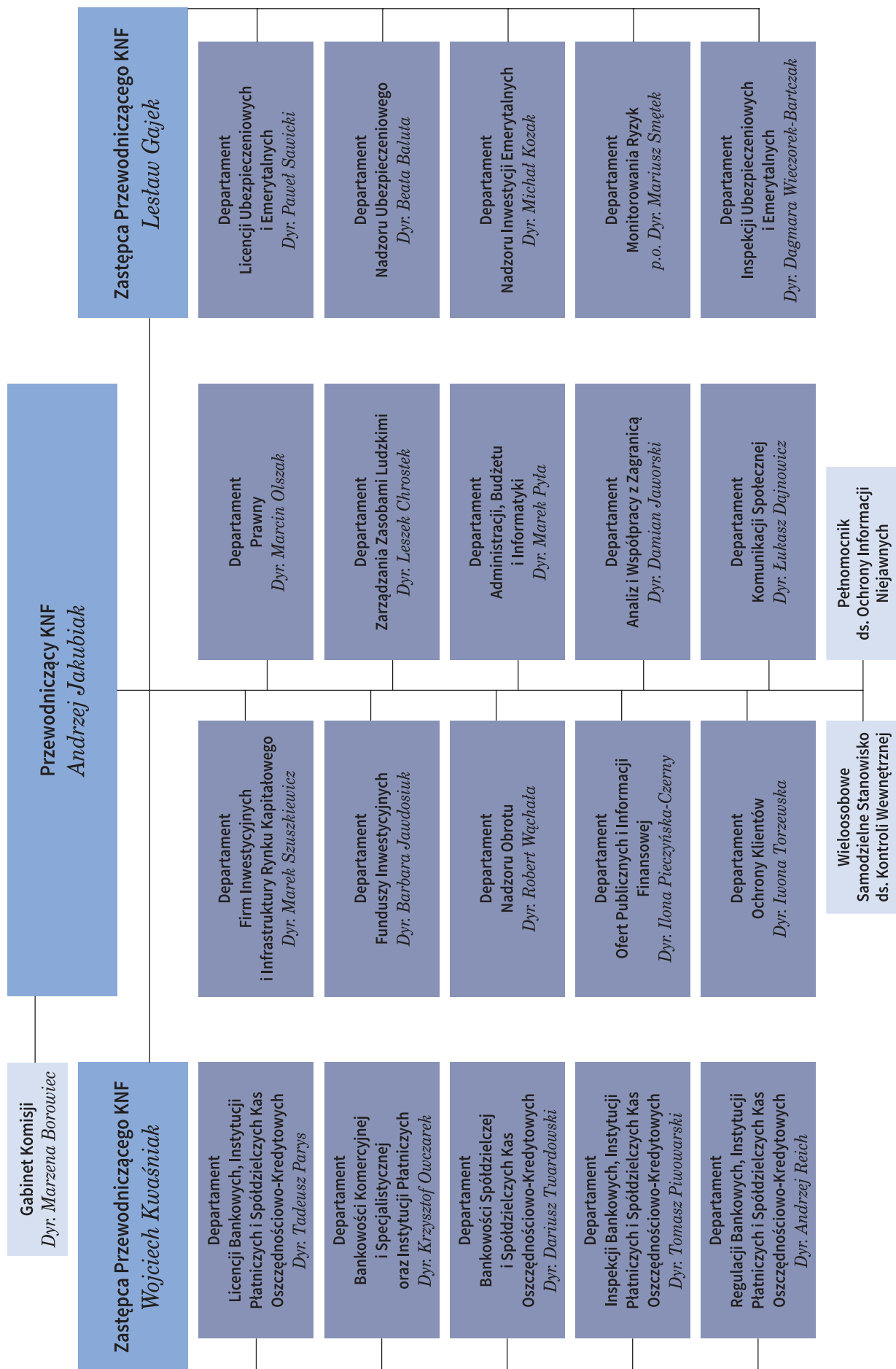
W celu zapewnienia adekwatności, skuteczności i efektywności kontroli zarządczej, wdrożono zasady zarządzania ryzykiem w UKNF. Ich celem jest zapewnienie mechanizmów identyfikowania ryzyk zagrażających zgodnej z prawem, efektywnej, oszczędnej i terminowej realizacji celów i zadań UKNF, określenie skutków i wag tych ryzyk oraz podejmowanie adekwatnych środków zaradczych w celu ograniczenia zidentyfikowanych ryzyk.

Po zmianie struktury organizacyjnej dokonano alokacji pracowników polegającej na zintegrowaniu w poszczególnych lokalizacjach departamentów zajmujących się określonymi sektorami rynku finansowego oraz zagospodarowaniu siedziby przy ul. Jasnej 12 w Warszawie. W rezultacie tej operacji przemieszczono ponad 700 stanowisk pracy.

Dokonano również przeglądu i dostosowania regulacji wewnętrznych do zmian wynikających z otoczenia regulacyjnego i potrzeb związanych z realizacją zadań Urzędu w nowej strukturze.

Rok 2012 był też pierwszym rokiem wdrożenia w UKNF budżetu zadaniowego zgodnie z ustawą o finansach publicznych.

Schemat: Struktura organizacyjna Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego według stanu na 31.12.2012 r.

Budżet Urzędu Komisji

UKNF jest jednostką budżetową. Wydatki Urzędu są pokrywane bezpośrednio z budżetu państwa, a dochody Urzędu są dochodami budżetowymi odprowadzanymi na rachunek budżetu państwa. Jako podmiot sektora finansów publicznych Urząd prowadzi gospodarkę finansową zgodnie z przepisami prawa, w szczególności Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157 poz. 1240, z późn. zm.), Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 113 poz. 759, z późn. zm.) i ustawy budżetowej oraz zgodnie z rocznym planem finansowym.

Podobnie jak w wielu krajach europejskich koszty państwowego nadzoru nad rynkiem finansowym są pokrywane z obowiązkowych opłat podmiotów nadzorowanych.

Nieprzeznaczonymi na pokrycie kosztów nadzoru dochodami budżetu państwa są opłaty pobierane przez Urząd Komisji za dokonywane czynności urzędowe związane z egzaminami brokerskimi i aktuarialnymi. Ponadto, dochodami budżetu państwa są kary finansowe nakładane przez Komisję Nadzoru Finansowego na nadzorowane podmioty oraz na członków ich organów za działalność niezgodną z prawem.

Dochody budżetowe UKNF na 2012 rok planowano na poziomie 213 335 000 zł, natomiast wyniosły one memoriałowo 294 336 682 zł, a kasowo – 194 527 061 zł. Podstawową część tych dochodów stanowiły wpłaty nadzorowanych podmiotów na pokrycie kosztów nadzoru. Kary nałożone na nadzorowane podmioty i zapłacone oraz inne dochody nie stanowiące kosztów nadzoru wyniosły 6 305 700 zł.

Wydatki przeznaczone w budżecie państwa na rok 2012 na działalność Komisji zostały zaplanowane w kwocie 208 867 000 zł, tj. o 3,06% więcej niż w roku poprzednim. Kwota rzeczywiście wydatkowana wyniosła 173 078 807 zł, co oznacza, iż wydatki Komisji były o 17% niższe od zaplanowanych.

Rok 2012 był rokiem racjonalnego, celowego i oszczędnego wydatkowania środków publicznych. Miało to wyraz w zrealizowanych oszczędnościach w stosunku do planowanego funduszu wynagrodzeń. Ograniczono również wydatki majątkowe, szczególnie w zakresie inwestycji budowlanych, koncentrując się na angażowaniu środków w rozwój technologii informatycznych. Objęto wszystkie wydatki procedurami zamówień publicznych, uzyskano wymierne oszczędności w wyniku zastosowania mechanizmów konkurencyjnych

w prowadzonych postępowaniach przetargowych. Ograniczono wydatkowanie środków w ramach umów o dzieło i umów zlecenia. Dzięki wykorzystaniu nowo oddanych sal konferencyjnych i szkoleniowych w budynku przy ul. Jasnej 12 w Warszawie, istotnie zmniejszono koszty wynajmu sal u zewnętrznych dostawców.

Zarządzeniem Przewodniczącego KNF w 2012 r. w Urzędzie powołano zespół do spraw poprawy efektywności planowania oraz wydatkowania środków budżetowych UKNF, którego zadaniem było: przygotowanie propozycji poprawy efektywności planowania oraz wydatkowania środków budżetowych Urzędu, dokonanie analizy dotychczasowego sposobu rozliczania kosztów ponoszonych przez UKNF w podziale na poszczególne segmenty rynku finansowego oraz wypracowanie mechanizmu monitorowania wydatkowania środków budżetowych w UKNF. W wyniku prac zespołu wdrożono system monitorowania kosztów nadzoru nad poszczególnymi segmentami rynku finansowego w oparciu o zespół parametrów controllingowych.

Realizując zapisy Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2012, Komisja opracowała i przedłożyła Ministrowi Finansów projekt swojego budżetu na dany rok budżetowy w układzie tradycyjnym i zadaniowym. W tabelach 94 i 95 przedstawiono w układzie tradycyjnym dochody i wydatki budżetowe Komisji zaplanowane w ustawie budżetowej, zrealizowane w roku 2012 wraz ze wskazaniem głównych pozycji w obu kategoriach w porównaniu do odpowiednich kwot w roku 2011.

Na podstawie przepisów art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli wykonanie budżetu państwa w części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego, kontrolowane jest corocznie przez Najwyższą Izbę Kontroli, a wynikiem kontroli jest publikowana na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej NIK ogólnodostępna informacja o wynikach kontroli oraz wystąpienie pokontrolne. Ponadto, zgodnie z art. 182 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, sprawozdanie z wykonania budżetu Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w formie tabelarycznej i opisowej jest przekazywane do Ministerstwa Finansów, zaś do końca drugiego kwartału każdego roku sporządzane jest sprawozdanie z wykonania budżetu KNF dla Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP oraz dla Komisji Budżetu i Finansów Publicznych Senatu RP.

Tabela 94. Wykonanie planu dochodów budżetowych KNF w 2012 roku

Dochody budżetowe	Plan 2011 (w tys. zł)	Wykonanie planu 2011 (memoriałowo)		Plan 2012 (w tys. zł)	Wykonanie planu 2012 (memoriałowo)		Plan roku 2012 do 2011 (w %)	Wykonanie roku 2012 do 2011 (w %)
		(w tys. zł)	(w %)		(w tys. zł)	(w %)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Wpłaty zakładów ubezpieczeń na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową i brokerską	24 321,0	27 950,7	115	24 680,0	28 198,9	114	101	101
Wpłaty PTE na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością OFE	16 214,0	18 731,4	116	16 454,0	17 643,9	107	101	94
Wpłaty rynku kapitałowego na pokrycie kosztów nadzoru	38 508,0	41 058,8	107	39 077,0	39 729,6	102	101	97
Wpłaty nadzorowanych banków na pokrycie kosztów nadzoru	123 631,0	178 350,1	144	128 656,0	202 457,6	157	104	114
Opłaty pobrane z tytułu czynności związanych z egzaminami brokerskimi i na aktuariuszy oraz na agentów ubezpieczeniowych	350,0	449,7	128	360,0	554,3	154	103	123
Kary nałożone na nadzorowane podmioty	4 000,0	5 516,1	138	4 000,0	3 215,7	80	100	58
Pozostałe	45,0	481,6	1 070	108,0	2 535,7	2 348	240	527
Ogółem	207 069,0	272 538,4	132	213 335,0	294 335,7	138	103	108

Źródło: opracowanie własne Urzędu KNF

Tabela 95. Wykonanie planu wydatków KNF w 2012 roku

Wydatki budżetowe	Plan 2011* (w tys. zł)	Wykonanie planu 2011*		Plan 2012 (w tys. zł)	Wykonanie planu 2012		Plan roku 2012 do 2011 (w %)	Wykonanie roku 2012 do 2011 (w %)
		(w tys. zł)	(w %)		(w tys. zł)	(w %)		
Wydatki z tytułu wynagrodzeń łącznie z narzutami i pochodnymi na wynagrodzenie	115 292,9	112 467,5	98	119 038,0	114 990,7	97	103	102
Wydatki pozapłacowe, w tym:	87 620,0	54 211,4	62	89 829,0	58 089,1	65	103	107
– wydatki bieżące	57 920,0	36 824,6	64	60 129,0	42 086,0	70	104	114
– wydatki majątkowe	29 700,0	17 386,8	59	29 700,0	16 003,1	54	100	92
Ogółem	202 912,9	166 678,9	82	208 867,0	173 079,8	83	103	104

* bez wydatków na Norweski Mechanizm Finansowy

Źródło: opracowanie własne Urzędu KNF

Tabela 96. Koszty nadzoru nad poszczególnymi rynkami w 2012 roku w porównaniu do 2011 roku

Nazwa rynku	2011		2012		w relacji do poprzedniego roku	
	plan (w tys. zł)	wykonanie (w tys. zł)	plan (w tys. zł)	wykonanie (w tys. zł)	plan (2011=100)	wykonanie (2011=100)
Rynek kapitałowy	38 508	32 899	39 077	36 551	101,5	111,1
Rynek ubezpieczeniowy	24 321	21 563	24 680	25 832	101,5	119,8
Rynek emerytalny	16 214	14 324	16 454	12 535	101,5	87,5
Rynek bankowy	123 631	98 000	128 656	98 162	104,1	100,2
Ogółem	202 674	166 786	208 867	173 080	103,1	103,8

Źródło: opracowanie własne Urzędu KNF

Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1149, z późn. zm.) określa działania realizowane przez KNF. W szczególności należą do nich zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rynku finansowego, a także jego stabilności, bezpieczeństwa i przejrzystości oraz zaufania do rynku finansowego i ochrony interesów jego uczestników. Do zadań KNF należy również wspieranie rozwoju rynku finansowego, prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie jego funkcjonowania, dialog z uczestnikami rynku oraz dbałość o przejrzystość rynku finansowego.

W związku z zapisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2012 Komisja Nadzoru Finansowego opracowała również projekt budżetu w układzie zadaniowym. Komisja Nadzoru Finansowego na realizację zadania 4.4 Nadzór nad rynkiem kapitałowym ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym w 2012 roku, zgodnego z „Katalogiem funkcji, zadań, podzadań i działań na rok 2012” zaplanowała kwotę 208 867 tys. zł. Budżet Urzędu Komisji w układzie zadaniowym przedstawiony został w Tabeli 97.

Tabela 97. Wydatki budżetu państwa w układzie zadaniowym dla części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego w 2012 r. (w tys. zł)

Nr	Nazwa funkcji/zadania/podzadań	Plan na 2012 r. wg ustawy budżetowej	Wykonanie
4.	Zarządzanie finansami państwa	208 867	173 080
4.4.	Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym	208 867	173 080
4.4.1.	Nadzór nad podmiotami rynku kapitałowego	39 077	36 551
4.4.2.	Nadzór nad działalnością zakładów ubezpieczeń	24 680	25 832
4.4.3.	Nadzór nad działalnością rynku emerytalnego	16 454	12 535
4.4.4.	Nadzór bankowy	128 656	98 162

Źródło: opracowanie własne Urzędu KNF

Zadanie 4.4. Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym.

Celem zadania było zapewnienie zgodności postępowań podmiotów nadzorowanych z regulacjami rynku finansowego oraz zapewnienie ochrony interesów uczestników rynku finansowego. Wspomniany cel miał zostać osiągnięty poprzez:

- ▶ prowadzenie postępowań kontrolnych (inspekcji kompleksowych i problemowych) w nadzorowanych podmiotach, których sposób prowadzenia zależał od wybranych w danym przypadku czynności inspekcyjnych, przepisów prawa w zakresie kontroli oraz od stopnia skomplikowania problemu, a przez to wpływał na ilość dedykowanych zasobów,
- ▶ przeprowadzenie postępowań administracyjnych polegających na rozpatrywaniu wniosków składanych przez

podmioty nadzorowane i wydawaniu decyzji, procedowanie których uzależnione było od stopnia złożoności sprawy oraz jakości i kompletności dokumentacji złożonej przez stronę.

Do monitorowania realizacji zadania 4.4. zastosowano następujące mierniki:

- ▶ liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych – w roku 2012 zakończono 211 postępowań kontrolnych, podczas gdy planowana wartość miernika wynosiła 214; oznacza to realizację celu w 98,6%,
- ▶ odsetek zakończonych postępowań administracyjnych – w roku objętym sprawozdaniem wydano rozstrzygnięcia w 98% złożonych wniosków, podczas gdy planowana wartość miernika wynosiła 85%.

Rozwój technologii informatycznych

W 2012 r. opracowano wieloletni plan nakładów inwestycyjnych na rozwój technologii informatycznych na lata 2012-2016. W ramach realizacji planu przewiduje się:

- ▶ opracowanie i wdrożenie Zintegrowanego Systemu Informatycznego dla potrzeb nadzoru bankowego,
- ▶ realizację zapasowego Centrum Przetwarzania Danych UKNF,
- ▶ modernizację i rozwój platformy technicznej systemów eksploatowanych w Urzędzie.

W 2012 r. dokonano przeglądu oraz przeprowadzono analizę potrzeb rozwojowych systemów informatycznych UKNF wspierających procesy nadzorcze na poszczególnych rynkach, ze szczególnym uwzględnieniem:

- ▶ systemów sprawozdawczych,
- ▶ systemów analitycznych,
- ▶ systemów realizujących wymagania Unii Europejskiej,
- ▶ rejestrów i ewidencji,
- ▶ systemów publikacyjnych.

Do najważniejszych zadań zrealizowanych w 2012 r. należy zaliczyć:

- ▀ przebudowę Elektronicznego Systemu Przekazywania Informacji (ESPI) w celu zapewnienia wydajnego, bezpiecznego i niezawodnego procesu przesyłania informacji na rynku kapitałowym,
- ▀ opracowanie i wdrożenie nowego systemu analitycznego

SNARK dla potrzeb nadzoru nad podmiotami rynku kapitałowego,

- ▀ opracowanie i wdrożenie nowego systemu sprawozdawczego i analitycznego dla potrzeb nadzoru nad krajowymi instytucjami płatniczymi, biurami usług płatniczych oraz spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi z wykorzystaniem Portalu KNF.

Zarządzanie zasobami ludzkimi

Priorytetowe działania podejmowane w roku 2012 przez UKNF w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi obejmowały prace związane z przeprowadzeniem zmian organizacyjnych w Urzędzie oraz prace przygotowawcze związane z objęciem nadzorem KNF nowych podmiotów.

Z dniem wejścia w życie nowego statutu UKNF zmienione zostało przyporządkowanie pracowników do komórek organizacyjnych. Pracownicy otrzymali propozycje zatrudnienia w nowoutworzonych komórkach, w sporadycznych indywidualnych wypadkach nastąpiły zmiany na stanowiskach związane z likwidacją, bądź utworzeniem nowych departamentów lub wydziałów.

Przeprowadzone zmiany doprowadziły do uwolnienia części etatów na szczeblu operacyjnym, co pozwoliło na interwencyjne wzmocnienie etatowe komórek organizacyjnych zajmujących się problematyką instytucji płatniczych i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i umożliwiło w drugiej połowie roku kadrowe wsparcie prac przygotowawczych związanych z nowymi obowiązkami nadzorczymi KNF.

Zmiany organizacyjne dokonane z końcem 2011 r. zainicjowały proces porządkowania oraz uaktualniania regulacji wewnętrznych Urzędu. Zmiany objęły m.in. regulamin pracy i regulamin wynagradzania, które dostosowano do obowiązującej struktury stanowisk i właściwości kompetencyjnych komórek organizacyjnych. W roku 2012 kontynuowano dotychczasową współpracę ze związkami zawodowymi, czego wyrazem było podpisanie w lutym porozumienia regulującego zasady współpracy UKNF z organizacjami związkowymi.

Plan zatrudnienia na 2012 rok wynosił 921 etatów. Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2012 r. wynosił 909 etatów.

W 2012 r. przygotowywano pracowników UKNF do wykonywania nowych zadań nadzorczych. W 2013 r. Urząd będzie realizował potrzeby kadrowe niezbędne do wykonywania zadań nadzorczych w ramach posiadanego budżetu poprzez oszczędności w wydatkach bieżących i majątkowych, wykorzystując zaoszczędzone środki na pokrycie kosztów zwiększonego zatrudnienia.

Wskaźnik fluktuacji w roku 2012 wyniósł 8,24%. Dla porównania w latach 2009-2011 wyniósł on odpowiednio: 17,01%; 7,1% i 9,73%. Wskaźniki te świadczą o stabilizacji zatrudnienia mimo przeprowadzonych zmian organizacyjnych i utrzymaniu fluktuacji na niewysokim, kilkuprocentowym poziomie, co sprzyja optymalizacji procesów pracy i jej organizacji.

W 2012 r., w ramach działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji pracowników, zrealizowano wiele inicjatyw szkoleniowych zgłaszanych do realizacji przez poszczególne komórki organizacyjne Urzędu. W celu zaspokojenia w najszerszym zakresie potrzeb Urzędu i oczekiwań pracowników, programy wszystkich szkoleń były przygotowywane w oparciu o wskazania i szczegółowe opisy założeń do programów oraz konsultowane ze specjalistami w danej dziedzinie, a następnie akceptowane przez kierownictwo zgłaszających je do realizacji komórki organizacyjne. W ciągu roku zorganizowano szkolenia grupowe z 94 tematów, w tym 6 szkoleń e-learningowych, z których korzystać mogli wszyscy pracownicy. Szkolenia obejmowały głównie zagadnienia z obszarów: bankowość i ryzyko, sprawozdawczość i rachunkowość, rynki finansowe, fundusze inwestycyjne, ubezpieczenia oraz zagadnienia prawne. W wyniku bieżącej analizy potrzeb procesy szkoleń grupowych wspomagane były przez szkolenia indywidualne, w których w roku 2012 uczestniczyło 517 pracowników, w tym w szkoleniach krajowych – 374, a w szkoleniach zagranicznych – 143. Na przestrzeni lat 2009-2011 coraz bardziej widoczna stała się tendencja zwiększonego udziału pracowników w szkoleniach zagranicznych, udział w których kształtował się w poszczególnych latach następująco: 94, 127 i 104. Ma to istotne znaczenie ze względu na szeroką współpracę z unijnymi instytucjami nadzorczymi oraz obecność UKNF na forum międzynarodowym.

Intensywność szkoleń realizowanych w 2012 roku obrazuje wskaźnik 5,4 osobodnia szkoleniowego, co stanowi 43 godziny szkolenia przypadające na jednego pracownika. Dla porównania w latach 2009-2011 wskaźnik ten wynosił odpowiednio: 38, 26 i 37 godzin.

Zadania realizowane w zakresie bezpieczeństwa i ochrony informacji przetwarzanych w UKNF

W 2012 r. realizowano zadania związane z bezpieczeństwem i ochroną informacji przetwarzanych w UKNF. Do najważniejszych z nich należało:

- ▶ realizacja obowiązków wynikających z przepisów ustaw o ochronie informacji niejawnych i o ochronie osób i mienia,
- ▶ realizacja obowiązków związanych z planowaniem obronnym i pozamilitarnymi przygotowaniem obronnymi,
- ▶ bieżąca współpraca z Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK),
- ▶ wypełnianie obowiązku wynikającego z art. 47 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
- ▶ utrzymanie kompleksowego systemu bezpieczeństwa informacji w Urzędzie,
- ▶ zapewnienie bezpieczeństwa przetwarzania informacji chronionych ustawowo lub na podstawie regulacji wewnętrznych Urzędu,
- ▶ współpraca z organami oraz instytucjami działającymi w obszarze bezpieczeństwa państwa w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom dla bezpieczeństwa systemu finansowego,
- ▶ nadzorowanie i monitorowanie systemów bezpieczeństwa teleinformatycznego,
- ▶ nadzorowanie i monitorowanie systemów ochrony fizycznej w pomieszczeniach i budynkach Urzędu,
- ▶ nadzorowanie i monitorowanie zadań w obszarze planowania awaryjnego oraz ciągłości działania.

W zakresie powyższych zadań w okresie objętym sprawozdaniem m.in.:

- ▶ wzmocniono system ochrony informacji niejawnych w UKNF, w szczególności związany ze strefami ochronnymi i specjalną strefą ochronną,
- ▶ zrealizowano cykl szkoleń dotyczących obronności państwa w kontekście zadań UKNF,
- ▶ uaktualniono Plan Operacyjny Funkcjonowania Urzędu oraz Narodowy Kwestionariusz Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych w zakresie UKNF,
- ▶ rozpoczęto realizację projektu utworzenia bezpośredniego stanowiska dostępowego do bazy danych Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych,
- ▶ przeprowadzono audyty bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych,
- ▶ opracowano wewnętrzne regulacje tworzące system bezpieczeństwa informacji i obsługi incydentów.

Kontrole wewnętrzne i skargi na działalność Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz postępowania pracowników Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego

W 2012 r. w UKNF realizowane były zadania związane z prowadzeniem kontroli wewnętrznych, których celem było w m.in.:

- ▶ bieżące sprawdzanie skuteczności sprawowania kontroli funkcjonalnej w Urzędzie Komisji,
- ▶ kontrola zgodności działania komórek organizacyjnych, zespołów roboczych lub komitetów z obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi Urzędu Komisji,
- ▶ badanie funkcjonowania Urzędu Komisji pod kątem legalności, celowości oraz terminowości w realizowanych zadaniach, a także wskazywanie sposobu i środków jakie należy zastosować w celu usunięcia nieprawidłowości i zapobieganie ich powstawaniu.

W okresie od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. przeprowadzonych zostało przez komórkę kontroli wewnętrznej UKNF 11 kontroli wewnętrznych planowanych – problemowych.

W 2012 r. realizowano również czynności wyjaśniające w zakresie rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących pracy UKNF oraz postępowania pracowników Urzędu. W tym zakresie wpłynęło 100 pism od 89 skarżących.

Kontrole zewnętrzne

W 2012 roku w UKNF została przeprowadzona kontrola NIK z wykonania budżetu państwa w 2011 roku. W wyniku kontroli, Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie wyko-

nanie budżetu państwa za 2011 rok w części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego.

Aneksy

42

30

75

30

16

42

9

Aneksy

Aneks 1. Informacje o uchwałach, decyzjach administracyjnych i postanowieniach wydanych przez KNF w 2012 roku

Tabela 1.1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w 2012 roku

Przedmiot uchwały	Liczba podjętych uchwał
Sprawy dotyczące sektora bankowego	
Wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu banku	33
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu banku	5
Udzielenie zezwolenia na połączenie banków	5
Ustanowienie kuratora nadzorującego wykonanie programu postępowania naprawczego	1
Odwołanie kuratora nadzorującego wykonanie programu postępowania naprawczego	1
Stwierdzenie braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji	4
Odmowa wyrażenia zgody na powołanie prezesa zarządu banku	1
Wskazanie warunków, które w interesie dobra ogólnego, w szczególności w celu ochrony dóbr konsumenta, zapewnienia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego lub zapobieżenia naruszeniom prawa, musi spełniać oddział instytucji kredytowej	7
Uchylenie zakazu wykonywania prawa głosu akcji na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy	1
Inne	9
Razem	67
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	
Udzielenia zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej	3
Razem	3
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeń	
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu zakładu ubezpieczeń	15
Wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu zakładu ubezpieczeń	7
Nałożenie kary pieniężnej	16
Umorzenie postępowania	2
Utrzymanie decyzji w mocy	3
Brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec nabycia akcji krajowego zakładu ubezpieczeń	9
Wydłużenie terminu nabycia akcji krajowego zakładu ubezpieczeń	1
Udzielenie zezwolenia na zmianę rzeczowego zakresu działalności	1
Uchylenie zakazu wykonywania przez akcjonariusza prawa głosu z akcji krajowego zakładu ubezpieczeń	1
Sprzeciw co do bezpośredniego nabycia udziałów krajowego zakładu ubezpieczeń	1
Inne	3
Razem	59
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	
Wpis pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	1
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu powszechnego towarzystwa emerytalnego	12
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu otwartego funduszu emerytalnego	8
Udzielenie zezwolenia na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu otwartego funduszu emerytalnego	9
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka zarządu powszechnego towarzystwa emerytalnego	8
Odmowa udzielenia zezwolenia na powołanie członka zarządu powszechnego towarzystwa emerytalnego	1

Ustalenie średniej ważonej stopy zwrotu i minimalnej wymaganej stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych oraz kwoty niedoboru w otwartych funduszach emerytalnych	2
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu pracowniczego funduszu emerytalnego	1
Udzielenie zezwolenia na nabycie akcji pracowniczego towarzystwa emerytalnego	8
Nażalenie kary na powszechne towarzystwo emerytalne	2
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka zarządu pracowniczego towarzystwa emerytalnego	3
Udzielenie zezwolenia na utworzenie dobrowolnego funduszu emerytalnego	5
Udzielenie zezwolenia na nabycie akcji powszechnego towarzystwa emerytalnego	1
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu dobrowolnego funduszu emerytalnego	5
Udzielenie zezwolenia na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu dobrowolnego funduszu emerytalnego	5
Nażalenie kary pieniężnej na otwarty fundusz emerytalny	2
Nażalenie kary pieniężnej na powszechne towarzystwo emerytalne	1
Razem	74
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego	
Udzielenie zezwolenia na przywrócenie akcjom formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji)	5
Przekazanie do publicznej wiadomości informacji o zaistnieniu okoliczności wskazujących na dokonanie manipulacji	2
Udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej	12
Udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej w zakresie towarów giełdowych	1
Brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec nabycia akcji domu maklerskiego	3
Udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych	4
Nażalenie kar pieniężnych na towarzystwa funduszy inwestycyjnych	2
Nażalenie kar pieniężnych na podmioty	19
Nażalenie kar pieniężnych na osoby fizyczne	9
Utrzymanie decyzji w mocy	20
Uchylenie decyzji	8
Niezgłoszenie sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych	7
Przekazanie informacji właściwemu organowi nadzoru innego państwa członkowskiego o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium tego państwa	13
Udzielenie zgody na zawieszenie odkupywania jednostek uczestnictwa funduszu	1
Udzielenie zgody na odkupywanie jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego otwartego lub specjalistycznego funduszu otwartego w ratach	1
Postanowienie w sprawie odmowy uwzględnienia wniosku dowodowego	1
Postanowienie w sprawie wstrzymania wykonania decyzji	1
Przekazanie do publicznej wiadomości informacji o wydaniu decyzji administracyjnej	27
Udzielenie towarzystwu funduszy inwestycyjnych zezwolenia na utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego	2
Zawieszenie uprawnień maklera papierów wartościowych	2
Odmowa udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej	1
Inne	11
Razem	152
Sprawy dotyczące organizacji wewnętrznej prac Komisji	
Organizacja posiedzeń Komisji	2
Inne	2
Razem:	4
Ogółem	359

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 1.2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia wydanego przez KNF w 2012 roku

Przedmiot decyzji i postanowień	Liczba wydanych decyzji i postanowień
Sprawy dotyczące sektora bankowego	
Umorzenie postępowania w sprawie powołania prezesa/członka zarządu banku (wycofanie wniosku)	4
Umorzenie postępowania w sprawach dotyczących nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji lub co do stania się podmiotem dominującym banku krajowego	3
Udzielenie zezwolenia na dokonanie zmian w statucie banku	280
Umorzenie postępowania w sprawie zmian w statucie banku	10
Postanowienie w sprawie przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków	1
Postanowienie w sprawie sprostowania błędów pisarskich i innych oczywistych omyłek	2
Postanowienie o podjęciu postępowania	1
Akceptacje programów postępowania naprawczego/łączeniowego	11
Wezwania banków do opracowania programu postępowania naprawczego	10
Wezwania banków do opracowania kolejnej wersji programu postępowania naprawczego	20
Wezwania banków do opracowania korekty programu postępowania naprawczego	3
Decyzje w sprawie zaliczania do funduszy własnych zobowiązania z tytułu pożyczki podporządkowanej	22
Odmowa wszczęcia postępowania o zastosowanie środków nadzorczych na podstawie art. 61 a § 1 k.p.a.	1
Postanowienie o niedopuszczalności wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy art. 138 k.p.a.	1
Decyzje w sprawie zaliczania do funduszy podstawowych środków pieniężnych uzyskanych z emisji obligacji długoterminowych	8
Postanowienie o wyrażeniu stanowiska w sprawie wpisania banku na listę gwarantów, o których mowa w art. 52 ust. 1 Ustawy Prawo celne	9
Udzielenie zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa przez bank zagraniczny lub instytucję kredytową	3
Stwierdzenie wygaśnięcia zezwolenia na otwarcie przedstawicielstwa banku zagranicznego i instytucji kredytowej	2
Zezwolenie na zbycie akcji imiennych banku w terminie roku od wpisania do rejestru	2
Udzielenie zezwolenia na rozszerzenie terenu działania banku spółdzielczego	1
Postanowienie o wszczęciu postępowania z urzędu	7
Udzielenie zezwolenia na wcześniejszy zwrot środków pieniężnych pochodzących z pożyczki podporządkowanej zaliczanych do funduszy uzupełniających banku	1
Umorzenie w innych postępowaniach	6
Inne	10
Razem	418
Sprawy dotyczące sektora usług płatniczych	
Umorzenie postępowania w sprawie wpisu do Rejestru Usług Płatniczych	62
Postanowienie o zwrocie wniosku o wpis do Rejestru Usług Płatniczych	1
Razem	63
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeń	
Zatwierdzenie zmian statutu zakładu ubezpieczeń	31
Wpis do rejestru aktuariuszy	24
Uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego aktuariusza	1
Postanowienie o zawieszeniu postępowania	4
Postanowienie o wyznaczeniu nowego terminu do załatwienia sprawy	25
Wyrażenie zgody na zmianę umowy pożyczki podporządkowanej	1
Wyrażenie zgody na zaliczenie pożyczki podporządkowanej do środków własnych	1

Umorzenie postępowania	29
Udzielenie zezwolenia na uznanie za aktywa na pokrycie rezerw aktywów innych niż określone w treści art. 154 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej	85
Wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń	109
Wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji	6
Nałożenie kary pieniężnej	20
Utrzymanie w mocy decyzji nakładających karę pieniężną	3
Umorzenie postępowania prowadzonego z wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	1
Wydanie decyzji cofającej zezwolenie na wykonywanie działalności brokerskiej	38
Odmowa wszczęcia postępowania o zastosowanie środków nadzorczych na podstawie art. 61 a § 1 k.p.a.	15
Postanowienie o niedopuszczalności wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy art. 134 k.p.a.	1
Razem	393
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej powszechnego towarzystwa emerytalnego	14
Udzielenie zezwolenia na zmianę umowy z depozytariuszem otwartego funduszu emerytalnego	4
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej pracowniczego towarzystwa emerytalnego	4
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej pracowniczego towarzystwa emerytalnego	4
Wpis pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	32
Wpis zmian pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	207
Wykreślenie pracowniczego programu emerytalnego z rejestru	54
Wpis porozumienia o ograniczeniu wysokości naliczanych składek do rejestru	1
Wpis porozumienia o zawieszeniu naliczania i odprowadzania składek do rejestru	6
Odmowa wpisu pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	2
Odmowa wykreślenia pracowniczego programu emerytalnego z rejestru	1
Postanowienie w przedmiocie podjęcia zawieszono postępowania	6
Postanowienie w przedmiocie wyznaczenia nowego terminu do załatwienia sprawy	8
Nałożenie kary pieniężnej	2
Umorzenie postępowania	10
Postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania	8
Postanowienie w przedmiocie przywrócenia terminu do usunięcia braków formalnych/nieprawidłowości	15
Postanowienie w przedmiocie odmowy przywrócenia terminu do usunięcia braków formalnych/nieprawidłowości	4
Powiadomienie o stwierdzonych nieprawidłowościach w działalności funduszu emerytalnego lub banku depozytariusza	10
Powiadomienie o rozpatrzeniu zastrzeżeń towarzystwa emerytalnego do treści powiadomienia o stwierdzonych nieprawidłowościach w działalności funduszu emerytalnego	3
Przyjęcie Roczno sprawozdania finansowego części podstawowej Funduszu Gwarancyjnego sporządzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych	1
Razem	396
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego	
Udzielenie zezwolenia na prowadzenie rejestrów lub rachunków towarów giełdowych	1
Zgoda na połączenie dwóch subfunduszy funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	4
Zezwolenie na zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego przez inny podmiot niż towarzystwo	7
Zezwolenie na przekształcenie funduszu inwestycyjnego otwartego w nowy subfundusz istniejącego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami lub specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego w nowy subfundusz istniejącego specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami	2

Zezwolenie na przekształcenie funduszy inwestycyjnych otwartych albo specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych w jeden fundusz z wydzielonymi subfunduszami	1
Zezwolenie na zmianę statutu funduszu inwestycyjnego i na skrócenie terminu wejścia w życie zmian w statucie funduszu	60
Zezwolenie na utworzenie publicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego, co jest równoznaczne z zatwierdzeniem prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych	5
Zezwolenie na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	6
Zezwolenie na utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego	2
Zatwierdzenie prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	10
Zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	26
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA	6
Zatwierdzenie Regulaminu rozliczeń transakcji KDPW_CCP SA	1
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie rozliczeń transakcji KDPW_CCP SA	3
Zatwierdzenie Regulaminu funduszu rozliczeniowego KDPW_CCP SA	1
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie funkcjonowania systemu rekompensat	2
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie Giełdowej Izby Rozrachunkowej KDPW	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Statucie Towarowej Giełdy Energii SA	3
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie Towarowej Giełdy Energii SA	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Statucie BondSpot SA	3
Odmowa udzielenia zezwolenia na przekroczenie limitu koncentracji, o którym mowa w § 2 ust. 3 załącznika nr 10 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 listopada 2009 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania całkowitego wymogu kapitałowego, w tym wymogów kapitałowych, dla domów maklerskich oraz określenia maksymalnej wysokości kredytów, pożyczek i wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w stosunku do kapitałów	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Statucie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA	2
Udzielenie zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych	9
Wpis do rejestru agentów firm inwestycyjnych	57
Uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego maklera giełd towarowych	4
Odmowa uwzględnienia wniosków dowodowych	5
Odmowa uwzględnienia wniosków dowodowych w II instancji	7
Uchylenie decyzji	6
Decyzja w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia decyzji	1
Zmiana decyzji	16
Zatwierdzenie prospektu emisyjnego	43
Zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego	145
Zatwierdzenie dokumentu rejestracyjnego	3
Stwierdzenie równoważności memorandum informacyjnego z prospektem emisyjnym	2
Zawieszenie postępowania administracyjnego	32
Nałożenie kary pieniężnej	32
Zawieszenie uprawnień maklera papierów wartościowych	2
Skreślenie z listy maklerów papierów wartościowych	1
Postanowienie stwierdzające uchybienie terminu do wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	1
Postanowienie o dopuszczeniu ZMiDu do udziału w postępowaniu w charakterze Strony	1
Podjęcie postępowania administracyjnego	21
Wszczęcie postępowania administracyjnego z urzędu	50

Umorzenie postępowania administracyjnego	62
Wszczęcie postępowania w sprawie żądania zmiany treści wezwania	3
Żądanie zmiany treści wezwania	3
Decyzja w przedmiocie żądania zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej	8
Decyzja w przedmiocie wniosku o zwolnienie z obowiązku przekazania do publicznej wiadomości informacji niestanowiącej informacji poufnej	1
Wpis do rejestru inwestorów kwalifikowanych	8
Wpis na listę doradców inwestycyjnych	29
Wpis na listę maklerów giełd towarowych	39
Wpis na listę maklerów papierów wartościowych	125
Udzielenie zezwolenia na rozszerzenie przedmiotu działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych o zarządzanie portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych	2
Inne	11
Razem	878
Sprawy o charakterze międzysektorowym	
Odmowa rozłożenia kary na raty	1
Odmowa wstrzymania wykonalności decyzji Komisji	7
Inne	11
Razem	19
OGÓLEM	2 167

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 2. Emitenci oraz fundusze inwestycyjne zamknięte, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2012 roku

Tabela 2.1. Emitenci, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2012 roku

Lp.	Emitent	Data zatwierdzenia prospektu emisyjnego
1.	Getin Noble Bank SA	20.01.2012 r.
2.	ZPUE SA	23.01.2012 r.
3.	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA	27.01.2012 r.
4.	Vantage Development SA	31.01.2012 r.
5.	NFI Midas SA	08.02.2012 r.
6.	Grupa ADV SA	28.02.2012 r.
7.	Wojas SA	13.03.2012 r.
8.	MO – BRUK SA	15.03.2012 r.
9.	Solar Company SA	16.03.2012 r.
10.	Trion SA	30.03.2012 r.
11.	Harper Hygienics SA	30.03.2012 r.
12.	Bank Ochrony Środowiska SA	10.04.2012 r.
13.	ATM Systemy Informatyczne SA	16.04.2012 r.
14.	Simple SA	19.04.2012 r.
15.	Barlinek SA	27.04.2012 r.
16.	Murapol SA	22.05.2012 r.
17.	Euroimplant SA	24.05.2012 r.
18.	Globe Trade Centre SA	31.05.2012 r.

19.	PCC Rokita SA	11.06.2012 r.
20.	SCO-PAK SA	13.06.2012 r.
21.	Gino Rossi SA	22.06.2012 r.
22.	Getin Noble Bank SA	27.06.2012 r.
23.	PCC Exol SA	27.06.2012 r.
24.	Tarczyński SA	29.06.2012 r.
25.	Vistula Group SA	13.07.2012 r.
26.	Grupa o2 SA	17.07.2012 r.
27.	Gant Development SA	19.07.2012 r.
28.	Getin Noble Bank SA	22.08.2012 r.
29.	Global Cosmed SA	18.09.2012 r.
30.	Voxel SA	21.09.2012 r.
31.	Zespół Elektrowni „Pątnów-Adamów-Konin” SA	08.10.2012 r.
32.	Ursus SA	29.10.2012 r.
33.	Marvipol SA	09.11.2012 r.
34.	Asseco Poland SA	09.11.2012 r.
35.	Alior Bank SA	16.11.2012 r.
36.	Rovese SA	20.11.2012 r.
37.	Czerwona Torebka SA	20.11.2012 r.
38.	Korporacja Budowlana DOM SA	03.12.2012 r.
39.	Dolnośląskie Centrum Hurtu Rolno-Spożywczego SA	05.12.2012 r.
40.	Platinum Properties Group SA	12.12.2012 r.
41.	Przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego „BALTONA” SA	19.12.2012 r.
42.	Betomax Polska SA	20.12.2012 r.
43.	Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach SA	21.12.2012 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 2.2. Memoranda emitentów, których równoważność z prospektem emisyjnym stwierdziła KNF w 2012 roku

Lp.	Emitent	Data
1.	Get Bank SA	10.05.2012 r.
2.	Bank Zachodni WBK SA	06.12.2012 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 2.3. Publiczne fundusze inwestycyjne zamknięte, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2012 roku

Lp.	Nazwa funduszu	Data zatwierdzenia prospektu
1.	KBC German Jumper FIZ (seria A)	25.01.2012
2.	KBC Kapitałny Start FIZ (seria A)	24.02.2012
3.	Pioneer First FIZ (seria A)	02.03.2012
4.	Investor Gold FIZ (seria AA, AB, AC, AD)	15.03.2012
5.	KBC Ameryka FIZ (seria A)	10.04.2012
6.	BPH FIZ Sektora Nieruchomości 2 (seria B)	28.06.2012
7.	BPH FIZ Bezpieczna Inwestycja 4 (seria B)	29.06.2012
8.	KBC Jubileuszowy FIZ (seria A)	05.07.2012
9.	UniSystem FIZ (Seria A, B, C, D, E, F)	06.09.2012
10.	Investor Gold FIZ (seria AE, AF, AG, AH)	20.11.2012

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 3. Wykaz pozycji Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego wydane w 2012 roku

Data publikacji	Pozycja	Tytuł
19.01.2012	poz. 1	Ogłoszenie z dnia 12 stycznia 2012 r. w sprawie ustalenia wysokości maksymalnej stopy technicznej
26.03.2012	poz. 2	Komunikat Nr 1/2012 dotyczący wpisów na listę Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 27 lutego 2012 r.
26.03.2012	poz. 3	Komunikat Nr 2/2012 dotyczący wpisów na listę Doradców Inwestycyjnych z dnia 27 lutego 2012 r.
26.03.2012	poz. 4	Komunikat Nr 3/2012 dotyczący wpisów na listę Maklerów Giełd Towarowych z dnia 27 lutego 2012 r.
26.03.2012	poz. 5	Komunikat Nr 4/2012 dotyczący Maklerów Papierów Wartościowych, którzy złożyli Egzamin Uzupełniający z dnia 27 lutego 2012 r.
26.03.2012	poz. 6	Komunikat Nr 29 Komisji Egzaminacyjnej dla agentów firm inwestycyjnych z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie terminu egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej
26.03.2012	poz. 7	Komunikat Nr 30 Komisji Egzaminacyjnej dla agentów firm inwestycyjnych z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie ustalenia zakresu tematycznego egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej
22.06.2012	poz. 8	Uchwała Nr 172/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 19 czerwca 2012 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka
22.06.2012	poz. 9	Uchwała Nr 173/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 19 czerwca 2012 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań oraz uchwałę w sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań
24.07.2012	poz. 10	Komunikat nr 1/2012 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 6 lipca 2012 r. w sprawie organizacji egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego
24.07.2012	poz. 11	Komunikat nr 2/2012 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 6 lipca 2012 r. w sprawie ustalenia zakresu tematycznego egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego
26.07.2012	poz. 12	Komunikat nr 123 Komisji Egzaminacyjnej dla doradców inwestycyjnych z dnia 18 lipca 2012 r. w sprawie organizacji pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego w dniu 28 października 2012 roku
26.07.2012	poz. 13	Komunikat nr 124 Komisji Egzaminacyjnej dla doradców inwestycyjnych z dnia 18 lipca 2012 r. w sprawie ustalenia zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego
31.08.2012	poz. 14	Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 31 sierpnia 2012 r. w sprawie wartości składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji oraz wysokości kosztów nadzoru ubezpieczeniowego w 2011 r.
21.09.2012	poz. 15	Komunikat Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 21 września 2012 r. w sprawie wstrzymania wpłat zaliczek na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową, reasekuracyjną oraz w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego za 2012 r.
19.10.2012	poz. 16	Uchwała Nr 249/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 11 września 2012 r. w sprawie wydania Rekomendacji J dotyczącej gromadzenia i przetwarzania przez banki danych o nieruchomościach
19.10.2012	poz. 17	Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 października 2012 r. w sprawie wysokości obowiązujących bazowych wartości kwot KG1, KG2, KG3, KGR1, KGR2, T1 i T2 dla zakładów ubezpieczeń
19.10.2012	poz. 18	Komunikat Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 października 2012 r. w sprawie wysokości obowiązujących bazowych wartości kwot KGR1, KGR2, KGR3 dla zakładów reasekuracji
18.12.2012	poz. 19	Uchwała Nr 307/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 listopada 2012 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka
21.12.2012	poz. 20	Uchwała Nr 312/2012 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością bankową
21.12.2012	poz. 21	Komunikat Nr 32 Komisji Egzaminacyjnej dla Agentów Firm Inwestycyjnych z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie terminu egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej
21.12.2012	poz. 22	Komunikat Nr 33 Komisji Egzaminacyjnej dla Agentów Firm Inwestycyjnych z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej
21.12.2012	poz. 23	Komunikat Nr 130 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie terminu pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego
21.12.2012	poz. 24	Komunikat Nr 131 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 4. Wykaz rozporządzeń i projektów rozporządzeń, w opiniowaniu których UKNF brał udział w 2012 roku

Tabela 4.1. Wykaz rozporządzeń, w opiniowaniu których UKNF brał udział w 2012 r.

Lp.	Rozporządzenia
1.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 kwietnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania całkowitego wymogu kapitałowego, w tym wymogów kapitałowych, dla domów maklerskich oraz określenia maksymalnej wysokości kredytów, pożyczek i wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w stosunku do kapitałów (Dz. U. poz.475)

Rozporządzenie ma na celu dokonanie wdrożenia przepisów zawartych w tzw. dyrektywie CRD III, tj. dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/76/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie zmiany dyrektyw 2006/48/WE oraz 2006/49/WE w zakresie wymogów kapitałowych dotyczących portfela handlowego i resekurytyzacji oraz przeglądu nadzorczego polityki wynagrodzeń (Dz. Urz. UE L 329 z 14.12.2010, str. 3). Rozporządzenie wdraża postanowienia dyrektywy CRD III, które dotyczą m. in. ekspozycji resekurytyzacyjnych, ostrożnej wyceny instrumentów według wartości godziwej, wag ryzyka przypisywanych pozycjom sekurytyzacyjnym, a także zwiększenia wymogów dotyczących ujawnień obowiązujących w przypadku sekurytyzacji oraz wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego.

2.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 września 2012 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych (Dz. U. poz. 1078)
3.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 września 2012 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banków powierniczych oraz warunków szacowania przez dom maklerski kapitału wewnętrznego (Dz. U. poz. 1072)

Oba rozporządzenia (wskazane w pkt 2 i 3) związane są z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw. Ustawa ta wprowadziła do krajowego systemu prawnego pojęcie rachunków zbiorczych (tzw. kont omnibus) rozumianych jako rachunki prowadzone przez uczestników systemu depozytowo-rozliczeniowego, na których mogą być rejestrowane papiery wartościowe nienależące do osób, dla których rachunki te są prowadzone, lecz należące do innej osoby lub innych osób. Rachunki te mogą prowadzić wyłącznie podmioty uprawnione do prowadzenia rachunków papierów wartościowych, gdyż mieści się to w zakresie działalności maklerskiej albo działalności powierniczej. Konsekwencją tych zmian jest pośrednia zmiana upoważnienia ustawowego zawartego w art. 94 ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, z którą wiązała się konieczność wydania nowych rozporządzeń w miejsce dotychczas obowiązujących: rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych (Dz. U. Nr 204, poz. 1577) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 listopada 2009 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banków powierniczych oraz warunków szacowania przez dom maklerski kapitału wewnętrznego (Dz. U. Nr 204, poz. 1579 oraz z 2011 r. Nr 156, poz. 928).

4.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 kwietnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych i skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, wymaganych w prospekcie emisyjnym dla emitentów z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dla których właściwe są polskie zasady rachunkowości (Dz. U. poz. 469)
5.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 kwietnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. poz. 397)
6.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 kwietnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać memorandum informacyjne, o którym mowa w art. 39 ust. 1 oraz art. 42 ust. 1 ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. poz. 449)
7.	Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie sposobu składania zabezpieczenia w papierach wartościowych w postępowaniu egzekucyjnym (Dz. U. poz. 640)
8.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie rodzaju i zakresu dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego (Dz. U. poz. 838)
9.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 grudnia 2012 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz sprawozdań z działalności Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (Dz. U. poz. 1442)
10.	Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową, reasekuracyjną oraz w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego (Dz. U. poz. 978)
11.	Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (Dz. U. poz. 897)

12.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 sierpnia 2012 r. w sprawie kategorii aktywów oraz maksymalnej części środków pieniężnych inwestowanych przez krajowe instytucje płatnicze (Dz. U. poz. 938)
13.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 marca 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu informacji oraz rodzaju i formy dokumentów dołączanych do wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej (Dz. U. poz. 290)
14.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie minimalnej sumy gwarancyjnej bankowej i ubezpieczeniowej wymaganej w związku z wykonywaniem przez biuro usług płatniczych transakcji płatniczych wynikających z umowy o świadczenie usług płatniczych oraz terminu powstania obowiązku zawarcia umowy gwarancji (Dz. U. poz. 437)
15.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie obowiązkowych ubezpieczeń biur usług płatniczych wymaganych w związku z wykonywaniem transakcji płatniczych wynikających z umowy o świadczenie usług płatniczych (Dz. U. poz. 434)
16.	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie kwartalnych i dodatkowych rocznych sprawozdań finansowych i statystycznych krajowej instytucji płatniczej (Dz. U. poz. 858)
17.	Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2012 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad instytucjami płatniczymi oraz opłat za niektóre czynności Komisji Nadzoru Finansowego (Dz. U. poz. 843)
18.	Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2012 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad biurami usług płatniczych (Dz. U. poz. 844)

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 4.2. Wykaz projektów rozporządzeń, w opiniowaniu których UKNF brał udział w 2012 r.

Lp.	Projekty rozporządzeń
1.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lutego 2009 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego ewidencji instrumentów finansowych
2.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 6 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać memorandum informacyjne, o którym mowa w art. 38b ust. 1, art. 39 ust. 1 i 2 oraz art. 41 ust. 1 ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych
3.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim
4.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 marca 2010 r. w sprawie opłat wnoszonych na rzecz Komisji Nadzoru Finansowego przez podmioty nadzorowane prowadzące działalność na rynku kapitałowym
5.	Projekt Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie określenia sposobu postępowania towarzystw funduszy inwestycyjnych i warunków jakie muszą one spełniać w celu zapewnienia ochrony interesów uczestników funduszy inwestycyjnych lub zbiorczych portfeli papierów wartościowych oraz klientów, dla których towarzystwo wykonuje usługi doradztwa inwestycyjnego albo zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych oraz dla zapewnienia prowadzenia przez towarzystwo stabilnej działalności
6.	Projekt Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zakresu informacji, które powinny być zawarte w dokumencie informacyjnym funduszu przejmującego oraz w dokumencie informacyjnym funduszu przejmowanego
7.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 stycznia 2012 r. w sprawie dokonywania przez fundusz inwestycyjny zamknięty lokat, których przedmiotem są instrumenty pochodne oraz niektóre prawa majątkowe
8.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 stycznia 2009 r. w sprawie zawierania przez fundusz inwestycyjny otwarty umów, których przedmiotem są instrumenty pochodne, w tym niewystandaryzowane instrumenty pochodne
9.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 kwietnia 2009 r. w sprawie postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa, a także doradztwa inwestycyjnego
10.	Projekt Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie niezbędnego zakresu treści umowy między funduszem powiązaniem a funduszem podstawowym oraz niezbędnych elementów wewnętrznych zasad prowadzenia działalności, o których mowa w art. 169c ust. 7 ustawy o funduszach inwestycyjnych

11.	Projekt Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie określenia niezbędnego zakresu treści umowy, o której mowa w art. 169e ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz określenia rodzajów nieprawidłowości w odniesieniu do funduszu podstawowego, które uznaje się za mające negatywny wpływ na fundusz powiązany
12.	Projekt Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie określenia niezbędnego zakresu treści umowy o której mowa w art. 169f ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych w sprawie prospektu informacyjnego funduszu inwestycyjnego otwartego oraz specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego a także wyliczania wskaźnika zysku do ryzyka funduszu inwestycyjnego otwartego oraz specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego
13.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 października 2005 r. w sprawie zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych i skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, wymaganych w prospekcie emisyjnym dla emitentów z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dla których właściwe są polskie zasady rachunkowości
14.	Projekt Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźników lotniczych, przedsiębiorców wykonujących obsługę naziemną oraz instytucji zapewniających służby żeglugi powietrznej
15.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu i trybu zawarcia umowy, na podstawie której następuje uzyskanie członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym
16.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2011 r. w sprawie określenia maksymalnej części aktywów otwartego funduszu emerytalnego, jaka może zostać ulokowana w poszczególnych kategoriach lokat
17.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2011 r. w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne
18.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 marca 2004 r. w sprawie ustalania stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych
19.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2011 r. w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych
20.	Projekt Rozporządzenia w sprawie zmiany Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy emerytalnych
21.	Projekt Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie norm dopuszczalnego ryzyka w działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych
22.	Projekt Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zakresu, terminów i trybu przekazywania informacji sprawozdawczych przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe i Kasę Krajową do Komisji Nadzoru Finansowego
23.	Projekt Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości składki, terminów uiszczania, sposobu obliczania składki oraz podziału składki pomiędzy Kasę Krajową a Komisję Nadzoru Finansowego
24.	Projekt Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania czynności kontrolnych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych i w Kasie Krajowej
25.	Projekt Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej
26.	Projekt Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie minimalnych wymogów kwalifikacyjnych dla członków zarządów spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych
27.	Projekt Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych
28.	Projekt Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 5. Ochrona uczestników rynku finansowego – czynności analityczne podejmowane przez UKNF

Tabela 5.1. Ochrona uczestników rynku finansowego – czynności analityczne podejmowane przez UKNF

Sektor ubezpieczeniowy
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń polegającej na odmowie wypłaty odszkodowania w związku z uznaniem przez ubezpieczyciela przewozu dziecka przez kierowcę pojazdu, będącego jego ojcem, jako przewóz z grzeczności i odmowie wypłaty odszkodowania
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń dotycząca zakresu informacji przekazywanych spadkobiercom ubezpieczających z umów ubezpieczenia
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń polegającej na żądaniu poświadczenia przekazywanych do zakładu ubezpieczeń pełnomocnictw przez pracownika zakładu ubezpieczeń lub notariusza
Analiza praktyki dotyczącej respektowania prawa ubezpieczającego do wypowiedzenia umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych po nowelizacji przepisów prawa
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń polegającej na pomniejszaniu kwoty należnego odszkodowania z tytułu umowy ubezpieczenia autocasco o indywidualnie określoną marżę (10-15%)
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń polegającej na odmowie wypłaty odszkodowania z uwagi na fakt, iż w dniu zaistnienia zdarzenia ubezpieczony legitymował się nieważnym prawem jazdy
Analiza zapisów wybranych ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco stosowanych przez zakłady ubezpieczeń w zakresie dotyczącym zasad ustalania wysokości odszkodowania
Analiza zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi, stosowanych przez wybrane zakłady ubezpieczeń, w zakresie dotyczącym pobierania opłaty likwidacyjnej
Analiza zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia mienia stosowanych przez jeden z zakładów ubezpieczeń w zakresie dotyczącym definiowania zdarzeń ubezpieczeniowych
Analiza praktyki kilku zakładów ubezpieczeń w zakresie realizacji ich obowiązków wynikających z udzielonych gwarancji ubezpieczonych
Analiza praktyki stosowanej przez wybrane zakłady ubezpieczeń dotycząca sposobu sprzedaży ubezpieczeniowych produktów strukturyzowanych
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń w zakresie prawidłowości stosowanych zasad dotyczących przekazywania przez agenta do zakładu ubezpieczeń informacji o zawartych umowach ubezpieczenia oraz dokumentów związanych z tymi umowami
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń dotycząca pobierania wysokiej ryczałtowej opłaty likwidacyjnej z tytułu całkowitego wykupu umowy ubezpieczenia w pierwszym i drugim roku trwania umowy w umowach ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń w zakresie przesyłania ubezpieczającemu informacji na podstawie art. 814 § 3 k.c.
Analiza praktyki wybranych zakładów ubezpieczeń dotycząca sposobu rozliczania wniosków i polis ubezpieczeniowych
Analiza praktyki stosowanej przez jednego z pośredników ubezpieczeniowych, w zakresie sposobu oferowania ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń w zakresie zawierania z klientami grupowych umów ubezpieczenia na życie, w tym na warunkach odbiegających od warunków zawartych w złożonym przez ubezpieczającego wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń w zakresie zawierania i obsługi umów ubezpieczenia (przekazywania druków polis, wysyłania informacji o zaległościach w opłacaniu składek)
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń w zakresie stosowania procedury uproszczonej likwidacji szkód pod kątem możliwości wystąpienia ryzyka podjęcia niewłaściwej decyzji wypłaty odszkodowania
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z zakładów ubezpieczeń w zakresie stosowania przy kalkulacji szkody współczynnika eksperckiego

Sektor emerytalny
Analiza postępowania podmiotów w związku ze zmianami przepisów ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz przepisów wykonawczych tj. w szczególności Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2011 r. (Dz. U. Nr 291 poz. 1708) w sprawie trybu i terminu powiadamiania ZUS przez otwarty fundusz emerytalny o zawarciu umowy członkiem oraz dokonywania wypłaty transferowej
Analiza praktyki jednego z funduszy emerytalnych w związku z odmową przyjęcia zawiadomienia o zmianie OFE na formularzu obowiązującym przed zmianą przepisów

Sektor bankowy
Analiza praktyki wybranych banków w zakresie procedowania wniosków klientów o restrukturyzację zobowiązania kredytowego
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie dotyczącym zasad rozpatrywania reklamacji oraz zakresu informacji przekazywanych klientom w odpowiedziach na reklamacje
Analiza praktyki dwóch banków w zakresie zawierania umów kredytowych na zakup towarów i usług poza lokalem przedsiębiorstwa oraz przy współpracy z pośrednikami działającymi w imieniu i na rzecz banku
Analiza praktyki jednego z banków w sprawie zasad postępowania w przypadku wystąpienia transakcji podejrzanych i nietypowych dokonywanych kartą płatniczą
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie zasad stosowania przez bank wzoru obliczania kosztów ubezpieczenia tzw. niskiego wkładu własnego, którymi obciążany był kredytobiorca
Analiza praktyki jednego z banków dotycząca postępowania w przypadku zastrzeżenia przez klienta karty zbliżeniowej – PayPass
Analiza problemu związanego z odmową realizacji transakcji dokonywanych za granicą przy użyciu karty kredytowej jednego z banków
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie generowania wyciągów do rachunku, w kontekście poprawności ewidencjonowania i prezentowania na wyciągach operacji dokonywanych kartą płatniczą
Analiza praktyki jednego z banków uniemożliwiająca wypowiedzenie umowy rachunku bankowego przez klienta z uwagi na znajdujące się na rachunku zajęcia komornicze
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie udostępnienia spadkobiercom wyciągów z rachunku spadkodawcy sprzed daty zgonu posiadacza rachunku
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie prawidłowości przekazywanych danych o zobowiązaniach klientów do BIK SA
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie realizacji wypłat z zajętego rachunku w ramach kwoty wolnej od zajęcia
Analiza praktyki jednego z banków w kontekście obowiązków wynikających z art. 60 ustawy Prawo bankowe
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie weryfikacji poziomu zabezpieczeń ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości i zabezpieczonych hipotecznie
Analiza praktyki stosowanej przez jeden z banków w zakresie procedowania umów rachunków o charakterze czasowym, dedykowanych dla określonej grupy klientów (studentów)
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie umożliwiania klientom spłat kredytu denominowanego lub indeksowanego do waluty obcej, bezpośrednio w tej walucie
Analiza praktyki jednego z banków w zakresie oferowania ubezpieczeniowych produktów strukturyzowanych

Sektor kapitałowy
Analiza praktyki jednego z domów maklerskich w zakresie sposobu prezentowania w systemie informatycznym danych dotyczących danego instrumentu finansowego
Analiza praktyki jednego z funduszy inwestycyjnych prowadzącego IKE w zakresie współpracy z agentem transferowym przy realizowaniu dyspozycji wypłaty transferowej do IKE prowadzonego przez inny podmiot

Usługi płatnicze realizowane przez podmioty inne niż banki
Analiza usługi przelewu natychmiastowego znajdującego się w ofercie jednego z banków, realizowanego przy udziale firmy zewnętrznej

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 6. Przedmiotowy podział skarg kierowanych do KNF

Tabela 6.1. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na banki komercyjne w latach 2011-2012

Banki komercyjne	2011	%	2012	%
Kredyty i pożyczki	987	28,02	948	22,68
Prowadzenie rachunków	691	19,62	934	22,34
Jakość obsługi	612	17,38	1080	25,84
Kredyty hipoteczne	527	14,96	488	11,67
Inne skargi	322	9,14	382	9,14
Karty kredytowe	218	6,19	148	3,54
Inna działalność banku	82	2,33	91	2,18
Karty płatnicze	81	2,30	106	2,54
Fuzja	2	0,06	3	0,07
Ogółem	3 522	100,00	4 180	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.2. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na banki spółdzielcze w latach 2011-2012

Banki spółdzielcze	2011	%	2012	%
Prowadzenie rachunków	23	34,85	24	27,27
Jakość obsługi	17	25,76	24	27,27
Inne skargi klientów	11	16,67	21	23,86
Kredyty i pożyczki	10	15,15	16	18,18
Kredyty hipoteczne	3	4,55	0	0,00
Karty kredytowe	1	1,52	0	0,00
Karty płatnicze	1	1,52	0	0,00
Inna działalność banku/ usługi banku	0	0,00	3	3,41
Ogółem	66	100,00	88	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.3. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczących zakładów ubezpieczeń na życie w latach 2011-2012

Przedmiot skargi	2011	%	2012	%
Odmowa wypłaty	61	27,48	67	18,01
Opieszałość	21	9,46	33	8,87
Wysokość odszkodowania	19	8,56	25	6,72
Nierzetelność agenta	18	8,11	31	8,33
Polityka informacyjna zakładów ubezpieczeń	16	7,21	86	23,12
Wartość wykupu	14	6,31	36	9,68
Problemy z wypowiedzeniem umowy	12	5,41	14	3,76
Wycena jednostek UFK	8	3,60	23	6,18
Zmiana warunków umowy	8	3,60	4	1,08
Odmowa udostępnienia akt	7	3,15	8	2,15
Wysokość sumy ubezpieczenia	7	3,15	6	1,61
Odstąpienie od umowy	7	3,15	6	1,61
Inne	6	2,70	0	0,00
Interpretacja OWU	6	2,70	1	0,27
Zwrot składki	4	1,80	13	3,49
Indeksacja składki	4	1,80	1	0,27
Kwestionowanie pełnomocnictwa przez zakład ubezpieczeń	2	0,90	0	0,00
Skarga agenta na towarzystwo	1	0,45	8	2,15
Wysokość składki	0	0,00	5	1,34
Odmowa przyjęcia do ubezpieczenia	0	0,00	3	0,81
Ochrona danych osobowych	1	0,45	2	0,54
Ogółem	222	100,00	372	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.4. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczących zakładów ubezpieczeń majątkowych w latach 2011-2012

Przyczyna skargi	2011	%	2012	%
Opieszałość	1 256	40,41	1 034	37,86
Wysokość odszkodowania	972	31,27	867	31,75
Odmowa wypłaty	445	14,32	419	15,34
Odmowa udostępnienia akt	164	5,28	149	5,46
Problemy z wypowiedzeniem umowy	105	3,38	98	3,59
Wysokość składki	40	1,29	42	1,54
Polityka informacyjna towarzystwa	39	1,25	59	2,16
Zwrot składki	20	0,64	35	1,28
Inne	18	0,58	0	0,00
Odstąpienie od umowy	16	0,51	8	0,29
Nierzetelność agenta	10	0,32	2	0,07
Interpretacja OWU	9	0,29	2	0,07
Skarga agenta na zakład ubezpieczeń	4	0,13	2	0,07
Zmiana warunków umowy	3	0,10	2	0,07
Ochrona danych osobowych	2	0,06	2	0,07
Kwestionowanie pełnomocnictwa przez zakład ubezpieczeń	2	0,06	1	0,04
Odmowa przyjęcia do ubezpieczenia	2	0,06	5	0,18
Wysokość sumy ubezpieczenia	1	0,03	4	0,15
Ogółem	3 108	100,00	2 731	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.5. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczący oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE w latach 2011-2012

Przyczyna skargi	2011	%	2012	%
Opieszałość	42	43,30	125	51,44
Wysokość odszkodowania	22	22,68	50	20,58
Problemy z wypowiedzeniem umowy	8	8,25	7	2,88
Odmowa wypłaty	7	7,22	16	6,58
Odmowa udostępnienia akt	6	6,19	11	4,53
Wysokość składki	5	5,15	13	5,35
Polityka informacyjna ZU	5	5,15	15	6,17
Nierzetelność agenta	1	1,03	1	0,41
Odstąpienie od umowy	1	1,03	1	0,41
Zwrot składki	0	0,00	1	0,41
Zmiana warunków umowy	0	0,00	1	0,41
Interpretacja OWU	0	0,00	2	0,82
Ogółem	97	100,00	243	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.6. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczących OFE w latach 2011-2012

Przedmiot skargi	2011	%	2012	%
Nieprawidłowości przy dokonywaniu transferów do innych funduszy	530	66,17	327	91,09
W toku	172	21,47	0	0,00
Prowadzenie działalności akwizycyjnej	49	6,12	16	4,46
Pilotowanie przyszłego transferu*	17	2,12	0	0,00
Nieprawidłowości dotyczące podziału i wypłat środków zgromadzonych na rachunku	14	1,75	3	0,84
Środki zgromadzone na rachunku w OFE	7	0,87	6	1,67
Nieprawidłowości w procesie zawierania umowy o członkostwo	6	0,75	1	0,28
Działalność informacyjna funduszu	3	0,37	4	1,11
Skargi dotyczące danych w rejestrze członków OFE i ich zmiany	2	0,25	2	0,56
Skargi akwizytorów na OFE	1	0,12	0	0,00
Inne	0	0,00	0	0,00
Ogółem	801	100,00	359	100,00

* skargi wpływające do Urzędu przed realizacją wypłaty transferowej.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.7. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na spółki publiczne w latach 2011-2012

Przedmiot skargi	2011	%	2012	%
Prawa korporacyjne akcjonariuszy	4	50,00	4	40,00
Inne	2	25,00	2	20,00
Publiczna subskrypcja akcji	2	25,00	1	10,00
Obowiązki informacyjne	0	0,00	3	30,00
Ogółem	8	100,00	10	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.8. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na firmy inwestycyjne w latach 2011-2012

Przedmiot skargi	2011	%	2012	%
Jakość świadczonych usług	23	36,51	27	29,35
Realizacja zleceń	14	22,22	20	21,74
Inne	14	22,22	7	7,61
Wynik zarządzania	4	6,35	2	2,17
Świadczenie usług przez Internet	2	3,17	4	4,35
Obsługa publicznej emisji	2	3,17	3	3,26
Wysokość opłat i prowizji	1	1,59	9	9,78
Wysokość pobranego podatku	1	1,59	2	2,17
Dystrybucja jednostek uczestnictwa	1	1,59	1	1,09
Dystrybucja certyfikatów inwestycyjnych	1	1,59	1	1,09
Realizacja wezwań	0	0,00	1	1,09
Rekomendacje	0	0,00	15	16,30
Ogółem	63	100,00	92	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 6.9. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych w latach 2011-2012

Przedmiot skargi	2011	%	2012	%
Jakość świadczenia usług	11	22,92	4	5,33
Prowadzenie polityki inwestycyjnej	11	22,92	23	30,67
Wycena jednostek uczestnictwa	7	14,58	13	17,33
Termin realizacji zleceń (dot. jednostek uczestnictwa)	7	14,58	7	9,33
Poinformowanie uczestnika o zmianie treści statutów	4	8,33	0	0,00
Wysokość pobranego podatku od dochodów kapitałowych	3	6,25	6	8,00
Inne	2	4,17	3	4,00
Działanie TFI po śmierci uczestnika	1	2,08	3	4,00
Wysokość opłat i prowizji	1	2,08	2	2,67
Wycena certyfikatów inwestycyjnych	1	2,08	6	8,00
Likwidacja funduszu	0	0,00	2	2,67
Świadczenie usług przez Internet	0	0,00	1	1,33
Jakość świadczonych usług dot. IKE	0	0,00	4	5,33
Łączenie się funduszy inwestycyjnych	0	0,00	1	1,33
Ogółem	48	100,00	75	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 7. Zestawienie działań edukacyjnych podjętych przez UKNF w 2012 roku

Tabela 7.1. Seminaryjne szkoleniowe skierowane do przedstawicieli podmiotów nadzorowanych (w podziale na sektory), zrealizowane w ramach projektu CEDUR

Lp.	Temat seminarium	Data seminarium
Sektor bankowy		
1.	Tajemnica bankowa – interpretacja obowiązujących przepisów	27.03.2012 r.
2.	Bankowe stosunki umowne – Aspekty prawne umowy rachunku bankowego cz. I	24.04.2012 r.
3.	Bankowe stosunki umowne – Aspekty prawne umowy rachunku bankowego cz. II (egzekucja wierzytelności z rachunku bankowego)	10.05.2012 r.
4.	Bankowe stosunki umowne – Umowa kredytu w praktyce bankowej	22.05.2012 r.
5.	Bankowe stosunki umowne – Zabezpieczenia wierzytelności banku cz. I - zabezpieczenia osobiste (poręczenie, gwarancja, weksel)	5.06.2012 r.
6.	Walidacja AMA – aspekty ilościowe i jakościowe	14.06.2012 r.
7.	Bankowe stosunki umowne – Zabezpieczenia wierzytelności banku cz. II – zabezpieczenia rzeczowe (hipoteka, zastaw, przewłaszczenie)	19.06.2012 r.
8.	Bankowe stosunki umowne – Dochodzenie roszczeń banku z umów dotyczących czynności bankowych i zabezpieczeń	26.06.2012 r.
9.	Bankowe stosunki umowne – Umowa o kredyt konsumencki	04.09.2012 r.
10.	Zarządzanie modelami w banku ze szczególnym uwzględnieniem walidacji wewnętrznej	16.10.2012 r.
11.	Bankowe stosunki umowne – Umowy o elektroniczne instrumenty płatnicze	06.11.2012 r.
12.	Bankowe stosunki umowne – Aspekty prawne umowy rachunku bankowego cz. III (rachunek płatniczy)	22.11.2012 r.
13.	Rola i zadania audytu wewnętrznego w bankach	30.11.2012 r.

Sektor emerytalny		
14.	BION w powszechnych towarzystwach emerytalnych	05.12.2012 r.
Sektor kapitałowy		
15.	Informacja poufna oraz związane z nią obowiązki emitentów	12.10.2012 r.
16.	Seminarium dla potencjalnych debiutantów – rynek regulowany	07.11.2012 r.
17.	Co spółka publiczna wiedzieć powinna – warsztaty dla emitentów	12.11.2012 r.
18.	Ujawnianie stanu posiadania przez akcjonariuszy spółek publicznych	14.11.2012 r.
19.	BION w firmie inwestycyjnej	16.11.2012 r.
20.	Raportowanie okresowe – zgodność z obowiązującymi regulacjami (financial framework)	27.11.2012 r.
21.	Informacja cenotwórcza – czyli o czym spółki powinny informować rynek	28-29.11.2012 r.
22.	Funkcjonowanie firm inwestycyjnych	06.12.2012 r.
Międzysektorowe		
23.	Formuła standardowa kapitałowego wymogu wypłacalności SCR w systemie Wypłacalność	26-27.04.2012 r.
24.	Standardy jakościowe do spełniania przez model wewnętrzny w systemie Wypłacalność II	13.11.2012 r.
25.	Raportowanie w systemie Wypłacalność II	04.12.2012 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.2. Seminaria skierowane do sędziów i prokuratorów oraz przedstawicieli organów ścigania, zrealizowane w ramach projektu CEDUR

Lp.	Temat seminarium	Data seminarium
1.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy – doświadczenia nadzorca rynku finansowego	03.02.2012 r.
2.	Ustalanie składników majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł	13.03.2012 r.
3.	Prawo bankowe – wybrane zagadnienia ze szczególnym uwzględnieniem tajemnicy bankowej	17.04.2012 r.
4.	Obrót wtórny na rynku giełdowym oraz przykłady manipulacji	18.04.2012 r.
5.	Skuteczność składanych oświadczeń woli przez strony czynności bankowych także z wykorzystaniem formy elektronicznego przekazu, wybrana problematyka rachunków bankowych	15.05.2012 r.
6.	Wybrane prawne rozwiązania instytucjonalne działalności banków, ochrona bankowych informacji konfidencyjnych	29.05.2012 r.
7.	Umowy kredytu i pożyczki pieniężnej oraz umowy zabezpieczające wierzytelności banku	03.07.2012 r.
8.	Działalność depozytowo-kredytowa banku i jej ochrona prawna cz. I	12.09.2012 r.
9.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy – zakres współpracy z UKNF; pranie pieniędzy – metody postępowania oraz sposoby wykrycia w połączeniu z szeroko rozumianą analizą przepływów finansowych	25.09.2012 r.
10.	Przestępstwa związane z prowadzeniem działalności bez zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego ze szczególnym uwzględnieniem działalności maklerskiej, bankowej oraz funduszy inwestycyjnych	26.09.2012 r.
11.	Ochrona prawna działalności banku oraz innych instytucji finansowych	26.09.2012 r.
12.	Piramidy finansowe w kontekście prowadzenia działalności bez zezwolenia oraz przestępstw giełdowych	12.10.2012 r.
13.	Bankowość elektroniczna	16.10.2012 r.
14.	Działalność depozytowo-kredytowa banku i jej ochrona prawna cz. II	17.10.2012 r.
15.	Depozyty pieniężne w bankach – ochrona depozytariusza	08.11.2012 r.
16.	Piramidy finansowe w kontekście prowadzenia działalności bez zezwolenia oraz przestępstw giełdowych (seminarium w formie wideokonferencji)	08.11.2012 r.
17.	Ryzyko prawne w czynnościach bankowych	04.12.2012 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Tabela 7.3. Warsztaty i seminaria skierowane do miejskich i powiatowych rzeczników konsumentów oraz nauczycieli przedmiotów ekonomicznych, zrealizowane w ramach projektu CEDUR

Lp.	Temat seminarium	Data seminarium
1.	Ochrona klienta usług bankowych w stosunkach konsumenckich – Konsument jako strona umów bankowych – sfera uprawnień, wzorce umowy, niedozwolone postanowienia umów	09.10.2012 r.
2.	Ochrona klienta usług bankowych w stosunkach konsumenckich – Kredyt konsumencki	10.10.2012 r.
3.	Zarys problematyki umów bankowych z punktu widzenia interesów klienta banku	11.10.2012 r.
4.	Problemy poruszane przez klientów korzystających z usług bankowych	19.10.2012 r.
5.	Ochrona konsumentów na rynku finansowym ze szczególnym uwzględnieniem sektora ubezpieczeń komunikacyjnych	23.10.2012 r.

Źródło: opracowanie własne UKNF

Spis tabel

Tabela 1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w latach 2009-2012.	11
Tabela 2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia wydanego przez KNF, w latach 2009-2012.	11
Tabela 3. Liczba podmiotów nadzorowanych przez KNF według stanu na 31 grudnia 2012 r.	16
Tabela 4. Liczba podmiotów, które notyfikowały działalność w Polsce w formie oddziału, według stanu na 31 grudnia 2012 r.	16
Tabela 5. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu I w latach 2009-2012 (dane finansowe w mld zł)	21
Tabela 6. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń działu II w latach 2009-2012 (dane finansowe w mld zł)	22
Tabela 7. Wartość aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2009-2012	23
Tabela 8. Liczba członków otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2009-2012.	24
Tabela 9. Stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych w latach 2009-2012.	25
Tabela 10. Aktywa netto pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2009-2012 (według stanu na 31 grudnia, dane w mln zł)	26
Tabela 11. Wyniki inwestycyjne pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2009-2012 (stopa zwrotu lub zmiana indeksu w %)	26
Tabela 12. Stopy zwrotu DFE od pierwszej wyceny do 31.12.2012 roku.	27
Tabela 13. Rozwój PPE w latach 2009-2012	27
Tabela 14. Liczba podmiotów prowadzących działalność maklerską i powierniczą w latach 2009-2012.	29
Tabela 15. Dane dotyczące liczby rachunków klientów domów i biur maklerskich w latach 2009-2012.	30
Tabela 16. Stopy zwrotu indeksów GPW w latach 2009-2012 (w %)	30
Tabela 17. Liczba instrumentów notowanych na GPW w latach 2009-2012	30
Tabela 18. Kapitalizacja GPW na koniec lat 2009-2012 (w mln zł)	30
Tabela 19. Wartość obrotów na GPW w latach 2009-2012 (w mln zł)	31
Tabela 20. Dane dotyczące alternatywnego systemu obrotu NewConnect w latach 2009-2012	31
Tabela 21. Dane dotyczące rynku pozagiełdowego oraz ASO w latach 2009-2012	32
Tabela 22. Charakterystyka ofert publicznych przeprowadzonych w 2012 roku	33
Tabela 23. Wartość i liczba ofert publicznych o charakterze gotówkowym w latach 2009-2012	34
Tabela 24. Zagregowane koszty towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2009-2012 (w mln zł)	36
Tabela 25. Liczba zarejestrowanych agentów ubezpieczeniowych oraz osób wykonujących czynności agencyjne w latach 2009-2012.	46
Tabela 26. Stan rejestru brokerów na koniec lat 2009-2012	47
Tabela 27. Liczba zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń wydanych przez KNF w latach 2009-2012	47
Tabela 28. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów ubezpieczeniowych w latach 2009-2012.	47
Tabela 29. Statystyka osób przystępujących do egzaminu dla brokerów reasekuracyjnych w latach 2009-2012.	47
Tabela 30. Liczba notyfikowanych zagranicznych firm inwestycyjnych na koniec lat 2009-2012.	50
Tabela 31. Liczba notyfikowanych polskich firm inwestycyjnych na koniec lat 2009-2012	50
Tabela 32. Stan rejestru agentów firm inwestycyjnych na koniec lat 2009-2012	51
Tabela 33. Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych oraz łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych w latach 2009-2012	51
Tabela 34. Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych oraz łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych w latach 2009-2012.	52
Tabela 35. Liczba wydanych decyzji w 2012 roku.	52
Tabela 36. Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych w latach 2009-2012.	52
Tabela 37. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych w latach 2009-2012 narastająco.	53
Tabela 38. Liczba osób wpisanych na listę maklerów giełd towarowych oraz łączna liczba maklerów giełd towarowych w latach 2009-2012.	56

Tabela 39. Metodologie wyceny przekazane przez OFE do akceptacji KNF w latach 2009-2012	72
Tabela 40. Ustawowe stopy zwrotu OFE wyliczone i opublikowane przez KNF w 2012 roku (w %).....	73
Tabela 41. Przepisy prawa w zakresie limitów inwestycyjnych naruszone przez OFE w 2012 roku	74
Tabela 42. Raporty wraz z korektami przesłane i zweryfikowane w ramach realizacji obowiązków informacyjnych funduszy i towarzystw emerytalnych otrzymane w 2012 roku	74
Tabela 43. Wartość średnich wymogów kapitałowych (w mln zł) i współczynnik ich pokrycia w domach maklerskich w latach 2009-2012.....	76
Tabela 44. Podstawowe dane z bilansu domów maklerskich (w mln zł) w latach 2009-2012.....	77
Tabela 45. Podstawowe dane z rachunku zysków i strat domów maklerskich (w mln zł) w latach 2009-2012 ..	78
Tabela 46. Liczba przeanalizowanych raportów bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz informacji od depozytariuszy w latach 2009-2012.....	81
Tabela 47. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych poddanych ocenie BION w 2012 roku.....	82
Tabela 48. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach w 2012 roku	85
Tabela 49. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2012 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym	86
Tabela 50. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2012 r., w zakresie ryzyka płynności.....	87
Tabela 51. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2012 r. w obszarze zarządzania ryzykiem rynkowym	88
Tabela 52. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2012 r., w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym	88
Tabela 53. Najczęstsze i najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2012 r., w zakresie adekwatności kapitałowej.....	89
Tabela 54. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2012 r. w odniesieniu do procesu zarządzania.....	90
Tabela 55. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze zarządzania zakładem ubezpieczeń	92
Tabela 56. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych ...	92
Tabela 57. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	93
Tabela 58. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze likwidacji szkód	93
Tabela 59. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze polityki lokacyjnej.....	93
Tabela 60. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze kosztów działalności ubezpieczeniowej	94
Tabela 61. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze reasekuracji	94
Tabela 62. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych.....	94
Tabela 63. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze produktów ubezpieczeniowych	94
Tabela 64. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2012 r., w obszarze rozrachunków z tytułu działalności ubezpieczeniowej i reasekuracji ...	94
Tabela 65. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2012 r., w obszarze organizacji i zarządzania	97
Tabela 66. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2012 r., w obszarze polityki lokacyjnej towarzystwa oraz funduszu	97
Tabela 67. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2012 r., w obszarze umowy z akcjonariuszami, członkami władz statutowych, podmiotami z grupy kapitałowej, pozostałe umowy	97
Tabela 68. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2012 r., w obszarze stosowanych zasad rachunkowości, ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań finansowych.....	98

Tabela 69. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2012 r., w obszarze procesu transferu członków w ramach wypłat transferowych	98
Tabela 70. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach sektora emerytalnego w 2012 r., w obszarze prowadzenia rachunków indywidualnych członków funduszu	99
Tabela 71. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2012 r., w obszarze struktury organizacyjnej, funkcjonowania i warunków technicznych prowadzenia działalności	101
Tabela 72. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2012 r., w obszarze postępowania w kontaktach z klientem	101
Tabela 73. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2012 r., w obszarze świadczenia usług maklerskich	101
Tabela 74. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze struktur organizacyjnych	102
Tabela 75. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze sytuacji kapitałowej	103
Tabela 76. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania systemu nadzoru i kontroli wewnętrznej	103
Tabela 77. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania procesu wyceny aktywów funduszy inwestycyjnych	103
Tabela 78. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania procesu wypełniania obowiązków informacyjnych TFI i funduszy inwestycyjnych wobec Komisji Nadzoru Finansowego	104
Tabela 79. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania procesu monitorowania limitów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych	104
Tabela 80. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania procesu ochrony informacji poufnych lub stanowiących tajemnicę zawodową	104
Tabela 81. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania procesu zarządzania funduszami inwestycyjnymi, w tym portfelem inwestycyjnym funduszu lub jego częścią	105
Tabela 82. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w Towarzystwach Funduszy Inwestycyjnych w 2012 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem w procesie zarządzania portfelami inwestycyjnymi funduszy inwestycyjnych	105
Tabela 83. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w podmiotach nadzorowanych w 2012 r. w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	106
Tabela 84. Najistotniejsze oraz najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w 2012 r. w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	107
Tabela 85. Liczba postępowań wyjaśniających i administracyjnych wszczętych oraz zakończonych w latach 2009-2012	123
Tabela 86. Zawiadomienia sporządzone w latach 2009-2012 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej	124
Tabela 87. Akty oskarżenia skierowane przez prokuraturę do sądów w latach 2009-2012 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej	125
Tabela 88. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia w latach 2009-2012 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej	126
Tabela 89. Liczba spraw, w których w latach 2009-2012 radcy prawni zostali umocowani przez Przewodniczącego KNF w postępowaniach karnych	127
Tabela 90. Liczba skarg na działalność banków w latach 2011-2012	142
Tabela 91. Liczba skarg na działalność zakładów ubezpieczeń w latach 2011-2012	142
Tabela 92. Liczba skarg na działalność podmiotów rynku kapitałowego w latach 2011-2012	143

Tabela 93. Obsługa wniosków kierowanych do Sądu Polubownego przy KNF w 2012 r.	145
Tabela 94. Wykonanie planu dochodów budżetowych KNF w 2012 roku.	156
Tabela 95. Wykonanie planu wydatków KNF w 2012 roku.	156
Tabela 96. Koszty nadzoru nad poszczególnymi rynkami w 2012 roku w porównaniu do 2011 roku.	156
Tabela 97. Wydatki budżetu państwa w układzie zadaniowym dla części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego w 2012 r. (w tys. zł).	157

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura aktywów polskiego sektora finansowego w 2012 roku (w mln zł)	15
Wykres 2. Podstawowe dane sektora bankowego w Polsce w latach 2009-2012.	17
Wykres 3. Wynik finansowy netto sektora bankowego w latach 2009-2012 (w mln zł).	18
Wykres 4. Koncentracja aktywów w latach 2009-2012.	18
Wykres 5. Struktura portfela ubezpieczeń działu I w latach 2009-2012.	20
Wykres 6. Struktura portfela ubezpieczeń działu II w latach 2009-2012.	20
Wykres 7. Koncentracja aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych w latach 2009-2012.	24
Wykres 8. Struktura rynku PPE w 2012 roku (w %).	28
Wykres 9. Podstawowe dane sektora domów maklerskich w latach 2009-2012.	29
Wykres 10. Łączna liczba nadzorowanych towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych i subfunduszy na koniec lat 2009-2012 (narastająco z podziałem na rodzaje)	34
Wykres 11. Łączna liczba nadzorowanych zagranicznych funduszy inwestycyjnych i subfunduszy wchodzących w skład zagranicznych funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2009-2012 (narastająco w podziale na rodzaje).	35
Wykres 12. Aktywa zarządzane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2009-2011 oraz w 2012 roku (w mld zł)	35
Wykres 13. Liczba decyzji w sprawie zgody na powołanie członków zarządów banków, w tym prezesów, podjętych przez KNF w 2012 roku.	39
Wykres 14. Liczba wydanych decyzji zezwalających na zmiany w statutach banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2009-2012.	40
Wykres 15. Liczba zezwoleń dotyczących działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2009-2012.	53
Wykres 16. Liczba zezwoleń na utworzenie funduszy inwestycyjnych w latach 2009-2012.	54
Wykres 17. Liczba prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych zatwierdzonych przez KNF w latach 2009-2012.	55
Wykres 18. Liczba banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w latach 2009-2012.	60
Wykres 19. Udział aktywów banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w aktywach sektora bankowego (w %)	60
Wykres 20. Fundusze własne i adekwatność kapitałowa krajowego sektora bankowego w latach 2009-2012.	62
Wykres 21. Średni współczynnik pokrycia kapitału towarzystw funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2009-2011 oraz w 2012 roku (kapitał własny / minimalny wymóg kapitałowy).	81

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1, skr. poczt. nr 419

00-950 Warszawa 1
tel. (+48 22) 262 50-00
fax (+48 22) 262-51-11
knf@knf.gov.pl
www.knf.gov.pl

ISSN 1899-8046